

Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

Jaarverslag 2023

Inhoudsopgave

Ons Middelbaar Onderwijs **9**

Voorwoord: Onderwijs in transitie naar de toekomst	11
Kerngegevens vereniging Ons Middelbaar Onderwijs	12

Bestuursverslag **17**

Vooraf: Terugblik op zeven jaar Koers 2023	18
Gedeelde visie	20
Inleiding Koerspijler 1: Gedeelde visie vertaald naar concreet beleid	20
Onderwijs met overtuiging	20
Broedplaatsen	20
Strategisch denkkader	20
Bestuurlijke cycli	21
Identiteit - Samen leren en leven	21
Integriteit	22
Benutten van diversiteit	22
Leren van en met elkaar	23
Kennis delen	23
Script!	24
Effectief leiderschap binnen de school	25
Inleiding Koerspijler 2: Effectief leiderschap binnen de school	25
De schoolleider	25
HD-programma rectoren/algemeen directeuren	25
Leiderschapsontwikkeltraject (LOT)	26
Jaargesprek	28
Goed onderwijs binnen een veilige leef- en leergemeenschap	29
Inleiding Koerspijler 3: Goed onderwijs binnen een veilige gemeenschap	29
De leerling	29
Goed onderwijs bieden	29
Nationaal Programma Onderwijs	29
Persoonsvorming en socialisatie	31
Identiteit	32
Burgerschap	33

Taalbeleidsontwikkeling	36
OMO-leerlingenraad	37
Leerlingen voorbereiden op de kosmopolitische samenleving	37
Passend onderwijs	38
OMO-prijzen, een bijzondere motiveringsprijs voor leerlingen	40
Sociale veiligheid	41
Kansenverbetering	41
Onderwijs aan nieuwkomers	42
Zorg dragen voor kwalificatie	45
Vernieuwingen vmbo	45
Onderwijstijd	45
Onderwijs in kerncijfers – slaagpercentages	46
Resultaten praktijkscholen	48
Voortijdig schoolverlaten (VSV)	48
Vavo-leerlingen	51
Digitalisering in het onderwijs	52
Onderwijstechnologie in het leermiddelenbeleid	52
Dragend HRM beleid	54
Inleiding Koerspijler 4: Dragend HRM beleid	54
Benutten van talenten en expertise	54
Strategisch HRM beleid	54
Academische Opleidingsscholen	58
Flexibele arbeid	63
Diversiteit en inclusie	63
ProMotion – ruimte voor loopbaanontwikkeling	67
Scholingstrajecten	67
Re-integratie	68
Cao OMO	68
Personeel in kerncijfers	69
Ziekteverzuim	72
Verbeteringsgerichtheid vanuit collectief en individueel lerend vermogen	74
Inleiding Koerspijler 5: Verbeteringsgerichtheid vanuit lerend vermogen	74
Kwaliteitsontwikkeling	74
Kwaliteitsontwikkeling en -borging toetsing en examinering	75
Bestuursgesprek met inspectie	77
Toezichtresultaten	78

Prestatiebox – strategisch personeelsbeleid, begeleiding en verzuim en werkdrukverlichting vo	79
Betrokkenheid van en verantwoording naar stakeholders	80
Inleiding Koerspijler 6: Betrokkenheid en verantwoording	80
De ouder / verzorger	80
Versterking van betrokkenheid ouders	80
Klachtencommissie	80
Regionale beroepscommissie leerlingenzaken	81
Klokkenluidersregeling	82
De school / de regio	82
Code Goed Onderwijsbestuur	82
Ledenraad en bijeenkomst Raden van Advies	83
Regionale plannen voor de subsidie leerlingdaling	83
Herschikking, samenwerking, fusie en overname	84
Positie in de regionale samenleving	85
Bedrijfsvoering op orde	86
Inleiding Koerspijler 7: Bedrijfsvoering op orde	86
Bedrijfsvoering	86
Financiële kerncijfers	86
Analyse van het resultaat 2023	86
Financiële verantwoording	88
Professionele inkoop	88
Werkkostenregeling	88
ICT in de bedrijfsvoering en Informatiebeveiliging	89
Privacy	89
Stuurinformatie	91
Treasury en schatkistbankieren	91
Interne beheersing en toezicht	93
Overhead en allocatie middelen	93
Het schoolgebouw	95
Onderwijshuisvesting	95
Ventilatie – Binnenklimaat	95
Energiezuinige scholen	96
Duurzaamheid	96
Huisvestingsprojecten	96
Toekomst	98
Beleidsvoornemens en accenten	98

Beleidsvoornemens en accenten 2024-2028	98
Continuïteit	100
Balans 2023-2028	100
Investeringen	101
Ontwikkeling financiële kengetallen	101
Exploitatiebegroting 2024-2028	103
Aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem	104
Belangrijkste risico's en onzekerheden	105
Verloop liquiditeitspositie per jaar 2024 t/m 2029	107
Continuïteitsparagraaf	107
Verslag Ledenraad	109
Verslag Raad van Toezicht	113
Verslag Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad	125
Jaarrekening	129
Geconsolideerde jaarrekening	130
Geconsolideerde balans per 31 december 2023	130
Geconsolideerde staat van baten en lasten kalenderjaar 2023	131
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2023	132
Grondslagen voor	133
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	133
Grondslagen voor waardering van activa en passiva	134
Grondslagen voor de bepaling van het resultaat	137
Kasstroomoverzicht	138
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	139
Balans	139
Materiële vaste activa	139
Financiële vaste activa	140
Vorderingen	141
Liquide middelen	142
Eigen vermogen	143
Vorzieningen	145
Langlopende schulden	146
Kortlopende schulden	148
Niet in de balans opgenomen verplichtingen en activa	149

Staat van baten en lasten	151
Rijksbijdragen	151
Overig overheidsbijdragen en -subsidies	151
Overige baten	152
Personeelslasten	153
Afschrijvingen	154
Huisvestingslasten	155
Overige lasten	155
Financiële baten en lasten	156
Enkelvoudige jaarrekening	157
Enkelvoudige jaarrekening	157
Enkelvoudige staat van baten en lasten over kalenderjaar 2023	157
Toelichting enkelvoudige jaarrekening	158
Balans	158
Overige gegevens	171
Resultaatbestemming	171
Gebeurtenissen na balansdatum	171
Geormerkte subsidies OCW (model G)	172
WNT / Bezoldiging van bestuurders en toezichthouders (model H)	189
Deelnemingen/verbonden partijen (model E)	193
Subsidies gemeente Tilburg 2023	194
Honorarium externe accountant	195
Ondertekening Raad van Bestuur en Raad van Toezicht	196
Bijlagen	197
Bijlage 1. Organisatie Ons Middelbaar Onderwijs	198
Bijlage 2: Slaagpercentages 2023	201
Bijlage 3: Bestendigheid uitstroom leerlingen (PrO)	204
Bijlage 4: Toezichtarrangementen onderwijsinspectie	208
Bijlage 5: Personeel in cijfers	212
Bijlage 6: Regionale samenwerkingsverbanden passend onderwijs	220
Bijlage 7: Toelichting uitvoering doelen op Passend Onderwijs	222
Bijlage 8: Instellingen voor hoger- en wetenschappelijk onderwijs	223
Bijlage 9: Zingeving en goed onderwijs	225
Bijlage 10: Integriteitscode 'Goed handelen'	231

Bijlage 11: Code Goed Onderwijsbestuur	234
Bijlage 12: Begrippenlijst	237
Bijlage 13: Lijst van veelgebruikte afkortingen	242

Overige gegevens **247**

Controleverklaring	248
--------------------	-----

De scholen **255**

2College	256
Baanderherencollege	256
Bossche Vakschool	257
Van Maerlant	257
De Nieuwste School	257
Eckartcollege en Nuenens College	258
Elzendaalcollege	258
Fioretti College	258
Gymnasium Beekvliet	259
IVO Deurne	259
Jacob-Roelandslyceum	259
Kwadrant Scholengroep	260
Maaslandcollege	260
Maurick College	260
Merletcollege	261
Metameer	261
Mill Hill College	261
Munnikenheide College	262
Odulphuslyceum	262
OMO Scholengroep Bergen op Zoom e.o.	262
OMO Scholengroep De Langstraat	263
OMO Scholengroep Helmond	263
OMO scholengroep Tongerlo	264
Parmant Scholen	264
Rodenborch-College	264
Roncalli Scholengemeenschap	265

Rythovius College	265
Scholengemeenschap Were Di	265
Sint-Janslyceum	266
Sondervick College	266
Theresialyceum	266
Van Maerlantlyceum	267
Varendonck College	267
Zwijssen College Veghel	267

Ons Middelbaar Onderwijs

Jaarverslag 2023 - vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

Voorwoord: Onderwijs in transitie naar de toekomst

Het jaarthema van afgelopen jaar was 'Onderwijs in transitie naar de toekomst'. In dit kader zijn in 2023 met de scholen afspraken gemaakt over het vrijmaken van ontwikkeltijd. Ontwikkeltijd is ruimte en tijd voor onderwijsprofessionals om zich te verbeteren, verbreden, verdiepen en gezamenlijk vorm te geven aan onderwijsvernieuwing en onderwijsontwikkeling. In de praktijk blijkt het voor veel scholen een uitdaging om ontwikkeltijd effectief in te zetten. De ruimte vinden om onderwijsprofessionals vrij te spelen is vaak een puzzel en botst met de onderwijstijd van leerlingen en overige taken die onderwijsprofessionals hebben. Scholen hebben hiervoor transitieplannen gemaakt waarin de samenwerking is gezocht met andere scholen.

We hebben het afgelopen jaar onze samenkracht opnieuw versterkt via broedplaatsen, dialoogtafels en gezamenlijke projecten en initiatieven. De diversiteit van de scholen is daarin een kracht. De scholen vinden elkaar in complexe vraagstukken bijvoorbeeld omtrent het ISK/EOA-onderwijs, of inspireren elkaar in de ontwikkeling van de praktijkhavo. Door actieve deelname aan allerlei lokale en regionale samenwerkingsverbanden ontwikkelen we ons steeds meer tot een netwerkorganisatie. Dit stelt ons in staat om met onze partners resultaten te bereiken in bijvoorbeeld Brainport en Sterk Techniek Onderwijs, in het overleg van Brabantse besturen en het vormen van de onderwijsregio's.

Als vereniging hebben we ons het afgelopen jaar verder ontwikkeld van een kwaliteitscultuur naar een leercultuur. Het wederzijds leren staat centraal in onze collegiale audits naar aanleiding van signalen in de onderwijsresultaten en in de kenniscafés, bijvoorbeeld over de basisvaardigheden. In een project als ons leermiddelenproject wordt het lerend hart gevormd door het team van betrokken medewerkers uit de scholen en het bureau, dat in gesprek met de andere collega's een praktijknabije en relevante aanpak ontwikkelt. Maar ook in meer formele professionalisering is veel geïnvesteerd via leiderschapstrajecten, kennisbijeenkomsten, studiereizen, werkbezoeken en conferenties.

Het team van de NPO-scan voerde gesprekken met scholen over hoe de NPO-interventies zijn ingezet en ervaren. Naast andere geleerde lessen drukte dit ons andermaal met de neus op de feiten dat de corona-impact voortduurt in de scholen. Wij maken ons zorgen over het toegenomen problematisch gedrag en het sociaal-emotioneel welbevinden. De belangrijke wederzijdse relatie tussen welbevinden en leren blijven we de komende jaren onderzoeken en we investeren hier in het onderwijs uitdrukkelijk in.

Bovenal is er kwalitatief goed onderwijs gegeven en wordt er meebewogen met de uitdagingen die op ons pad zijn gekomen en komen.

Het is duidelijk: De afgelopen jaren is een stevige basis gelegd om op voort te borduren. We beginnen daarom dit jaarverslag met een tijdlijn als [terugblik op zeven jaar Koers 2023](#). Ons onderwijs staat ook de komende jaren voor de nodige uitdagingen. Zoals belangrijke maatschappelijke opgaven op het gebied van onderwijs, leiderschap, werkgeverschap, bedrijfsvoering en digitale technologie. In 2023 hebben we in een zeer interactief traject met veel partijen deze thema's besproken en gewerkt aan onze nieuwe Koers. Met deze Koers 'Samen groeien' zetten we de ingeslagen weg met passie voort en gaan we op zoek naar de oplossingen voor de vaak ingewikkelde vraagstukken. Gezien de mooie resultaten uit 2023 hebben we er alle vertrouwen in dat ons dat gaat lukken.

Het jaar 2023 vatten we ook dit jaar met trots samen in [een publieksversie](#) van het jaarverslag.

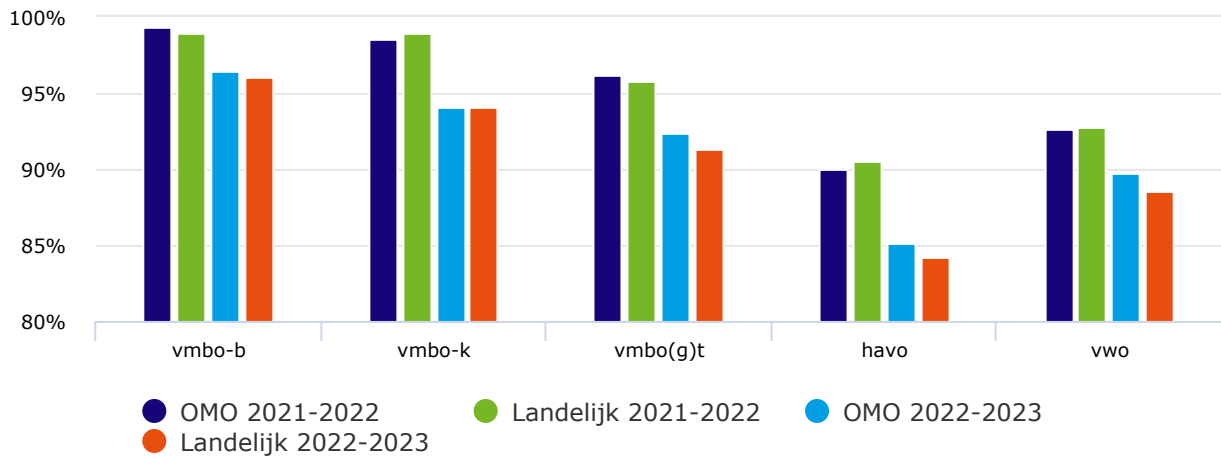
Jos Kusters en Yvonne Kops

Raad van Bestuur vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

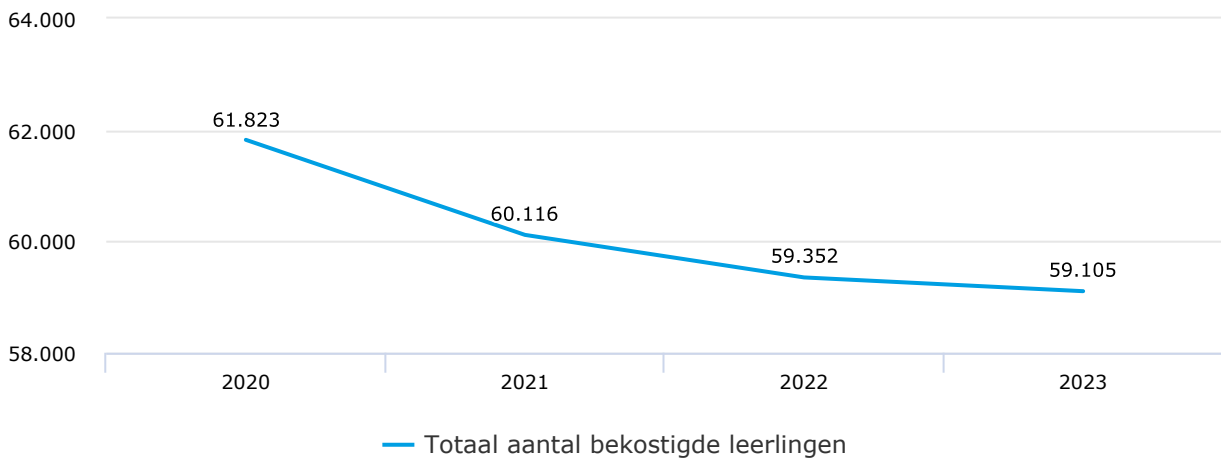
Kerngegevens vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

A. Onderwijs

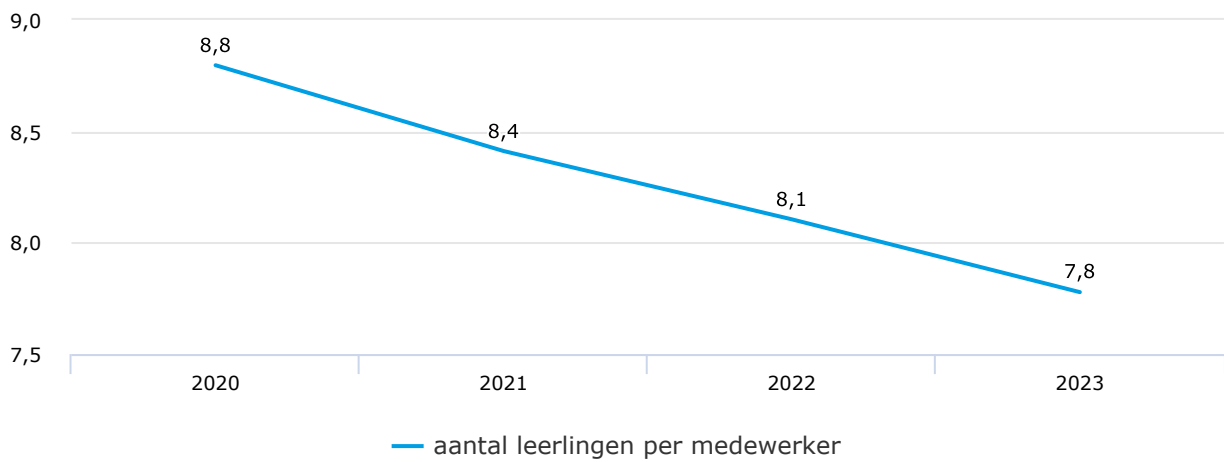
Slaagpercentages

Leerlingaantallen

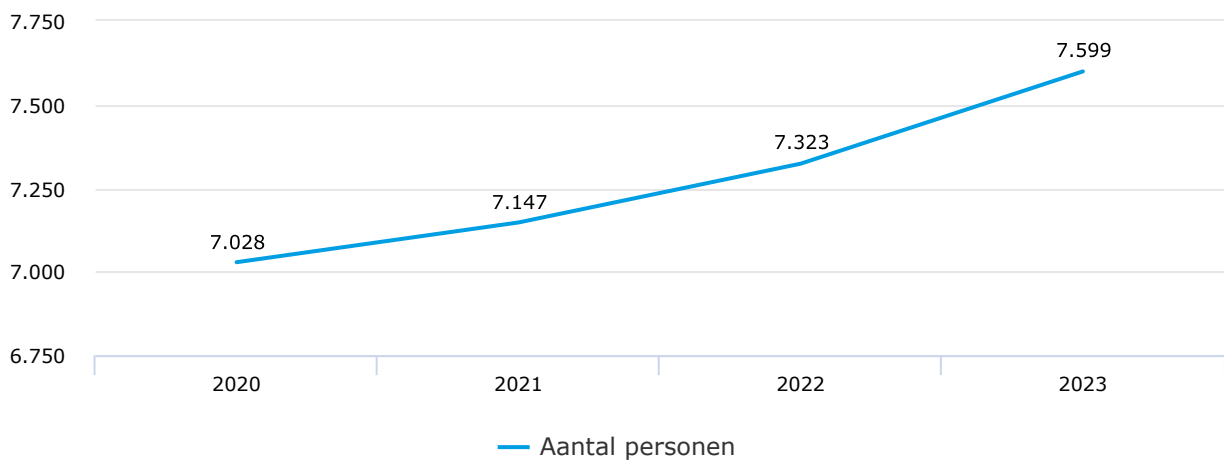

Aantal leerlingen per medewerker

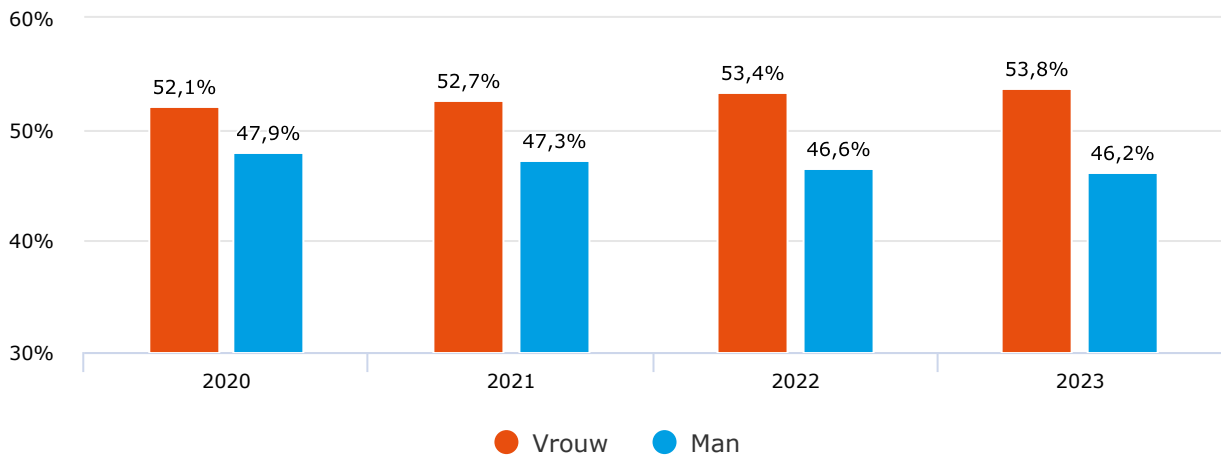

B. Personeel

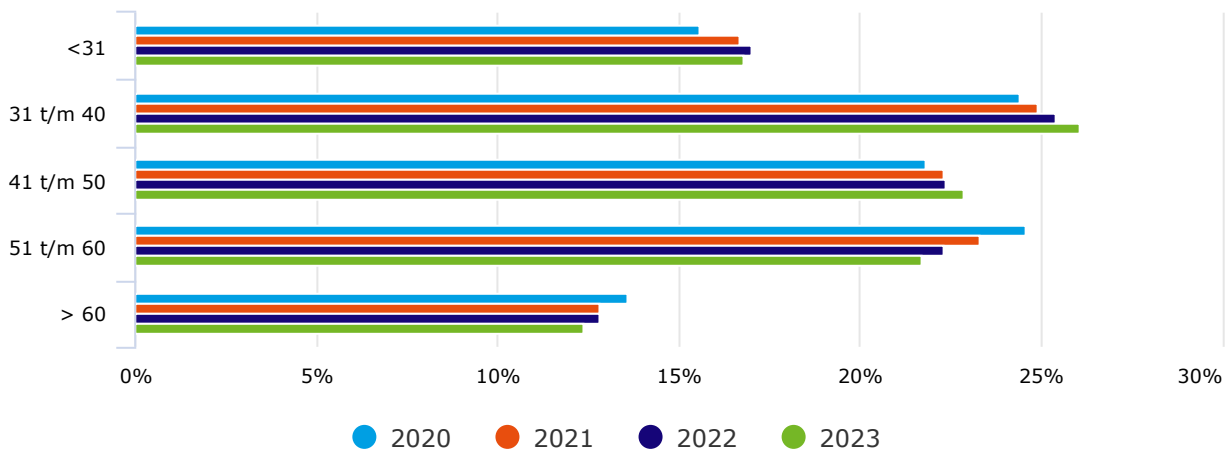
Aantal medewerkers

Percentage mannen en vrouwen

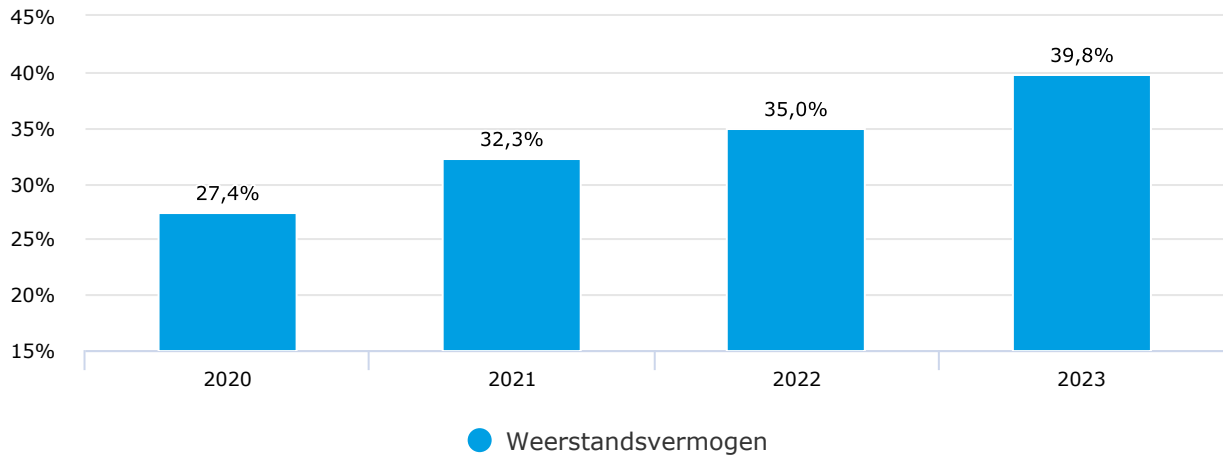

Leeftijdsofbouw personeel

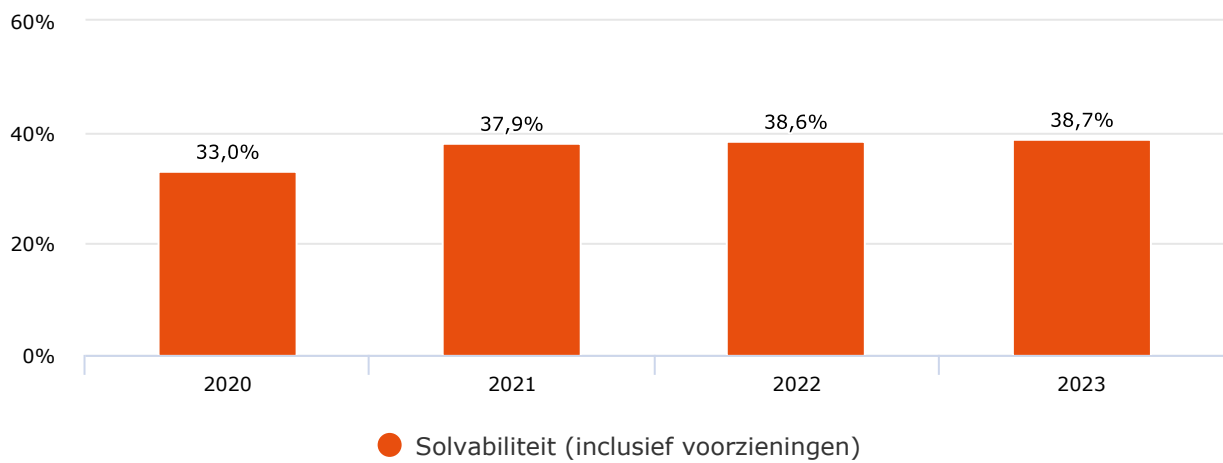

C. Financiën

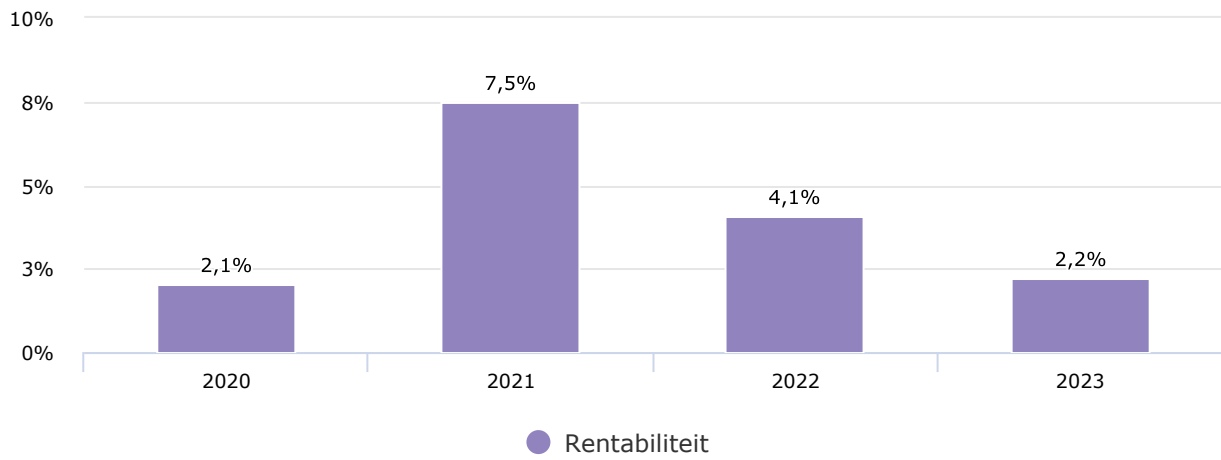
Weerstandvermogen

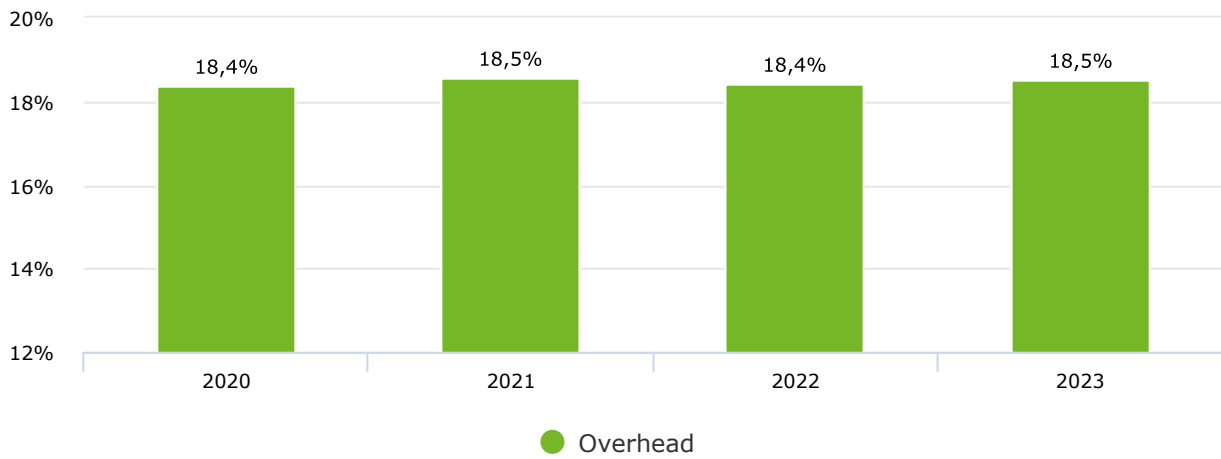
Solvabiliteit (inclusief voorzieningen)

Rentabiliteit

Overhead

Bestuursverslag

Jaarverslag 2023 - vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

Vooraf: Terugblik op zeven jaar Koers 2023

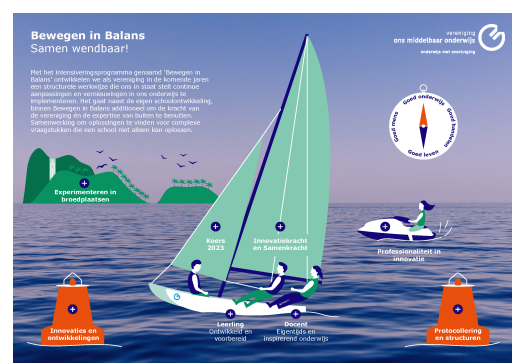
Met dit jaarverslag sluiten we ook een periode van zeven jaar Koers 2023 af. Jaren van samen ontwikkelen, samen uitvinden en samen bewegen. Hieronder een terugblik op de ontwikkelingen in afgelopen jaren.

Kijk op omo.nl voor de [feitelijke en cijfermatige evaluatie van Koers 2023](#) (bron: Thaisis)

In 2016 vierden we [het 100-jarig jubileum](#) en gaven we met het strategische beleidsdocument [Koers 2023](#) richting aan onze ambities en het handelen van de vereniging, bedoeld om te inspireren en uit te dagen. Het draait daarbij om 'leren van en met elkaar', vanuit de kernwaarden van OMO: goed onderwijs, goed mens, goed leven, goed handelen. Ook werd er dat jaar [een integriteitscode](#) geformuleerd met de titel Goed handelen. Een code met basisprincipes die passen bij de identiteit van de vereniging. De bestuurlijke cycli van vereniging OMO zijn in samenhang met elkaar beschreven. De drie cycli vormen de borging van onze professionele kwaliteitscultuur en laten zien op welke manier en op welke momenten het gesprek hierover wordt gevoerd. In [een animatie](#) werden in 2018 deze cycli op een aansprekende manier samenvat.

In 2019 was [de vereniging in beweging](#) door allerlei ontwikkelingen. De gemeenschappelijkheid blijft in de waarden die we delen, de OMO-cultuur waarin ieder mens telt, niemand voor zichzelf leeft, we voor elkaar zorgen en ieder meebouwt vanuit zijn eigen kracht. De inspectie gaf ons halverwege 2019 met een [mooi oordeel](#) het vertrouwen dat we in staat zijn om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen. *"Het bestuur heeft zicht op de kwaliteit van het onderwijs en zorgt voor behoud en verbetering van deze kwaliteit"*.

De snelle veranderingen en complexe vraagstukken in onze maatschappij hebben impact op ons onderwijs. Het vraagt om voortdurende herordening en wendbaarheid (beweging). Samenkracht was daarvoor de sleutel. In 2020 hebben we daarom een intensiveringsprogramma van Koers 2023 opgesteld onder de noemer ["Bewegen in Balans"](#). Een emergent proces waarbij het lerend vermogen, vertrouwen en een veilige omgeving centraal staat. Door te experimenteren en het voeren van de dialoog ontwikkelden we onze professionaliteit. Zo benutten we onze samenkracht en ontwikkelden we innovatiekracht.

In 2021 - waarin de coronapandemie het onderwijs bepaalde - hebben we opnieuw veel samenwerking laten zien, samenwerking tussen scholen onderling en tussen scholen en het OMO-bureau en - net als eerdere jaren - bleek dit weer een sleutel tot succes om het onderwijs te verbeteren en te ontwikkelen. Onze docenten hebben tijdens de pandemie snel en goed geschakeld naar digitaal onderwijs en zijn in contact gebleven met hun leerlingen. Samen met schoolleiders en docenten blikte de Raad van Bestuur terug op [dit bewogen jaar](#).

Het belang van benutten van onze samenkracht werd eind 2022 door schaarste (middelen, personeel en leerlingkrimp), turbulentie (landelijke opdrachten, wetten, etc.) en overvloed (technologie en informatie) nog urgenter. We hebben daarom gezamenlijk [een denkkader OMO in transitie](#) geformuleerd. Hierin streven we naar ontwikkelgericht onderwijs en ontwikkelgericht organiseren: flexibel en real time aangepast aan leerlingen, medewerkers, tijd, samenleving en politieke en regionale context. Het jaar 2022 hebben we samengevat in [een publieksversie](#) van het jaarverslag.

Afgelopen jaar evalueerden we Koers 2023 in opmaat naar Koers 2030. Voor deze evaluatie is een iteratieve werkwijze gehanteerd waarbij het benutten van kennisbronnen, het voeren van gesprekken, maken van analyses en schrijven van de nieuwe Koers elkaar opvolgden en zijn herhaald totdat Koers 2030 naar tevredenheid is geformuleerd. Kijk op omo.nl voor [de feitelijke en cijfermatige evaluatie van Koers 2023](#) (bron: Thasis)

Op [de tijdlijn](#) op omo.nl geven we beeld en geluid aan onze mijlpalen en onze ontwikkelingen: Wat maakten we mee en waar maken we ons nog elke dag hard voor? Op deze digitale tijdlijn zie je een impressie van 100 jaar vereniging OMO gevat in video, tekst en foto's.

Gedeelde visie

Inleiding Koerspijler 1: Gedeelde visie vertaald naar concreet beleid

De identiteit van OMO is te herkennen binnen de scholen en de vereniging. Het mens-zijn staat hierin centraal. Met aandacht voor elkaar verder werken aan een menswaardige samenleving waarin collectiviteit en solidariteit boven individuele belangen gaan. Dat betekent dat de vereniging en haar scholen goed willen doen, niet beter dan of ten koste van anderen, maar intrinsiek gemotiveerd en in dialoog met elkaar.

Om onze visie verder te ontwikkelen is een volgende stap om leerlingen te betrekken bij het vormgeven van het onderwijs. Met meer aandacht voor buitenschools en innovatief leren en een lesaanbod dat aan blijft sluiten bij de toekomstperspectieven van leerlingen. Om het onderwijs en de onderwijsprofessionals de ruimte en tijd te geven om te ontwikkelen hebben scholen transitieplannen gemaakt waarin de samenwerking is gezocht met andere scholen. Het belang om samen te werken is door maatschappelijke ontwikkelingen afgelopen jaar urgenter geworden.

Over deze ontwikkelingen is meer te lezen in de volgende paragrafen.

Onderwijs met overtuiging

Broedplaatsen

In 2023 hebben we onze samenkracht en innovatiekracht versterkt door middel van broedplaatsen. Deze zijn geëvolueerd van een eenmalig programma naar een jaarlijks terugkerende werkvorm om innovatie te stimuleren in onderwijs en SHRM.

In de afbeelding zijn de verschillende thema's van de broedplaatsen van dit verslagjaar te zien. Binnen deze thema's is gewerkt aan diverse onderwerpen zoals werkdruk, personeelsbehoud, leiderschap bij verandering, toekomstig onderwijs, leerlingenmotivatie, interne communicatie, prestatiedruk en schoolverbondenheid. Daarnaast hebben we de resultaten van de pilotfase in 2021, zoals de praktijkhavo, geëvalueerd en verder ontwikkeld en geïmplementeerd.

Kennis en ervaringen worden actief gedeeld via ons sociaal intranet ONS en LinkedIn. Tijdens de Broedplaatsen Expo, die tweemaal per schooljaar plaatsvindt, delen deelnemers hun inzichten en ontwikkelingen met een breed publiek.

Strategisch denkkader

Het belang van benutten van onze samenkracht werd eind 2022 door schaarste (middelen, personeel en leerlingkrimp), turbulentie (landelijke opdrachten, wetten, etc.) en overvloed (technologie en informatie) nog urgenter. We hebben daarom in 2023 gezamenlijk een [strategisch denkkader](#) geformuleerd. Hierin streven we naar ontwikkelgericht onderwijs: flexibel en real time aangepast aan leerlingen, medewerkers, tijd, samenleving en politieke & regionale context. Daarom is ontwikkelgericht organiseren een randvoorwaarde (tijd, geld, kwaliteit, HR, leiderschap, processen, systemen, efficiency).

Incrementele oplossingen binnen de bestaande systemen zijn niet toereikend, op onderdelen is radicale innovatie noodzakelijk. Dat vraagt om transformatie naar een continu zichzelf vernieuwende organisatie, door, van en met schoolleiders én medewerkers. Om onze ambities waar te maken, formuleerden we een meerjaren-transitie-aanpak op vier onderdelen:

- Onderwijs
- Werkgeverschap
- Bedrijfsvoering
- Governance en leiderschap

Er zijn in 2023 met de scholen afspraken gemaakt over het vrijmaken van ontwikkeltijd. Ontwikkeltijd is tijd waarin onderwijsprofessionals ruimte en tijd krijgen om zich te verbeteren, verbreden, verdiepen en gezamenlijk vorm te geven aan onderwijsvernieuwing en onderwijsontwikkeling. In de praktijk blijkt het voor veel scholen een uitdaging om ontwikkeltijd effectief in te zetten. De ruimte vinden om onderwijsprofessionals vrij te spelen is vaak een puzzel en botst met de onderwijstijd van leerlingen en overige taken die onderwijsprofessionals hebben. Scholen hebben hiervoor transitieplannen gemaakt waarin de samenwerking is gezocht met andere scholen.

Bestuurlijke cycli

In 2023 is een aanvang gemaakt met het herzien van de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) en is de kwaliteitscyclus verder doorontwikkeld. De complexe vraagstukken waar scholen voor staan, vragen om een heroriëntatie op onze manier van werken. In het verslagjaar is de dialoog verder gevoerd hoe we onze strategie en ons beleid in de toekomst het beste kunnen richten en inrichten. We gaan ons met name voor die ingewikkelde vraagstukken meer als een netwerkorganisatie organiseren en samen met (externe) partners oplossingen bedenken en uitvoeren. Dit wordt verwoord in Koers 2030.

Identiteit - Samen leren en leven

In het document '[Zingeving en goed onderwijs](#)' (bijlage 9) wordt de identiteit van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs vanuit vier ethische begrippen benaderd: goed onderwijs, goed mens, goed leven en goed handelen.

Het document benadrukt dat identiteit pas betekenis krijgt in getoond gedrag van leden van onze onderwijsgemeenschap (docenten, ondersteunend personeel, leidinggevenden, bestuur en leerlingen). Identiteit, of anders gezegd waardengedreven onderwijs, stijgt uit boven een strategisch beleidsdocument, en ook boven de urentabel van het vak levensbeschouwing. Zingeving in de vorm van waardengedreven onderwijs is merkbaar in:

- de inhoud van een les;
- de houding van de docent ten opzichte van de leerling;
- het pedagogisch klimaat;
- de organisatie van de school;
- het personeelsbeleid;
- de ouderparticipatie.

Waardengedreven onderwijs draagt bij aan professionele identiteitsontwikkeling, en ook aan de persoonsvorming en de sociale en de maatschappelijke vorming van leerlingen. De docenten levensbeschouwing staan hierin niet alleen; het is een gezamenlijke taak van de hele schoolgemeenschap.

De stand van zaken wordt bij '[Identiteit](#)' en '[burgerschap](#)' nader toegelicht.

Integriteit

Integriteitscode 'Goed handelen'

Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs heeft in 2017 een [integriteitscode](#) (bijlage 10) opgesteld die bindend is voor alle medewerkers op de scholen, het bureau en alle bestuurlijke organen. De integriteitscode versterkt de ambities van de vereniging uit Koers 2023 en de aankomende Koers 2030. Het basisprincipe van al ons handelen is vertrouwen; dat loopt als een rode draad door de tekst. Bij het opstellen van de integriteitscode is de identiteitsnotitie van de vereniging als uitgangspunt genomen. De kern van die identiteitsnotitie (goed onderwijs, goed mens-zijn, goed leven) is in de integriteitscode aangevuld met 'goed handelen'. In 2018 is de [identiteitsnotitie](#) (bijlage 9) op zijn beurt beter afgestemd op de integriteitscode.

Vier basisprincipes voor goed handelen

De vereniging heeft bewust niet gekozen voor een standaardreglement, maar voor een eigen integriteitscode. Een code die bij ons past, bij hoe we met elkaar omgaan. Hiervoor is gekozen omdat een reglement nooit *alle* menselijke gedragingen kan benoemen. Gedrag is nu eenmaal niet altijd eenduidig als goed of als niet goed te typeren. Alles aflichten met regelingen is dan ook onmogelijk, en het past niet bij ons. Daarom is besloten om vier basisprincipes te benoemen ontleend aan het katholiek sociaal denken, die helpen om, indien nodig, iemands handelen te kunnen beoordelen, met elkaar in gesprek te gaan en elkaar hierop aan te kunnen spreken:

- menselijke waardigheid: ieder mens telt
- algemeen welzijn: niemand leeft voor zichzelf
- solidariteit: zorg voor elkaar
- gedeelde verantwoordelijkheid: meebouwen vanuit eigen kracht.

Om de code 'levend' te houden wordt jaarlijks een overzicht opgesteld met daarin concrete casussen, een zogenoemde moresprudentie. Verschillende casussen daaruit zijn in 2023 in het overleg met de rectoren/directeuren besproken.

Benutten van diversiteit

Diversiteit en inclusie

In het document 'Diversiteit én inclusie' wordt het diversiteitsbeleid van de vereniging beschreven. Zoveel mensen, zoveel verschillen, zoveel talenten. Juist deze verscheidenheid leidt bij samenwerking tot creatievere oplossingen, ideeën en inzichten. Divers samengestelde teams presteren immers beter. Diversiteit gaat over verschillen en overeenkomsten, inclusie over het inzetten van ieders uniekheid. Diversiteit en inclusie bevorderen de inzet van een goede mix van talenten in de organisatie. Het gaat om de juiste persoon op de juiste plaats waarbij, in aansluiting op het identiteitsbeleid, uitgegaan wordt van 'iedereen telt, de gehele mens'.

Diversiteit gaat binnen de vereniging niet alleen over mannen en vrouwen maar bijvoorbeeld ook over jong en oud, mate van inzetbaarheid, migratieachtergrond en geaardheid. De medewerkers op de scholen hebben een voorbeeldfunctie voor de leerlingen. Rolmodellen kunnen het verschil maken in de keuzes die een leerling maakt op zijn levensweg.

De stand van zaken wordt bij '[Activiteiten in 2023](#)' en bij '[Resultaten en kengetallen 2023](#)' toegelicht.

Leren van en met elkaar

Kennis delen

Kennisdeling versterkt de professionaliteit van alle medewerkers en daar profiteert de leerling van.

Een organisatie als vereniging OMO met meer dan 7000 medewerkers heeft veel kennis in huis. Het delen van deze kennis binnen en buiten de vereniging blijft onveranderd belangrijk. De Raad van Bestuur en de rectoren/directeuren zorgen samen voor het uitdragen van de meerwaarde van kennisdeling en het stimuleren van medewerkers. Het OMO-bureau ondersteunt daarbij.

Veel initiatieven

Vormen van georganiseerd samenwerken en leren lijken – zo blijkt uit onderzoek – een positieve invloed te hebben op kennisdelen. Door gestructureerde vormen wordt binnen de vereniging kennis gedeeld. Alle initiatieven tot kennisdeling worden gestimuleerd en praktisch ondersteund.

In 2023 is er veel kennis gedeeld binnen diverse actieve netwerken als de 'Broedplaatsen', de 'OMO-leerlingenraad', het 'ICTO netwerk', het OMO-congres: 'Onderwijsprofessional van de toekomst', het 'Leiderschapsontwikkeltraject' en in de projectgroep 'Koers2030'. Het 'netwerk diversiteit en inclusie' heeft in samenwerking met P&O de bijeenkomst 'Zie jij de mens achter de functie' georganiseerd.

Daarnaast zijn meerdere (digitale) bijeenkomsten georganiseerd over onderwerpen als, Elektronische Leeromgevingen (ELO's), leermiddelen, informatiebeveiliging, identiteit en levensbeschouwing en een studiemiddag over Artificial Intelligence (AI).

In het kader van passend onderwijs is de vereniging aangesloten bij tien externe samenwerkingsverbanden. Voor de hieraan deelnemende rectoren is een 'Governance lab' gestart waarin zij met elkaar nadenken over de mogelijkheden binnen de verschillende samenwerkingsverbanden.

Er zijn Meesterlijke Ontmoetingen geweest. Deze ontmoetingen dragen bij aan de ambitie van de vereniging om de blijvende professionalisering van docenten en onderwijsondersteunende medewerkers te stimuleren. Collega's van verschillende scholen komen op deze manier met elkaar in contact. Op 25 mei 2023 heeft in Cinecitta Tilburg, de Meesterlijke Ontmoeting 'Een inspirerende amuse' plaatsgevonden, bedoeld voor alle rectoren, directeuren en conrectoren van de vereniging.

Op 9 november was er een Meesterlijke Ontmoeting in het Jan van Besouw in Goirle voor alle collega's van de vereniging onder de naam 'Uit de plooi - Het festival der Mislukkingen'. Deze, voorlopig laatste, Meesterlijke Ontmoeting was een groot succes en werd met veel enthousiaste reacties ontvangen.

Naast veel kennis is er ook veel passie in de organisatie. We hebben gepassioneerde collega's die een bijdrage (mogen) leveren aan de ontdekkingsstocht van leerlingen. In de rubriek 'collega met passie', die wordt gepubliceerd op ons intranet en in de verenigingsbrede nieuwsbrief, delen zij hun verhaal.

Digitale ondersteuning

De vereniging heeft in 2023 een duidelijke strategische positie gekozen vanuit de DigiKoers op het gebied van [digitalisering in het onderwijs](#). Hiermee is de regie op digitalisering opgepakt.

De uitnodiging aan scholen om ambassadeur te worden voor het verenigingsbreed ontsluiten van kennis rondom een vak of thema, met waar van toepassing verbinding met landelijke netwerken, blijft staan. Zij worden hierbij ondersteund door diverse verenigingsbrede initiatieven zoals het intranet ONS. Het intranet draagt in hoge mate bij aan de gestelde ambities uit Koers 2023 op het vlak van onderling leren, netwerken, talentontwikkeling van medewerkers en (het aanzetten tot) het delen van kennis en ervaring. Het adoptieproces van het intranet blijft onder de aandacht om samenwerking te bevorderen. Het project, 'Gezamenlijke ICT-omgeving' draagt hieraan bij. Het intranet wordt hierdoor beter toegankelijk.

Naast digitale nieuwsbrieven zijn er verenigingsbreed verschillende andere digitale communicatiemiddelen ingezet om kennisdeling te ondersteunen zoals de website www.omo.nl, maar ook filmpjes, praatplaten, (digitale) bijeenkomsten, etc.

Script!

'Leren van en met elkaar' is een hoeksteen van de onderwijskundige visie in Koers 2023. Kennisdeling is daarbij onmisbaar. Met **Script!** biedt de vereniging een digitaal platform voor het delen van inzichten uit en opbrengsten van praktijkonderzoek; van docenten en onderzoekers voor docenten en onderzoekers.

Het afgelopen jaar is extra ingezet op Script! In een interview vertellen docenten en onderzoekers in een persoonlijk verhaal wat hen motiveert, hoe ze het proces van onderzoeken aanpakken en welke interessante opbrengsten dat oplevert. Opbrengsten voor henzelf, maar ook voor andere scholen.

Voorbeelden zijn:

- het onderzoek naar de NPO Schoolscan '[Samen inzicht ontwikkelen met het oog op de toekomst](#)'
- de interviews met docenten Janneke Sleenhof en Tess Biermans over respectievelijk
  - besluitvorming bij overgangsvergaderingen: [Interview Janneke Sleenhof: Eerlijk beslissen in overgangsvergaderingen](#)
  - samenwerking tussen collega's met parallelle klassen: [Interview Tess Bierhuizen: Onderzoek: 'Samenwerking tussen collega's met parallelle klassen' 2021-2022.](#)

De persoonlijke verhalen van de onderzoekers worden verbonden aan een onderzoekspublicatie op Script!

Effectief leiderschap binnen de school

Inleiding Koerspijler 2: Effectief leiderschap binnen de school

Uit onderzoek blijkt dat, na docenten, schoolleiders de belangrijkste factor van invloed zijn op de leerprestaties en vorming van leerlingen. Dit sluit aan bij de (al jarenlang) geldende visie binnen vereniging Ons Middelbaar Onderwijs; goede rectoren en directeuren zijn voor het onderwijs van belang. 'Waarden gedreven werken' is hierbij de belangrijkste dimensie voor de OMO-schoolleiders en is van wederkerige invloed op de vier handelingsdimensies: innovatief handelen, samenkracht, onderzoekende houding en omgevingssensitiviteit. De benoemingsprocedure voor schoolleiders is erop ingericht om met de input van de juiste betrokkenen en op gedegen wijze de beste rectoren en directeuren voor onze scholen te vinden.

De vereniging heeft afgelopen jaar stevig ingezet op diverse leiderschapstrajecten (OOT, OOL en LOT) voor medewerkers met een ambitie om door te groeien naar een leidinggevende functie. Trajecten richtten zich zowel op persoonlijke als op professionele ontwikkeling.

Over deze ontwikkelingen is meer te lezen in de volgende paragrafen.

De schoolleider

HD-programma rectoren/algemeen directeuren

De rectoren/(algemeen) directeuren van de vereniging volgen een Human Development programma (HD-programma). Basis van dit programma is de beschrijving van de 'ideale OMO-schoolleider'. In een vastgesteld archetype is gekeken naar de kwaliteiten waarover elke rector/directeur zou moeten beschikken. Deze kwaliteiten zijn gedefinieerd in zes dimensies. Een rector is een:

- (onderwijskundig) visionair;
- authentiek leider;
- ambassadeur van de school;
- ondernemer;
- mensenmens;
- goede collega.

Naast het archetype zijn enkele specifieke aanvullingen toegevoegd. Tezamen vormt dit het nieuwe profiel van de OMO-rectoren en directeuren.

Nevenstaande figuur duidt dat 'Waarden gedreven werken' de belangrijkste dimensie voor OMO-rectoren/directeuren is. Deze dimensie is van wederkerige invloed op de vier handelingsdimensies:

- Innovatief handelen;
- Samenkracht;
- Onderzoekende houding;
- Omgevingssensitiviteit.

Ontwikkelingen in 2023

In 2023 zijn verschillende vacatures voor de functie van rector/directeur ingevuld. Daarnaast heeft de Raad van Bestuur in 2023 gesprekken gevoerd met verschillende schooldirecties en medezeggenschapsraden van scholen en is teruggekeken naar het functioneren van de rectoren/directeuren. Vooruitkijkend zijn prioriteiten voor de komende jaren aan de orde geweest en de te verwachten rol hierin van de rectoren/directeuren. Samen met de zelfevaluatie wordt hieruit de persoonlijke agenda voor de komende jaren vastgesteld. Daarnaast is leiderschap altijd een onderwerp geweest tijdens de 2-daagse conferenties voor rectoren/algemeen directeuren.

Leiderschapsontwikkeltraject (LOT)

Eén van de koerspijlers van Koers 2023 is 'effectief leiderschap binnen de school'. In de afgelopen jaren is vanuit deze pijler een traject opgezet waarmee (toekomstige) leiders de kans krijgen om hun expertise verder te ontwikkelen en in te zetten. Het traject past tevens binnen de bredere ambitie om het totale aanbod voor opleidingsmogelijkheden voor medewerkers te vergroten en daarmee een breed leerlandschap te creëren.

Het Leiderschapsontwikkeltraject (LOT) is een ontwikkel- en scholingsprogramma van achttien maanden voor medewerkers met potentie en de ambitie om op termijn een functie als rector/directeur te vervullen. Het is een traject voor en door collega's. Rectoren/directeuren spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling en de uitvoering van het traject. Dit betekent dat niet alleen de deelnemers zich ontwikkelen, maar dat ook de organisatie zich ontwikkelt.

Door te werken met casussen, inspirerende gastsprekers, het volgen van workshops en intervisie werken de deelnemers aan hun persoonlijk en professioneel leiderschap. Een leercoach begeleidt de deelnemers in het behalen van eigen leerdoelen. Een mentor, zijnde een rector van een andere OMO-school, reflecteert met de deelnemers op leiderschapsvraagstukken. De deelnemers lopen gedurende het traject stage op en buiten een school. Ook hierbij worden de deelnemers begeleid door een rector van de school waar er stage wordt gelopen. Een onderdeel van het traject is een studiereis. Het doel van de studiereis is dat de deelnemers tijdens de studiereis nieuwe ideeën opdoen waarbij ze verder kijken dan de eigen bekende context.

Een 'framework' vormt de basis voor het programma van het leiderschapsontwikkeltraject. Hierin staan de algemene leeruitkomsten beschreven voor dit leer- en ontwikkeltraject tot eindverantwoordelijk rector/algemeen directeur. Het 'framework' sluit aan bij OMO-specifieke competenties (uit Koers 2023, het Archetype en functieprofiel voor rector, Bewegen in Balans) en de landelijke beroepsstandaard voor schoolleiders.

Sep	Intake en persoonlijk plan				
Okt	Casus 1: Visie en organisatie	Verdieping op: - Grote denkers in het onderwijs - Strategie en innovatie - Veranderkunde - Identiteit	Leiderschapsontwikkeling: - Intervisie - Workshops - Mentoring		
Nov					
Dec					
Jan	Stage				
Feb	Casus 2: Bedrijfsvoering	Verdieping op: - SHRM - Financiën - Facilites		Maatwerkprogramma persoonlijke ontwikkeling	
Mar					
Apr					
Mei	Stage				
Jun	Casus 3: Onderwijs en ICT	Verdieping op: - Kwaliteitsontwikkeling - ICT in het onderwijs - Data-analyse en optimalisatie			P o r t f o l i o
Jul					
Aug					
Sep	Studiereis				
Okt	Eindcasus: Integraal vraagstuk Literatuur Onderzoek				
Nov					
Dec					
Jan	Eindpresentatie				
Feb					

In 2023 is het gehele opleidingstraject doorontwikkeld en heeft de eerste groep deelnemers de leergang afgerond. Een tweede groep is in september 2022 gestart met dit intensieve en rijke programma. Deze tweede groep sluit in maart 2024 het traject af.

Cijfers over LOT

	Leergang 1	Leergang 2
Looptijd	Sept '21 – mrt '23	Sep '22 – mrt '24
Deelnemers	17 deelnemers	15 deelnemers
Afvallers	4 deelnemers gestopt (waarvan 1 vervolg geeft aan LOT in leergang 2)	4 deelnemers gestopt
Niet-OMO-deelnemers	0 deelnemers die buiten OMO werken	2 deelnemers die buiten OMO werken (waarvan 1 deelnemer die tijdens het traject buiten OMO is gaan werken)
Mobiliteit	6 deelnemers zijn van baan veranderd (verticale mobiliteit) na of tijdens het traject, waarvan 1 de functie van rector heeft aanvaard	3 deelnemers zijn van baan veranderd (zowel horizontale- als verticale mobiliteit) tijdens het traject.

Jaargesprek

In het jaargesprek van de Raad van Bestuur met de scholen wordt stilgestaan bij de onderwijsontwikkeling van de school en aandachtspunten vanuit de beleidscyclus, de kwaliteitscyclus en de planning- en controlcyclus.

Het doel van het jaargesprek is tweeledig:

1. De schoolleider legt in het formele deel verantwoording af aan de Raad van Bestuur over het afgelopen jaar.
2. De school presenteert in een informeel deel een aantal ontwikkelingen/projecten aan de Raad van Bestuur. De vorm van de presentatie en de samenstelling van de delegatie vanuit de school is aan de school. In het verslagjaar was het thema 'Onderwijs in transitie naar de toekomst'.

Formeel deel jaargesprek

De agenda van elk jaargesprek is opgesteld langs de zeven kwaliteitspijlers uit [Koers2023](#). Ter voorbereiding op het jaargesprek krijgt de schoolleider een factsheet. De schoolleider levert een schoolportret aan. Dit portret bevat enerzijds een integrale analyse, waarin de onderlinge samenhang wordt weergegeven op een aantal aspecten (waaronder onderwijskwaliteit, -resultaten en de personele- en organisatieontwikkelingen). Anderzijds legt de schoolleider in het portret verantwoording af op de zeven kwaliteitspijlers van het ontwikkelkader.

Informeel deel jaargesprek

Het voornaamste doel van het informele deel is het informeren van de Raad van Bestuur over de ontwikkelingen/projecten in de school op het gebied van het jaarthema. Deze ontwikkelingen en innovaties kunnen ook interessant zijn voor andere OMO-scholen. Daarom is ingezet op het breed delen hiervan via het verenigingsbrede, sociale intranet ONS.

Pilot jaargesprekken 2023

In het verslagjaar is, in lijn met de behoefte naar meer proportionaliteit in de jaargesprekkencyclus, een pilot uitgevoerd met zes scholen. In twee sessies is met drie scholen tegelijk het gesprek gevoerd over de inhoudelijke visie en onderwijsontwikkeling van de scholen. De betreffende rectoren hebben hiervoor een themadocument aangeleverd, gericht op een van de vier transitithema's uit het strategisch kader. De evaluatie (met alle betrokkenen in de pilot) wordt betrokken bij de nog vast te stellen bestuurlijke cycli behorende bij Koers 2030.

Goed onderwijs binnen een veilige leef- en leergemeenschap

Inleiding Koerspijler 3: Goed onderwijs binnen een veilige gemeenschap

De vereniging heeft de afgelopen jaren stabiele onderwijsresultaten weten te behalen. Dit is mede te danken aan de inzet van de eigen NPO-schoolscan (sinds 2021), waardoor leerlingen breder in beeld gebracht zijn en scholen meer maatwerk konden bieden. Ondanks gerichte interventies speelt nog op veel scholen problematiek rondom motivatie, socialisatie en mentaal welbevinden van leerlingen. Dit blijkt na COVID moeilijk te keren.

Over de ontwikkelingen betreffende koerspijler 3 is meer te lezen in de volgende paragrafen.

De leerling

Goed onderwijs bieden

Samen zorgen voor kwalitatief hoogwaardig onderwijs. Dat is de belangrijkste taak van de vereniging en de scholen, ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid. Daarbij wordt Koers 2023 gebruikt als kompas op verenigingsniveau. De schoolplannen vormen de leidraad per school.

Goed onderwijs is de basis voor een goede voorbereiding op een vervolgopleiding en een passende plaats in de maatschappij. Onderwijsontwikkelingen zoals talentgericht opleiden, maatwerk, flexibilisering, doorlopende leerlijnen en digitalisering van het onderwijs hebben voortdurend de aandacht. De blijvende professionele ontwikkeling van docenten speelt hierbij een belangrijke rol. De focus hierbij blijft ongewijzigd: de leerling het onderwijs bieden dat hem of haar de beste toekomstkansen biedt.

Om te zorgen dat we goed onderwijs bieden en blijven bieden is kwaliteitsontwikkeling van belang. Voortdurend wordt binnen de vereniging, op alle niveaus, het gesprek gevoerd over kwaliteit op basis van waarden, visie en doelstellingen. Vragen als 'wat gaat goed', 'wat kan beter', 'wat moet beter' worden regelmatig gesteld. Zo blijven we scherp. Voor het voeren van dit gesprek wordt gebruik gemaakt van onderwijsgegevens, zoals onderwijsresultaten, maar ook resultaten van tevredenheidsonderzoeken en cohortonderzoeken naar de onderwijsloopbanen van leerlingen van NRO. Sinds 2021 zijn daar de gegevens bijgekomen vanuit de schoolscan NPO. De ruim beschikbare kwantitatieve informatie helpt de komende jaren bij het werken aan en doorlopend verder verbeteren van de onderwijskwaliteit.

Nationaal Programma Onderwijs

In het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) ontvingen vo-scholen in Nederland in schooljaar 2021-2022 en 2022-2023 extra middelen. Het is de bedoeling dat zij tot uiterlijk schooljaar 2024-2025 met dit geld leerlingen helpen om door corona ontstane leervertragingen of vertragingen op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling en welzijn in te lopen. Scholen kiezen zelf hoe ze deze NPO-middelen inzetten, ondersteund door de [menukaart](#) die het ministerie van OCW heeft ontwikkeld.

De NPO-schoolscan bij OMO

Vanaf 2021 tot 2023 maakte OMO gebruik van een eigen NPO-schoolscan. Deze NPO-schoolscanvragenlijst is in 2020-2021 ontwikkeld door Femke Geijssel (TIAS) in samenwerking met een NPO-werkgroep van schoolleiders, kwaliteitszorgmedewerkers, leerlingcoördinatoren, leraren en leerlingen van scholen die deel uitmaken van de vereniging. Via eLoo kwam de vragenlijst ook voor andere (niet OMO-)scholen voor vo ter beschikking. In 2023 is besloten om de NPO-schoolscan door te ontwikkelen aan de hand van de feedback die is ontvangen vanuit de scholen. Eind 2023 is hier een start mee gemaakt in samenwerking met OnderwijsSpiegel en een klankbordgroep. OnderwijsSpiegel is een partij met jarenlange ervaring in het opstellen en afnemen van enquêtes. De klankbordgroep bestond uit meerdere wetenschappers, NPO-werkgroepleden, mentoren en docenten. Deze nieuwe variant van de NPO-schoolscan is ook beschikbaar gemaakt voor niet OMO-scholen.

Met de resultaten van de oude en nieuwe vragenlijst brengen we welbevinden, leerprestaties, leermotivatie en studievoordigheden in kaart (bij studievoordigheden gaat het ook om zelfregulatie en metacognitie; in de NPO-menukaart wordt dit gebied aangeduid met '[executieve vaardigheden](#)'). Bij OMO verzamelen we deze gegevens in de eerste plaats voor gebruik binnen de scholen: mentoren, docenten en zorgteams kunnen de resultaten gebruiken om maatwerk te leveren voor een leerling; of voor een leerjaar. Op afdelings- en schoolniveau levert de schoolscan input voor (duurzame) schoolontwikkeling die geborgd kan worden in het schoolplan.

Daarnaast willen we als collectief van scholen voortbouwen op wat we samen in deze intensieve periode van onze leerlingen hebben geleerd. Plannen voor longitudinaal onderzoek worden steeds concreter. Dit zal plaatsvinden op basis van de data uit de schoolscans van de afgelopen jaren. In samenwerking met universiteiten zal invulling gegeven worden aan dit onderzoek. Dit data-ondersteund werken is een van de speerpunten voor kwaliteitsontwikkeling.

Resultaten

De resultaten van de schoolscan gaven in de scholen een goed beeld van het welbevinden van leerlingen, leermotivatie en hun studievoordigheden. Ook leverde het instrument waardevolle signalen op voor oplopende vertragingen, groei (bijvoorbeeld beter kunnen plannen), en de aanpak van leraren daarbij. Iedere school heeft zelf bepaald op welke manier de resultaten gebruikt werden om uitvoering te geven aan het NPO-plan en gesprekken te voeren met leerlingen en ouders.

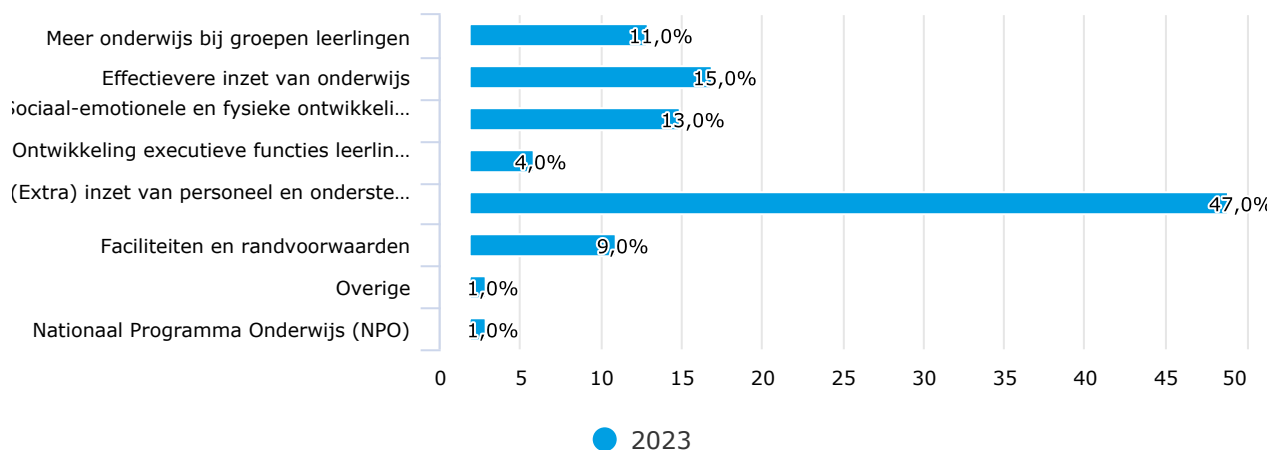
In het eerste kwartaal van 2023 zijn door de verenigingsbrede NPO-werkgroep interviews afgenomen bij OMO-scholen om op te halen hoe hun NPO-plan werkt. In deze interviews zijn zowel kennis als praktijkvoorbeelden opgehaald over hoe scholen hebben geïntervenieerd ten tijde van de coronapandemie. Femke Geijssel heeft de bevindingen geanalyseerd en een rapport opgesteld over 'kansrijk interveniëren'.

Beeld interventies en inzet van middelen 2023

De inzet van de NPO-gelden wordt gedaan in zeven interventiegebieden. In de navolgende tabel is de totale inzet van alle OMO scholen en de vereniging in 2023 per interventie weergegeven.

Inzet per onderdeel menukaart 2023	Scholen	Vereniging	totaal
Meer onderwijs bij groepen leerlingen	3.160.000	-	3.160.000
Effectievere inzet van onderwijs	4.440.000	-	4.440.000
Sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling leerlingen	3.783.000	-	3.783.000
Ontwikkeling executieve functies leerlingen	1.115.000	-	1.115.000
(Extra) inzet van personeel en ondersteuning	13.426.000	177.000	13.603.000
Faciliteiten en randvoorwaarden	2.609.000	109.000	2.718.000
Overige	211.000	-	211.000
Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	223.000	-	223.000
Totaal	28.967.000	286.000	29.253.000

% inzet aandeel per onderdeel menukaart

In de grafiek hierboven is de inzet per interventie in 2023 weergegeven. Net als in 2022 is de grootste inzet gedaan op interventie '(Extra) inzet van personeel en ondersteuning' gevolgd door de interventie 'Effectievere inzet van onderwijs'.

In 2021 t/m 2023 hebben de scholen en de vereniging totaal € 107,0 miljoen aan NPO baten ontvangen. Hiervan is € 74,5 miljoen (69,5%) ingezet.

NPO totaal	2021	2022	2023	totaal
Baten totaal	42.131.000	30.688.000	34.238.000	107.057.000
Inzet totaal	10.185.000	35.036.000	29.253.000	74.474.000
Saldo	31.946.000	-4.348.000	4.985.000	32.583.000

In 2023 is van de totale inzet € 1,2 miljoen ingezet voor inhuur personeel niet in loondienst. Dit is 3,6% van de totale baten in 2023.

Persoonsvorming en socialisatie

Naast kwalificatie (kennis, vaardigheden, houding) hechten we ook veel belang aan socialisatie (betrokkenheid, relatie, burgerschap) en subjectificatie (persoonsvorming, identiteit, waarden). De aandacht hiervoor is dit jaar versterkt door het laag mentaal welbevinden dat leerlingen mogelijk hebben opgelopen in coronatijd.

Onder andere in de lessen levensbeschouwing en mens en maatschappij wordt veel aandacht besteed aan bezinning, begrip, zelfacceptatie, eigen verantwoordelijkheid en bewustwording van jezelf en de wereld om je heen. Tijdens dramalessen worden leerlingen gestimuleerd hun identiteit te ontdekken en hun gevoelens te uiten. En hun creatief (denk)vermogen verder te ontwikkelen.

Op alle niveaus wordt leerlingen onder meer geleerd te reflecteren op houding en gedrag, keuzes te maken, feedback te geven, samen te werken, (arbeids)vaardigheden te ontwikkelen en te presenteren. Dit gebeurt in de vaklessen maar ook tijdens mentorlessen, projectweken, masterclasses, kloosterdagen, internationaliseringsactiviteiten en andere projecten.

Voorbeelden van projecten op de scholen zijn het 'Maatjesproject' van Vluchtelingenwerk, waar leerlingen gekoppeld worden aan kinderen van nieuwkomers, project 'Goed!', dat een positieve groepsontwikkeling stimuleert, 'Buddyproject', waar leerlingen uit de bovenbouw gekoppeld worden aan leerlingen uit de onderbouw voor hulp en als vertrouwenspersoon, 'Rots en water', om weerbaar te worden.

Identiteit

Scholing levensbeschouwing voor docenten

In beginsel geven bevoegde leraren die in het bezit zijn van een bisschoppelijke akkoordverklaring het vak levensbeschouwing. Om ervoor te zorgen dat er ook in de toekomst voldoende bekwame leraren zijn die het vak levensbeschouwing kunnen geven is een twee jaar durende modulaire scholing voor het vak levensbeschouwing gestart. Deze scholing wordt in samenwerking met het Bonifatiusinstituut in Den Bosch gegeven en is bedoeld voor collega's die al bevoegd zijn voor andere vakken. Tien leraren zijn aan de scholing begonnen en ronden deze einde schooljaar 2023/2024 af. Zij kunnen dan lesgeven op het vmbo en in de onderbouw van havo en vwo op OMO-scholen.

Project Verdieping identiteit

De scholen hebben de opdracht goed onderwijs te bieden. Deze opdracht motiveert en verbindt alle betrokkenen bij de scholen: van leerling tot en met toezichthouder. In het document '[Zingeving en goed onderwijs](#)' wordt, aan de hand van de metafoor van een reis, beschreven hoe we de opdracht verstaan en welke oriëntatiepunten van belang zijn: goed onderwijs, een goed mens, goed leven en goed handelen. Deze woorden beschrijven de identiteit van de vereniging en die van de scholen.

Het is niet eenvoudig handen en voeten te geven aan deze opdracht. Het project 'Verdieping identiteit', dat samen met Verus uitgevoerd wordt, levert een bijdrage aan een verdiepingsslag door:

- de feitelijke en de wenselijke situatie te beschrijven als het gaat om goed onderwijs, een goed mens, goed leven en goed handelen;
- de beschrijving te analyseren en beschouwen in het licht van het document 'Zingeving en goed onderwijs' en van de katholieke grondwaarden;
- na te gaan welke aanknopingspunten en mogelijkheden op schoolniveau gevonden worden om vanuit de feitelijke situatie te ontwikkelen in de richting van de wenselijke;
- manieren te ontwerpen aan de hand waarvan scholen geholpen zijn om de identiteitsontwikkeling te bevorderen met bijzondere aandacht voor de oriëntatiepunten, katholieke grondwaarden en bronnen in dialoog met die uit andere levensbeschouwingen.

De bijdrage is geleverd op basis van een praktijkgericht onderzoek op tien scholen van de vereniging en het OMO-bureau.

Vanaf 2021 tot najaar 2023 zijn acht scholen en het OMO-bureau gevisiteerd. De volgende scholen hebben deelgenomen: Cambreur College, Gymnasium Beekvliet, Bossche Vakschool, Da Vinci College, Metameer (Stevensbeek), Rythovius College, Vakcollege Helmond en Praktijkschool Helmond. In schooljaar 2023–2024 zijn De Nieuwste School en het Rodenborch-College bezocht.

Het project heeft enige vertraging opgelopen in een eerdere fase door het Covid-19 virus. De deelnemende scholen ontvingen een uitvoerige rapportage met daarin de bevindingen van de visitatie en een analyse met aanbevelingen. Een eerste opbrengst is dat op de scholen het goede gesprek wordt gevoerd over goed onderwijs en identiteit.

Dit sluit aan bij de doelstelling van het project: de identiteitsontwikkeling in de scholen duurzaam te bevorderen en te borgen.

Daarom is, lopende het project in een tweetal ateliers, een aantal medewerkers geschoold vanuit het 'train-de-trainer-principe'. De scholing bestond uit kennisoverdracht en het ontwikkelen van vaardigheden op het gebied van narratief waarderen. Ook werden de medewerkers begeleid in het doen van onderzoek en het ontwerpen van ontwikkelactiviteiten, waaronder het ontwerpen van handreikingen om goed onderwijs en identiteitsontwikkeling in brede zin op het niveau van een school op te pakken, zowel inhoudelijk als procesmatig.

Burgerschap

Burgerschapsonderwijs

Naast goed onderwijs geeft de vereniging vorm aan goed menszijn, goed leven en goed handelen. Dit zijn de kernwaarden van de vereniging. Daarom geeft de vereniging nadrukkelijk aandacht aan burgerschapsonderwijs. Elke OMO-school heeft een burgerschapscoördinator die vormgeeft aan de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het burgerschapsonderwijs. Hoe burgerschap een plek krijgt in het curriculum is een opdracht aan de scholen zelf, het bureau ondersteunt de burgerschapscoördinatoren en voorziet in inspiratie, kennisdeling en mogelijkheden voor evaluatie.

Ondersteuning vindt plaats in de voorbereiding en uitvoering van activiteiten rondom burgerschapsonderwijs met:

- [het kennisnetwerk burgerschapsonderwijs](#)
- [de Burgerschapsestafette](#)

en in de (beleidsmatige) evaluatie van het burgerschapsonderwijs met:

- [Burgerschap Meten \(BSM\)](#)
- [het zelfevaluatie-instrument \(ZEI\)](#)

Tenslotte is vanuit de vereniging in 2023 gewerkt aan een [eigen evaluatie-instrument](#) om burgerschapskennis, -vaardigheden en -houdingen te meten bij leerlingen.

Kennisnetwerk Burgerschapsonderwijs

Het kennisnetwerk burgerschapsonderwijs heeft als doel alle collega's die vormgeven aan het burgerschapsonderwijs op hun scholen met elkaar te verbinden en te inspireren. Dit gebeurt door het organiseren van fysieke activiteiten rondom burgerschap en het delen van kennis in een groep op ONS, het sociaal intranet van de vereniging. In 2023 hebben er helaas geen

fysieke bijeenkomsten plaatsgevonden, de leden van het kennisnetwerk zijn echter wel uitgenodigd voor deelname aan meerdere bijeenkomsten van onder andere het Expertisepunt Burgerschap. In 2024 hopen we elkaar vaker te treffen. Er wordt daarnaast ingestoken op meer regionale bijeenkomsten om de betrokkenheid bij het kennisnetwerk verder te vergroten.

De Burgerschapsestafette

Op basis van een initiatief rondom waardengedreven onderwijs is in 2018 het project 'Burgerschapsestafette' van start gegaan. Het streven van de Burgerschapsestafette is om vorm te geven aan breed gedragen burgerschapsonderwijs over de leerjaren en vakken heen. Dit gebeurt aan de hand van prikkelende vraagstellingen met (morele) dilemma's waarover de dialoog wordt aangegaan in de klas. Inspiratiemateriaal wordt daarbij opgeslagen in een openbaar toegankelijke database. Het estafettekarakter wordt vormgegeven doordat nieuw materiaal door scholen kan worden toegevoegd. Op deze manier groeit het aanbod aan inspiratiemateriaal dat voor burgerschapsonderwijs kan worden ingezet.

De Burgerschapsestafette is in 2020 geïntroduceerd op alle scholen binnen de vereniging. De basis is een database met inspiratiemateriaal met een dilemma als startpunt. Het inspiratiemateriaal is geschikt voor alle leerjaren, niveaus en schoolvakken. De complete database is te vinden op burgerschapsestafette.com. Burgerschapscöördinatoren op de scholen hebben een belangrijke rol in het enthousiasmeren van collega's om de database te gebruiken en ook nieuw inspiratiemateriaal toe te voegen. Van dit materiaal kunnen andere scholen ook weer gebruik maken.

De Burgerschapsestafette wordt financieel ondersteund door een externe subsidieverstrekker voor 50% van de investeringen. Aan deze subsidieverstrekker wordt periodiek verantwoording afgelegd.

In 2023 is de Burgerschapsestafette ook landelijk beschikbaar gesteld. Op 11 oktober 2023 vond de livegang plaats op het door de vereniging, Nuffic en Expertisepunt Burgerschap georganiseerde evenement 'Burgerschap in het VO: Normen, waarden en dilemma's'. Vanaf dit moment is de estafette ook toegankelijk voor onderwijsprofessionals buiten de vereniging. Het initiatief wordt goed ontvangen door onder andere het Expertisepunt Burgerschap, de VO-raad en het ministerie van OCW.

Burgerschap Meten

De Universiteit van Amsterdam heeft enkele jaren geleden het meetinstrument Burgerschap Meten (BSM) ontwikkeld. Met dit instrument kunnen scholen zicht krijgen op de burgerschapscompetenties en het burgerschapsgedrag van hun leerlingen. BSM kan worden ingezet voor leerlingen tot en met 16 jaar en bestaat uit twee gevalideerde vragenlijsten (competenties en gedrag) die door de leerlingen en de mentor worden ingevuld. BSM wordt uitgezet met behulp van de software van ICT-aanbieder Rovict. Door de vragenlijsten elk jaar af te nemen kunnen scholen hun leerlingen longitudinaal volgen in hun burgerschapsvorming. De resultaten kunnen zowel intern (verschillende leerjaren en klassen binnen de school) als extern (in vergelijking met andere (OMO-)scholen) worden vergeleken. De aanbieder van het instrument geeft aan:

“De resultaten helpen scholen om antwoord te geven op vragen als: Wat vinden wij op onze school belangrijk, hoe denken we dat het met de burgerschap van de leerlingen is gesteld en in welk onderwijsaanbod voorzien we eigenlijk? Het kan ook inspireren tot het bepalen van wenselijke veranderingen in het onderwijsaanbod.”

Een groot deel van de OMO-scholen heeft samenwerking gezocht met Rovict om de BSM-vragenlijsten uit te zetten. Wanneer zoveel mogelijk scholen gebruik maken van BSM kan ook op verenigingsniveau worden geanalyseerd hoe leerlingen vormgeven aan hun burgerschap en kan, waar nodig en mogelijk, worden samengewerkt met andere OMO-scholen om interventies uit te voeren. De uitkomsten van BSM kunnen tenslotte dienen als input voor het [zelfevaluatie-instrument ZEI](#).

Zelfevaluatie-instrument (ZEI)

Sociale integratie is een belangrijk doel van de socialiserende functie van onderwijs. Bevordering van burgerschap is daarvan onderdeel en een wettelijke taak voor scholen. Het belang van burgerschapsonderwijs en de noodzaak van versterking van de kwaliteit daarvan worden steeds meer gezien. Burgerschap is meetbaar op het niveau van zelfevaluaties (schoolplannen, schoolgidsen, meldcodes, veiligheidsprotocollen, etc.). Om dit meetbaar te maken heeft de Universiteit van Amsterdam (UvA) een digitale vragenlijst gemaakt in de vorm van een zelfevaluatie-instrument (het schoolontwikkelingsmodel). De uitkomsten uit de zelfevaluatie geven sturing aan de ontwikkeling van burgerschapsonderwijs. Iedere school kan dit instrument gebruiken. Het model is gevalideerd door de Academische Werkplaats Sociale Kwaliteit, de Universiteit van Amsterdam en de Inspectie van het Onderwijs. De zelfevaluatie wordt digitaal uitgevoerd via de software van Risk Changer.

Sinds drie jaar heeft OMO een mantelcontract met Risk Changer. Sindsdien zijn diverse OMO-scholen van start gegaan met de uitgebreide zelfevaluatie; een aantal daarvan namen eerder ook al deel aan een pilot. Door ervaren scholen te koppelen aan scholen die voor het eerst gaan werken met het ZEI, wordt de samenkracht binnen de vereniging goed benut.

Sociale Kwaliteit / Burgerschap

Ontwikkeling eigen vragenlijst burgerschap leerlingen

De vragenlijst van Burgerschap Meten wordt soms als talig en lang ervaren door leerlingen in de onderbouw. Vooral vanuit vmbo-scholen heeft de vereniging signalen ontvangen van ontevredenheid over het gevalideerde meetinstrument van de UvA. Vanuit de subsidie voor de verbetering van de basisvaardigheden heeft een aantal scholen binnen de vereniging in afstemming met Risk Changer en Bureau Common Ground in 2023 een project opgestart. Zij ontwerpen een vragenlijst voor leerlingen die burgerschapskennis, -vaardigheden en -houdingen meet en qua taal en lengte van de vragenlijst past bij de vmbo-leerling. Bij de ontwikkeling van de vragenlijst zijn ook het Expertisepunt Burgerschap, de VO-raad en het Ministerie van OCW betrokken.

De nieuwe vragenlijst is gereed in het schooljaar 2024-2025. Of de nieuwe vragenlijst de vragenlijst van Burgerschap Meten gaat vervangen, wordt nog nader bepaald. De nieuwe vragenlijst is ook te gebruiken buiten de vereniging.

Taalbeleidsontwikkeling

Om het taalvaardigheidsniveau van leerlingen te bevorderen is structurele aandacht voor taal nodig. Scholen doen dat door middel van taalbeleid. De afgelopen jaren zijn diverse alarmerende rapporten verschenen over leesplezier en leesmotivatie onder jongeren. Deze signalen zijn ook binnen de vereniging opgepikt en omgevormd tot een adviesvraag van de Raad van Bestuur en een aantal rectoren/directeuren. Op basis hiervan heeft een adviescommissie een rapport uitgebracht dat door de vereniging actief wordt opgevolgd. Zo is er een kennisnetwerk voor taalcoördinatoren opgericht en is in 2022 een samenwerking met de Brabantse bibliotheken tot stand gekomen.

In 2023 hebben de vereniging en de bibliotheken verder vormgegeven aan de bestuurlijke samenwerking op het gebied van lezen en taal, als onderdeel van het Leesoffensief Brabant. Het belangrijkste onderdeel van de samenwerking is het uniforme aanbod dat

LEESoffensief
Brabant!

bibliotheken kunnen bieden aan alle OMO-scholen, tegen duidelijk vooraf afgesproken prijzen. Daarnaast zijn scholen van de vereniging betrokken bij projecten en events die georganiseerd worden vanuit het Leesoffensief Brabant. Tenslotte zijn de bibliotheken betrokken bij de uitvoering van professionaliseringsactiviteiten in het kader van de basisvaardigheden

OMO-leerlingenraad

Naast de leerlingenraden op de verschillende OMO-scholen is er ook een OMO-leerlingenraad.

De OMO-leerlingenraad, bestaat uit vijf actieve en enthousiaste leerlingen van verschillende OMO-scholen. Zij houden zich bezig met de belangen van alle OMO-scholieren. In het jaarplan dat deze vijf leerlingen hebben geschreven staat een introductie van de leerlingen en wat zij komend schooljaar willen organiseren en bereiken.

Zij willen:

- de bekendheid van het OMO-leerlingennetwerk onder OMO-scholieren vergroten;
- de jongereninspraak op OMO-scholen verbeteren;
- de OMO-leerlingenraad een grotere inhoudelijke rol binnen de vereniging laten hebben.

Op verschillende manieren onderhoudt de OMO-leerlingenraad contact met de leerlingen(raden) van de OMO-scholen.

Tijdens 'pizzapanelen' bespreken de leerlingen diverse onderwerpen. In oktober 2023 was het onderwerp [telefoonbeleid](#). Na afloop is er nagepraat en aten ze samen pizza. In een rapport hebben zij hun bevindingen gedeeld met het bestuur van de vereniging.

Leerlingen voorbereiden op de kosmopolitische samenleving

De scholen van de vereniging bereiden de leerlingen voor op 'burgerschap in een kosmopolitische samenleving'. Dit gebeurt bijvoorbeeld door (inter-)nationale uitwisselingen en deelname aan projecten ter bevordering van maatschappelijke betrokkenheid. Op verenigingsniveau werken we zowel strategisch als tactisch samen met [Nuffic](#), de Nederlandse organisatie voor internationalisering in het onderwijs. Nuffic is tevens de coördinerende partij van het hieronder genoemde Global Citizen Network en de TTO-scholen. De partij ondersteunt ook bij aanvragen voor Erasmus+-subsidies.

Bij dit netwerk zijn 86 Nederlandse scholen aangesloten met als doel het opleiden van leerlingen tot wereldburger. Aangesloten scholen leren met en van elkaar over het verankeren van internationalisering. Zeven scholen van de vereniging maken deel uit van het [Global Citizen Network](#).

Er zijn ook OMO-scholen betrokken bij [Erasmus+](#) (voorheen het Comenius-project). Erasmus+ is een Europees subsidiefonds voor internationale samenwerking en is uitgebreider dan Comenius. Naast onderwijs wordt ook 'jeugd en sport' in dit programma betrokken. Een van de doelen is om leerlingen in contact te brengen met het buitenland door middel van uitwisselingen. Dit gebeurt binnen diverse en uiteenlopende projecten.

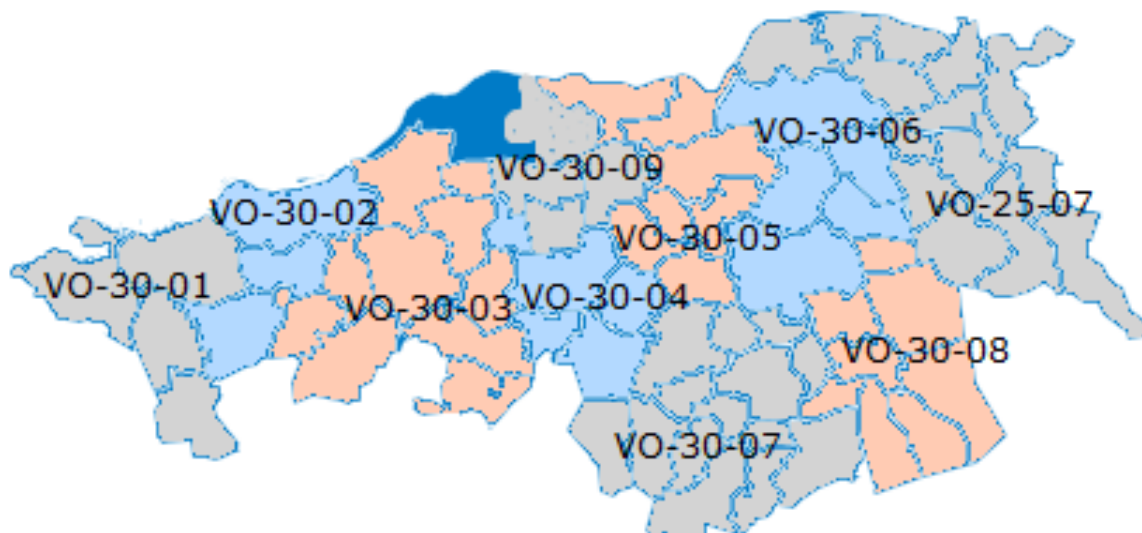
Via [eTwinning](#), een platform voor leraren om in een beveiligde omgeving met elkaar digitaal te kunnen communiceren, zoeken OMO-scholen de internationale samenwerking op. Het platform biedt een mogelijkheid om laagdrempelig een project te starten met een school uit een van de 46 aangesloten landen. Goed voor de ontwikkeling van de interculturele en digitale competenties van leerlingen/scholieren maar ook van de leerkrachten. Deze tool biedt uitgebreide mogelijkheden zoals projecten delen, skypen, online ruimte creëren voor projecten en meer. eTwinning was onderdeel van Comenius en is nu een gratis onderdeel van Erasmus+. eTwinning is een mooie eerste stap in internationalisering.

Daarnaast verzorgen elf OMO-scholen tweetalig onderwijs (tto) binnen één of meerdere afdelingen (mavo, havo en of vwo).

Het Sondervick College is schooljaar 2023-2024 gestart met Sondervick International School (SIS). De doelgroep is kinderen van kenniswerkers. Omdat zij langere tijd in Nederland verblijven en tegelijkertijd de kans groot is dat zij (op termijn) terug gaan naar land van herkomst of een ander land, wordt een combinatie gezocht van enerzijds integreren in Nederland en anderzijds voorbereiden op een studie en diplomering waarmee het eenvoudiger is om over te stappen naar een school in een ander land. De eerst jaren wordt er NT2 gegeven in afbouwende mate, daarnaast wordt opgeleid tot het International Baccalaureate – Middle Years Programme (IB-MYP) en vervolgens het Career-Related Programme (IB-CP). De IGVO-aanvraag die hiervoor nodig is, is in 2023 voorbereid. Besluitvorming van het ministerie van OCW wordt in 2024 verwacht.

Passend onderwijs

De vereniging vindt het belangrijk dat de talenten van kinderen optimaal ontwikkeld worden. Het ene kind heeft daar meer ondersteuning bij nodig dan het andere kind. Passend onderwijs zorgt ervoor dat leerlingen onderwijs krijgen dat bij ze past, dat ze ondersteuning krijgen als dat nodig is en dat er minder leerlingen thuis komen te zitten. Scholen in een regio werken samen in een samenwerkingsverband passend onderwijs (swv). De scholen van de vereniging zijn vertegenwoordigd in tien regionale samenwerkingsverbanden passend onderwijs ([bijlage 6](#)).

In ieder samenwerkingsverband vertegenwoordigen een of meerdere rector(en)/algemeen directeur(en) de vereniging. Dit staat beschreven in het [managementstatuut](#) van de vereniging. In 2023 zijn er verschillende wisselingen geweest in deze vertegenwoordiging (sommige van tijdelijke aard). Dit is juridisch vastgelegd.

In 2023 is het opleidingstraject afgerond voor de rectoren/algemeen directeuren van de vereniging die gemandateerd bestuurder zijn in de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Hierin is een visie ontwikkeld voor de gewenste governance structuur en is naar de inrichting en doelstelling van de werkgroep passend onderwijs gekeken en de wijze van verantwoording.

Geconcludeerd is dat de term werkgroep eigenlijk niet passend is. Daarom is besloten om dit overleg het 'OMO Bestuurders Overleg Passend Onderwijs' (OBOPO) te gaan noemen.

De volgende doelstellingen zijn voor het OBOPO geformuleerd:

- Afstemming van de doelen ten aanzien van passend onderwijs in de breedste zin van het woord op verenigingsniveau (inclusief inclusiever onderwijs en kansenverbetering). Op basis hiervan wordt jaarlijks terugkoppeling gegeven aan de Raad van Bestuur en wordt binnen het OBOPO het gesprek hierover gevoerd.
- Kennisdeling over het passend maken van het onderwijs en het stijgen op de inclusie ladder.
- Versterking van de rol van gemandateerd bestuurder in de samenwerkingsverbanden passend onderwijs.

De samenstelling van de groep is gebleven zoals hij nu was (gemandateerde bestuurders vanuit OMO in de samenwerkingsverbanden, lid van de Raad van Bestuur en advisering vanuit het bureau op het gebied van juridische zaken, financiën en onderwijs, en op afroep eventuele andere disciplines).

Er gaat gewerkt worden met een roulerend voorzitterschap per jaar, waarbij het overleg (3x per jaar) voorbereid wordt door de voorzitter met ondersteuning vanuit het bureau (senior beleidsadviseur onderwijs). Het voorzitterschap start bij de bepaling van het nieuwe jaarthema (medio maart). De voorzitter heeft nadrukkelijk affiniteit met het jaarthema. Voor het jaar 2023 (en 2024) was dat 'Het vso in het krachtenveld van het samenwerkingsverband'. De verantwoording gebeurt op basis van het thema.

In de vergaderingen is verder aan de orde geweest:

- de afbouw van de reserves door de samenwerkingsverbanden;
- de vergelijking van de begrotingen van de tien samenwerkingsverbanden;
- de factsheets passend onderwijs;
- de plotselinge korting van de samenwerkingsverbanden.

Passend onderwijs komt daarnaast terug in de gesprekken over onderwijskwaliteit tussen de Raad van Bestuur en de scholen.

Binnen ieder samenwerkingsverband worden afspraken gemaakt over welke basisondersteuning op de diverse scholen geboden wordt, welke voorzieningen voor extra ondersteuning er zijn en hoe de middelen verdeeld worden.

OMO-prijzen, een bijzondere motiveringsprijs voor leerlingen

Leerlingen op onze scholen maken elk jaar mooie en bijzondere werkstukken. De mentor stuurt, in overleg met de leerling(en) en de rector de meest bijzondere exemplaren in om in aanmerking te komen voor een van de OMO-prijzen.

Elke opleiding heeft zijn eigen prijs: de OMO-praktijkwerkstukprijs voor leerlingen van het praktijkonderwijs, vmbo-b en vmbo-k, en de OMO-profielwerkstukprijzen voor de opleidingen vmbo-g/t en mavo, voor de opleiding havo en voor de opleiding vwo. Voor leerlingen van de Eerste Opvang Anderstaligen (EOA) en Internationale Schakel Klassen (ISK) is er de 'OMO-trots op prijs'.

OMO-trots op prijs (EOA/ISK)

Dit jaar hebben drie scholen deelgenomen aan deze prijs. De inzendingen waren stuk voor stuk bewonderenswaardig en varieerden van persoonlijke verhalen tot bijzondere maskers, spreekbeurten en een tijdschrift.

Bekijk [de inzendingen en het bezoek](#) van Jos Kusters (voorzitter Raad van Bestuur) aan de scholen om de prijs uit te reiken.

OMO-praktijkwerkstukprijs

In deze vielen dit jaar vijf werkstukken in de prijzen. De vorm en inhoud van het ingezonden werk zijn vrij. Het kan een praktische opdracht, werkstuk of project zijn maar ook een verslag van de manier waarop een leerling of een groep leerlingen samenwerkt en daarbij vakmanschap of burgerschap toont.

Bekijk een [impressie van de stukken en de feestelijke uitreiking](#).

OMO-profielwerkstukprijs vmbo-g/t, mavo

Voor leerlingen van de afdelingen vmbo-g/t en mavo is er een prijs voor het beste profielwerkstuk. Dit werkstuk is vakoverstijgend en binnen de opleiding een passend onderdeel van het schoolexamen. Hierbij is zowel het eindproduct als het proces onderwerp van beoordeling.

Bekijk een [impressie van de stukken en de feestelijke uitreiking](#).

OMO-profielwerkstukprijs havo

Het profielwerkstuk havo is een werkstuk van eindexamenkandidaten waarin zij verworven kennis, inzicht en vaardigheden van tenminste één vak binnen hun profiel op een hoog niveau toepassen. Daarnaast laat het profielwerkstuk samenhang en integratie van leerstofonderdelen binnen een profiel zien.

Bekijk een [impressie van de stukken en de feestelijke uitreiking](#).

OMO-profielwerkstukprijs vwo

Het profielwerkstuk vwo is een werkstuk van eindexamenkandidaten waarin zij verworven kennis, inzicht en vaardigheden van tenminste één vak binnen hun profiel op een hoog niveau toepassen. Daarnaast laat het profielwerkstuk samenhang en integratie van leerstofonderdelen binnen een profiel zien.

De kwaliteit van de ingezonden werkstukken lag dit jaar heel dicht bij elkaar. Dit heeft tot gevolg gehad dat de jury dit jaar niet drie, maar vier werkstukken heeft beloofd met een prijs.

Bekijk een [impressie van de stukken en de feestelijke uitreiking](#).

Rol begeleidend docenten en juryleden

De rol van de begeleidend docenten is erg belangrijk bij het maken en schrijven van een praktijk- en profielwerkstuk. Zij zijn degene die leerlingen scherp houden en motiveren, gedurende het hele proces. De kwaliteit van het werkstuk is mede te danken aan hun inzet.

De uitreiking van de OMO-prijzen, in welke vorm dan ook, is voor de leerlingen maar ook voor de begeleidend docenten een bijzonder moment. Dat hebben we ook dit jaar weer mogen ervaren. De waardering voor beiden is enorm. Alle deelnemende leerlingen ontvangen een aardigheidje voor hun deelname. De winnaars ontvangen een mooi geldbedrag.

Sociale veiligheid

Scholen in het primair en voortgezet onderwijs zijn sinds 1 augustus 2015 wettelijk verplicht zorg te dragen voor een veilige school. De inspectie ziet hier op toe vanaf schooljaar 2016-2017. Hieronder valt een jaarlijkse monitoring van de sociale veiligheid. In 2017 zijn de scholen binnen de vereniging, na een succesvolle pilot, gestart met [Kwaliteitscholen](#). Hiermee wordt jaarlijks de tevredenheid, veiligheid en sociaal welbevinden van leerlingen gemonitord. Scholen hebben de mogelijkheid, in het kader van integraal monitoren, om Kwaliteitscholen te koppelen aan de gegevens uit de leerling administratiesystemen van de scholen.

Naast Kwaliteitscholen kunnen de scholen ook gebruik maken van eLoo voor het afnemen van de tevredenheidsonderzoeken/sociale veiligheid.

Antipest-coördinatoren

In het kader van de wet (Sociale) veiligheid wordt scholen gevraagd om zicht te hebben op de sociale veiligheid. Hiervoor moet er beleid zijn en een anti-pestcoördinator per school zijn aangesteld. Eén van de kennisnetwerken binnen de vereniging is het kennisnetwerk Anti-pestcoördinatoren. Het kennisnetwerk heeft op het sociaal intranet ONS een eigen groep waar deelnemers elkaar kunnen treffen en documenten met elkaar kunnen uitwisselen. Binnen het netwerk zijn plannen om elkaar in 2024 weer fysiek te treffen. Cindy Meuter is sinds halverwege 2020 als voorzitter aan het netwerk verbonden. Zij is werkzaam als docente en vertrouwenspersoon op het Varendonck College.

Kansenverbetering

We streven er naar iedere leerling optimale kansen te bieden en waar nodig te zorgen dat kansen verbeteren. Op schoolniveau wordt gekeken welke interventies het meest passend zijn.

In 2023 is een project gestart waarbij scholen die dat willen deel kunnen nemen aan een cursus om de objectiviteit van rapportvergaderingen te verbeteren. Dit komt kansenverbetering ten goede. Ook wordt vanaf schooljaar 2022-2023 gedurende drie jaar gemonitord hoeveel tekorten er mogelijk ontstaan door de vrijwillige ouderbijdrage en hoeveel activiteiten er eventueel geannuleerd worden vanwege te weinig ouderbijdragen. Op basis van dit onderzoek wordt gekeken of een verenigingsbrede solidariteitspot nodig is.

Onderwijs aan nieuwkomers

In 2023 is het totale aantal asielaanvragen in Nederland gedaald ten opzichte van 2022 en iets toegenomen ten opzichte van 2021. De Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND) kampt met personeelstekort en het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) met een tekort aan opvangplekken. Daarnaast is de vertraging in de doorstroom vanuit de asielzoekerscentra (AZC) naar toegewezen gemeenten opgelopen door het woningtekort. Dit alles heeft invloed op het onderwijs aan nieuwkomers.

Zo worden leerlingen van de Eerste Opvang Anderstaligen (EOA) en Internationale Schakel Klas (ISK) geconfronteerd met oplopende wachttijden van behandeling van hun asielaanvraag en langer verblijf op een AZC, wachtend op huisvesting in een gemeente. Leerlingen in deze onzekere omstandigheden ervaren stress, wat effect kan hebben op leerplezier en -resultaten. De scholen bieden de leerlingen ritme en voorspelbaarheid met het onderwijsprogramma, wat belangrijk is voor de psychosociale ontwikkeling. Daarnaast vormen docenten een vast ankerpunt voor leerlingen, wat de sociaal-emotionele ontwikkeling en leeropbrengsten ten goede komt.

In december 2023 hebben we als vereniging Ons Middelbaar Onderwijs een brief gestuurd aan demissionair minister Paul waarin we ons toekomstbeeld voor volwaardig onderwijs aan nieuwkomers kenbaar maakten. Dit toekomstbeeld behelst meer zeggenschap voor de scholen over de invulling van het onderwijs, waarvoor we de politiek vragen om effectief ingerichte randvoorwaarden, zoals een aanpassing van de aanvangsdatum van de bekostigingstermijn.

OMO-scholen met een voorziening onderwijs aan nieuwkomers eind 2023

Naam school	Aantal leerlingen	Doelgroepen
EOA Oisterwijk	129	56% AMV'ers* 44% kinderen van asielzoekers en statushouders
EOA Velp	121	40% AMV'ers 36% kinderen van asielzoekers 24% kinderen van gezinsherenigers, arbeidsmigranten en statushouders
ISK Metameer	90	65% Oekraïense leerlingen 30% kinderen van statushouders 5% kinderen van asielzoekers
ISK Den Bosch	368	AMV'ers Kinderen van asielzoekers Kinderen van gezinsherenigers, arbeidsmigranten en statushouders
Tijdelijke onderwijsvoorziening Baanderherencollege BONK (satelliet van ISK Den Bosch)	51	Kinderen van statushouders, gezinsherenigers en kennis- en arbeidsmigranten
ISK Fioretti	30	Kinderen van asielzoekers en arbeidsmigranten

* AMV'er staat voor Alleenstaande Minderjarige Vreemdeling. Het betreft kinderen tot 18 jaar die zonder familie asiel aanvragen in Nederland.

2College - Oisterwijk

2College EOA Oisterwijk bevindt zich op het terrein van het AZC Oisterwijk en verzorgt al sinds de jaren negentig onderwijs aan leerplichtige nieuwkomers in de leeftijd van 12 tot 18 jaar. De leerlingen zijn AMV'ers, kinderen uit gezinnen die op het AZC wonen en kinderen uit gezinnen met een verblijfsstatus die een reguliere woning toegewezen hebben gekregen in de gemeente Oisterwijk en de Nederlandse taal nog onvoldoende beheersen.

De nadruk van het onderwijsprogramma ligt op NT2. Daarnaast is er aandacht voor het kennismaken met de Nederlandse cultuur, het ontwikkelen van schoolse en sociaal-emotionele vaardigheden en het versterken van de zelfredzaamheid in de Nederlandse samenleving. Naast NT2 wordt het onderwijsprogramma gevormd door rekenen/wiskunde, maatschappijoriëntatie, beeldende vorming, verzorging, ICT, Engels en lichamelijke opvoeding.

De leerlingen zijn afkomstig uit verschillende landen. Iedere leerling komt binnen met zijn of haar eigen achtergrond en geschiedenis. Er zijn leerlingen die al een aantal jaren naar school zijn geweest in hun eigen land. Ook zijn er leerlingen die maar kort of zelfs helemaal geen onderwijs gevolgd hebben. Voor hen begint het leren op de EOA. Iedere leerling krijgt het onderwijs aangeboden op zijn of haar niveau en volgt dat in zijn of haar tempo.

Het aantal leerlingen in de school varieert sterk in de loop van het schooljaar, omdat het afhankelijk is van de doorlopende instroom vanuit Ter Apel en de uitstroom naar andere huisvesting. Leerlingen verblijven gemiddeld zo'n vijf maanden op de school.

Merletcollege - Velp

De Eerste Opvang Anderstaligen van het Merletcollege ligt aan de rand van het terrein van het Asielzoekerscentrum Grave. De EOA verzorgt al een groot aantal jaren onderwijs aan leerplichtige jongeren in de leeftijd vanaf 12 jaar. Veel jongeren wonen op het terrein van AZC Grave. Jongeren zijn alleenstaand (AMV) of komen uit gezinnen die op het terrein van het asielzoekerscentrum wonen. Een kleinere groep jongeren woont in de regio Land van Cuijk. Zij wonen meestal met hun familie. Vaak hebben zij al een verblijfsstatus. Het taalniveau van deze jongeren is echter nog onvoldoende en om die reden kunnen zij nog niet instromen in vormen van regulier onderwijs. De EOA helpt ook hen om aansluiting te vinden bij passend vervolgonderwijs.

Jongeren die onderwijs volgen op de EOA komen uit verschillende landen. Vaak zijn er in deze landen al lange tijd problemen. De meeste jongeren hebben veel meegemaakt, veel gezien en ondervinden daardoor problemen in hun huidige dagelijks leven. Deze persoonlijke omstandigheden vragen om maatwerk binnen het onderwijs. De nadruk binnen dit onderwijsaanbod ligt op het verwerven van de Nederlandse taal (NT2) en het kennismaken met de Nederlandse cultuur. Voor het sociaal emotioneel welbevinden van de jongere wordt samengewerkt met ketenpartners.

Bij de EOA in Grave is het een komen en gaan van jongeren. Er is wekelijks instroom en uitstroom. Jongeren melden zich in Ter Apel en worden doorgeplaatst naar Grave. Jongeren vinden een andere woonplek en verhuizen naar elders. De verblijfsduur van jongeren op de EOA is op dit moment sterk wisselend. Door krapte op de woningmarkt en door wachttijden bij instanties verblijven jongeren vaak langer op school dan de geplande drie maanden.

Metameer - Boxmeer

Met de voorgenomen sluiting van het AZC in Overloon zou de ISK Metameer ophouden te bestaan. In de tussentijd viel Rusland Oekraïne binnen en sloegen veel Oekraïense gezinnen op de vlucht. In het Land van Cuijk en Maasduinen zijn inmiddels veel gezinnen gehuisvest en verzorgt ISK Metameer het onderwijs voor de jongeren van 12 t/m 18 jaar. ISK Metameer is samen met het onderwijs aan nieuwkomers van het primair onderwijs gehuisvest en op deze manier kunnen alle kinderen uit de gezinnen op dezelfde plaats naar school. Het AZC in Overloon is open voor statushouders en Oekraïense gezinnen.

Het onderwijsprogramma bestaat uit het reguliere ISK-programma, aangevuld met beeldende vorming, burgerschapsvorming, muziek, rekenen, Engels, zorg en welzijn en techniek (praktijkgericht programma). Metameer heeft (ook) voor de Oekraïense leerlingen voor lessen NT2 gekozen, omdat het voor deze jongeren van belang is dat zij contact kunnen hebben met hun Nederlandse leeftijdgenoten. Daarnaast is de kans groot dat zij langdurig hier zullen moeten blijven, gezien de situatie in Oekraïne. In dat geval zullen de leerlingen instromen in het regulier onderwijs, ISK Metameer bereidt de leerlingen voor op deze overgang door middel van een wenperiode.

Bossche Vakschool - Den Bosch

De Bossche Vakschool is al jarenlang verantwoordelijk voor en de voortrekker van het bieden van onderwijs aan nieuwkomersleerlingen in de vo-leeftijd in Den Bosch en omgeving. Op de ISK in Den Bosch voelt men het als maatschappelijke opdracht om te zorgen dat leerlingen zich snel veilig en gekend weten, zodat zij zich thuis voelen. Dit is nodig als basis om te kunnen ontwikkelen en leren. In maximaal twee jaar worden de leerlingen voorbereid op de stap naar vervolgonderwijs in het Nederlandse onderwijssysteem. Dat betekent in de praktijk veel meer dan alleen het leren van de Nederlandse taal.

Onvoorspelbare vluchtelingenstromen, vanwege oorlog en politiek, zorgen voor fluctuatie in samenstelling en aantallen leerlingen. Dit resulteert in een sterk fluctuerende bekostiging.

Baanderherencollege Boxtel – afdeling BONK

Baanderherencollege en Jacob-Roelandslyceum zijn november 2022 begonnen met een tijdelijke onderwijsvoorziening gekoppeld aan de crisisnoodopvang in de gemeente Boxtel. Na het sluiten van de crisisnoodopvang in de gemeente is de tijdelijke onderwijsvoorziening doorgestart om nieuwkomers in de regio Boxtel onderwijs te blijven geven. Hierdoor kunnen leerlingen uit Boxtel, Helvoirt, Vught, Sint-Michielsgestel en Schijndel in Boxtel thuis-nabij naar school.

In 2023 is het leerlingaantal gegroeid naar zo'n 50 leerlingen.

De hoofdmoot van het onderwijsprogramma is NT2 waarbij de nadruk ligt op de vaardigheden. Er wordt naartoe gewerkt om de lessen steeds meer volgens methodes van natuurlijke taalverwerving aan te bieden, met het doel dat de leerlingen soepel in het Nederlands kunnen communiceren en in staat zijn tot genuanceerde sociale interactie. Daarnaast volgen de leerlingen ook andere vakken zoals beeldende vorming, lichamelijke opvoeding, burgerschap, Engels en mens en maatschappij/mens en natuur. Verder is er veel aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling in de mentorlessen.

Fioretti College – Veghel

VO Veghel heeft in 2023 besloten om, in een nevenvestiging van het Fioretti College, onderwijs aan nieuwkomers te verzorgen voor jongeren in de leeftijd vanaf 12 jaar. Het daadwerkelijke onderwijs is in oktober 2023 gestart met ongeveer 30 leerlingen verdeeld over twee klassen. De leerlingen zijn kinderen van asielzoekers en arbeidsmigranten. Het onderwijsprogramma bestaat uit lessen NT2, lichamelijke opvoeding, rekenen/wiskunde en creatieve uitdrukking. Daarnaast is er aandacht voor sociale vaardigheden. Er vindt overleg plaats met de gemeente over ruimte-uitbreiding, zodat er in 2024 een derde groep geformeerd kan worden.

Zorg dragen voor kwalificatie

Vernieuwingen vmbo

Sterk beroepsonderwijs

OMO-scholen hebben de extra gelden voor Sterk Techniekonderwijs vanuit de landelijk bepaalde doelstellingen ingezet. Er is geïnvesteerd in (extra) capaciteit en het verhogen van de deskundigheid van docenten en instructeurs. De gelden zijn ook ingezet voor ontwikkeling en verbetering van de lessen door bijvoorbeeld de vakken natuurkunde, biologie en techniek te integreren, de lesstof te verrijken, de lokalen beter in te richten of om, met andere scholen en bedrijven, de samenwerking op te zoeken. Daarnaast zijn er, vanuit de doelstelling om techniek en techniekonderwijs en samenwerking met ketenpartners te promoten, activiteiten opgestart, zoals met het primair onderwijs of met deelnemende bedrijven. Tot slot zijn er werkgroepen geweest die keuzevakken hebben ontwikkeld in samenwerking met het mbo en het bedrijfsleven.

Door de subsidie voor Sterk Techniekonderwijs is er samenwerking ontstaan tussen scholen, tussen po en vo en met het bedrijfsleven.

In 2023 zijn er verschillende evenementen en projecten georganiseerd. Voorbeelden hiervan zijn stagelooptagen bij bedrijven, het verzorgen van gastlessen en het bezoeken van techlab.

Meer voorbeelden van activiteiten binnen de diverse techniekregio's vind je bij [Laatste nieuws uit de regio's - Sterk Techniekonderwijs](#)

Praktijkgericht programma

In maart 2023 is er een brief geschreven aan de minister van Onderwijs met hierin het verzoek om op korte termijn helderheid te verschaffen over het Praktijkgerichte programma. Een aantal OMO-scholen is in 2023 bezig geweest met de voorbereidingen om het Praktijkgerichte programma per schooljaar 2024-2025 te kunnen starten.

Kerngroep

De kerngroep van het kennisnetwerk 'Vernieuwingen vmbo' denkt mee over mogelijkheden en thema's om kennis te kunnen delen. Binnen de vereniging houden de scholen, met ondersteuning vanuit het bureau, elkaar scherp over uitvoer van de plannen en de (financiële) realisatie.

Onderwijstijd

De scholen van de vereniging blijven zich inzetten voor verbetering van onderwijs en het bieden van maatwerk passend bij de eigen visie en ambities. Hieronder valt een goede invulling van de onderwijstijd.

We houden ons aan de wettelijke urennorm volgens de [Wet modernisering onderwijstijd](#). Elke school moet per jaar minimaal 189 dagen onderwijs geven. Door de vakantiespreiding hebben bepaalde regio's vijf dagen minder beschikbaar dan 189. Dit is toegestaan. De medezeggenschapsraad op school moet vooraf instemmen met de planning van de dagen waarop er geen onderwijs is.

Op schoolniveau wordt vanuit een onderwijskundige visie bepaald welke activiteiten meetellen als onderwijstijd. Scholen kunnen de onderwijstijd voor gewone lessen gebruiken, maar bijvoorbeeld ook voor stages of projecten bij bedrijven of maatschappelijke organisaties, om colleges of vakken te volgen aan een universiteit of voor afstandsonderwijs of leerpleinen.

De wettelijke kaders voor onderwijstijd in het voortgezet onderwijs bieden veel ruimte om eigen keuzes te maken over de inrichting, vormgeving en planning van het onderwijs. Een onderwijsactiviteit moet aan drie voorwaarden voldoen om als onderwijstijd in de zin van de wet te worden gezien.

Een onderwijsactiviteit is onderwijstijd indien:

- bewust gepland en verzorgd onder verantwoordelijkheid van de school;
- uitgevoerd onder de pedagogisch-didactische verantwoordelijkheid van een leraar of een ander die hier op grond van de wet mee belast mag worden;
- de medezeggenschap er vooraf mee heeft ingestemd.

Binnen de urennorm is veel ruimte voor maatwerk. Iedere leerling kan een programma volgen dat aan de wettelijke urennormen voldoet. Maar voor iedere leerling mogen scholen ook van de normen afwijken. Dit gebeurt alleen als dat in het belang is van de leerling.

Eigen keuzes voor de invulling van de onderwijstijd mogen geen negatief effect hebben op de kwaliteit van het onderwijs. Binnen de school houden professionals, ouders en de MR de kwaliteit van het onderwijs en de resultaten in de gaten. Daarnaast kan de Inspectie van het Onderwijs optreden als de kwaliteit van het onderwijs op de school onder de maat is.

De school kan op verschillende manieren maatwerk bieden, zoals leerlingen:

- meer of minder lessen in een vak laten volgen;
- een vak op hoger niveau laten volgen en afsluiten;
- een extra vak (of extra vakken) laten volgen;
- sneller door het onderwijsprogramma leiden (vwo);
- een plusdocument of vermelding cum laude geven.

De scholen van de vereniging leggen verantwoording af over de gerealiseerde onderwijstijd in Vensters voor Verantwoording. De resultaten per school zijn terug te vinden via www.scholenopdekaart.nl.

Pilot Onderwijstijd

Vanaf september 2024 start de Pilot Onderwijstijd. In deze tweejarige pilot krijgen scholen de ruimte om uit te zoeken wat het betekent om substantieel minder lessen aan te bieden aan leerlingen en in plaats daarvan meer uren te besteden aan ontwikkeltijd en/of voorbereidingstijd voor leraren. De pilot - een initiatief van het ministerie van OCW, de onderwijsbonden en de VO-raad - moet uitwijzen of een herziene balans scholen meer ruimte biedt om te werken aan de kwaliteit van lessen en de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep, zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit van het onderwijs. Scholen konden zich tot 17 februari 2024 hiervoor aanmelden.

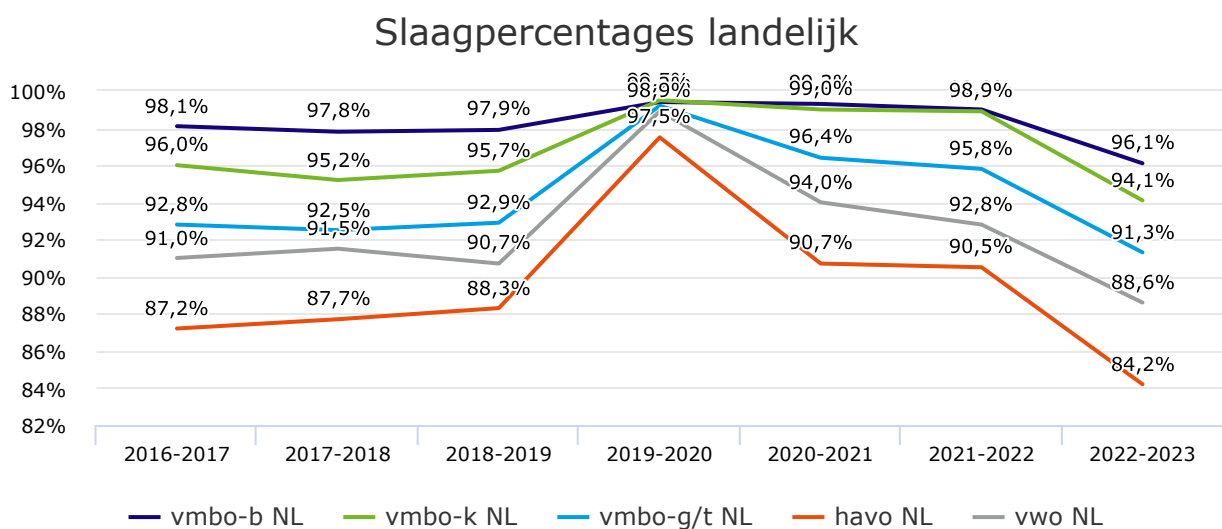
Onderwijs in kerncijfers – slaagpercentages

Het gemiddelde slaagpercentage van alle scholen binnen de vereniging ligt in schooljaar 2022/2023, voor alle afdelingen, in lijn met het landelijk gemiddelde. De percentages zijn in onderstaande tabel weergegeven. In [bijlage 2](#) zijn de slaagpercentages van alle scholen en opleidingen weergegeven.

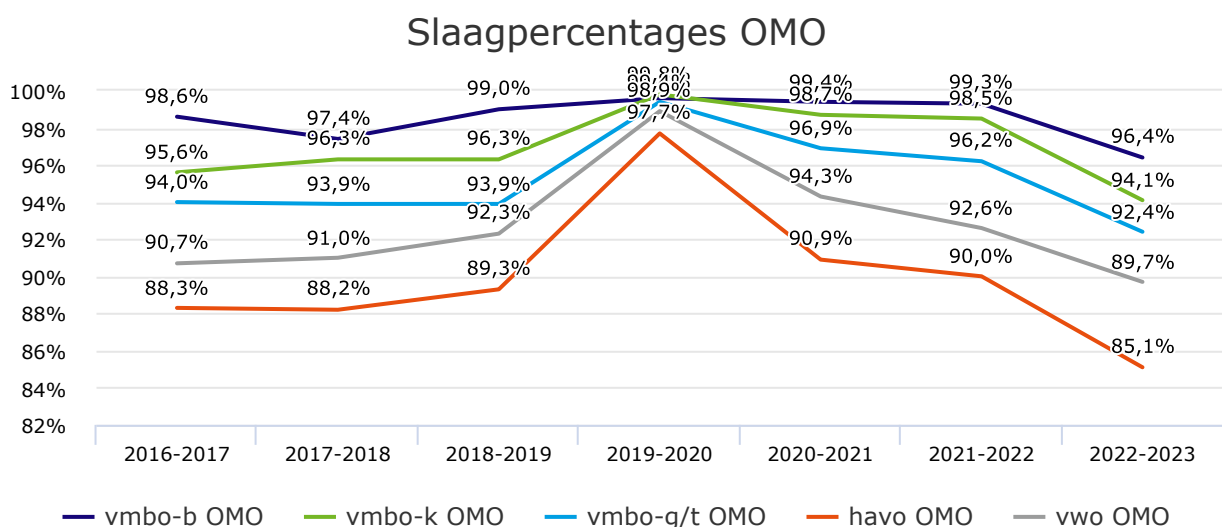
	vmbo-b	vmbo-k	vmbo-(g)t	havo	vwo
Gemiddelde OMO-scholen	96,4%	94,1%	92,4%	85,1%	89,7%
Landelijk gemiddelde	96,1%	94,1%	91,3%	84,2%	88,6%
Verskil OMO t.o.v. landelijk	0,3%	0,0%	1,1%	0,9%	1,1%

Gemiddelde slaagpercentage 2022/2023 OMO-scholen en landelijk

De volgende grafieken tonen voor alle afdelingen het verloop van de gemiddelde slaagpercentages van zowel de OMO-scholen als de landelijke percentages over de afgelopen 7 jaar.

Grafiek; gemiddelde slaagpercentage landelijk over de afgelopen 7 schooljaren

Grafiek; gemiddelde slaagpercentage OMO scholen over de afgelopen 7 schooljaren

De trendanalyse laat zien dat landelijk gezien alle afdelingen in 2023 ongeveer 2% lager scoren dan pre-corona. De havo-afdeling wijkt landelijk echter bijna 4% af t.o.v. pre-corona en voor de vereniging ruim 4%. Op verenigingsniveau is de afwijking voor de afdeling vmbo-basis met 3,1% groter dan landelijk.

Resultaten praktijkscholen

Het praktijkonderwijs (pro) heeft als pedagogische missie en als wettelijke opdracht leerlingen voor te bereiden op actieve deelname aan de maatschappij en aan het arbeidsproces. De vereniging telt zeven scholen voor praktijkonderwijs:

- Baanderherencollege, Boxtel
- Da Vinci College, Roosendaal
- Sprongcollege, Deurne
- Fioretti College, Veghel
- Praktijkschool Eindhoven
- Praktijkschool Helmond
- Varendonck College, Someren

‘Wat heb jij nodig, wij gaan het geven’

Het praktijkonderwijs bereidt leerlingen voor op werk of een vervolgopleiding (niveau 1, soms niveau 2 in het mbo). Daarnaast wordt de leerling voorbereid op de maatschappij. Wonen, burgerschap, leren en vrije tijd zijn daarbij de belangrijkste thema's. Leerlingen leren binnen deze thema's zo goed en zo zelfstandig mogelijk te functioneren binnen de school en in de maatschappij.

De focus ligt op de individuele leerling: ‘Wat kun jij, wat vind je moeilijk en wat kan school voor jou doen om uit jou te halen wat erin zit?’ Dat vraagt telkens weer om een individuele aanpak. Het ontwikkelingsperspectief van de leerling, zijn of haar motivatie, potentieel en leer- en ondersteuningsvraag vormen de maat. Alle pro-scholen binnen de vereniging bieden dat maatwerk. De scholen zetten zich in voor blijvende kwaliteit in het onderwijs aan deze doelgroep.

[Bijlage 3](#) bevat het meest recente overzicht waar de leerlingen van het praktijkonderwijs terecht kwamen nadat zij na één en na twee jaar uitstroomden.

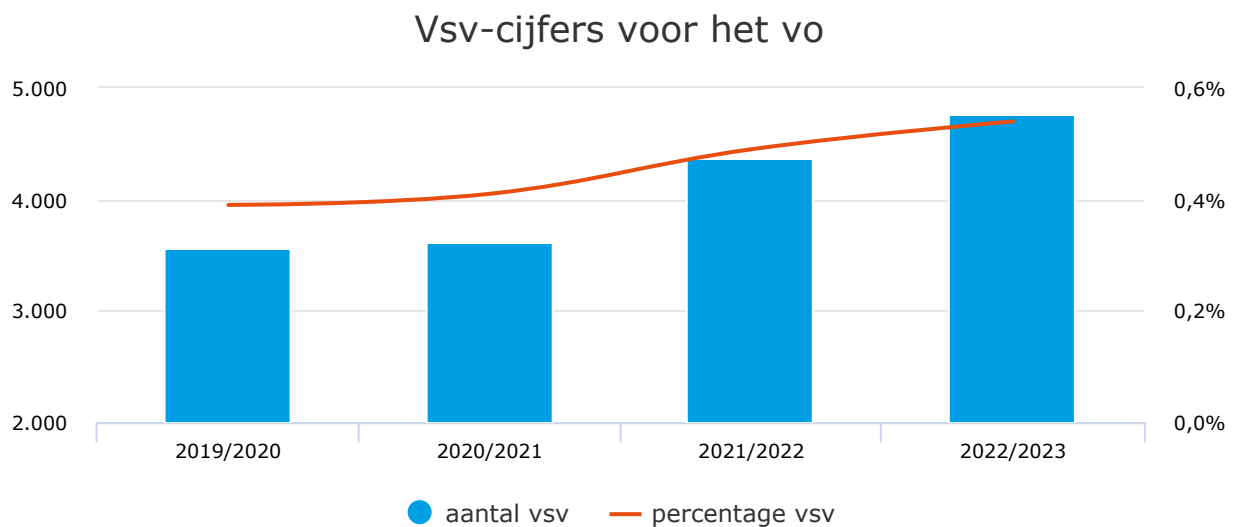
Voortijdig schoolverlaten (VSV)

Jongeren die zonder diploma van school gaan, hebben minder kansen om zelf in hun onderhoud te voorzien. Daarom heeft de Rijksoverheid als doelstelling dat zoveel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen. Een startkwalificatie is een mbo-2, havo- of vwo-diploma.

Een jongere die zonder startkwalificatie van school gaat, noemen we een voortijdig schoolverlater (vsv'er). In 2019 is een wet ingegaan waarmee scholen en gemeenten verplicht worden om samen te werken om voortijdige schooluitval tegen te gaan.

Voor het voortgezet onderwijs zagen de landelijke vsv-cijfers er de afgelopen jaren als volgt uit:

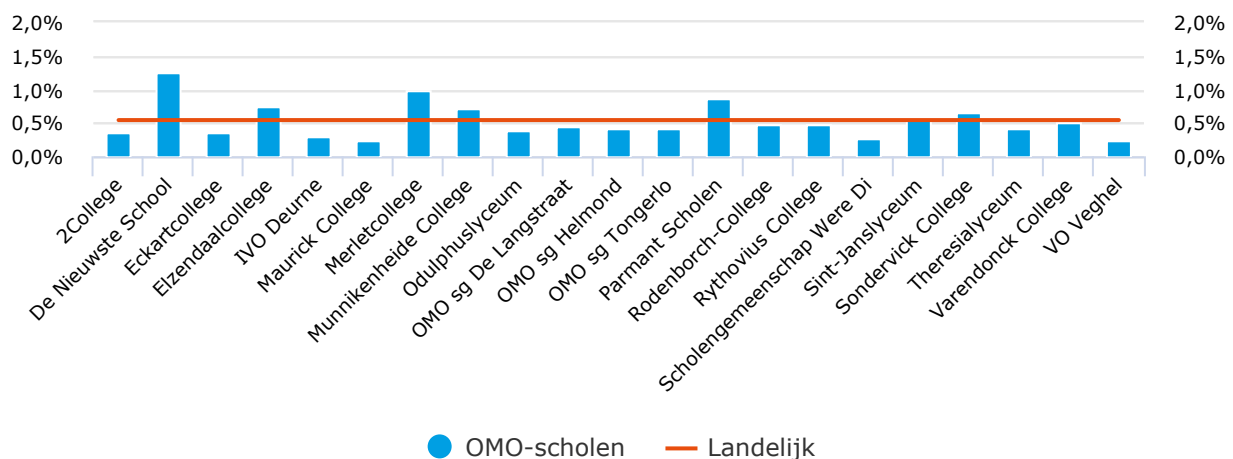
Grafiek: Vsv-cijfers voor het vo

De cijfers voor 2022-2023 zijn voorlopige cijfers. Deze vallen hoger uit dan de cijfers over de voorgaande jaren.

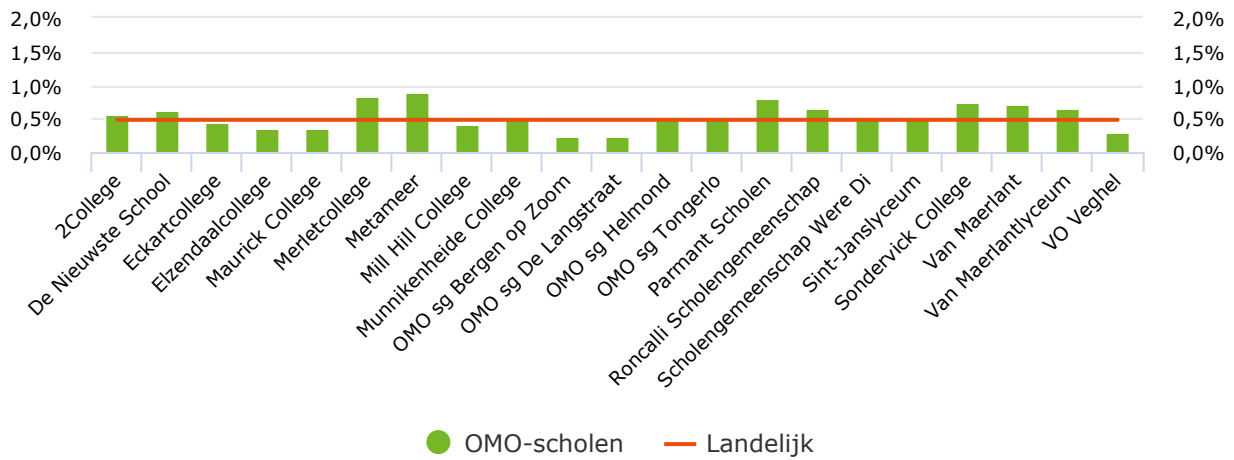
Met ingang van schooljaar 2021-2022 worden de vsv-cijfers bijgehouden op de website [Dashboards vsv en jikp \(rijkscloud.nl\)](https://dashboards.vsv.en.jikp.rijkscloud.nl). Wanneer het aantal vsv'ers op een school lager is dan vijf, zijn de percentages op nul gezet.

Ten opzichte van het landelijk gemiddelde scoren de meeste scholen binnen de vereniging goed. Bij 20 scholen is het aantal vsv'ers ten opzichte van schooljaar 2021-2022 afgenomen of gelijk gebleven. 25 scholen zitten voor schooljaar 2022-2023 onder het landelijke percentage. In onderstaande tabel zijn de vsv-percentages per school te zien evenals de landelijke percentages. Het wel of niet hebben van een voorziening voor onderwijs aan nieuwkomers kan de vsv-cijfers negatief beïnvloeden.

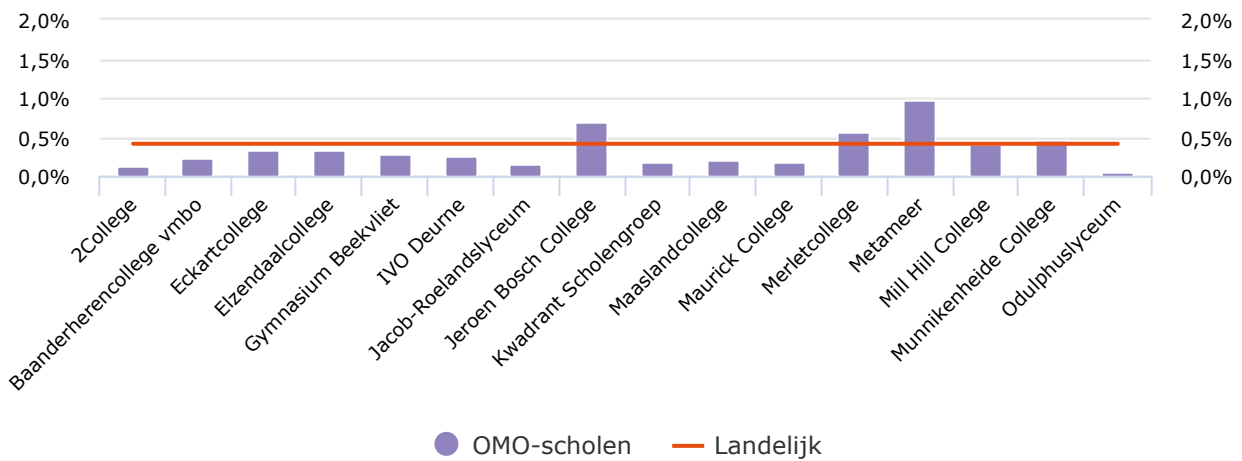
Percentage vsv'ers per school en landelijk 2022-2023

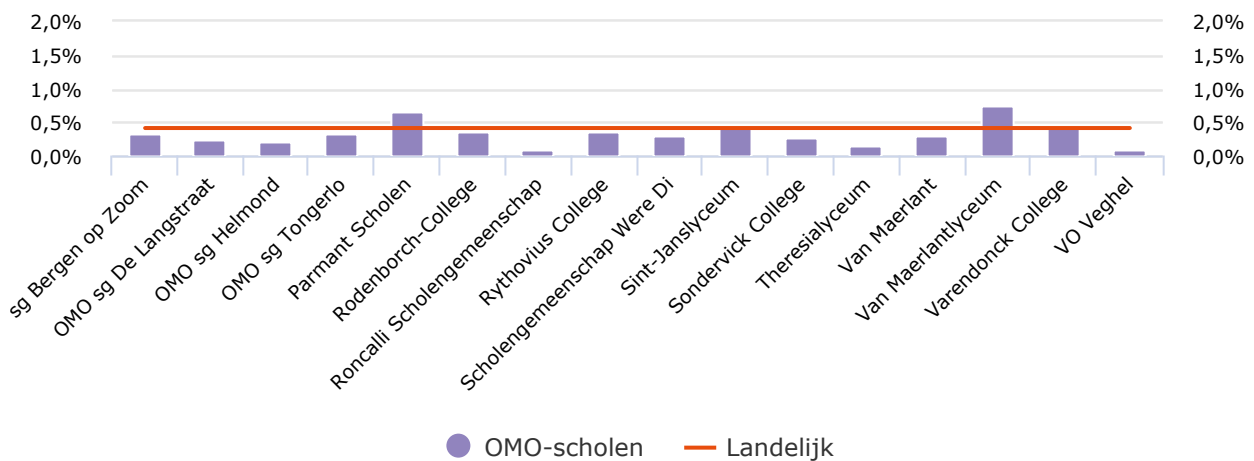
Percentage vsv'ers per school en landelijk 2021-2022

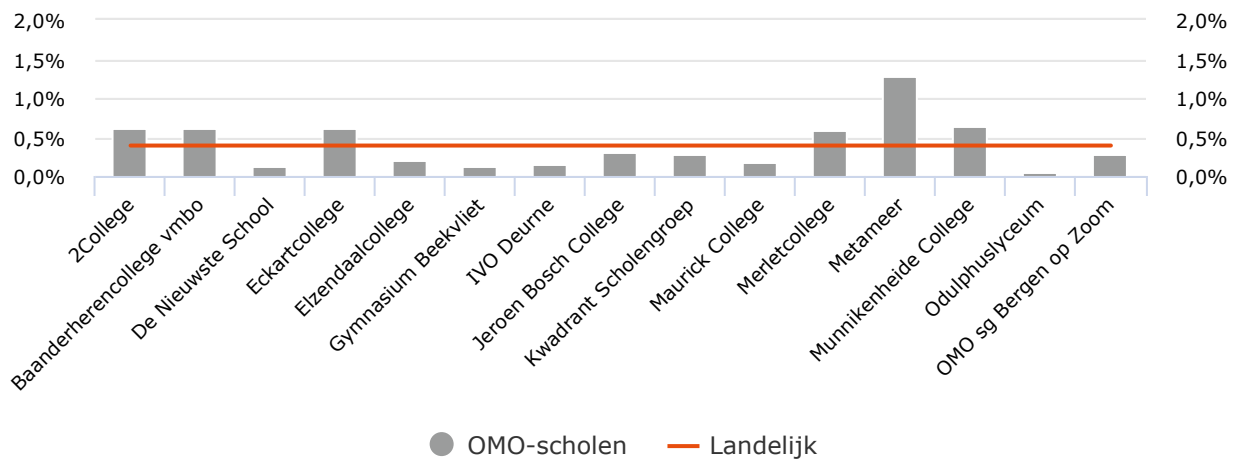
Percentage vsv'ers per school en landelijk 2020-2021

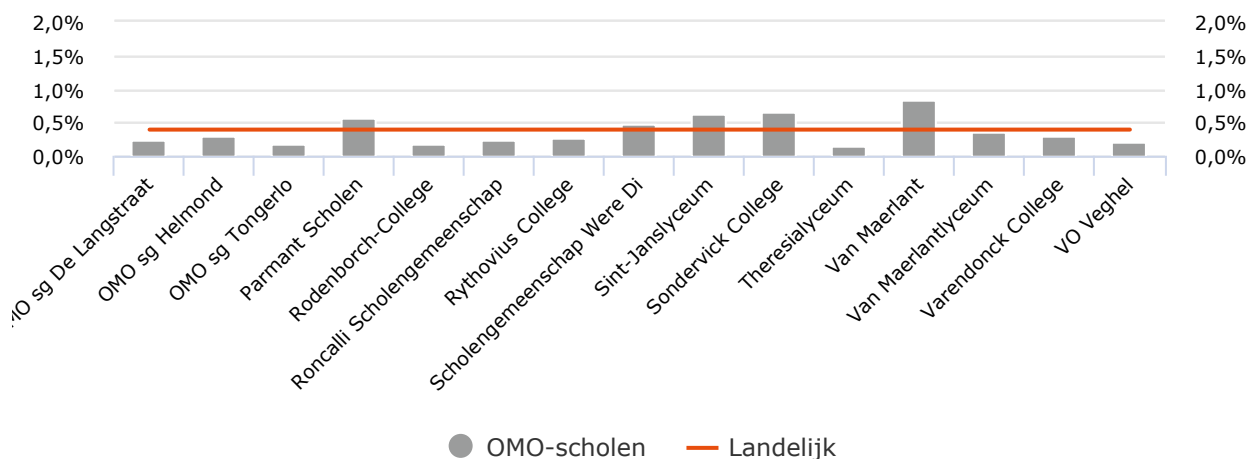
Percentage vsv'ers per school en landelijk 2020-2021

Percentage vsv'ers per school en landelijk 2019-2020

Percentage vsv'ers per school en landelijk 2019-2020

Vavo-leerlingen

Een leerling kan binnen het vavo (voortgezet algemeen volwassenenonderwijs) een of meerdere vakken volgen en op die manier een diploma of deelcertificaat halen voor vmbo-tl, havo of vwo. Het vavo biedt dezelfde eindexamenvakken als een reguliere vo-school. Een vavo-leerling is in tegenstelling tot het reguliere onderwijs niet verplicht om een volledige lessentabel te volgen.

De belangrijkste reden voor uitbesteding is dat een leerling is gezakt voor het eindexamen en nog een paar vakken over moet doen of dat de leerling niet het juiste profiel heeft gekozen voor de gewenste vervolopleiding.

Op 1 oktober 2023 bedroeg het aantal vavo-leerlingen 382, waarvan 98 reguliere vavo-leerlingen en 284 teruggekeerde gezakte of teruggekeerde geslaagde vavo-leerlingen.

Digitalisering in het onderwijs

De vereniging heeft in 2023 een duidelijke strategische positie gekozen vanuit de DigiKoers op het gebied van ICT in het onderwijs. Dit komt voort uit het DigiKoers-addendum dat is geschreven met behulp van de werkgroep ICT om een brug te slaan tussen de DigiKoers en Koers 2030. In dit addendum staat 'regie op data' als één van de uitgangspunten. Dit heeft zich vertaald in het opzetten van een aantal initiatieven zoals School32 'De Digitale School', Machine Learning en een OMO datawarehouse.

School32 heeft als ambitie om het onderwijs te innoveren en meer maatwerk te bieden aan de leerling. In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen om dit traject te starten.

Tegelijkertijd is er ook behoefte bij scholen om de leerling beter in beeld te krijgen. ICT is een belangrijk instrument in het organiseren van onderwijs om processen te automatiseren zodat de docent meer tijd heeft voor de leerling. Daarnaast kan ICT ook zorgen voor data rondom de leervoortgang en leerbeleving. Door deze data op te slaan in een eigen datawarehouse en datalake krijgt de vereniging meer regie op data en kan er maatwerk geleverd worden aan scholen op het gebied van data analyse.

Tijdens het opzetten van experimenten en prototypes kan er veel geleerd worden, ook als er trajecten sneuvelen. Zo is het experiment Machine Learning gestopt omdat de benodigde data niet voorhanden was. Dit heeft ervoor gezorgd dat er meer noodzaak is ontstaan voor een datawarehouse.

Door de opkomst van generatieve kunstmatige intelligentie (KI) is er een behoefte bij de OMO-scholen naar kennis en richtlijnen rondom KI. De werkgroep ICTO heeft in oktober 2023 een studiemiddag KI georganiseerd om inspiratie, bewustwording en het gevoel van grip te verhogen onder docenten, middenmanagers en schoolleiders. De groei van KI heeft gezorgd voor een vernieuwde discussie in het onderwijsveld en binnen de diverse werkgroepen van de vereniging.

Kunstmatige intelligentie wordt niet alleen gebruikt door leerlingen. Ook in onderwijsapplicaties zoals Magister, MMP, Microsoft365 en software als LessonUp is KI geïmplementeerd wat ervoor heeft gezorgd dat docenten meer ondersteuning ervaren in de eigen onderwijsorganisatie en administratie. Daarnaast zorgt KI ook voor een vernieuwde noodzaak rondom de ethische kant van inzet van digitalisering en inzet van KI in het onderwijs. Deze discussie zal in 2024 ook wederom worden gevoerd.

De vereniging heeft ook stappen gezet in het participeren binnen verschillende IT-trajecten. Een goed voorbeeld is het Nationaal Onderwijslab AI (NOLAI). In 2023 heeft de vereniging in samenwerking met NOLAI een vraagarticulatie sessie georganiseerd waar twee interessante projecten uit zijn ontstaan die in het volgend jaar worden gestart, namelijk 'Automatisch nakijken van open vragen' en 'Het automatiseren van onderwijsadministratie / De digitale assistent'.

Onderwijstechnologie in het leermiddelenbeleid

Op het gebied van de leermiddelmarkt was 2023 een spannend jaar. Vorig jaar is de keuze gemaakt meer sturing te geven op het gebied van leermiddelen. Dit heeft ervoor gezorgd dat via het project 'Leermiddelkeuze en -beleidsplan' meer inzicht is ontstaan op de diversiteit van (digitale) leermiddelen binnen de vereniging. Dit is een uitstekend uitgangspunt om een verkenning uit te voeren met partijen die aansluiten bij de visie van de vereniging, zoals de gesprekken die zijn gevoerd met Education Warehouse en MBOWebshop.

De betrokkenen binnen het traject 'Teams als ELO', waar zich steeds meer OMO-scholen bij aansluiten, hebben ook aandacht besteed aan de ontsluiting en gebruik van digitale leermiddelen. Waar nu de Teams-scholen nog gedwongen worden om het leerling administratiesysteem te gebruiken om naadloos in te loggen op digitale leermiddelen, is er in 2023 met strategische partners gesproken zoals stichting SEM en Edu-iX Licentiekantoor, waardoor het volgend jaar mogelijk is dat de school zelf regie krijgt waar de digitale licenties ontsloten kunnen worden. Hiervan gaan alle OMO-scholen profiteren, want dit betekent meer keuzevrijheid in de eigen IT-inrichting binnen de kaders van de gezamenlijke IT-omgeving.

Tot slot zijn ook stappen gezet in het uitoefenen van invloed op de ontwikkeling van het nieuwe afsprakenstelsel Edu-V. Door hierin te participeren kan de vereniging het beleid mee bepalen op het gebied van 'terugschrijven van leerresultaten' en 'digitaal arrangeren van lesmateriaal'.

Onderwijs organiseren is een hele uitdaging en daarvoor is samenwerking essentieel. Vandaar dat er structurele contacten zijn met o.a. Kennisnet, SIVON, VO-raad en andere schoolbesturen om kennis en ervaring uit te wisselen rondom leermiddelenbeleid en ontwikkelingen. Met uitgeverijen is er contact om de ontwikkelingen op leermiddelgebied te blijven monitoren.

Dragend HRM beleid

Inleiding Koerspijler 4: Dragend HRM beleid

De krapte op de arbeidsmarkt heeft impact op ons onderwijs. Dit vraagt om voortdurende herordening en wendbaarheid van zowel onze organisatie als onze medewerkers. Om dit te realiseren moeten we o.a. beschikken over toekomstbestendig personeelsbeleid dat aansluit bij de strategie/koers van onze organisatie, oftewel strategisch HRM (SHRM). Voor een integrale aanpak van het lerarentekort onderschrijft vereniging OMO het belang van meer regionale samenwerking om meer mensen voor het vak van leraar te interesseren, meer (startende) leraren op school en meer studenten bij de lerarenopleidingen te behouden.

Vereniging OMO participeert volop in netwerken zoals de Brainport, AOS'en en is actief in voorloper Onderwijsregio Brabant-Oost

Over deze ontwikkelingen is meer te lezen in de volgende paragrafen.

Benutten van talenten en expertise

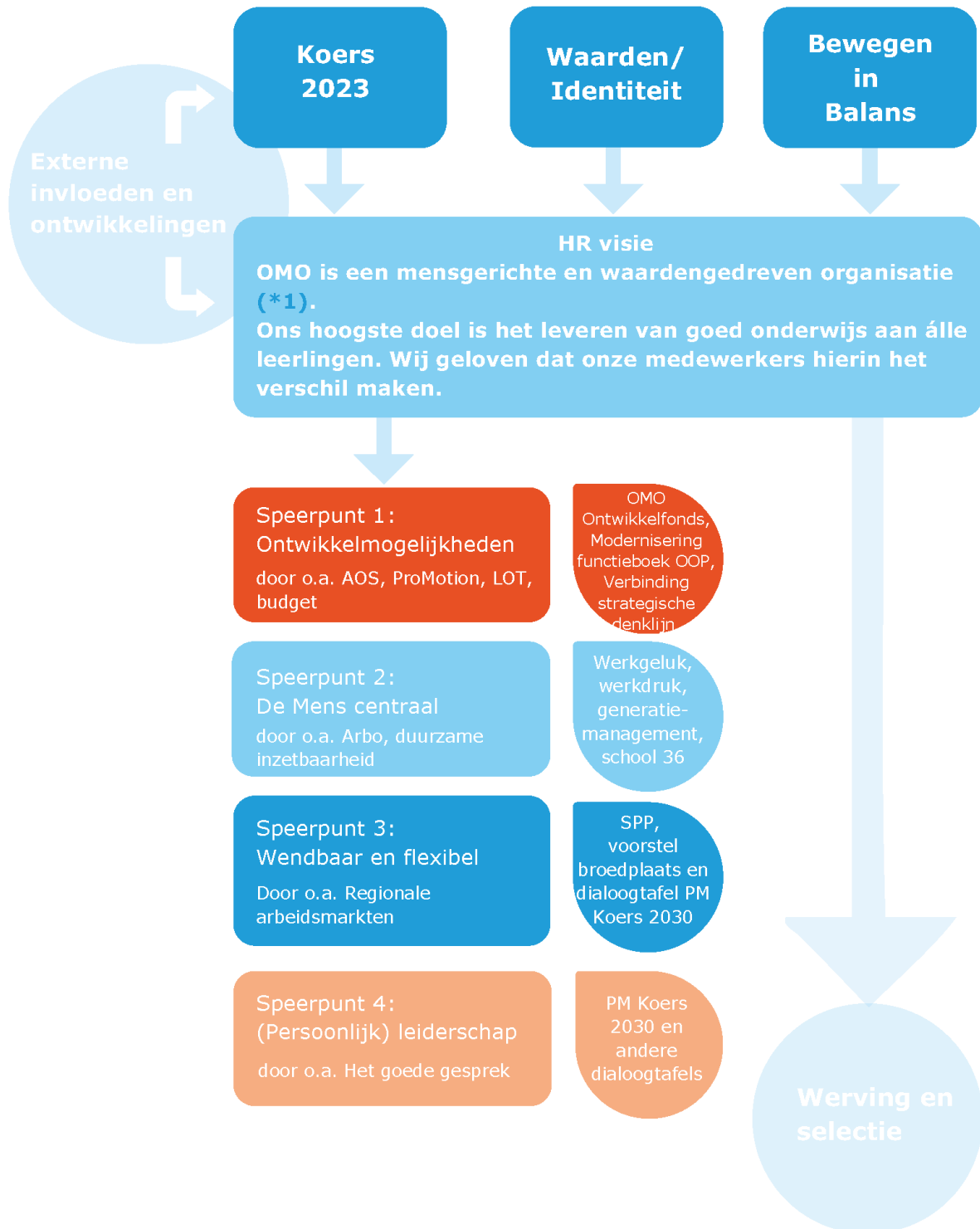
Strategisch HRM beleid

De krapte op de arbeidsmarkt heeft impact op ons onderwijs. Dit vraagt om voortdurende herordening en wendbaarheid van zowel onze organisatie als onze medewerkers. Om dit te realiseren moeten we o.a. beschikken over toekomstbestendig personeelsbeleid dat aansluit bij de strategie/koers van onze organisatie, oftewel strategisch HRM (SHRM). In 2022 hebben we ons strategisch HRM beleid herijkt.

Om invulling te geven aan onze HR-visie, is een viertal speerpunten gedefinieerd die houvast en richting geven aan ons HR-beleid voor de komende jaren. Uitgangspunt bij het definiëren van de speerpunten is primair de focus op het behoud van onze medewerkers die (in)direct een bijdrage leveren aan het verzorgen van goed onderwijs. Dit maken we mogelijk door hen op verschillende manieren te binden, boeien en laten bloeien. Daarnaast is door verloop ook instroom van nieuwe medewerkers noodzakelijk. We participeren dan ook volop in de RAP's, AOS'en en zijn actief in voorlopers onderwijsregio Brabant-Oost alwaar werving en selectie continu aandacht krijgen.

In 2023 is zowel op schoolniveau als verenigingsbreed ('samenkracht') geïnvesteerd in deze speerpunten. In de volgende paragrafen wordt daar nader op ingegaan. Door middel van periodieke beleidsevaluaties en medewerkersonderzoeken worden beleid en effecten geëvalueerd en vindt zo nodig bijstelling plaats (PDCA).

Visie op SHRM

(*1 Onze kernwaarden: 'Goed onderwijs', 'Goed mens', 'Goed leven', 'Goed handelen')

Speerpunten op schoolniveau

Op de vraag "Hoe draagt het HRM-beleid bij aan de ontwikkeling van de school en de persoonlijke professionele ontwikkeling van de medewerkers?" is het antwoord meerledig. Alle scholen van onze vereniging zijn uniek. Scholen hebben een eigen visie op onderwijs: een visie die past bij de populatie, de omgeving, de geboden opleidingen en het onderwijsconcept. De visie van de school is uitgewerkt in het schoolplan, waar HRM integraal onderdeel van uitmaakt. Iedere school heeft in de managementrapportage over 2023 een toelichting gegeven op het HRM-beleid van de school. Hierin komen de volgende thema's veelal naar voren:

Leren en ontwikkelen

Professionalisering van medewerkers staat op alle scholen centraal. De invulling varieert. Zo zijn er professionaliseringsplannen gericht op de onderwijsvisie en vaak op het gebied van executieve en sociale vaardigheden. Daarnaast wordt gewerkt met collegiale consultatie (observeren, analyseren, nabespreken en verbeteren) en zijn leerlingacteurs ingezet om feedback literacy te ontwikkelen.

Munnikenheide College, Etten-Leur/Rucphen:

"Tijdens het 'goede gesprek' wordt steeds stilgestaan bij de uitdagingen die voor ons liggen en welke competenties, kennis en vaardigheden dit vraagt van de medewerkers. Er worden afspraken gemaakt over ontwikkeldoelen en wijze van begeleiding/coaching of werken. Tijdens werkoverleggen en gesprekken wordt hierop gemonitord en geëvalueerd."

Investeren in introductie/inductiebeleid

De duur en wijze waarop nieuw personeel en in het bijzonder startende docenten op een school worden begeleid verschilt. Om uitstroom van deze groep te voorkomen, is een goede introductie essentieel. Veel scholen hebben in 2023 - in verbondenheid met de AOS - hun inductiebeleid geoptimaliseerd. Geïnvesteed is onder andere in specifieke begeleidingstrajecten, voeren van goede en frequente HR gesprekken, teambuilding en leiderschap.

Rodenborchcollege Rosmalen:

"We zien de inductiefase als onderdeel van de leerloopbaan van leraren. Inductie is onderdeel van het continuüm van groei en ontwikkeling van leraren, onderdeel van leven-lang-ontwikkelen. Het programma bevat activiteiten waarbij intervisiemomenten, workshops en individuele coaching de hoofdrol spelen. In het 2^e en het 3^e jaar van de inductie worden docenten uitgenodigd om deel te nemen aan het inductieatelier."

Werkdruk

De ervaren werkdruk is bij velen in het vo hoog. Zo ook bij OMO, blijkend uit het medewerkersonderzoek en de HR-gesprekcyclus ('het goede gesprek'). Derhalve zijn landelijk afspraken gemaakt over werkdrukverlichting en kunnen sinds 2022 individuele en collectieve werkdrukmiddelen worden ingezet.

Individuele werkdrukmiddelen

In 2023 zijn de individuele werkdrukmiddelen grotendeels uitbetaald. Voor schooljaar 2022/2023 konden geen plannen meer worden gemaakt. Voor schooljaar 2023/2024 kon dit wel. In de tweede helft van 2023 zijn de individuele werkdrukmiddelen gebruikt voor persoonlijke taakverlichting en extra verlof.

Collectieve werkdrukmiddelen

Voor wat betreft de besteding van de collectieve werkdrukmiddelen zijn afspraken gemaakt in de cao OMO. Op alle scholen vervult de medezeggenschapsraad een belangrijke rol bij de totstandkoming van de collectieve werkdrukplannen. Aangezien elke school zijn eigen plan heeft, zijn de middelen op diverse manieren ingezet:

- aannemen van extra personeel ter ontlasting van zittend personeel. Naast extra onderwijsassistenten zijn vooral (ortho)pedagogisch medewerkers aangetrokken. Dit ter ontlasting van de mentoren en gerichte inzet bij leerlingbegeleiding bij sociaal-emotionele problematiek;
- inzet van (pauze)surveillanten;
- uitbesteding van workshops aan externen tijdens o.a. projectweken zodat vast personeel wordt ontlast;
- inzet externen voor examentraining;
- organiseren van diverse teambuildingsactiviteiten;
- verminderen stress door organiseren van sportactiviteiten onder werktijd;
- inrichten speciaal 'onder toezicht' lokaal voor leerlingen die uit de les zijn verwijderd, toets moeten inhalen etc. Dit lokaal wordt bemenst met extra personeel (doorgaans onderwijsassistenten).

Welk effect de inzet van werkdrukmiddelen op de ervaren werkdruk heeft, is nog onduidelijk. In 2024 vindt een grootschalig medewerkersonderzoek plaats. Hierin worden gericht vragen gesteld over het effect van de individuele en collectieve werkdrukmiddelen op de ervaren werkdruk van medewerkers. Daarnaast wordt ook op schoolniveau de inzet van de collectieve werkdrukmiddelen geëvalueerd, hierover zijn afspraken gemaakt met de medezeggenschapsraad.

Verzuimmanagement

Diverse acties inzake verzuimmanagement stonden centraal. Immers, verzuimende medewerkers hebben impact op de werkdruk van collega's en kunnen nadelige invloed hebben op de kwaliteit van het onderwijs.

De acties varieerden per school. Het afgelopen jaar is vooral geïnvesteerd in preventie. Diverse uiteenlopende interventies zijn gepleegd. Zoals ondersteuning van vrouwen tijdens diverse levensfasen, cursus persoonlijk leiderschap, coaching via ProMotion en verdere uitbouw en inzet van de providerboog.

Daarnaast is verzuim steeds vaker gespreksonderwerp tussen leidinggevende en medewerker en is tijdens het goede gesprek vaak specifieke aandacht voor dit onderwerp. Doel hiervan is meerledig en situationeel: verlaging verzuimfrequentie en betere re-integratie.

Onderwijs anders organiseren

Duidelijk is dat elke school aan de lat staat om professioneel onderwijspersoneel te behouden.

Maar ook is duidelijk dat individuele scholen het personeelstekort niet kunnen oplossen.

Samenwerking is essentieel (Onderwijsregio). Maar het is nu vooral tijd om ons onderwijs anders te gaan organiseren.

Parmant scholen:

"Het anders vormgeven van de onderwijsinhoud vraagt om een ander type begeleiding dan die in een traditionele onderwijsetting. Niet alleen bevoegde docenten kunnen pedagogisch-didactische begeleiding bieden. Ook andere professionals, bijvoorbeeld hybride professionals en zij-instromers kunnen leerlingen helpen en ondersteunen bij het vormgeven van hun leerproces".

Opgemerkt wordt dat een deel van genoemde activiteiten - vooral op het gebied van verzuim, leren en ontwikkelen - (deels) gefinancierd is vanuit de [Prestatieboxmiddelen](#).

HRM speerpunten op verenigingsniveau

In 2023 is ook geïnvesteerd in de genoemde HRM speerpunten vanuit/op verenigingsniveau. Dit gebeurde vooral projectmatig, met grote betrokkenheid van schoolleiders, medewerkers vanuit de scholen, het OMO-bureau en de medezeggenschap. Hierin stond centraal:

Leren en ontwikkelen

In 2023 hebben diverse activiteiten in het kader van leren en ontwikkelen op verenigingsniveau plaatsgevonden. Zo zijn de professionaliseringsmiddelen uit het onderwijsakkoord 2022 ingezet (basisvaardigheden en curriculumherziening), heeft een tweede leergang LOT plaatsgevonden, zijn enkele OMO-medewerkers bezig met een promotieonderzoek, heeft elke medewerker toegang tot GoodHabit, hebben diverse Meesterlijke Ontmoetingen plaatsgevonden en zijn diverse trainingen en workshops aangeboden door ProMotion en de LangstraatAcademie.

Ook zijn activiteiten ontplooid die een bijdrage leveren aan het terugdringen van het lerarentekort. Zo is het OMO-ontwikkelfonds opgericht die medewerkers die niet voor de reguliere subsidie in aanmerking komen de mogelijkheid biedt om zich te scholen tot leraar in een tekortvak. Daarnaast is – in samenwerking met externe opleidingspartners – een tweetal maatwerktrajecten ontwikkeld voor de opleiding tot instructeur en onderwijsassistent.

Ontwikkelmogelijkheden/loopbaanpaden

Op 5 oktober heeft een congres plaatsgevonden op het Rodenborch-College met als thema "Leraar: onderwijsprofessional van de toekomst!" Samen met leraren, leerlingen, wetenschappers, onderzoekers, beleidsmakers, lerarenopleiders, schoolleiders, andere onderwijsprofessionals en belangstellenden zijn we in gesprek gegaan over de vraag wat we kunnen doen om onderwijsprofessionals in hun kracht te krijgen en te houden. Dit werd ingeleid door enkele interessante lezingen/workshops.

Duidelijk is dat veel docenten behoefte hebben aan ontwikkelpaden in het beroep en daarmee samenhangend denk- en handelingsruimte (ontwikkelruimte). Hierover zijn eind 2023 gesprekken gestart met de vakbonden zodat we op dit gebied in 2024 kunnen experimenteren.

Strategische personeelsplanning (SPP)

Demografische ontwikkelingen hebben impact op het leerlingaantal en leiden tot formatiespanning in krimpregio's en groeiregio's (Brainport). Elke OMO-school is aangesloten bij een RAP (en in Brabant-Oost bij de onderwijsregio) waarbij regionale SPP een belangrijk speerpunt is. Naast de kwantitatieve analyse, ligt het accent daarbij steeds meer op de kwalitatieve analyse. Op basis van deze inzichten kan worden geïntervenieerd.

Zo kennen we binnen OMO de regionale arbeidsmarkten. Scholen binnen een bepaalde regio werken intensief samen aan het bevorderen van uitwisseling van personeel. Hiervoor delen scholen samen de wensen en mogelijkheden van interne kandidaten en vacatures met elkaar. Betrokkenen van deze groep scholen komen periodiek bij elkaar. Zij bespreken mogelijkheden van interne kandidaten en matchen deze met vacatures voor het komende schooljaar en de jaren hierop volgend. Uitgangspunten hierbij zijn: uitgaan van kansen benutten, van elkaar leren en goed werkgeverschap.

School 36

In 2023 zijn we gestart met het project School36: het oprichten en operationeel worden van een virtuele school bestaande uit een pool van flexibel in te zetten bekwame leraren in algemene dienst bij OMO. Het is een oplossing voor het behouden van (tijdelijk aangestelde) gemotiveerde medewerkers binnen onze vereniging. Inmiddels hebben meerdere medewerkers een vaste arbeidsovereenkomst bij School36 en zijn zij werkzaam op diverse scholen van OMO en het OMO-bureau. Op basis van de positieve evaluatie is besloten dit project in 2024 te continueren, mogelijk uit te breiden met andere doelgroepen en in te bedden in de organisatie.

Academische Opleidingsscholen

Alle scholen van Ons Middelbaar Onderwijs zijn partner in een partnerschap voor samen opleiden. In zo'n partnerschap werken de scholen en lerarenopleidingen samen in het opleiden en begeleiden van aankomende leraren. OMO is hoofdaanvrager van vier partnerschappen, Academische Opleidingsscholen (AOS) genoemd. Deze educatieve partnerschappen zijn erkend door het ministerie van OCW.

In samenwerkingscontracten is de samenwerking met lerarenopleidingen geformaliseerd. In het OMO brede bestuurlijke overleg bespreken alle opleidingspartners met OMO de strategie, visie en gezamenlijke ambities. Daarnaast zijn er in 2023 concrete afspreken gemaakt over de inzet van financiële middelen.

- AOS-West-Brabant, met als penvoerder Edwin Verlangen en, tot 1 november, programmadirecteur Eveline van Hoppe;
- AOS-Midden-Brabant, uitgesplitst in twee sub regio's :
  - Den Bosch met penvoerder Marjo van IJzendoorn en programmadirecteur Régie Driessen;
  - Tilburg, met als penvoerder Leon Spaan en programmadirecteur Régie Driessen;
- AOS-Noordoost-Brabant met tot 1 november penvoerder Claire Arts en vanaf 1 november Iedje Heere. Programmadirecteur Corry Kocken;
- AOS-Zuidoost-Brabant met tot 1 maart penvoerder Irma van Nieuwenhuijsen en vanaf 1 maart Robert Tops. Programmadirecteur Corry Kocken.

● Opleiding
 ■ Regio Noordoost
 ■ Regio Zuidoost
 ■ Regio Midden (Den Bosch)
 ■ Regio Midden (Tilburg)
 ■ Regio West

Op bovenstaand kaartje is de spreiding van de AOS'en weergegeven (donderblauw = west, paars = Tilburg, oker = Den Bosch, Oranje = NOB, lichtblauw = ZOB).

De groene stippen duiden de plaatsen van de opleidingsinstituten aan: Hogeschool Rotterdam, Fontys, Universitaire Lerarenopleiding Tilburg, Eindhoven School of Education, Hogeschool Arnhem Nijmegen en Radboud Docenten Academie.

De functies van de OMO-AOS'en

Een AOS fungeert als een organisatienetwerk dat zich richt op drie functies:

1. Het samen opleiden van aankomende leraren, waarbij minimaal 40% van het opleidingscurriculum wordt ontwikkeld en uitgevoerd in de context van de school;
2. Het stimuleren en ondersteunen van onderzoek door docenten in verschillende vormen van praktijkonderzoek of door middel van fundamenteel onderzoek;
3. Het bijdragen aan en stimuleren van vormen van professionalisering door docenten, docent-onderzoekers en docentbegeleiders vanuit het streven om tot een ontwikkellijke te komen vanuit de initiële fase doorlopend in de post-initiële fase. Daarbij gaat speciale aandacht uit naar de inductiefase.

Het doel van alle partners is om door middel van samenwerking de kwaliteit van het onderwijs te verhogen. Dat vergt zowel een kwantitatieve als een kwalitatieve benadering. In het kader van het terugdringen van het personeelstekort zijn de AOS'en verbonden met en betrokken bij de netwerken die vanuit de RAP-subsidie (Regionale Aanpak Personeelstekorten) zijn ontstaan en participeren ze in kleinschalige initiatieven om het lerarentekort te lijf te gaan.

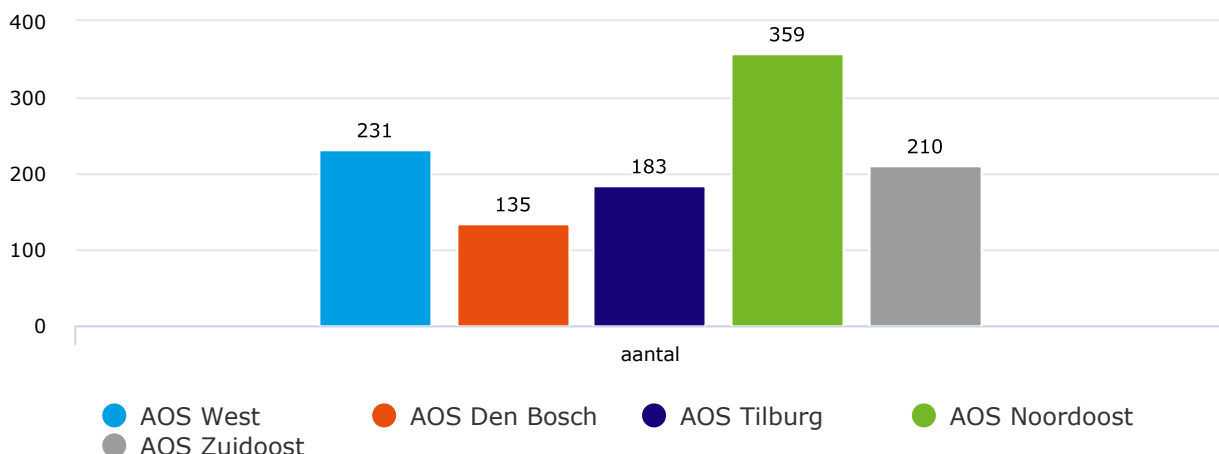
In de 'Lerarenbrief 2022' is door de bewindslieden aangekondigd meer te willen inzetten op regionale samenwerking. Idee is dat verschillende verbanden (RAP en SO&P) en de regionale allianties zich verbinden tot één onderwijsregio. Dit heeft er toe geleid dat afgelopen jaar op verschillende lagen verkenningen hebben plaatsgevonden over de mogelijke vorming van onderwijsregio's. Dit is uitgemond in een voorlopersaanvraag door partnerschappen in Oost-Brabant waaronder AOS-Den Bosch en AOS-Noordoost- en AOS-Zuidoost-Brabant.

Vanuit het kwalitatieve perspectief creëren de AOS'en een leer- en werkomgeving waarin (aanstaande) leraren zich kunnen blijven bekwamen om de leerprocessen van de leerlingen optimaal op gang te brengen en te ondersteunen. Daarvoor wordt het leren van leerlingen, studenten, docenten, opleiders van school en instituut gefaciliteerd.

De AOS'en plaatsten in het schooljaar 2022-2023 1118 studenten die in aanmerking komen voor subsidie. Dit betreft studenten van hogescholen en universiteiten. Hierbij zijn ook de docenten opgenomen die in dienst zijn en een studie naast hun baan volgen. (Daarnaast zijn er op de scholen nog 146 studenten geplaatst, voor wie geen subsidiegrond aanwezig was vanwege het feit dat het opleidingsinstituut niet tot het partnerschap behoort, het een andersoortige opleiding betreft of de registratie niet correct is uitgevoerd.)

In de verdeling over de AOS'en ziet dat er als volgt uit:

Aantal studenten lerarenopleiding schooljaar 2022-2023

Opnieuw moeten we constateren dat het aantal studenten terugloopt. In 2021-2022 plaatsten de OMO-scholen nog 1252 (subsidiabele) studenten, tegenover 1426 in het schooljaar 2020-2021. Deze teruggang komt niet voort uit het aantal beschikbaar gestelde opleidingsplaatsen op de scholen. De oorzaak is gelegen in een verdere terugloop van het aantal studenten dat kiest voor een lerarenopleiding.

Het aantal subsidiabele studenten vormt de basis voor de toekenning van de financiële middelen: voor iedere student wordt € 955,00 beschikbaar gesteld, naast een bedrag van € 100.000,00 voor de instandhouding van de basisinfrastructuur voor het samen opleiden.

Als we kijken naar het totaal aantal lerenden dat een opleidingstraject volgde binnen de opleidingsscholen, komen we op een aantal van 1426. Het aantal van 214 betreft 'eigen collega's', medewerkers die op school al werkzaam zijn en hun werkplek als leerwerkplek inzetten. Dit is evenals voorgaande jaren 15% van het totaal.

In onderstaand overzicht is daarnaast de uitsplitsing opgenomen ten aanzien van universitaire- en hbo-trajecten: 89% van de trajecten betreffen hbo-trajecten, 11% universitaire. Hierbij horen ook de universitaire educatieve minoren.

Uitsplitsing	Totaal	Noordoost	Zuidoost	Tilburg	Den Bosch	West
Hbo	1.269	394	215	202	170	288
Universiteit	157	55	49	20	21	12
Totaal	1.426	449	264	222	191	300
Hbo	89%	88%	81%	89%	91%	96%
Inversiteit	11%	12%	19%	11%	9%	4%
Eigen collega's	214	69	28	33	16	68
waarvan Masters	15%	18%	11%	17%	7%	20%

Infrastructuur

Binnen de opleidingsscholen werken gecertificeerde ^[1]schoolopleiders en werkplekbegeleiders intensief samen met opleiders vanuit de opleidingen. Daarnaast zijn er onderzoeksdocenten en onderzoekscoördinatoren die zich bezighouden met praktijkonderzoek.

1 Binnen de partnerschappen zijn professionaliseringstrajecten voor werkplekbegeleiders ontworpen en uitgevoerd in coöperatie met instituutopleiders.

Infrastructuur	Noordoost	Zuidoost	Tilburg	Den Bosch	West
Schoolopleiders	18	14	14	13	16
Onderzoekscoördinatoren	9	7	9	7	9
Onderzoeksdocenten	28	15	5	5	18
Werkplekbegeleiders *	187	184	328	259	220

* In de jaarrapportages van de AOS'en zijn soms de daadwerkelijk ingezette wpb's vermeld en soms het aantal beschikbare wpb's.

Leerateliers™

De pilot met de leerateliers startte in 2016 vanuit een andere benadering van leren, opleiden, professionaliseren en onderzoek. Met de focus op het leren van leerlingen bieden de leerateliers ruimte voor het werken aan de leer- en ontwikkelvragen van studenten en ervaren onderwijsprofessionals in verschillende fases van hun loopbaan. In de loop van de jaren blijkt dit concept nog steeds van meerwaarde te zijn. Desondanks is het lastig gebleken om met name studenten ervoor te interesseren. In de loop van 2022-2023 bleek het voor enkele opleidingspartners niet meer 'rendabel' om een atelierbegeleider te faciliteren, dat de opmaat is geweest voor een herontwerp.

		2016-2017 (pilot)	2017-2018 (NRO)	2018-2019 (NRO)	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Studenten	RDA	9	12	6	14	7	4	1
	ULT	3	7	3	2	5	2	0
	EsoE	1	4	3	6	3	6	2
	Fontys/ FHK	*	5	4	6	3	1	1
	HAN	*	*	*	4	2	1	0
Scholen		10	15	12	16	11	11	11
Docenten		10	15	10	17	12	11	11

Promovendi

Om medewerkers te stimuleren om promotieonderzoek te doen is een OMO-beurs in het leven geroepen. Maximaal vijf jaar kan een promovendus van een van de OMO-scholen ondersteund worden met een vrijstelling voor studie van 0,2 fte. De begeleiding berust bij de promotor en co-promotor van de universiteit. De vereniging voorziet in begeleiding op afstand en organiseert regelmatig ontmoetingen tussen de promovendi. Zo kunnen zij elkaar als groep ondersteunen en versterken. Een bewerking van een onderzoek, als het onderzoek zich daartoe leent, wordt gepubliceerd op Script!.

Tijdens dit verslagjaar maakten zes promovendi gebruik van het fonds. Een promovenda heeft haar promotie afgerond, een persoon heeft haar onderzoek gestaakt. Daarnaast is een nieuwe aanvraag in behandeling genomen.

AOS'en en onderwijsinnovatie

Praktijkonderzoek in de AOS'en is niet alleen een vorm van professionalisering, het draagt ook bij aan de innovatie op de scholen. De AOS'en stimuleren onderzoek en organiseren ondersteuning om praktijkonderzoek (beter) te leren doen. Onderzoekscoördinatoren en onderzoeksgroepen van docent-onderzoekers zijn daarbij belangrijk. De onderzoekscoördinatoren zien het als hun rol om praktijkonderzoek, waar het maar kan, te verbinden met schoolinnovatie. Uitwisseling van opbrengsten en inzichten, het delen van producten en collegiale contacten vinden plaats tijdens kennisconferenties, presentatiemiddagen, nieuwsbrieven en andere vormen van kennisdeling.

Bij het aanleren van onderzoeksvaardigheden en bij de begeleiding van de docent-onderzoekers wordt nauw samengewerkt met lerarenopleidingen.

In januari 2023 is de NRO-aanvraag 'Een duurzame onderzoekscultuur bevorderen: onderzoeksmatig werken aan onderwijskwaliteit' gehonoreerd. Tien OMO scholen en twee kennisinstituten werken samen in dit onderzoek dat een looptijd heeft van vier jaar.

Script!

Een van de pijlers in de onderwijskundige visie in Koers 2023 is het 'Leren van en met elkaar'. Kennisdeling is daarbij essentieel. Met [Script!](#) biedt OMO een digitaal platform voor het delen van inzichten uit en opbrengsten van praktijkonderzoek van studenten, docenten, docentonderzoekers en onderzoekers voor studenten, docenten, docentonderzoekers en onderzoekers.

Ook in het afgelopen jaar hebben nieuwe publicaties en interviews een plaats gekregen op Script! Zowel afstudeeronderzoeken van studenten^[1] als inzichten uit praktijkonderzoeken door docenten zijn er gepubliceerd.

[1]

- [En ineens was alles anders: van een normale lesdag naar emergency remote teaching](#);
- [Leren met behulp van exitcards in de klas](#);
- [Signaleren en stimuleren om onderpresteren te voorkomen](#).

Flexibele arbeid

Om de kwaliteit van het onderwijs te kunnen garanderen is de aanwezigheid van voldoende personeel een noodzakelijke randvoorwaarde. Als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt is het vooral gedurende het schooljaar lastig om tijdelijke vacatures in te vullen. Inhuur van personeel is dan een oplossing, maar wel een dure oplossing, waarbij een deel van het onderwijsgeld naar uitzendbureaus vloeit. Bovendien veroorzaken de uitzendbureaus een tekort in ons eigen personeelsbestand omdat zij ook zeer actief op zoek zijn naar medewerkers. Een aantal van onze medewerkers is overgestapt naar deze uitzendbureaus. Om dit fenomeen een halt toe te roepen hebben alle Brabantse middelbare scholen in juni 2023 gezamenlijk besloten te stoppen met de inhuur van uitzendkrachten. Ook OMO bouwt de inhuur af en hoopt zo tevens een bijdrage te leveren aan terugkeer van deze uitzendkrachten naar de scholen.

Diversiteit en inclusie

Activiteiten in 2023

Binnen de vereniging richt het diversiteitsbeleid zich op diversiteit in de volle breedte. Dit komt ook tot uiting in de verschillende manieren waarop kennis en vaardigheden op dit thema gedeeld worden.

- Doordat het netwerk diversiteit en inclusie onder de aandacht brengt bij medewerkers ontstaan ook op scholen diverse initiatieven.
- Op scholen wordt steeds vaker aandacht besteed aan 'diversiteit en inclusie'. Zo zijn er bijvoorbeeld scholen met actieve LHBTI-groepen en scholen die bewust kansen bieden aan arbeidsgehandicapten. Via schoolplannen, interne nieuwsbrieven, website en jaarverslag werd in- en extern het belang van diversiteit en inclusie onder de aandacht van de medewerkers gebracht. Diversiteit en inclusie is ook een thema vanuit de burgerschapsambassadeurs.
- Diversiteit en inclusie is onderdeel van de programmalijn 'professionaliteit en innovatie' van het programma Bewegen in Balans van de vereniging. Hiermee helpt diversiteit en inclusie de vereniging met de bevordering van innovatiekracht en samenkracht. En tegelijkertijd zorgde deelname aan het programma Bewegen in Balans tot de doorontwikkeling van het benutten van diversiteit en inclusie voor de vereniging.
- In het inkoopprotocol is bepaald dat bij aanvang van elk inkooptraject onderzocht dient te worden of er invulling gegeven kan worden aan onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Hieronder wordt onder andere arbeidsmarktparticipatie verstaan. Bij de aanbesteding schoonmaak is hier invulling aangegeven.

- Dit voorjaar heeft de OMO-brede kerngroep 'Diversiteit en inclusie' in samenwerking met het kennisnetwerk 'Personeel en Organisatie' een voorjaarsbijeenkomst gehouden: 'Zie jij de mens achter de functie?' Deze bijeenkomst was een logisch vervolg op een eerder, door de kerngroep uitgebrachte, podcast gehost door Joyce Blauwhoff. In deze podcast, 'Diversiteit en inclusie binnen de schoolse praktijk', ging zij in gesprek met drie leerlingen over genderdiversiteit. Daarnaast was een gesprek met Sahil Achaboun over het belang van de dialoog te beluisteren. De voorjaarsbijeenkomst was een onderstreping van dit belang: elkaar blijven zien en vanuit interesse het gesprek blijven aangaan met elkaar. Deze rode draad sluit aan bij onze verenigingswaarden goed mens, goed onderwijs, goed leven, goed handelen: de ander werkelijk zien en vanuit interesse in gesprek gaan. Het lijkt zo'n open deur en toch is bewustwording en besef om dit te blijven doen belangrijk: in onze dagelijkse praktijk, op school, op het bureau, thuis en bij anderen.

Resultaten en kengetallen 2023

M/V diversiteit

De vereniging streeft naar een evenredige verdeling van mannen en vrouwen in de organisatie. De gehele vereniging bestaat eind 2023 voor 57,7% uit vrouwen, voor 42,3% uit mannen en voor 0,07% uit non-binaire werknemers (gemeten in personen, peildatum 31-12-2023). Vorig jaar was 57,2% van het personeelsbestand vrouw. De landelijke trend van feminisering van het vo-onderwijs komt uit op 52,9% vrouw in 2021.

Aangezien ons uitgangspunt een evenredige verdeling is, is het belangrijk oog te hebben voor voldoende instroom en behoud van mannen bij onze vereniging.

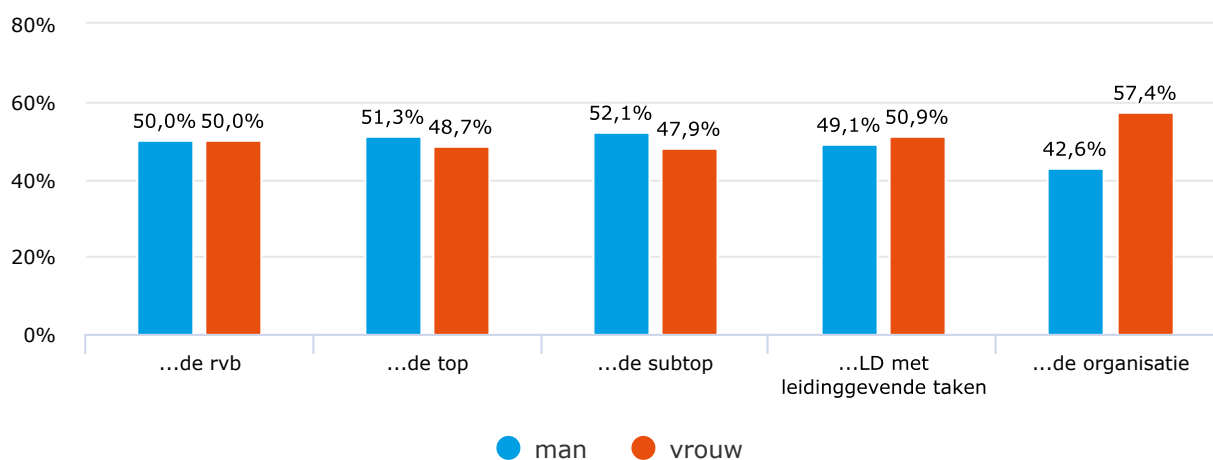
Voor de berekening van de kengetallen van de vereniging is dezelfde werkwijze aangehouden als de afgelopen jaren.

De top bestaat uit de rectoren/algemeen directeuren, (vestigings-)directeuren en de Raad van Bestuur.

De subtop bestaat uit directieleden/conrectoren, afdelingsleiders, hoofd audit en control, managers onderwijs en managers bedrijfsvoering. Docenten LD met leidinggevende taken zijn apart weergegeven in onderstaande grafiek.

Het m/v diversiteitsbeleid richt zich vooral op een evenredige verdeling van de (sub)top van de vereniging.

Verdeling man/vrouw

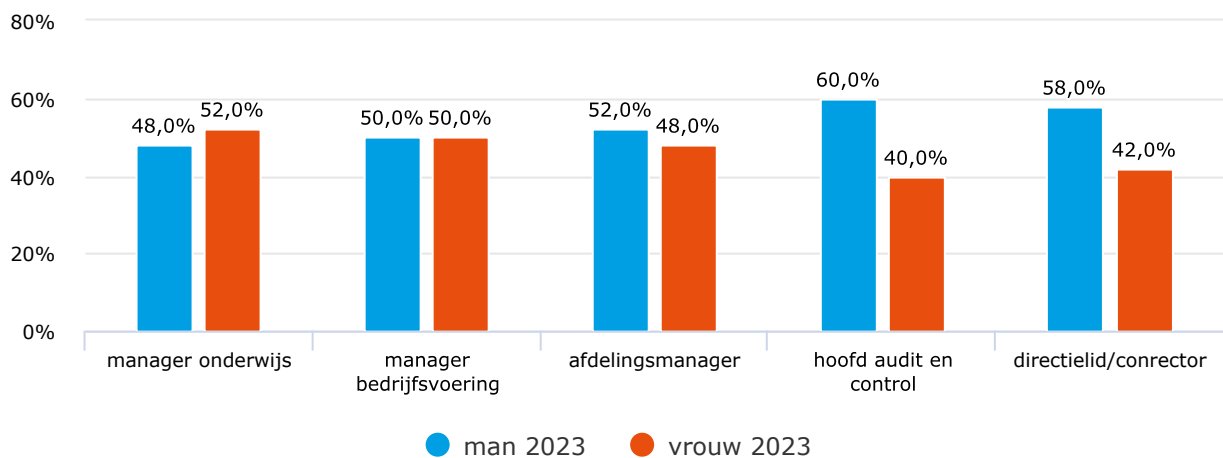
Top

In 2023 is het aantal vrouwen in de top afgenomen van 54,4% in 2022 naar 48,7% in 2023. Hiermee is de verhouding man/vrouw wat uit balans geraakt. De groei van het aantal mannen in de top is vooral een onevenredige toename van het aantal mannelijke directeuren (62% man).

Subtop

In de subtop is het percentage vrouwen redelijk constant gebleven (47,1% in 2021 naar 48,5% in 2022 naar het huidige 47,9% in 2023). In de grafiek hieronder is te zien dat de verhouding man-vrouw per functie in de subtop goed in evenwicht is, behalve bij de functie 'hoofd audit en control' en de functie 'directielid/conrector'. Toename van vrouwen in deze beide categorieën is gewenst.

Aandeel man/vrouw in de subtop

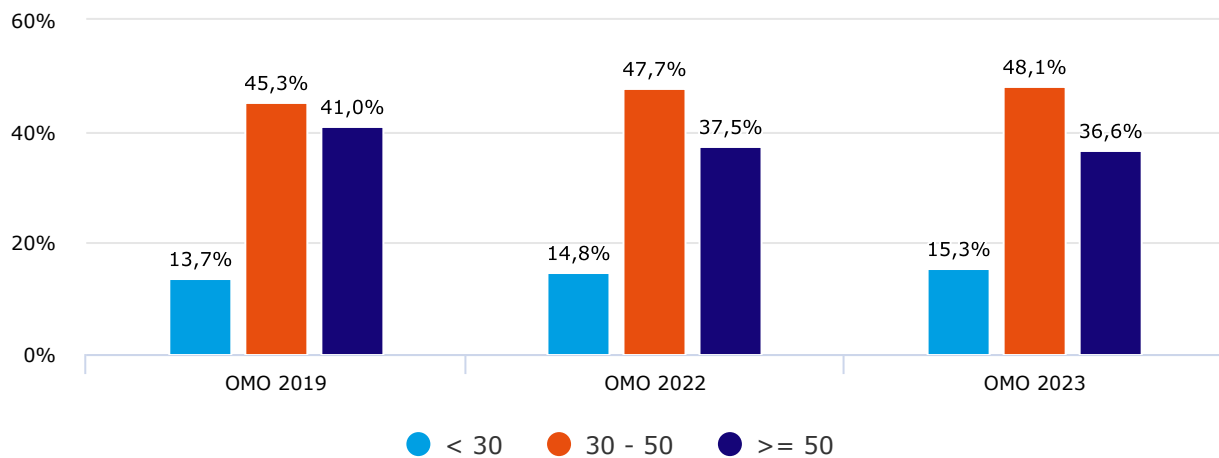
Raad van Toezicht

In 2023 zijn er geen benoemingen geweest. Het percentage vrouwen in de Raad van Toezicht is 37,5%.

Leeftijdsverdeling

Het percentage medewerkers van 50 jaar of ouder daalt al enkele jaren. De grootste groep medewerkers bevindt zich in de categorie 30-50 jaar. Al enige jaren is er een toename te zien in medewerkers van 30 jaar en jonger. In onderstaande grafiek worden de percentages van 2019, 2022 en 2023 getoond per leeftijdscategorie. Als enkel gekeken wordt naar leraren (LB t/m LE en LIO) is de volgende verdeling te zien: 17% <30 jaar, 52% 30-50 jaar en 31% >50 jaar.

Leeftijdsverdeling medewerkers

Medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt

Op dit moment zijn 39 medewerkers met een [doelgroepregistratie](#) bij de vereniging in formele dienst. Samen realiseren zij 40,9 banen (van 25,5 uur) die mogen worden meegeteld voor de banenafpraak. In de tabel is tevens de ontwikkeling van de afgelopen jaren zichtbaar.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal medewerkers	24	32	30	27	31	39
Aantal banen (van 25,5 uur)	27,5	32,0	30,4	27,5	30,9	40,9

Tabel: Aantal medewerkers met doelgroepregistratie

In 2023 heeft de laatste inventarisatie van ingeleende/ingekochte diensten plaatsgevonden. Omdat scholen aangaven dat dit een tijdrovende klus betreft, is de afspraak gemaakt om eens per twee jaar de inventarisatie uit te voeren. Dit jaar is daarom de inventarisatie opnieuw uitgevoerd. Hieruit blijkt dat er 213 medewerkers uit de doelgroep binnen de vereniging werkzaam zijn (peildatum 1 september 2023). Dit zijn 228 banen (van 25,5 uur) in het kader van de banenafpraak.

Wanneer de aantallen uit het doelgroepregister en de uitgevoerde inventarisatie van de ingeleende/ingekochte diensten bij elkaar worden opgeteld, blijkt dat er 268,9 banen (van 25,5 uur) voor medewerkers uit de doelgroep zijn gerealiseerd. Op basis van het totaal aantal verloonde uren moet de vereniging in 2023 in totaal 276 banen (van 25,5 uur) voor de doelgroep Banenafpraak realiseren. Dit betekent dat de vereniging net niet voldoet aan de te realiseren banen voor de doelgroep.

Andere achtergronden

Gegevens over aantallen medewerkers met een migratieachtergrond, verschil in geloofsovertuiging en over seksuele geaardheid/LBHTI, zijn niet beschikbaar voor onze vereniging.

ProMotion – ruimte voor loopbaanontwikkeling

Alle medewerkers van de vereniging kunnen terecht bij ProMotion, het interne loopbaacentrum, voor advies en ondersteuning op het gebied van loopbaanontwikkeling. Zij bieden zowel individuele loopbaan- en coachtrajecten, als groepsgerichte trainingen aan.

229 medewerkers hebben het afgelopen jaar deelgenomen aan een individueel traject. Het merendeel volgde een individueel loopbaantraject (63%), gevolgd door een eenmalig loopbaangesprek (24%) en een coachingstraject (13%).

In 2023 is een scala aan open trainingen en workshops verzorgd waaronder:

- Verbindende communicatie;
- Oriënteren op leidinggeven;
- Het goede gesprek;
- Tackle je stress;
- Beïnvloed anderen, begin bij jezelf;
- LinkedIn; solliciteren en netwerken.

Daarnaast zijn diverse maatwerktrainingen op school verzorgd, vaak ook tijdens studiedagen. Dit omvatte trainingen op het gebied van:

- Insights discovery (basis en diverse verdiepende trainingen);
- Het goede gesprek;
- Werkgeluk;
- Werk-privebalans;
- Energiebalans.

In totaal hebben 723 unieke medewerkers (515 leraren en 192 ondersteunende en leidinggevende medewerkers) deelgenomen aan een of meerdere trainingen en workshops.

Kijk voor meer informatie over ProMotion op promotion-loopbaanontwikkeling.nl.

Scholingstrajecten

In 2023 hebben zowel de managementconsulenten personeel als de medewerkers van ProMotion wederom diverse scholingstrajecten, voorlichtingsbijeenkomsten, trainingen en workshops verzorgd. Deze scholingstrajecten konden in tegenstelling tot voorafgaande coronajaren weer veelal fysiek plaatsvinden. De thema's waren divers van aard. Zo is er aandacht geweest voor 'werkdruk', 'het goede gesprek', LinkedIn en 'mijn contract eindigt, en nu?'

In samenwerking met de studiecentra van de bisdommen Den Bosch en Breda is een scholing gestart voor leraren levensbeschouwing. Deze scholing is bedoeld voor collega's die al bevoegd zijn voor andere vakken. Tien leraren zijn aan dit traject begonnen. De scholing wordt aan de hand van opgedane ervaringen en feedback dit jaar aangepast en verbeterd en de tweede herziene tranche zal naar verwachting najaar 2025 starten.

De vereniging heeft sinds enkele jaren een samenwerking met Noordhoff Academy en Teelen in het kader van een exclusief opleidingsprogramma toetsing en examinering. Er wordt met name praktijkgericht opgeleid. In 2023 is een aantal nieuwe trainingen ontwikkeld. Nieuw is dat de training toetsontwikkeling nu mogelijk is voor zowel theorietoetsen als voor praktijkopdrachten. De training beoordeling van praktijkvakken is in beginsel speciaal voor OMO ontwikkeld. Bij zowel de training toetsontwikkeling als bij de training beoordeling van praktijkvakken is certificering bij NVE een mogelijkheid. Met betrekking tot de werkzaamheden van de examencommissie zijn ook twee trainingen ontwikkeld.

Re-integratie

Het re-integratiebeleid omvat alle activiteiten van de werkgever, medewerker en derden gericht op het voorkomen van (dreigende) werkloosheid of langdurig ziekteverzuim en behoud of terugkeer van de medewerker in het arbeidsproces. De aanpak van re-integratie bij de vereniging gaat uit van goed onderwijs en goed werkgeverschap. Als uitgangspunten gelden het toepassen van de kracht van één werkgever en het benutten van de regionale samenwerking met ruimte voor maatwerk binnen de geldende kaders en regelgeving.

Mensen werken tegenwoordig langer door. Het is belangrijk om duurzaam vitaal en gezond te kunnen werken. Demografische ontwikkelingen, zoals dalende leerlingaantallen en vergrijzing, zorgen voor de bewustwording om medewerkers werkzekerheid te bieden. De vereniging motiveert haar medewerkers maximaal inzetbaar te zijn en te blijven.

De vereniging stuurt bij re-integratie aan op herplaatsing en scholing van medewerkers. In 2023 is de re-integratiebegeleiding van uitkeringsgerechtigden wederom intern uitgevoerd door de managementconsultanten personeel.

De vereniging is eigenrisicodragers voor de ziektewet. Het gaat hierbij om tijdelijke medewerkers die ziek uit dienst gaan. De ziekteverzuimbegeleiding van deze groep is belegd bij een externe partij. Ervaringen en inzichten uit genoemde trajecten worden meegenomen bij de verdere ontwikkeling van plannen hoe re-integratie positief te beïnvloeden.

Cao OMO

In 2023 is overeenstemming bereikt over de cao OMO 2023/2024. De nieuwe cao heeft een looptijd van 1 mei 2023 tot 1 oktober 2024 en bevat een aantal wijzigingen ten opzichte van de vorige cao. Naast een aantal technische wijzigingen betreft het:

- De decielenregeling is afgeschaft (oftewel een arbeidsovereenkomst hoeft niet langer afgesloten te worden voor een veelvoud van 10% van de normjaartaak).
- De BHV/EHBO toelage is verhoogd naar € 30 per maand (was € 15) als de medewerker zowel BHV'er en EHBO'er is. Als de medewerker BHV'er of EHBO'er is wordt de toelage verhoogd naar € 15 euro per maand (was € 7,50).
- Reiskosten woon-werkverkeer is aangepast. Dit komt neer op een verhoging van de vergoeding.
- Elke medewerker met een arbeidsovereenkomst met OMO heeft recht op individuele werkdrukmiddelen. Hiervoor zijn de keuzemogelijkheden uitgewerkt.
- Onderwijsondersteunend personeel heeft voortaan recht op minimaal 40 uur deskundigheidsbevordering of professionalisering ten behoeve van duurzame inzetbaarheid.

Ook zijn met de vakorganisaties afspraken gemaakt over de volgende cao. Besloten is 'modernisering' en 'verduurzaming: groene arbeidsvoorwaarden' centraal te stellen. Diverse samengestelde werkgroepen gaan de mogelijkheden daartoe onderzoeken. De opbrengsten worden meegenomen in de gesprekken over een nieuwe cao.

Fusie

Met ingang van 1 augustus 2023 heeft een fusie met bestuursoverdracht plaatsgevonden van SG de Overlaat naar OMO Scholengroep De Langstraat in Waalwijk. Met de vakcentrales is een akkoord bereikt over de arbeidsvoorwaarden van medewerkers van SG de Overlaat.

Bezwarencommissie OMO

Medio 2018 is de bezwarencommissie door de vereniging ingesteld op basis van de cao OMO. Een medewerker kan bezwaar maken bij deze commissie in situaties zoals is vastgelegd in de cao, te weten:

- (heroverweging) functiewaardering;
- toepassing werkverdelingsbeleid;
- inzetbaarheid en werkverdeling senioren;
- toepassing Sociaal Statuut;
- schorsing als ordemaatregel;
- disciplinaire maatregelen;
- overplaatsing naar een andere school binnen OMO;
- aanwijzing als boventallige.

De bezwarencommissie is gelijkwaardig samengesteld. Twee leden worden benoemd op voordracht van de personeelsvakorganisaties en twee leden op voordracht van de werkgever. De voorzitter van de commissie en de plaatsvervangend voorzitter worden benoemd op voordracht van de leden. Mr. Loe Sprengers is voorzitter en mr. dr. Leo Klijn is vicevoorzitter. Het secretariaat en de ondersteuning van de commissie is ondergebracht bij een professioneel extern bureau te weten de Stichting Onderwijsgeschillen in Utrecht.

Een bezwaar wordt behandeld op een hoorzitting van de commissie. De commissie geeft partijen dan gelegenheid om hun standpunten toe te lichten. De bezwarencommissie toetst, op basis van hetgeen in de cao is bepaald, of de werkgever naar redelijkheid en billijkheid tot het bestreden besluit is kunnen komen. De commissie geeft een advies aan de werkgever, die uiteindelijk besluit met betrekking tot het ingediende bezwaar. Dit advies, met daarin een gemotiveerd oordeel over de gegrondheid van het bezwaar, is zwaarwegend en in geval van de grond 'functiewaardering' bindend.

In het verslagjaar 2023 zijn twee bezwaren ingediend. Eén bezwaar was gebaseerd op twee gronden, te weten de 'toepassing werkverdelingsbeleid' en 'disciplinaire maatregel'. Dit bezwaar is door de commissie gegrond verklaard. Het tweede ingediende bezwaar heeft als grondslag 'functiewaardering', welke op moment van schrijven nog in behandeling is.

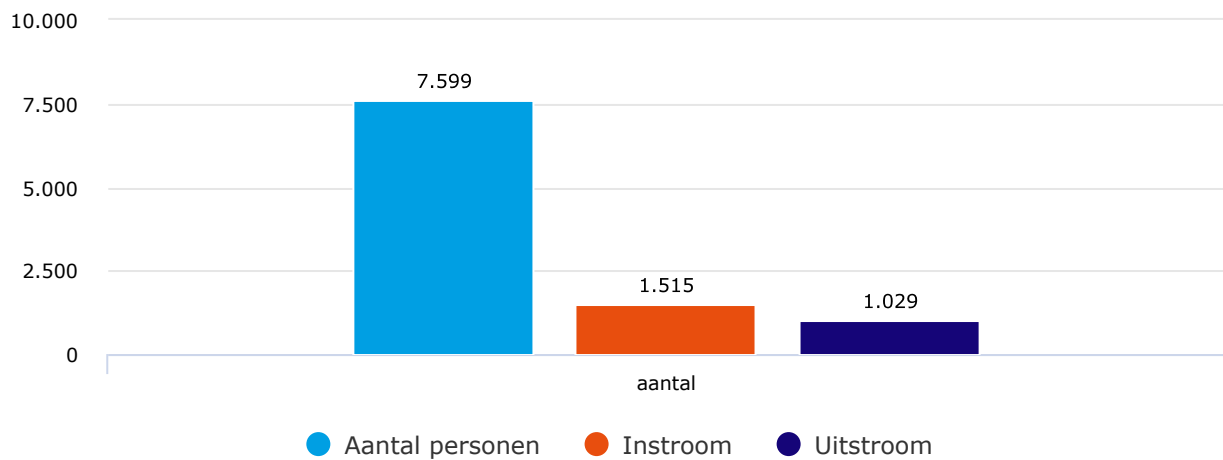
Personeel in kerncijfers

Deze paragraaf toont de grafische weergave van een aantal personele kengetallen die betrekking hebben op het kalenderjaar 2023.

1. Omvang personeelsbestand

Het totale personeelsbestand van de scholen en het OMO-bureau in 2023 bedraagt 7.599 personeelsleden (circa 5.907 fte). De respectievelijke instroom- en uitstroom bedraagt in totaal 1.515 en 1.029 personen. Dat betreft het aantal personeelsleden dat in dienst is gekomen of uitdienst is gegaan gedurende het kalenderjaar.

Omvang personeelsbestand

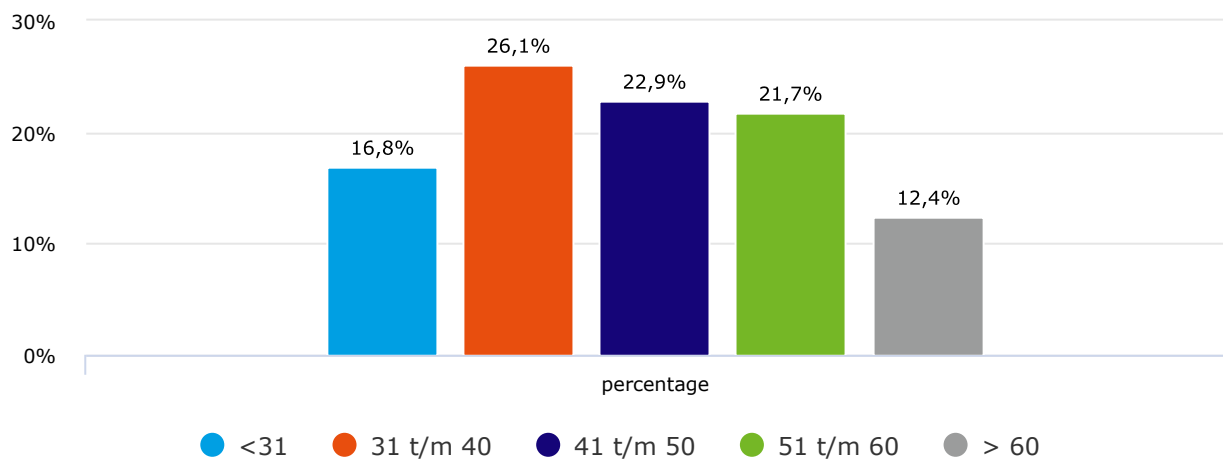

Grafiek: Omvang personeelsbestand

2. Leeftijdsverdeling personeelsbestand

De verdeling van alle personeelsleden over alle personeelscategorieën in 2023 werkzaam bij Ons Middelbaar Onderwijs ziet er als volgt uit:

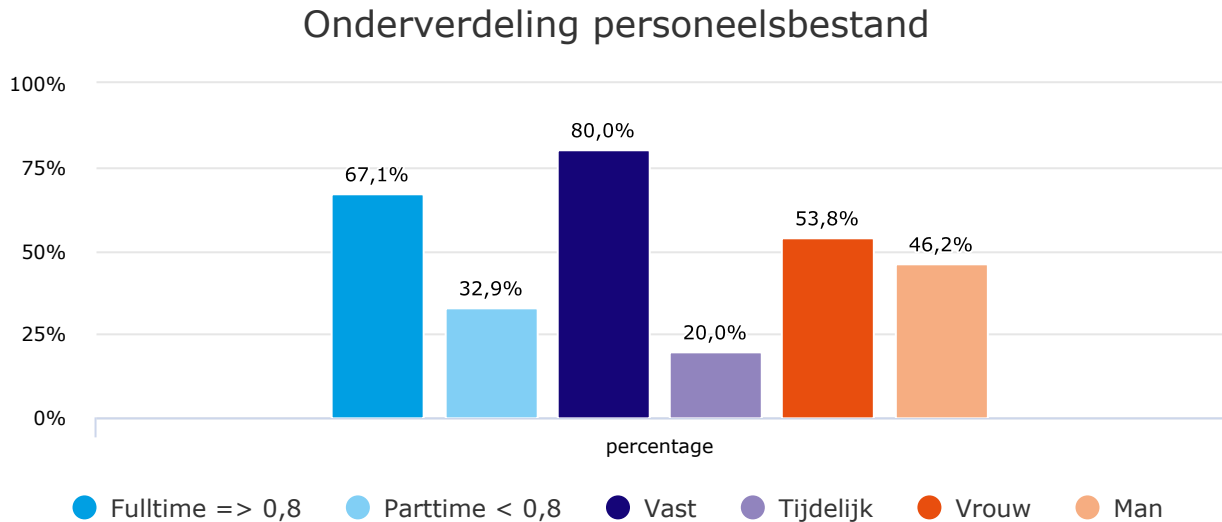
Leeftijdsverdeling personeelsbestand

Grafiek: Leeftijdsverdeling personeelsbestand

3. Onderverdeling personeelsbestand

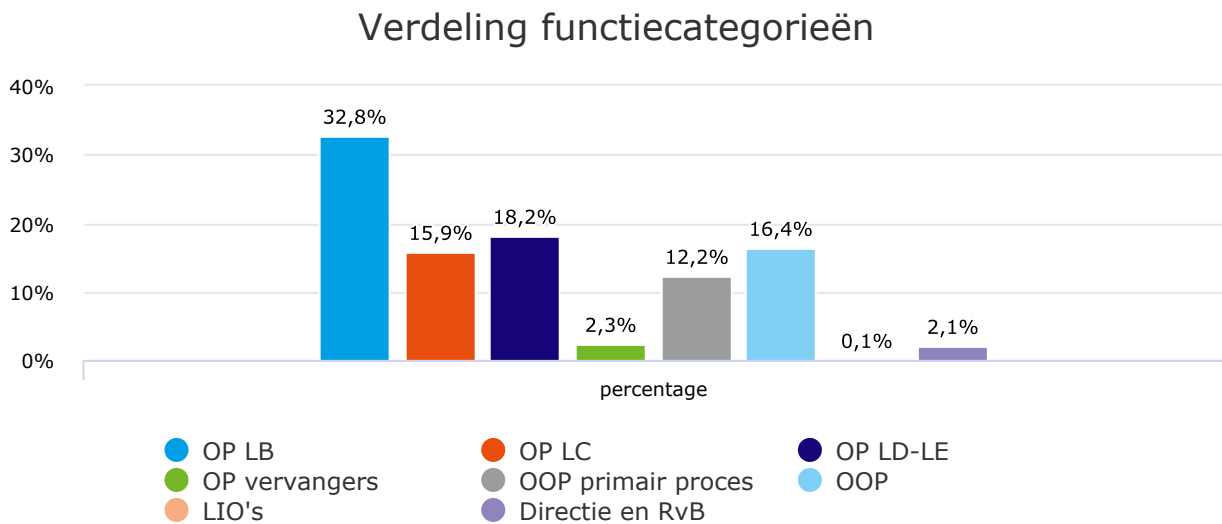
De verdeling van het personeelsbestand naar fulltime-parttime, soort dienstverband (vast-tijdelijk) en verhouding vrouw-man is als volgt:

Grafiek: Onderverdeling personeelsbestand

4. Verdeling functiecategorieën

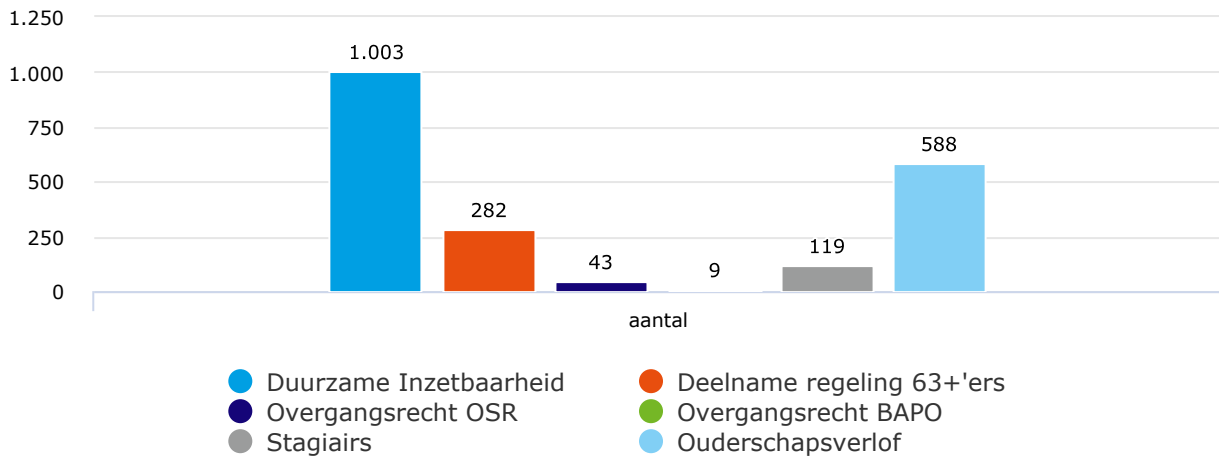
De totale omvang van 5.907 werktijdfactor (fte) geeft, procentueel verdeeld over de diverse functiecategorieën, het volgende beeld:

Grafiek: Verdeling personeel naar functiecategorieën

De omvang van deelnemers aan de regeling Duurzame Inzetbaarheid, de 63+-regeling en deelnemers met overgangsrecht OMO Seniorenregeling, overgangsrecht Besluit Arbeidsparticipatie Onderwijs (BAPO), deelnemers aan de regeling betaald ouderschapsverlof en het aantal betaalde stagiairs in 2023 bedraagt:

Deelnemers regelingen

Grafiek: Deelnemers Duurzame Inzetbaarheid, 63+-regeling, overgangsregeling OSR en BAPO, stagiairs en ouderschapsverlof

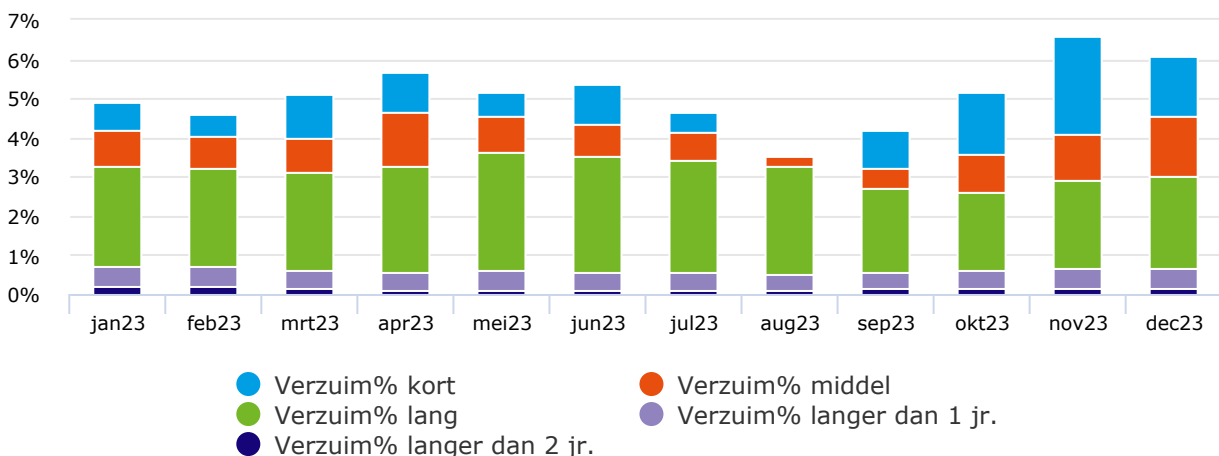
In bijlage 5 wordt uitgebreider ingegaan op de samenstelling van het personeelsbestand en wordt deze tevens in meerjarenperspectief geplaatst.

Ziekteverzuim

Verzuimpercentage

Het verzuimpercentage voor de totale vereniging OMO was in 2023 5,84%.

Percentage ziekteverzuim

Grafiek: Percentage ziekteverzuim

Ziekmeldingsfrequentie

In 2023 was de ziekmeldingsfrequentie voor de totale vereniging 1,52. Dit kengetal drukt uit hoeveel ziekmeldingen er per fte zijn gedaan.

Percentage nulverzuim

Het percentage nulverzuim voor de totale vereniging OMO was 32,90%. Dit kengetal drukt uit welk percentage van de medewerkers niet afwezig is geweest als gevolg van ziekteverzuim in de periode.

Gemiddelde verzuimduur

De gemiddelde verzuimduur in dagen voor de totale vereniging was 16,61.

Verbeteringsgerichtheid vanuit collectief en individueel lerend vermogen

Inleiding Koerspijler 5: Verbeteringsgerichtheid vanuit lerend vermogen

Vereniging OMO heeft een ontwikkeling doorgemaakt van een kwaliteitscultuur naar een leercultuur door onder andere te gaan werken met een verbetercyclus, collegiale audits en kenniscafés waarin het delen van kennis centraal staat.

Over deze ontwikkelingen is meer te lezen in de volgende paragrafen.

Kwaliteitsontwikkeling

Alle scholen van de vereniging werken permanent aan de ontwikkeling van kwaliteit vanuit de ambitie om [goed onderwijs](#) te bieden. Dit gebeurt door de kwaliteit te onderzoeken, te verbeteren en te borgen in het schoolbeleid. Daarnaast delen scholen kennis en ervaringen met elkaar om van elkaar te leren (zie [kennis delen](#)). Binnen de vereniging is er een actief netwerk voor kwaliteitszorgmedewerkers. In het jaarlijkse gesprek tussen de Raad van Bestuur en de individuele scholen is 'goed onderwijs' ook altijd een speerpunt. Zo krijgt kwaliteitsontwikkeling op alle niveaus van de vereniging de aandacht die het vraagt.

Uit het [bestuursonderzoek van de Inspectie van het Onderwijs](#), dat in 2018 plaatsvond, is gebleken dat de scholen van de vereniging op een goede manier bezig zijn met kwaliteitsontwikkeling. Scholen brengen op een professionele manier de kwaliteit in beeld en maken afspraken naar aanleiding van de resultaten. Verantwoordelijkheden worden helder belegd. Een deel van de scholen gaat een stap verder en gebruikt kwaliteitsinformatie actief en zet het gericht in voor innovatie. Deze scholen hebben niet alleen de kwaliteitszorg op orde; zij gebruiken de verkregen informatie om continu te blijven groeien en ontwikkelen.

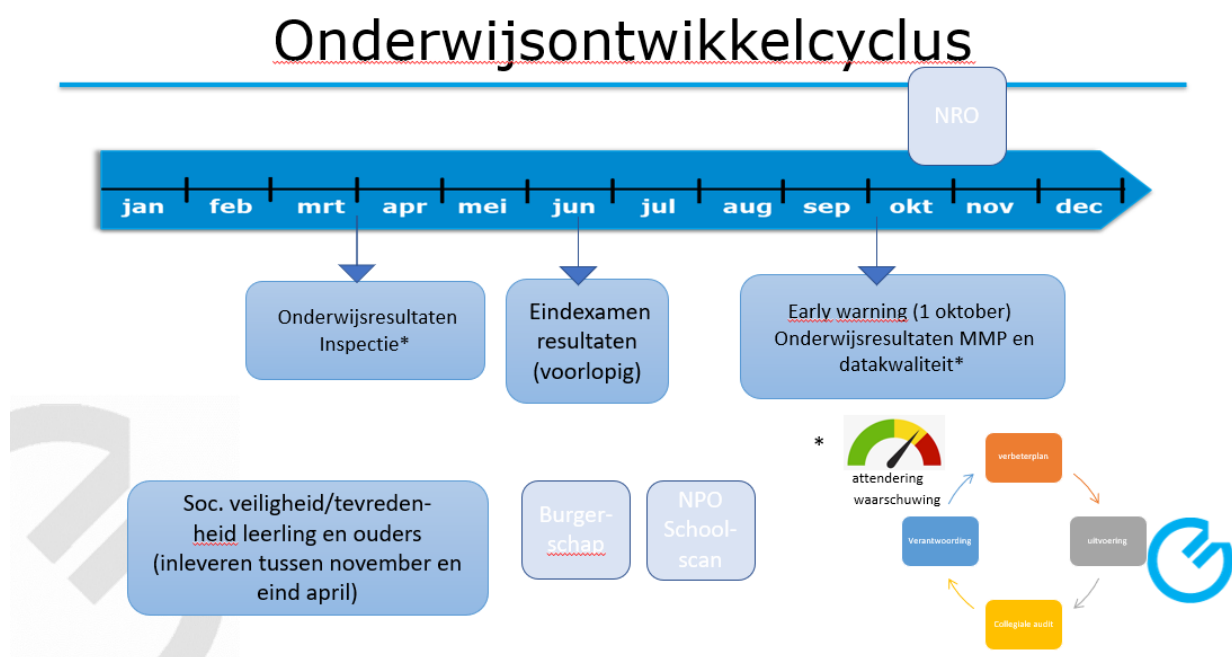
Verschiedende instrumenten worden ingezet om de kwaliteit te bewaken en te verbeteren. Het schoolplan dient als kader voor de onderwijsontwikkeling op schoolniveau. Koers 2023 en het document 'Zingeving en goed onderwijs' dienen als leidraad op verenigingsniveau. Daarnaast maken alle scholen gebruik van het Magister Management Platform (MMP), een systeem dat met behulp van de gegevens uit het leerlingadministratiesysteem vorderingen en opbrengsten laat zien. Dit stelt scholen in staat de resultaten af te zetten tegen de normen van de inspectie en de resultaten tot op docentniveau te analyseren. MMP wordt ook gebruikt door het bestuur om zicht te houden op de resultaten van de scholen. Via Vensters VO wordt alle cijfermatige informatie over scholen in één systeem verzameld. Vensters VO brengt in beeld hoe scholen presteren. Waar mogelijk worden resultaten vergeleken met het landelijk gemiddelde. Vensters VO wordt door de scholen en door het bestuur gebruikt om verantwoording af te leggen over wat er is bereikt én om het gesprek aan te gaan, met elkaar, met de Raad van Toezicht, de Raden van Advies, de medezeggenschapsraden en met alle andere belanghebbenden.

Om te bezien of leerlingen, ouders en medewerkers tevreden zijn met de diverse aspecten van hun school worden op alle scholen leerling-, ouder- en werktevredenheidsonderzoeken afgenomen. De medewerkerstevredenheid wordt voor heel de vereniging gezamenlijk gemeten, zodat zaken op de diverse niveaus (afdeling, locatie, school, vereniging) en in samenhang kunnen worden bekeken en gerichte acties worden uitgezet. Deze meting vindt tweejaarlijks plaats.

Ook op verenigingsniveau wordt gewerkt aan kwaliteitsontwikkeling. Het gesprek over kwaliteit op basis van onze waarden, visie en doelstellingen wordt binnen de vereniging gevoerd op alle niveaus. Vragen als 'wat gaat goed, wat kan beter, wat moet beter' worden steeds weer gesteld. Voor het voeren van dit gesprek maken we gebruik van onderwijsgegevens, zoals de onderwijs en financiële resultaten, maar ook de resultaten uit tevredenheidsonderzoeken. Sinds 2021 is daar de NPO schoolscan bijgekomen. De NPO-schoolscan bij OMO is een vragenlijst voor leerlingen en ouders die we in alle OMO-scholen afnemen. Met de resultaten van deze vragenlijst brengen we welbevinden, leerprestaties, leermotivatie en studievaardigheden in kaart (bij studievaardigheden gaat het ook om zelfregulatie en metacognitie; in de NPO-menukaart wordt dit gebied aangeduid met 'executieve vaardigheden').

Risicosignalering

Na het opstellen van de prognose (early warning) adviseert het kwaliteitsteam van het OMO-bureau, scholen met risico's op de onderwijsresultaten en biedt ondersteuning in de interpretatie van de data indien gewenst. Scholen worden door deze werkwijze meer datageletterd en kunnen eerder acteren op mogelijke risico's. Alleen scholen die, na bekendmaking van de definitieve onderwijsresultaten door de Onderwijsinspectie risico's laten zien, ontvangen het verzoek om een zelfevaluatie/verbeterplan op te stellen, opgevolgd door een collegiale audit. Deze werkwijze voorkomt dat twee rondes per jaar (zowel na prognose als na definitieve onderwijsresultaten) nodig zijn.

Kwaliteitsontwikkeling en -borging toetsing en examinering

Scholen hebben de verantwoordelijkheid te zorgen voor een goede, procedureel zuivere organisatie van de school- en centrale examens, zodat leerlingen een diploma kunnen halen waarvan de waarde buiten discussie staat. Het eindexamen en het daarbij horende diploma vervult een belangrijke rol in het Nederlands onderwijsstelsel. Volgens het [managementstatuut](#) van de vereniging zijn rectoren/algemeen directeuren volledig gemandateerd voor de invulling en uitvoering van het toetsbeleid en examinering.

In een brief aan alle besturen voor voortgezet onderwijs heeft demissionair minister Paul in december 2023 informatie verstrekt over een aantal maatschappelijke thema's, waarover in het jaarverslag moet worden gerapporteerd, over de doelen waarvoor middelen zijn ingezet en de resultaten die daarmee zijn behaald. Een van de maatschappelijke thema's voor verslagjaar 2023 is Toetsing en examinering. Een Nederlandse leerling kan met een diploma drempelloos doorstromen naar het vervolgonderwijs. Het schoolexamen vormt naast het centraal examen de helft van het eindexamen. Het is dus van belang dat de kwaliteit van het schoolexamen goed is.

In het schooljaar 2021-2022 heeft Cito de 'Audit toetsing en schoolexaminering' als vervolg op de zogenoemde 'Audit in 1 dag' uit schooljaar 2019-2020 opnieuw uitgevoerd bij die scholen die voor de audit gebruik wilden maken van Cito. Daarnaast heeft een aantal scholen gekozen om deze audit zelf intern uit te voeren (een interne audit). Begin 2023 heeft het themaonderzoek 'Schoolexamens, kwaliteit van afname' door de Inspectie van het Onderwijs plaatsgevonden. Een aantal OMO-scholen is voor dit themaonderzoek bezocht. Het doel van het inspectieonderzoek was om te beoordelen of de afsluiting op de bezochte afdelingen van de scholen zorgvuldig verloopt. Tevens is de inspectie nagegaan of de scholen en het bestuur zelf toezien op een zorgvuldig verloop van de afsluiting en welke eigen keuzes scholen maken in de inrichting van het pta. Aanbevelingen uit dit inspectieonderzoek komen overeen met de aanbevelingen die uit de 'Audit toetsing en examinering' komen. Gezien de overeenkomstige conclusies en aanbevelingen is de wens uitgesproken te komen tot een lerende kwaliteitscultuur toetsing en examinering. Hiervoor is een aantal initiatieven opgepakt. Deze initiatieven dragen bij aan de verbetering van de kwaliteitscultuur toetsing en examinering en zorgen voor OMO-brede kennisdeling. De aanbevelingen hebben eveneens geleid tot herzieningen binnen het opleidingsaanbod toetsing en examinering van Noordhoff Academy/Teelen.

Auditing toetsing en examinering

Uit de hiervoor genoemde audit die is afgenomen in schooljaar 2021-2022 blijkt dat er nog de nodige verbeteringslagen op schoolniveau te maken zijn. Zo hebben niet alle examinatoren de juiste kennis in huis om tot kwalitatief hoogwaardige beoordeling en ontwikkeling van schoolexamens te komen. Een investering in kennis en kunde is gewenst. Daarnaast is op veel scholen de visie op toetsing en examineren nog niet ontwikkeld of niet bekend. De uitwerking van deze visie in het beleid verdient aandacht. Dat geldt ook voor de verschillende toetsprocessen in de school. Deze zijn onvoldoende op elkaar afgestemd. Naast nog enkele aandachtspunten op het gebied van de pta's en het toetsbeleid is uit de audit gekomen dat er geïnvesteerd moeten worden in de rollen binnen de examencommissies en de kennis en kunde van de leden van deze commissie. Tot slot blijkt de borging van de kwaliteit van de schoolexamens op een aantal scholen niet op orde. Dit komt door het ontbreken van een PDCA-cyclus waarbij schoolexamens continu verbeteren.

Professionalisering

Eind 2022 is in samenwerking met Noordhoff Academy en Teelen het voor OMO exclusieve opleidingsprogramma toetsing en examinering geëvalueerd. Hierop heeft een herziening van de opleidingen en trainingen plaatsgevonden, waardoor er nog meer praktijkgericht opgeleid wordt. Met ingang van september 2023 is certificering bij de NVE een verplicht onderdeel van de opleiding toetsdeskundige. Dit in verband met het borgen van de duurzame kwaliteit van de toetsdeskundigen. Daarnaast is er een aantal nieuwe trainingen ontwikkeld. Nieuw is dat de training toetsontwikkeling nu mogelijk is voor zowel theorietoetsen als voor praktijkopdrachten. De training beoordeling van praktijkvakken is in beginsel speciaal voor OMO ontwikkeld. Bij zowel de training toetsontwikkeling als bij de training beoordeling van praktijkvakken is certificering bij NVE een mogelijkheid. Met betrekking tot de werkzaamheden van de examencommissie zijn ook twee trainingen ontwikkeld. Met aanscherping van het opleidingsprogramma wordt een aantal aanbevelingen uit de audit toetsing en examinering opgepakt.

Initiatieven

In aansluiting op de conclusies en aanbevelingen worden in schooljaar 2023-2024 de volgende initiatieven voor regionale netwerken opgepakt:

- Ontwikkelen van regionale leernetwerken met als doel om in verbinding met scholen in de regio de kwaliteit op het gebied van toetsing en examinering op de scholen te vergroten. Hierbij staat kennisdelen centraal.
- Ontwikkelen van regionale auditteams voor het borgen van de duurzame kwaliteit van toetsing en examinering. Deze teams hebben als doel om de verbinding met scholen in de regio's te vergroten, maar ook met het OMO-bureau op het gebied van toetsing en examinering. Hierbij staat het duurzaam borgen van de kwaliteit van toetsing en examinering centraal.
- Inrichten van collegiale consultatie voor cursisten die de opleiding toetsdeskundige volgen bij Noordhoff Academy/Teelen.

Handreiking/model examenreglement

In 2023 is het model examenreglement aangepast conform de opbouw van de WVO 2020 en het Uitvoeringsbesluit WVO 2020. Het bestaat uit één document met daarbinnen een duidelijk onderscheid tussen eindexamen, schoolexamens en centraal examens. In een apart overzicht is aangegeven welke artikelen schoolspecifiek aangepast kunnen worden. De checklist Examenreglement van de VO-raad is ingevuld en met de scholen gedeeld.

Als handvat voor de werkzaamheden van de examencommissie en examensecretaris is het handboek examinering herzien.

OnderwijsCheck 2023

Eind 2023 is de scholen verzocht een OnderwijsCheck in te vullen op vestigings- en op afdelingsniveau. Met de OnderwijsCheck wordt geïndiceerd waar de scholen op dat moment staan op het gebied van de focusonderwerpen basisvaardigheden, toetsing en examinering, digitalisering en lesuitval en ziekteverzuim. Voor toetsing en examinering is een aantal vragen opgenomen die aansluiten bij de conclusies en aanbevelingen uit de audit toetsing en examinering en het inspectieonderzoek 'Schoolexamens, kwaliteit van afname'. De resultaten worden begin 2024 geanalyseerd.

Bestuursgesprek met inspectie

Eens in de vier jaar doet de Inspectie van het Onderwijs uitgebreid onderzoek bij ieder bestuur en zijn scholen. Wat gaat goed, wat kan beter en wat moet beter?

Besturen en het intern toezicht (samen het bevoegd gezag) dragen de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs. Daarom richt de inspectie zich tot het toezicht op hun werk. Zij doen dat proportioneel. Het toezicht is intensiever waar het moet, en daarnaast gericht op de ambities van het bestuur.

Jaarlijks voert de inspectie van het onderwijs op iedere school een risicoanalyse uit om na te gaan of er risico's zijn, die nader met het bestuur besproken moeten worden. Ook signalen kunnen hiervoor een aanleiding zijn. Naar aanleiding van het gesprek met het bestuur bepaalt de inspectie of en hoe ze de situatie moeten onderzoeken.

Door het delen van goede praktijkvoorbeelden tussen de scholen en het verder ontwikkelen en valideren van ons eigen kwaliteitskader, proberen we meer zicht te krijgen op wat kan werken (succesfactoren) en daarmee ook richting te geven aan gewenste ontwikkelingen.

De inspectie heeft laten weten dat zij, vanwege de beschikbare capaciteit, in 2024 bij OMO geen vierjaarlijks onderzoek gaat uitvoeren. Hiermee heeft het bestuur het vertrouwen gekregen in hun bestuurlijk handelen. Natuurlijk gaan we door met onze verantwoording over de kwaliteitsstandaarden, want de onderzoeken van de inspectie op de scholen worden wel gecontinueerd. We stellen ons nu de vraag hoe we invulling kunnen geven aan nieuwe vormen van maatschappelijke verantwoording met blikken van buiten? Hierbij kunnen we denken aan het meten van de publieke waarden, hoe we impact kunnen beschrijven, ons innovatief vermogen kunnen meten en/of gebruik maken van expertpanels of thematische (externe) visitaties.

Toezichtresultaten

Het bestuur is verantwoordelijk voor de onderwijskwaliteit op de scholen. Daarom begint en eindigt het toezicht door de inspectie bij het bestuur. Elke vier jaar worden het bestuur en een aantal scholen van het bestuur onderzocht en beoordeeld, of vaker wanneer daar aanleiding toe is. Dit noemen we het [vierjaarlijks onderzoek bestuur en scholen](#). De inspectie maakt ook ieder jaar een analyse van iedere school, de [jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse](#). Als tijdens de jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse blijkt dat er risico's zijn bij een school, voert de inspectie zo nodig een kwaliteitsonderzoek uit. Ook als het bestuur nog niet voor het vierjaarlijks onderzoek staat ingepland. De inspectie geeft besturen en scholen oordelen over de standaarden die ze onderzoeken. Alleen als ze een school of opleiding uitgebreid onderzoeken, geven ze ook een eindoordeel over de kwaliteit van het onderwijs. In het [onderzoekskader](#) staat aangegeven in welke gevallen een oordeel 'voldoende', 'onvoldoende' of 'zeer zwak' geldt. Naast deze oordelen kan de inspectie de waardering 'goed' geven. Deze waardering kan gegeven worden door analyse van de eigen ambities van een school en de realisatie daarvan en heeft tot doel om de scholen en besturen te stimuleren tot verdere kwaliteitsverbetering.

Het volgende overzicht geeft de toezichtresultaten weer die gelden op 31 december 2023:

Toezichtarrangement	pro	vmbo-b	vmbo-k	vmbo-(g)t	havo	vwo	totaal
Geen eindoordeel	6	26	26	42	31	32	163
Goed	0	0	0	0	0	0	0
Basis/voldoende	0	0	1	1	2	1	5
Onvoldoende	1	0	0	0	0	0	1
Zeer zwak	0	0	0	0	0	0	0
Totaal opleidingen	7	26	27	43	33	33	169

Tabel: Overzicht toezichtarrangementen per 31 december 2023

Het is goed om te zien dat de aandacht voor kwaliteitsontwikkeling resultaat blijft boeken. In 2023 heeft één school voor praktijkonderwijs een onvoldoende oordeel ontvangen. In [bijlage 4](#) is een overzicht opgenomen waarin voor elke school per opleiding staat aangegeven welk toezichtresultaat op 31 december 2023 geldend was. Indien geen onderzoek op de school is uitgevoerd, dan is er geen oordeel gegeven door de Inspectie van het Onderwijs.

Prestatiebox – strategisch personeelsbeleid, begeleiding en verzuim en werkdrukverlichting vo

De prestatiebox-regeling liep tot 2020 en bood extra financiering bovenop de lumpsum-bekostiging, na overeenstemming over specifieke doelen binnen scholen. Evaluatie toonde aan dat veel doelen zijn bereikt. Van de € 333 miljoen toewijzing aan het vo in 2020, werd € 216 miljoen structureel opgenomen in de lumpsum. De resterende € 116 miljoen was beschikbaar voor 2021-2022, waarvan doelen zoals strategisch HRM en thuiszitters niet volledig werden behaald. Jaarlijks wordt van 2021 tot 2023 bijna € 9 miljoen toegewezen om zittenblijvers aan te pakken. Ondanks onvoltooide doelen, tonen recente onderzoeken positieve ontwikkelingen binnen vo-strategisch personeelsbeleid. In 2023 zou de financiering halveren, maar dit werd teruggedraaid, wat betekent dat scholen het volledige tarief per leerling behouden.

Voor 2023 zijn de tarieven per leerling voor de bekostiging van werkdrukkiddelen vastgesteld. In vergelijking met 2022, waar slechts één tarief gold per leerling, wordt in het beroepsgericht onderwijs een hoger bedrag per leerling toegekend dan in het algemeen vormend onderwijs. De bekostiging bleek ontoereikend voor scholen met leerlingen in het praktijkonderwijs en het derde en vierde leerjaar van de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs, door kleinere klassen. Dit resulteert in een bedrag dat 1,5 keer hoger ligt in het beroepsgericht onderwijs dan in het algemeen vormend onderwijs.

De helft van de middelen dat beschikbaar is gesteld is bestemd voor individuele werkdrukverlichting voor onderwijspersoneel en onderwijsondersteunend personeel. Het andere deel wordt gebruikt voor een collectieve aanpak op de scholen om de werkdruk te verminderen. Schoolbesturen, leraren en onderwijsondersteunend personeel zijn hiervoor gezamenlijk verantwoordelijk en gaan in overleg om maatregelen te treffen ter vermindering van de werkdruk.

Hierbij gaat het om de volgende bedragen per leerling:

- Werkdrukkiddelen € 318,68 per leerling in het algemeen vormend onderwijs;
- Werkdrukkiddelen € 478,03 per leerling in het beroepsonderwijs;
- Het verbeteren van strategisch personeelsbeleid, de begeleiding van startende leraren en schoolleiders € 104,05 per leerling;
- Het aanpakken van verzuim € 23,45 per leerling.

Betrokkenheid van en verantwoording naar stakeholders

Inleiding Koerspijler 6: Betrokkenheid en verantwoording

Uit onderzoek blijkt dat actieve betrokkenheid van ouders en andere stakeholders een positieve invloed heeft op de leerprestaties en schoolloopbanen van leerlingen. Daarom is de samenwerking tussen OMO-scholen en diverse stakeholders binnen én buiten het onderwijs geïntensiveerd. We hebben afgelopen jaar stakeholders zoals leerlingen, ouders en leden van de Raden van Advies betrokken bij het evalueren en opstellen van de nieuwe Koers 2030.

Over deze ontwikkelingen is meer te lezen in de volgende paragrafen.

De ouder / verzorger

Versterking van betrokkenheid ouders

Actieve betrokkenheid van ouders is sinds jaar en dag een factor van belang op de scholen binnen de vereniging. De steun en invloed van ouders, zo blijkt uit onderzoek, heeft een positieve invloed op de leerprestaties en schoolloopbanen van leerlingen. 'Een krachtige interactie met ouders en verzorgers' is dan ook een expliciet onderdeel van de ambities van de vereniging. Ouders hebben we daarom in verschillende sessies betrokken bij het opstellen van onze nieuwe Koers 2030.

Klachtencommissie

Voor leerlingen, ouders en personeel bieden we een klachtenregeling, die te vinden is op www.omo.nl.

Voor alle klachten geldt een primaire behandeling op schoolniveau. Als het onverhoopt niet lukt om de klacht op schoolniveau op te lossen, dan kan de klager de externe klachtencommissie van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs inschakelen. De klachtencommissie neemt een klacht pas in behandeling nadat de voorfase op schoolniveau is afgerond.

Als de klager besluit naar de klachtencommissie te gaan, neemt de commissie kennis van de klacht. Eventueel organiseert de klachtencommissie een hoorzitting waarin de klager en de aangeklaagde in de gelegenheid worden gesteld hun verhaal te doen. De klachtencommissie geeft in elke zaak een advies aan de Raad van Bestuur, met daarin een gemotiveerd oordeel over de (on)gegrondheid van de klacht. De commissie kan in haar advies ook een aanbeveling doen over de maatregelen die het bestuur en/of de school zouden kunnen treffen.

Paul Zoontjes was tot 1 november 2023 voorzitter van de klachtencommissie. Per 1 november 2023 is hij vervangen door Pieter van Dun. Frank de Hommel is plaatsvervangend voorzitter.

In 2023 zijn er in totaal tien klachten ingediend bij de klachtencommissie. De commissie heeft alle klachten in behandeling genomen. Van de klachten die de klachtencommissie heeft behandeld, is één klacht ingetrokken, één deels niet ontvankelijk, deels gegrond en deels ongegrond verklaard, twee gegrond verklaard, twee ongegrond verklaard en één deels gegrond en deels ongegrond verklaard. Van drie klachten loopt de klachtbehandeling nog. Het advies van de klachtencommissie is door de Raad van Bestuur in alle behandelde klachten gevolgd.

Regionale beroepscommissie leerlingenzaken

Voor leerlingen, ouders en personeel kennen we binnen de vereniging enkele klachtenregelingen, die te vinden zijn op www.omo.nl.

Naast de algemene klachtenregeling kent Ons Middelbaar Onderwijs een regeling met betrekking tot bezwaar en beroep in leerlingenzaken. Deze regeling is van toepassing op zaken rondom:

- a. (niet) toelating, (voorwaardelijke) bevordering en afwijzing tot een volgend leerjaar, schorsing en verwijdering van leerlingen,
- b. (school)examenzaken en
- c. onregelmatigheden.

De regeling bepaalt de te volgen procedures in deze zaken.

In de onder (a) genoemde zaken dient eerst bezwaar te worden gemaakt bij de rector/algemeen directeur. In de onder (b) genoemde zaken moet eerst bezwaar worden gemaakt bij de examencommissie. Mocht het bezwaar ongegrond worden verklaard, dan kan de leerling en/of de ouders beroep instellen bij de Regionale beroepscommissie. In de onder (c) genoemde zaken dienen de leerling en/of de ouders direct beroep in te stellen bij de Regionale beroepscommissie.

Als de leerling en/of de ouders beroep instellen bij de Regionale beroepscommissie, neemt zij kennis van het ingestelde beroep. Indien dit noodzakelijk wordt geacht, organiseert de Regionale beroepscommissie een hoorzitting waarin partijen in de gelegenheid worden gesteld hun verhaal te doen. De Regionale beroepscommissie doet gemotiveerd uitspraak over de gegrondheid van het ingestelde beroep.

Er zijn vier Regionale beroepscommissies: regio West/Midden, regio Oost, regio 's-Hertogenbosch en regio Eindhoven. De scholen zijn onderverdeeld over deze regio's. Elke commissie bestaat uit vier leden, zijnde rectoren/algemeen directeurs van scholen uit de desbetreffende regio. De commissie bestaat uit een voorzitter, een plaatsvervangend voorzitter en twee leden. Zij worden door de Raad van Bestuur steeds benoemd voor een termijn van drie jaar. De commissie laat zich ondersteunen door een secretaris.

In 2023 is 38 keer beroep ingesteld bij de Regionale beroepscommissie. Van deze zaken heeft de Regionale beroepscommissie uiteindelijk 24 zaken in behandeling genomen. De overige zaken zijn óf voortijdig ingetrokken óf door de school alsnog intern opgelost. Van de zaken die de Regionale beroepscommissie heeft behandeld, zijn acht zaken ongegrond, dertien zaken gegrond, één zaak deels gegrond en één zaak niet-ontvankelijk verklaard. In één zaak heeft de Regionale beroepscommissie geen uitspraak gedaan, maar is door beide partijen een bemiddelingsvoorstel geaccepteerd.

Vier van de 38 ingestelde beroepen kwamen uit de regio Oost, negentien uit de regio West/Midden en vijftien uit de regio Eindhoven. Er kwamen geen beroepen uit de regio Den Bosch.

Naast de 38 ingestelde beroepen hebben ook nog verschillende andere leerlingenzaken gespeeld, maar deze zijn uiteindelijk niet uitgemond in een procedure bij de Regionale beroepscommissie. Deze zaken werden in de, voorafgaand aan de gang naar de Regionale beroepscommissie, op schoolniveau opgelost.

Klokkenluidersregeling

Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs heeft een Regeling inzake het omgaan met een vermoeden van een misstand binnen OMO ([Klokkenluidersregeling](#)). Deze is in 2023 herzien. De regeling richt zich op ouders/leerlingen en medewerkers van de vereniging die een misstand vermoeden en deze melden met als doel de misstand op te lossen. Hierbij kan gedacht worden aan feiten of situaties waarbij een zwaarwegend maatschappelijk belang in het geding is, zoals een gevaar voor de volksgezondheid, de veiligheid of het milieu, een (dreigend) strafbaar feit of (dreigende) schending van de wetgeving.

De regeling brengt het uitgangspunt tot uitdrukking dat het de voorkeur heeft om een vermoeden van een misstand eerst intern te melden, zodat de organisatie in de gelegenheid wordt gesteld om zelf onderzoek te doen en eventueel maatregelen te treffen. Een misstand direct extern melden behoort ook tot de mogelijkheden. Daarvoor kan men zich richten tot één van de vertrouwenspersonen integriteit.

De rol van vertrouwenspersoon integriteit werd tot 1 mei vervuld door Ellen Mostermans en tot 1 oktober 2023 door Henk Witte. Per 1 september 2023 is Barbara Snijder benoemd tot vertrouwenspersoon integriteit. Per 1 oktober 2023 is ook Bob van Geffen benoemd tot vertrouwenspersoon integriteit.

De regeling biedt duidelijkheid over zorgvuldigheidseisen en biedt de betrokkene bescherming tegen benadeling. De regeling brengt hiermee tot uitdrukking dat het (intern) melden van een misstand gezien wordt als een bijdrage aan het verbeteren van het functioneren van de organisatie en dat de melding serieus zal worden onderzocht. De betrokkene die een melding maakt van een vermoeden van een misstand handelt zorgvuldig, te goeder trouw en niet uit persoonlijk gewin.

In 2023 is in totaal zes keer een beroep gedaan op één van de vertrouwenspersonen integriteit. In vijf gevallen betrof dat contacten met een personeelslid van OMO, in een geval betrof het een kwestie van de ouders van een leerling en in geen geval betrof het een vraag om advies van de schoolleiding van een school. De gesprekken vonden zowel fysiek als online plaats. Waar nodig of gewenst werd een toelichting gegeven op de Klokkenluidersregeling en/of op de Klachtenregeling en werden verschillende mogelijkheden besproken ten aanzien van eventueel te ondernemen actie.

De school / de regio

Code Goed Onderwijsbestuur

Het voortgezet onderwijs kent de 'Code Goed Onderwijsbestuur VO 2019'. De code is met name bedoeld als een ondersteunend, richtinggevend en inspirerend instrument om de governance van onderwijsorganisaties vorm te geven. Daarnaast stimuleert de code om de maatschappelijke opgave van het onderwijs te realiseren.

De code gaat uit van vier principes: verantwoordelijkheid, professionaliteit, integriteit en openheid. Deze zijn uitgewerkt in 'good practices' ofwel handvatten voor toepassing van de principes. Daarnaast gelden er vier 'pas toe-bepalingen', ofwel de basisvoorwaarden waaraan voldaan moet worden. Deze 'pas toe-bepalingen' gelden als lidmaatschapseis voor de VO-raad. De eisen hebben betrekking op het publiceren van bepaalde documenten, zoals het jaarverslag en daarnaast op het tegengaan van belangenverstrengeling.

De vereniging werkt en handelt conform de geest van de code. Jaarlijks staan de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht hierbij stil. Het beleid en werkwijze van de vereniging is gericht op goed onderwijs. [Goed onderwijs](#) is niet alleen een technisch didactische uitwerking van een onderwijskundige opvatting. Goed onderwijs is ook gebaseerd op onze visie ten aanzien van mens en samenleving. Het basisprincipe van al ons handelen binnen de vereniging, op elke school, is vertrouwen. Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs geeft invulling aan de Code goed onderwijsbestuur VO vanuit de kernwaarden uit Koers 2023 en de [integriteitscode](#): goed onderwijs, goed mens, goed leven en goed handelen. In [bijlage 11](#) is een overzicht opgenomen met de 'pas toe-bepalingen' en de 'good practices' die aangeven om bepaalde onderwerpen op te nemen in het jaarverslag. In dat overzicht is aangegeven op welke wijze hieraan is voldaan.

Ledenraad en bijeenkomst Raden van Advies

Ons Middelbaar Onderwijs heeft doelbewust de vereniging als rechtsvorm. Via de ledenraad heeft de samenleving een plek gekregen in de formele besluitvorming en is binnen de vereniging de mogelijkheid tot tegenspraak gecreëerd.

- De Raad van Toezicht heeft met de ledenraad een sterke gesprekspartner waaraan het beleid en het gevoerde toezicht verantwoord wordt.
- De ledenraad beslist over de benoeming en het ontslag van de leden van de Raad van Toezicht en keurt de jaarrekening en het jaarverslag goed.
- Nadat het jaarverslag alle eigen gremia is gepasseerd, wordt het toegezonden aan het ministerie van OCW.

De ledenraad bestaat uit twee afgevaardigde leden per Raad van Advies en ouders die lid zijn van de vereniging.

De Raad van Bestuur organiseert jaarlijks een informatieavond voor de Raden van Advies om met elkaar de stand van zaken binnen de vereniging te bespreken. Daarnaast worden enkele thema's inhoudelijk uitgediept.

In de maand juni van elk jaar is de vergadering van de ledenraad.

Voor de samenstelling van de ledenraad, alsmede het verslag van de activiteiten in 2023 wordt verwezen naar het '[Verslag ledenraad](#)'.

Regionale plannen voor de subsidie leerlingdaling

In diverse regio's in Nederland zorgt de leerlingdaling voor toenemende druk op de bereikbaarheid en betaalbaarheid van het voortgezet onderwijs. Een subsidieregeling van € 25 miljoen is beschikbaar om regio's in staat te stellen te gaan samenwerken om een levensvatbaar en kwalitatief goed onderwijsaanbod samen te stellen.

De subsidieregeling bestaat uit twee fasen:

1. Aanvragen subsidie voor de planvorming.
  - Voor deze fase hebben vijf regio's subsidie aangevraagd. Dit betreft regio's met alleen OMO-scholen danwel een samenwerking met andere besturen. Het budget was niet toereikend om alle aanvragen te honoreren. Aan drie regio's is de subsidie toegekend.
2. Aanvragen subsidie voor de uitvoering van een regionaal meerjarig plan. Het plan richt zich op het tot stand brengen van een transitie naar een levensvatbaar en kwalitatief goed onderwijsaanbod, dat de leerlingdaling in de regio kan opvangen.
  - Zes regio's zijn in 2020 gestart met de voorbereiding van de aanvraag voor de tweede fase en hebben in maart 2021 een aanvraag ingediend. In september 2021 hebben drie regio's een positieve beschikking ontvangen. Deze regio's werken op basis van een regiovisie en activiteitenplan in de periode 2021 tot en met 2025 samen aan een levensvatbaar en kwalitatief goed onderwijsaanbod voor alle leerlingen in de regio.

Herschikking, samenwerking, fusie en overname

In de huidige tijd zijn samenwerkingen van alle dag. We zien samenwerkingen tussen vo-scholen, met het speciaal onderwijs, vervolgonderwijs als ook met het bedrijfsleven. De samenwerkingen ontstaan veelal om leerlingen de grootst mogelijke kansen op een mooie (onderwijs-)carrière te bieden. De krimp, die overal in de provincie merkbaar is, zorgt ervoor dat nog meer dan eerst wordt gekeken naar vormen voor een meer bestendige samenwerking. Ook kan een herschikking van het onderwijs nodig zijn. Enkele bestuursoverdrachten, fusies of herschikkingen van het onderwijs worden hieronder nader uitgelicht.

Het land van Cuijk en Maasduinen

In 2022 is met een regioproces gestart, dat is opgesteld door de rectoren in samenwerking met de medezeggenschapsraden. Er is met elkaar een regiovisie opgesteld met als toekomstbeeld (het behouden van) een kansrijk onderwijsaanbod. Deze regiovisie is in december 2022 vastgesteld door de Raad van Bestuur. Een van de onderdelen uit de regiovisie is een scholenfusie tussen het Elzendaalcollege en Metameer. Deze scholenfusie is in per 1 augustus 2023 geëffectueerd.

's-Hertogenbosch

De afgelopen jaren zijn gesprekken gevoerd met de Sancta Maria Mavo over de bestendiging van een zo breed mogelijk vmbo voor de stad. Op deze manier werd getracht zo veel mogelijk leerlingen de kans te bieden op een zo kansrijk mogelijke toekomst. Hiertoe is in 2022 de mogelijkheid onderzocht voor een eventuele bestuursoverdracht van de Sancta Maria Mavo naar vereniging OMO met een gelijktijdige scholenfusie met de Bossche Vakschool. Vanwege de sterke terugloop van leerlingen heeft het bestuur van de Sancta Maria Mavo begin april van het verslagjaar besloten de bestuursoverdracht en fusie niet door te zetten. Aan het einde van het verslagjaar werd duidelijk dat de Sancta Maria Mavo aan het einde van schooljaar 2023-2024 gaat sluiten.

De Langstraat

OMO Scholengroep De Langstraat heeft in het kader van o.a. de Nieuwe Leerweg gesprekken gevoerd met Scholengemeenschap De Overlaat over een meer bestendig vmbo naar de toekomst toe. Hiertoe is een bestuursoverdracht van De Overlaat naar OMO met een gelijktijdige scholenfusie met OMO Scholengroep De Langstraat voorbereid. De bestuursoverdracht en fusie zijn geëffectueerd per 1 augustus 2023.

Samenwerkingen

Diverse OMO-scholen werken samen met verschillende partners:

- **Brainportscholen**

[Brainportscholen](#) zijn een verbindend platform voor middelbare scholen die alles op alles zetten om de toekomstgerichte vaardigheden van alle kinderen maximaal te ontwikkelen. Een aantal OMO-scholen in de omgeving van Eindhoven is deelnemer.

- **Dieze College**

Het [Dieze College](#) is een school voor voortgezet speciaal onderwijs voor leerlingen tussen 12 en 20 jaar in 's-Hertogenbosch. De school is gericht op leerlingen met vmbo-niveau met gedrags- en psychiatrische problemen. De school heeft een uitstroomprofiel vervolgonderwijs.

Deze school wordt gehuisvest in De Bossche Vakschool, waardoor er meer intensieve samenwerking kan ontstaan en leerlingen door kunnen stromen vanuit het vso naar het vo om zo een regulier diploma te behalen.

- **Spoor 10-14**

Spoor 10-14 is een nieuwe school waarbij het grote verschil met een 'gewone' school is, dat de leerlingen niet op hun twaalfde (groep 8) een keuze maken voor vmbo, havo of vwo, maar dat pas doen op hun veertiende. Spoor 10-14 is een samenwerking tussen meerder po-schoolbesturen en alle vo-scholen uit Den Bosch.

- **Unit 5**

Unit 5 is een leeromgeving waarin een gevarieerde groep leerlingen in de leeftijd van 10 tot 15 jaar zich optimaal kan ontwikkelen. Elk op hun eigen niveau. Aan het einde van Unit 5 wordt er een keuze gemaakt in een specifieke onderwijsrichting. Unit 5 is een samenwerking tussen twee po-scholen, een vso-school, het Rodenborch-College en de Bossche Vakschool voor leerlingen tot 15 jaar.

Daarnaast werkt de vereniging samen met het hoger en wetenschappelijk onderwijs:

- Tilburg University (TiU)
- Radboud Universiteit (RU)
- Technische Universiteit Eindhoven (TU/e)
- Hogeschool van Rotterdam (HR)
- Fontys Hogescholen
- Hogeschool Arnhem-Nijmegen (HAN)
- Avans Hogescholen
- Innovation Academy van University College Dublin (UCD)

Deze samenwerkingen hebben vooral te maken met het gebied van professionaliseren en ontwikkelen van docenten, begeleiding van leerlingen bij profielwerkstukken, hbo-voorbereidingsprogramma's en -verrijkingsprogramma's. Zie ook [bijlage 8](#).

Positie in de regionale samenleving

De Raad van Bestuur en de scholen zorgen op verschillende manieren samen voor de positionering van de school in de lokale en regionale samenleving. De maatschappelijke taak van het onderwijs kan hiermee tot uiting komen, maar ook moet de school de maatschappij naar binnen halen. Ook dit draagt namelijk weer bij aan de (burgerschaps)vorming van onze leerlingen, dat heden ten dage steeds belangrijker wordt.

De versterking van de school in de lokale en regionale samenleving vindt onder meer plaats door samenwerkingen met lokale partners van andere schoolbesturen maar ook vanuit het bedrijfsleven.

Om de maatschappij de school in te halen en voor de rector/algemeen directeur een maatschappelijk klankbord te creëren kennen we binnen de vereniging al jaren de Raden van Advies. Elke school heeft een Raad van Advies. Op deze manier trachten we de maatschappij, ook bij de beleidsvorming, bij de school naar binnen te halen.

Behalve de verankering van de school in de maatschappij door middel van de samenwerkingen en de Raden van Advies, werken de scholen uit een regio inmiddels bijna tien jaar samen in de Samenwerkingsverbanden passend onderwijs (zie [bijlage 6](#)). In een samenwerkingsverband zorgen de vo- en de vso-scholen dat een sluitend aanbod ontstaat van voorzieningen voor leerlingen met verschillende ondersteuningsbehoeften.

De samenwerking tussen scholen is ook op andere terreinen te bemerken, zoals bij de afstemming van het onderwijsaanbod in een Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO).

Een samenwerking met de gemeente is onder meer terug te zien in de Lokale Educatieve Agenda's (LEA) over thema's als krimp, de Regionale Aanpak Personeelstekort (RAP), voortijdige schoolverlaters (vsv) en de integrale huisvestingsplannen (IHP).

Bedrijfsvoering op orde

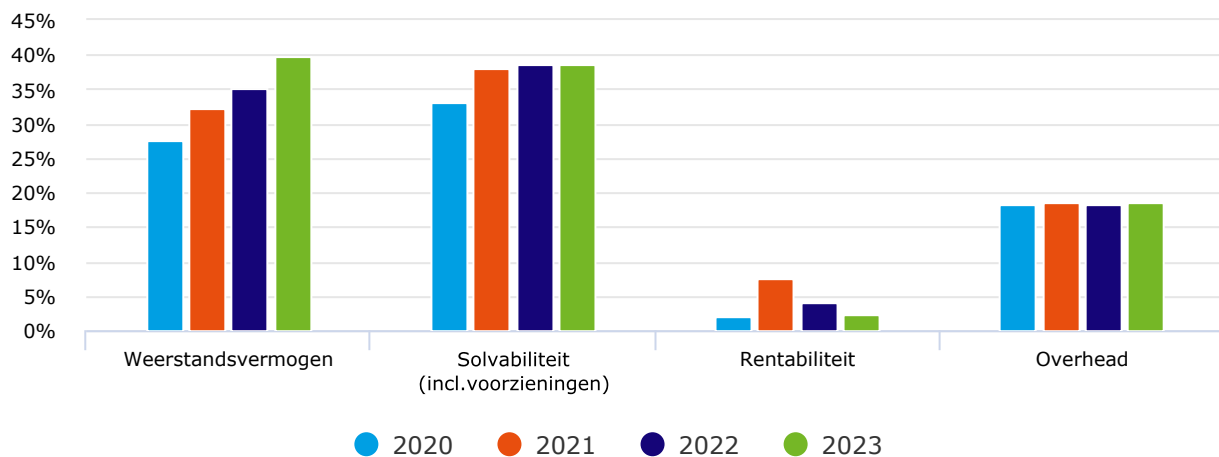
Inleiding Koerspijler 7: Bedrijfsvoering op orde

Het eigen vermogen van vereniging OMO is toegenomen. Het aantal scholen nam toe en (incidentele) aanvullende middelen zorgden voor hogere positieve resultaten.

Over de ontwikkelingen onder koerspijler 7 is meer te lezen in de volgende paragrafen.

Bedrijfsvoering Financiële kerncijfers

Financiële kerncijfers

Grafiek: Financiële kerncijfers

Analyse van het resultaat 2023

Het resultaat 2023 bedraagt € 15,7 miljoen en is daarmee € 51,4 miljoen positiever dan begroot. In onderstaande tabel is per entiteit het verschil tussen het resultaat en de begroting zichtbaar gemaakt. Hieronder wordt verder, in hoofdlijnen, het verschil tussen het gerealiseerde en het begrote exploitatieresultaat verklaard.

	Realisatie	Begroting	Vershil
Scholen	12.470	-33.891	46.361
Verenigingstaken / Raad van Bestuur	3.690	-1.513	5.203
OMO-bureau	-155	-260	105
Gelieerde stichtingen	-42	6	-48
Doordecentralisatiebedrijven	-228	-5	-223
Totaal	15.735	-35.663	51.398

Tabel: Begroot en gerealiseerd resultaat (bedragen x € 1.000)

Scholen

Op geconsolideerd niveau hebben de scholen een positief resultaat van € 12,5 miljoen behaald, dat € 46,4 miljoen hoger is dan begroot. De Rijksbijdrage overschrijdt de begroting als gevolg van hogere inkomsten met € 44,8 miljoen, voornamelijk veroorzaakt door:

- De loon- en prijscompensatie werd aangepast, resulterend in een bedrag van € 35,1 miljoen.
- Een aanpassing in de prestatiebox, waaronder het voorkomen van thuiszitters en werkdrukvermindering, dit bedroeg € 4,2 miljoen.
- Er werden hogere baten gerealiseerd dan begroot, met een overschot van € 6,3 miljoen uit samenwerkingsverbanden.
- De personeelskosten waren € 2,4 miljoen hoger dan begroot, voornamelijk door ontwikkelingen in de cao, lagere gemiddelde kosten per fte en verschillen in het aantal fte's.
- De investeringen in 2023 waren € 6 miljoen lager dan begroot, waarbij de afschrijvingskosten € 560.000 lager uitvielen.
- De huisvestingskosten bleken € 8,3 miljoen lager dan begroot, voornamelijk als gevolg van verminderde energielasten.

Verenigingstaken en Raad van Bestuur

Het totaal resultaat van de verenigingsbedrijven over 2023 bedraagt € 3,7 miljoen positief en is daarmee € 5,2 miljoen hoger dan begroot.

De grootste afwijkingen zijn:

- Door opheffing van Jeroen Boschcollege is € 1,4 miljoen minder baten ontvangen dan begroot.
- Hogere personeelskosten van € 1,1 miljoen door CAO, transitievergoedingen en sociale uitkeringen.
- De renteopbrengst van schatkistbankieren was voorzichtig begroot. Er is € 8,0 miljoen meer opbrengst gerealiseerd.
- Overige kosten zijn € 0,3 hoger uitgevallen.

OMO-bureau

Het totaal resultaat van het OMO-bureau over 2023 is € 105.000 hoger dan begroot. De belangrijkste afwijking is ontstaan door openstaande vacatures, die niet volledig zijn ingevuld. De kosten voor personeel niet in loondienst zijn hierdoor toegenomen.

AOS

De resultaten van de verschillende AOS-bedrijven zijn nihil.

Gelieerde stichtingen

Het resultaat van de stichtingen is € 42.000 negatiever dan begroot vanwege de opheffing van een stichting.

Doordecentralisatiebedrijven

Het totaal resultaat van de doordecentralisatiebedrijven over 2023 is € 223.000 lager door een niet begrote dotatie aan de voorziening risico bouwdoSSIERS.

Financiële verantwoording

De vereniging hanteert een aantal financiële uitgangspunten, met name als het gaat om solvabiliteit en - daarvan afgeleid - het weerstandsvermogen. Voor wat betreft de solvabiliteit wordt onderscheid gemaakt tussen eigen vermogen in- en exclusief voorzieningen. Inclusief voorzieningen wordt een minimumwaarde gehanteerd van 30% en exclusief voorzieningen een minimumwaarde van 20%. De streefwaarde van het weerstandsvermogen op verenigingsniveau is 18% en op schoolniveau 8%. In deze verantwoording wordt, naast de interne richtlijnen, ook gekeken naar de richtlijnen die de onderwijsinspectie hanteert. Voor de liquiditeit hanteert de onderwijsinspectie een ondergrens van 0,50. Verder wordt gekeken of de gemiddelde rentabiliteit over een periode van drie jaar niet negatief is en of de huisvestingsratio niet hoger is dan 0,1. Tot slot heeft de BNG bank, waar de vereniging in 2014 een meerjarige financiering heeft aangetrokken, een aanvullend financieel criterium geïntroduceerd: de debt service coverage ratio (DSCR). Deze geeft aan in hoeverre een instelling in staat is rente- en aflossingsverplichtingen na te komen. De eis van de BNG bank is dat deze minimaal 1,2 bedraagt. De overige externe financierders stellen geen aanvullende eisen bovenop de eerder genoemde eisen.

Voor een uitgebreide toelichting voor diverse kengetallen wordt verwezen naar het hoofdstuk '[ontwikkelingen financiële kengetallen](#)' in de jaarrekening.

Professionele inkoop

In een markt waarin concurrentie toeneemt en sprake is van schaarste van goederen en personeel, is het een uitdaging om aanbestedingen zodanig op te zetten dat voorzien wordt in de behoefte en een geschikte (en betaalbare) leverancier kan worden geselecteerd. De complexiteit van de voorbereiding van aanbestedingen, de marktorientatie of -consultatie en de keuzevrijheid voor wat de organisatie nodig heeft, zijn allemaal aspecten die maken dat hier flink in wordt geïnvesteerd.

Dit begint met inzicht, inzicht in de (materiële) geldstromen en inzicht in de processen die hieraan ten grondslag liggen. We investeren in de registratieve kant van het proces. En naar mate het inzicht groeit, zien we ook dat er nog slagen te maken zijn en dat er nog volop kansen liggen.

De scholen van OMO kwalificeren zich niet als afzonderlijke operationele eenheden. Dat betekent dat zij niet zelfstandig opdrachten kunnen aanbesteden, maar dat dit op het niveau van de vereniging moet. Bovendien moet voor de raming van de opdrachtwaarde en de vraag of de drempelwaarde wordt overschreden de waarde van alle (vergelijkbare) opdrachten worden samengesteld. Voor OMO geldt dat vrijwel iedere overeenkomst die gesloten wordt moet voldoen aan de (Europese) aanbestedingsregels. Dat vraagt veel van de organisatie, ook in de wijze waarop naar inkoopvraagstukken wordt gekeken. Daarom professionaliseren we de organisatie verder, met als achterliggend doel meer grip te krijgen op het inkoopproces, met een betere beheersing van rechtmatigheidsrisico's en een betere financiële verantwoording en besteding van publieke middelen. Hiervan vindt een doorvertaling plaats in het inkoopbeleid.

Werkkostenregeling

Vanaf 2012 maakt de Vereniging OMO gebruik van de werkkostenregeling. In 2023 was de vrije ruimte over het fiscale loon tot en met € 400.000,-- 3%. Over het bedrag van de loonsom boven € 400.000,-- was de vrije ruimte 1,18%. Bewaakt wordt dat iedere school 1,18% van de loonkosten kan vergoeden dan wel verstrekken. Iedere school bewaakt zelf of de fiscale ruimte niet wordt overschreden. Periodiek wordt bewaakt of op Verenigingsniveau de ruimte niet wordt overschreden.

ICT in de bedrijfsvoering en Informatiebeveiliging

Gezamenlijke ICT

In 2023 stonden de ontwikkelingen op het gebied van ICT in het teken van gezamenlijkheid. Op ICT-gebied wordt steeds meer ingezet op de kracht van de vereniging. Steeds meer scholen zijn aangesloten op de Gezamenlijke ICT-Omgeving. Al bijna 2500 collega's maken gebruik van deze omgeving. De digitale werkomgeving ondersteunt scholen bij de dagelijkse onderwijs- en bedrijfsvoeringprocessen en biedt de scholen mogelijkheden om onderling digitaal beter samen te werken. In 2023 is de aanpak om deze omgeving te implementeren verbeterd en zijn er nieuwe functionaliteiten aan deze omgeving toegevoegd. Ook zijn diverse voorbereidingen getroffen om het aantal migraties in 2024 te kunnen vergroten. Het ICT-team vanuit het OMO-bureau heeft een ICT-support dienst ontwikkeld en het afgelopen jaar hebben verschillende scholen gebruik gemaakt van deze Support dienst waardoor de ICT-capaciteit op de school afgebouwd kon worden.

Informatiebeveiliging

De digitale wereld zit vol bedreigingen. Cybercriminelen zijn een gevaar voor de continuïteit en de beschikbaarheid van de ICT-middelen en dit vormt ook een bedreiging voor de continuïteit van de onderwijsprocessen. Daarom is Informatiebeveiliging een belangrijk en omvangrijk thema binnen de activiteiten rondom ICT binnen de vereniging. In 2023 is het Intensiveringsprogramma Informatiebeveiliging afgerond, is het ICT-team versterkt met een Security Officer en is er een security roadmap voor de komende periode ontwikkeld. Een van de projecten op dit roadmap betrof de uitrol van een E-learning en Phishing tooling (ter bevordering van Awareness) binnen alle scholen van de vereniging. Eind 2023 is dit bij bijna alle scholen geïmplementeerd. Enkele volgen begin 2024. Middels deze tooling wordt structureel aandacht besteed aan Awareness en wordt de kennis en het bewustzijn rondom informatiebeveiliging meer meetbaar gemaakt. 2023 was het eerste jaar van de verantwoordingscyclus. O.b.v. een normenkader beoordelen scholen de volwassenheid van de school op het gebied van Informatiebeveiliging en selecteren ze verschillende verbeterpunten waarmee zij aan slag gaan. Er is tooling geïmplementeerd die het IB-risicomanagement ondersteunt.

ICT Inkoop

Ook liggen er verschillende kansen bij het meer gezamenlijk inkopen van ICT-middelen. Er is een mantelcontract waarbinnen scholen ICT-hardware (zoals laptops en pc's) aanschaffen. In 2023 is het aanschaffen geëvalueerd en is er besloten om in 2024 een nieuw contract af te sluiten met een nieuw te selecteren leverancier. Ook voor de aanschaf van touchscreens is er een gezamenlijk inkoopproject gestart. De eerste bestellingen via dit contract zijn geplaatst.

Privacy

Verantwoording, bereikte resultaten en stand van zaken

In 2023 is er binnen de vereniging verder uitvoering gegeven aan het privacybeleid o.a. door het verder intensiveren van de samenwerking met de privacycontactpersonen binnen de OMO-scholen, de privacy officer, de security officer en de beide functionarissen gegevensbescherming. Daarnaast is er nieuwe Governance, Risk and Compliance-tooling (GRC-tooling) aangeschaft YourSafetynet (YSN) waarmee de verplichte privacy- en informatiebeveiligingsprocessen, -documentatie, -normenkaders en protocollen overzichtelijk in een digitale omgeving zijn ondergebracht.

Hiermee kunnen wij de aanwezige kennis breed inzetten in onze organisatie.

Awareness

Omdat gebrek aan bewustwording/kennis een van de grootste risico's is, wordt in de vorm van korte microlearnings, nieuwsbrieven en gefingeerde phishingmails (vanuit het Phished platform) aan onze medewerkers verdere kennis bijgebracht.

Privacy-incidenten en datalekken

In 2023 zijn er, ten opzichte van 2022, substantieel meer data-incidenten gemeld (9 incidenten in 2022 en 36 incidenten in 2023), met name in het laatste kwartaal. Een mogelijke oorzaak hiervoor is dat, na het vertrek van de interne privacy officer, deze functie voor zeer korte perioden is ingevuld door externen, waardoor de registratie van incidenten te kort is geschoten. Datalekken zijn wel tijdig gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Na de huidige bezetting, per 1 september, is de registratie consistentier ingericht, en was een significante toename van het aantal registraties te zien. Ook de vereenvoudigde meldprocedure via de nieuwe GRC-tooling YSN droeg hieraan bij.

Verreweg de meeste privacy-incidenten zijn terug te voeren naar:

- het verkeerd gebruik van e-mail;
- verkeerde e-mail geadresseerden;
- gebruik CC in plaats van BCC;
- verkeerde bestanden toegevoegd aan e-mail.

Privacy-dienstverlening

Sinds de invoering van de AVG hebben betrokkenen verschillende rechten: recht op inzage, recht op rectificatie, recht op beperking, recht op correctie, recht op dataportabiliteit en recht op verwijdering van hun gegevens. Van deze rechten is in 2023 driemaal gebruik gemaakt. Naar aanleiding van de verschillende inzageverzoeken, blijkt dat op de OMO-scholen niet altijd duidelijk is in welke documenten inzage moet worden gegeven en wat de processtappen zijn die gevolgd moeten worden. In 2024 worden daarom de afspraken rondom inzage verduidelijkt en gecommuniceerd op de verschillende scholen, ook met betrekking tot inzageverzoeken examens.

Verwerkersovereenkomsten

Voor het beoordelen en tekenen van verwerkersovereenkomsten maakt OMO sinds eind 2023 gebruik van de applicatie van Kennisnet die dit proces aanmerkelijk vereenvoudigt. Hiernaast is in 2023 de overstap gemaakt om verwerkersovereenkomsten via de privacy officer af te handelen en niet langer door de functionaris voor gegevensbescherming. Er zijn in onze GRC-tooling bijna 600 verwerkersovereenkomsten opgeslagen.

Privacyklachten

In 2023 zijn drie privacyklachten ingediend bij, en afgehandeld door, de functionaris voor gegevensbescherming (FG).

De eerste klacht betrof een ouder die stelde dat het ontvangen inzage-dossier onvolledig was waarna de FG dit aan de hand van Magister heeft gecontroleerd en vastgesteld heeft dat het aan de ouder overhandigde dossier wel volledig was.

De tweede klacht betrof een oud-medewerker die stelde dat er onrechtmatig toegang was verkregen tot zijn (oude) e-mail. Na onderzoek door de security officer is vastgesteld dat hiervan geen sprake is geweest.

De derde klacht betrof een leerling/examenkandidaat die geen inzage heeft gehad in het gemaakte en gecorrigeerde examenwerk. Naar aanleiding van de eerste en derde klacht is met de privacy officer en security officer besloten om extra duidelijkheid te geven over de inzage-procedures.

Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs voldoet grotendeels aan de eisen die de privacywetgeving AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) stelt en is groeiend in haar volwassenheidsniveau op het gebied van privacy en informatieveiligheid. Maar gezien de geconstateerde risico's en het toenemende dreigingsniveau is er wel 'werk aan de winkel' in 2024 om de risico's te mitigeren. Zeker met de actiepunten voor 2024, is de verwachting dat de gedetecteerde risico's, op termijn, tot een aanvaardbaar minimum zullen zijn teruggebracht.

Stuurinformatie

Bestuur en management stellen we in staat om te sturen op basis van feitelijke gegevens. Het streven is om de informatiebehoefte en de geboden informatie goed op elkaar af te stemmen. We werken daarbij aan een verbetering van de planning- en controlcyclus. Die verbetering gaat enerzijds over de rol en inhoud van de verschillende P&C-producten in het kader van deze informatieverschaffing en anderzijds over de logica en samenhang van deze producten om het geheel van planvorming tot verantwoording zo efficiënt mogelijk in te richten.

De huidige cyclus heeft zich in de afgelopen jaren gevormd. We hebben geconstateerd dat deze in de uitvoering voor de nodige uitdagingen zorgt. Timing van de producten leidt tot enorme pieken in de werkbelasting, er zit een behoorlijk tijdsverloop tussen de totstandkoming van de P&C-producten en de besluitvormingsmomenten. Ook aan de inhoudelijke kant zien we ruimte om kaders opnieuw te bezien, zodat verantwoordingen meer waarde krijgen. Immers krijgt het rapporteren van feitelijke cijfers betekenis als deze kunnen worden afgezet tegen normen of streefwaarden. Op diverse onderdelen vraagt het beleid om herziening, hetgeen in 2024 zal worden opgestart. En daarnaast beoordelen we voor ieder p&c-document opnieuw welke informatie aan welke bestuurs- of managementlaag wordt aangeboden. Hierbij sluiten we aan bij de formele rollen en bevoegdheden van de diverse gremia.

Dit vraagt op onderdelen naar een doorontwikkeling van de gebruikte systemen en de wijze waarop onderliggende informatie wordt ontsloten. De wijze waarop we dit verder vorm gaan geven, zal in 2024 voor een belangrijk deel worden bepaald.

Treasury en schatkistbankieren

Op 20 december 2016 is het Treasurystatuut Ons Middelbaar Onderwijs vastgesteld. Dit statuut is mede gebaseerd op de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. Het belangrijkste uitgangspunt van het treasurybeleid binnen de vereniging betreft het verantwoord omgaan met de beschikbare middelen. De diverse treasuryinstrumenten zijn van een prudent karakter en zijn er niet op gericht om extra opbrengst te genereren door het aangaan van overmatige risico's. Het verantwoord omgaan met de beschikbare middelen geldt eveneens voor langlopende verplichtingen die worden aangegaan ten behoeve van de financiering van de diverse huisvestingsprojecten. Er wordt continu gemonitord of de toekomstige verplichtingen (externe financieringen) passen binnen de gestelde kaders.

In het kader van het treasurybeleid wordt de financiële positie van de vereniging getoetst aan de bepalingen in het treasurystatuut en aan de landelijke Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. Deze toets richt zich op de relevante treasuryinstrumenten, die binnen de vereniging in het kalenderjaar 2023 zijn gehanteerd. In 2023 is het treasurystatuut nageleefd.

Ministerie van Financiën – schatkistbankieren

OMO is verplicht overtollige gelden uit te zetten bij het ministerie van Financiën, door middel van schatkistbankieren.

Rekening-courant

Het dagelijks betalingsverkeer loopt via de Rabobank, waarbij het saldo van de hoofdrekening bij de Rabobank dagelijks wordt afgeroomd naar een rekening-courant van het ministerie van Financiën.

Kredietfaciliteiten

Onderdeel van de overeenkomst bij het ministerie van Financiën is een doorlopende kredietfaciliteit van (maximaal) 10% van de publieke jaaromzet. De faciliteit is momenteel vastgesteld op € 48,4 miljoen. Het totale positieve saldo op de bankrekeningen per 31 december 2023 bedraagt € 223.976.884.

Naast de doorlopende kredietfaciliteit zijn er aanvullende financieringen, te weten:

Lineaire schatkistlening gemeente 's-Hertogenbosch

- Hoofdsom: 57.500.000 euro
- Rentepercentage: 1,05%
- Looptijd: 30 jaar
- Opnamedata:
  - 30.000.000 euro op 3 september 2018
  - 27.500.000 euro op 1 april 2019

Lineaire schatkistlening gemeente Nuenen

- Hoofdsom: 7.900.000 euro
- Rentepercentage: 1,06%
- Looptijd: 30 jaar
- Opnamedatum: 1 februari 2019

Lineaire schatkistlening gemeente Asten

- Hoofdsom: 7.300.000 euro
- Rentepercentage: 0,96%
- Looptijd: 25 jaar
- Opnamedatum: 1 februari 2019

Lineaire schatkistlening gemeente Roosendaal

- Hoofdsom: 40.000.000 euro
- Rentepercentage: 1,12%
- Looptijd: 30 jaar
- Opnamedata:
  - 17.000.000 euro op 9 juli 2018
  - 23.000.000 euro op 1 oktober 2019

Lineaire schatkistlening gemeente Helmond

- Hoofdsom: 29.400.000 euro
- Rentepercentage: 1,23%
- Looptijd: 30 jaar
- Opnamedata:
  - 10.000.000 euro op 12 oktober 2020
  - 10.000.000 euro op 11 oktober 2021
  - 9.4000.000 euro op 11 oktober 2022

Lineaire schatkistlening gemeente Sint-Michielsgestel

- Hoofdsom: 7.500.000 euro
- Rentepercentage: 0,16%
- Looptijd: 25 jaar
- Opnamedatum: 2 januari 2020

Lineaire schatkistlening gemeente Deurne

- Hoofdsom: 13.500.000 euro
- Rentepercentage: 0,10%
- Looptijd: 30 jaar
- Opnamedatum: 4 januari 2021

Het verloopoverzicht van bovenstaande leningen in 2023 is als volgt:

- Saldo 1 januari 2023 € 148.716.667
- Aflossingen in 2023 € 5.536.000 -/-
- Saldo 31 december 2023 € 143.180.667

BNG-Bank

OMO beschikt over een kredietovereenkomst met de BNG Bank van maximaal € 70,0 miljoen. Per 1 oktober 2015 is € 45 miljoen daadwerkelijk opgenomen tegen een 15-jaars rente van 2,99%. Per 31 december 2023 is het openstaande bedrag € 29.531.250. De betaalde rente in 2023 bedraagt € 918.023.

Europese Investeringsbank (EIB)

Er is een financiering van € 60 miljoen afgesloten bij de EIB met een maximale looptijd van 15 jaar. Op 5 december 2019 is het bedrag ontvangen tegen een rentepercentage van 0,434%. Per 31 december 2023 is het openstaande bedrag € 44 miljoen. Er heeft een rentebetaling van € 208.320 plaatsgevonden op 5 december 2023.

Rabobank

Alle schoolbankrekeningen zijn ondergebracht bij Rabobank Tilburg. De afzonderlijke rekeningen worden dagelijks automatisch afgeroomd naar een hoofdrekening bij de Rabobank. Per school geldt een dagelijkse bestedingslimiet tussen € 5.000 en € 25.000. In totaliteit is binnen OMO momenteel sprake van 46 bankrekeningen.

Leasecontract bedrijfsauto's

Het leasecontract bedrijfsauto's bij MKB Lease betreft 24 leaseauto's. Binnen de arbeidsvoorwaarden hebben schoolleiders en leden van de Raad van Bestuur de mogelijkheid om een leaseauto te rijden. Voor het kalenderjaar 2023 bedroegen de leasekosten € 257.000.

Interne beheersing en toezicht

In 2023 zijn onderdelen van de administratieve organisatie en de maatregelen van interne controle beoordeeld. Vanuit deze controle zijn geen significante tekortkomingen geconstateerd. Hiermee wordt bevestigd dat de basis van de procedures en processen binnen de vereniging solide is.

Overhead en allocatie middelen

Binnen de vereniging is een uitgangspunt dat een zo groot mogelijk aandeel van de financiële middelen direct ten goede te komt aan het onderwijs. Het meten hiervan gebeurt langs twee lijnen:

1. Het aandeel van de reserveringen op de lumpsumopbrengsten op bovenschools niveau (zoals Raad van Bestuur, OMO-bureau en verenigingsprojecten);
2. De overhead. In de verdeling van de formatie binnen de vereniging wordt onderscheid gemaakt naar primaire formatie (onderwijzend personeel en personeel dat direct ondersteunend is aan het primaire proces) en 'overhead' (directie en overig ondersteunend personeel). Hierbij wordt aangetekend dat dit onderscheid niet altijd zuiver te maken is; er zijn bijvoorbeeld directieleden met lesgevende taken.

Ad. 1. Reserveringen op bovenschools niveau

Circa 91,5 % van de totale inkomsten van de vereniging bestaat uit de lumpsum die van het ministerie van OCW wordt ontvangen. De afgelopen jaren ging circa 95% van die lumpsumopbrengsten direct naar de scholen (2021 95,2%, 2022 95,9% en 2023 94,8%).

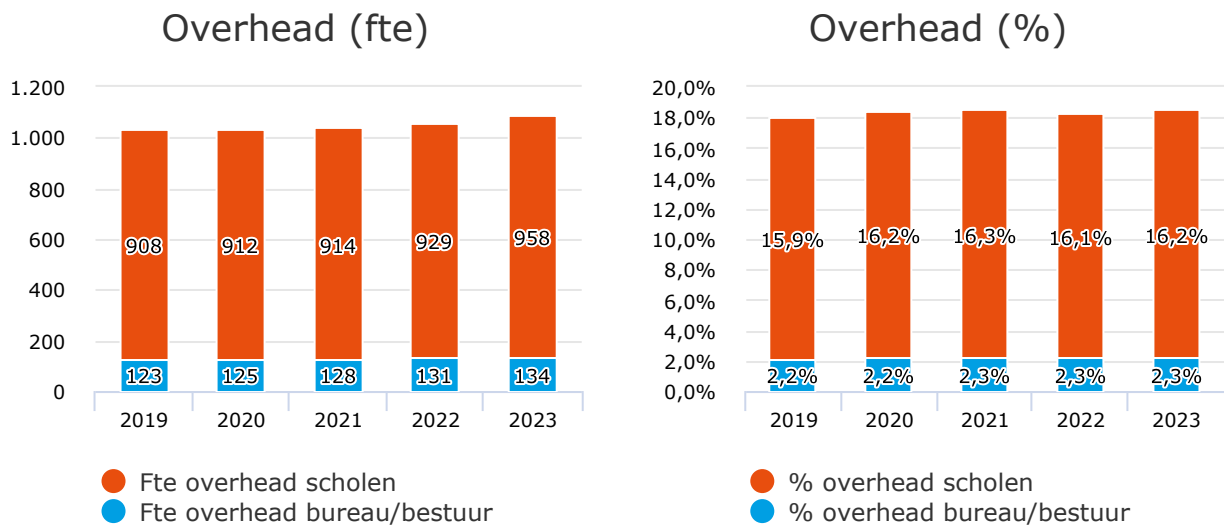
In onderstaande tabel wordt de verdeling van de lumpsum 2023 weergegeven over de verschillende geledingen van de vereniging (bron: financiële kaders 2023, januari 2023).

Doelgroep	% van lumpsum opbrengsten	
Scholen		
Schoolleiders	0,9%	
Scholen	93,7%	
Bijdrage scholen aan DDC	0,2%	
Totaal scholen		94,8%
Verenigingstaken		
Eigen risicodragerschap	1,5%	
Academische opleidingsscholen	0,3%	
Projecten en thema's	0,3%	
Digikoers en OMO portaal	0,3%	
Licenties en managementinformatie	0,3%	
Contributies en verzekeringen	0,3%	
Bewegen in balans	0,3%	
Overige	0,4%	
Totaal verenigingstaken en Raad van Bestuur		3,7%
Bureau Ons Middelbaar Onderwijs		1,5%
Totaal lumpsumopbrengsten (incl. NPO en prestatieboxgelden)		100,0%

Tabel: Verdeling lumpsum

Ad. 2. Overheadformatie

Er is geen streefgetal voor het percentage overhead, maar wijzigingen in omvang en niveau van ondersteunende functies worden altijd kritisch beoordeeld. Daarnaast worden de omvang en het functieniveau van de totale ondersteunende organisatie periodiek herijkt, waarbij effectiviteit en efficiëntie in samenhang worden bekeken. In onderstaande grafiek is het verloop van het aantal fte en percentage overhead over de afgelopen jaren weergegeven met daarbij een uitsplitsing tussen de overhead op de scholen en bij het bureau/bestuur.

Grafiek: Overhead

Het schoolgebouw

Onderwijshuisvesting

Duurzame schoolgebouwen hebben een gezond binnenklimaat, een laag energieverbruik, zijn betaalbaar (ook in de exploitatiefase), zijn ondersteunend aan het onderwijs dat gegeven wordt binnen de school, passen bij het aantal leerlingen en zijn toekomstbestendig (flexibel en aanpasbaar aan veranderingen in het onderwijsconcept). Bij OMO hebben we mooie duurzaamheidsambities voor onze schoolgebouwen. Inzicht in de gebouwen, data en prognoses maken het overzichtelijk en geven vertrouwen bij het nemen van beslissingen. Zo maken we de juiste keuzes op het juiste moment.

Evenals voorgaande jaren zijn in 2023 met gemeenten en scholen gesprekken gestart over de invulling van adequate onderwijshuisvesting. Veelal gaat het daarbij om de invulling van een huisvestingswens of -ambitie langs de lijn van individuele gesprekken of (de actualisatie van) een Integraal Huisvestingsplan (IHP). In voorkomende gevallen betreft het, binnen de onzekerheid van de huidige (bouw)markt, een herziening van eerdere afspraken.

Ventilatie – Binnenklimaat

Het thema van een gezonde leer- en leefomgeving voor onze leerlingen en docenten blijft onverkort hoog op de agenda staan. Initiatieven daartoe bij bestaande gebouwen zijn echter nog vaak gekoppeld aan incidentele subsidies als de regeling Specifieke Uitkeringen voor de Verbetering van het Binnenklimaat in Scholen (SUVIS) en DuMaVa. Van een structurele kwaliteitsimpuls is helaas nog geen sprake. Daarbij gaan de subsidieregelingen uit van een substantiële eigen bijdrage.

Het afgelopen jaar zijn bij acht scholen met behulp van toegekende subsidies projecten gestart voor het aanpassen van de luchtbehandeling. Met het oog op energieverbruik en duurzaamheid worden daarin ook flankerende energiebesparende maatregelen meegenomen.

Energiezuinige scholen

Met het oog op de gestegen energieprijzen is vanaf 2022 de focus gelegd op het verlagen van het energieverbruik bij schoolgebouwen zodat deze schoolgebouwen ook betaalbaar blijven. Voor alle schoolgebouwen ouder dan vijf jaar en niet opgenomen in enig (integraal) huisvestingsplan, is in 2023 met Klictix een energiescan uitgevoerd. Gekeken is naar de gebouwschil, de installaties en het gebruik van het gebouw.

Met de uitkomsten uit deze scans is, langs de lijn van de Klictix-duurzaamheidsreis, per gebouw meer inzicht verkregen in de mogelijke duurzaamheidsscenario's en mogelijke prioritering van de energiebesparende maatregelen. In zes stappen wordt daarbij gewerkt naar een gezond, duurzaam en financieel beter gebouw.

De volgende stap in de duurzaamheidsreis is energiemonitoring. Via het uitlezen van aanwezige slimme meters maken we metingen zichtbaar in een energiemonitoringsportaal. Hierdoor kunnen we afwijkingen in verbruik constateren, verbruikspatronen analyseren en besparingen identificeren.

Duurzaamheid

In 2018 is een visie op duurzaamheid binnen de vereniging vastgesteld. Het thema duurzaamheid is het afgelopen jaar vanuit een brede context opgepakt. Dat heeft geresulteerd in een startnotitie met een chronologisch overzicht richting strategische integrale beleidsvorming en -uitvoering op het thema duurzaamheid.

Specifiek voor huisvesting zijn eerder al pilotprojecten opgestart om ervaring op te doen die meegenomen worden in een integraal beleidsplan. Hierin wordt primair aansluiting gezocht bij de landelijke klimaatdoelstellingen voor 2030 en 2050.

Huisvestingsprojecten

De weerbaarheid op de bouwmarkt en de financiële positie van gemeentes hebben er toe geleid dat voor een beperkt aantal projecten noodgedwongen de tijd is genomen voor een heroverweging. Eerder afgesproken uitgangspunten en kaders kwamen daar externe ontwikkelingen onder druk te staan. Tot een definitief stoppen van deze projecten heeft dat echter niet geleid.

In 2023 zijn verdere (voorbereidende) stappen naar toekomstbestendige huisvesting gezet in Oosterhout (Hanzecollege), Tilburg (De Nieuwste School) en Goirle (Mill-Hill-College). In de gemeente Land van Cuijk is op basis van een regiovisie het Integraal Huisvestingsplan (IHP) vastgesteld en is gestart met de uitwerking van drie individuele businesscases. Eerste verkenningen zijn gestart in Heusden, Loon op Zand en Bergen op Zoom. In onder andere Tilburg en Veldhoven wordt een start gemaakt met de herijking van het vigerende IHP.

Ontworpen en gebouwd wordt inmiddels voor het Alfrinkcollege/De Sprong in Deurne, het Van Maerlantlyceum in Eindhoven, het Varendonck-College in Someren, de Praktijkschool/Sport- en Beleefcampus in Helmond en het Norbertus in Roosendaal. Bij VO Veghel, het Merletcollege (Grave) en Scholengemeenschap Were Di (Valkenswaard) is de bestaande huisvesting aangepast op basis van toegekende subsidies.

Ook is in 2023 weer een aantal bouwprojecten afgerond en opgeleverd. Zo werden recent de nieuwbouw van het Van Maerlant (inclusief sport) en de Bossche Vakschool in Den Bosch geopend en in gebruik genomen. Bij het Merletcollege in Cuijk is tijdelijke huisvesting gerealiseerd.

Onderstaande tabellen geven een overzicht van lopende bouwprojecten met bijbehorende investeringssom. Voor de financiering is daarbij een onderscheid gemaakt tussen gemeenten met en gemeenten zonder een overeenkomst tot doordecentralisatie en de herkomst van de budgetten. Voor de projecten binnen het kader van doordecentralisatie dient opgemerkt te worden dat vanuit de betreffende scholen een structurele bijdrage in de vorm van een jaarlijks bedrag per leerling wordt geleverd.

School	Project	Gemeente	Raming	Taakstellend budget	Doordecentralisatie/subsidie	Vermogensbeslag scholen
IVO Deurne	Vervangende nieuwbouw	Deurne		16.600	16.600	
VO Veghel	Aanpassen ventilatie	Veghel		4.038	3.606	432
SG Were Di	Aanpassen ventilatie	Valkenswaard		4.564	2.754	1.810
OMO SG Tongerlo	Nieuwbouw/uitbreiding lyceum	Roosendaal		30.900	30.900	
OMO SG Helmond	Nieuwbouw praktijkschool in stadion	Helmond		12.600	12.600	
				68.702	66.460	2.242

Tabel: Projecten waar sprake is van doordecentralisatie (bedragen x € 1.000)

School	Project	Gemeente	Raming	Taakstellend budget	Gemeente/provincie/subsidie	Vermogensbeslag scholen
Van Maerlantlyceum	Vernieuwbouw	Eindhoven		26.327	24.883	1.444
Hanze College	Nieuwbouw	Oosterhout	22.000		22.000	
Maaslandcollege	Verduurzaming	Oss		900	810	90
Theresialyceum	Vernieuwbouw	Tilburg	9.814		9.814	
Mill-Hillcollege	Nieuwbouw	Goirle	46.000		46.000	
Metameer	Nieuwbouw	Land van Cuijk	27.500		27.500	
Varendonckcollege	Uitbreiding/ vernieuwbouw	Someren		12.260	9.647	2.613
Merletcollege EOA Velp	Nieuwbouw	Land van Cuijk	7.400		7.400	
Merletcollege	Nieuwbouw	Land van Cuijk	9.700		9.700	
Merletcollege Grave	Aanpassing ventilatie	Land van Cuijk		2.265	1.107	1.158
Sint Joriscollege en Helder	Nieuwbouw	Eindhoven		39.100	34.874	4.226
Antoon Schellens	Nieuwbouw	Eindhoven	500		500	
			122.914	80.852	194.235	9.531

Tabel: Projecten waar geen sprake is van doorcentralisatie (bedragen x € 1.000)

Toekomst

Beleidsvoornemens en accenten

Beleidsvoornemens en accenten 2024-2028

Sinds 1916 verankert vereniging Ons Middelbaar Onderwijs zich in de katholieke Brabantse onderwijstraditie, waarbij de ander en samen zijn centraal staan. Deze principes zijn geworteld in het katholiek sociaal denken en vormen de basis van onze beslissingen. Gedreven door deze diepgewortelde overtuiging begeleiden we leerlingen op hun levenspad. Onze scholen delen een gemeenschappelijk doel: de leerlingen hun talenten laten ontwikkelen.

Globalisering, klimaatverandering, kansenongelijkheid, een krimpende beroepsbevolking, social media, digitale technologieën en regionale verschillen. Zomaar een paar van de onderwerpen die ons de komende jaren voor nieuwe uitdagingen stellen. Aan de ene kant hebben we te maken met schaarste, bijvoorbeeld op het gebied van personeel. Tegelijkertijd zien we overvloed, zoals aan (des-) informatie. En dat alles speelt zich af in een turbulente wereld, zowel politiek als sociaaleconomisch.

Sinds 2016 heeft ons initiatief 'Koers 2023' aanzienlijke vooruitgang geboekt, zowel op school- als op verenigingsniveau. Dit programma, samen met het versterkingsprogramma 'Bewegen in Balans', heeft op diverse terreinen al tastbare resultaten opgeleverd. De richtlijnen van Koers 2023 hebben ons hierbij geleid. Het belang van ontmoeting, samenwerking en kennisdeling waren en zijn cruciale succesfactoren. We bouwen voort op deze successen, waarbij we een duurzame koers zetten naar 2030. De huidige uitdagingen vereisen opnieuw gezamenlijke inspanningen. Deze gezamenlijke kracht is de kern van onze vereniging, en vergroot de flexibiliteit van onze scholen en vereniging, zodat we ons blijvend kunnen inzetten voor het welzijn van onze leerlingen.

De vereniging ontwikkelt zich in de komende jaren door om in te kunnen spelen op maatschappelijke veranderingen en complexe vraagstukken. Onze koers en kernwaarden vormen daarbij ons kompas en geven wij invulling aan onze waarde – goed onderwijs, goed mens, goed leven en goed handelen. Eén ding is duidelijk: ons onderwijs staat de komende jaren voor de nodige uitdagingen. Die schuwen we niet. Sterker nog: we zien ze als kansen. Om die te pakken, zijn wel grote vernieuwingen nodig. Het geeft ons energie en inspiratie dat we samen de uitdagingen aankunnen. We blijven ruimte bieden aan de verschillende onderwijsconcepten binnen onze vereniging. Zo creëren we samen de ideale omstandigheden binnen de specifieke context van onze scholen, regio's en de vereniging. We koesteren die diversiteit en zorgen dat we ook in de toekomst samen blijven groeien.

Dat vraagt van alle betrokkenen een heroriëntatie op onze werkwijzen. Dit geven wij vorm in een continue professionele dialoog met en tussen alle stakeholders.

In de komende jaren staan onder andere de volgende beleidsthema's geagendeerd:

- Identiteit; het bevorderen van waardengedreven handelen en sociale en ecologische duurzaamheid door middel van persoonlijke waardigheid, solidariteit, gerechtigheid, subsidiariteit en reflectie, geleid door vertrouwen, geloof, hoop en liefde;
- Onderwijs; het bevorderen van een onderwijsomgeving die gebaseerd is op een onderbouwde en gedeelde onderwijsvisie, waarin een balans wordt gezocht tussen persoonsvorming, socialisatie en kwalificatie. Met een focus op duurzame verbondenheid met de samenleving, flexibiliteit, inspiratie, gelijke kansen, maatschappelijke betrokkenheid, samenwerking en kennisdeling om de onderwijskwaliteit continu te verbeteren.
- Digitale technologie; het bevorderen een strategische en ethische toepassing van digitale technologieën in onderwijs en bedrijfsvoering, ondersteund door digitaal leiderschap, samenwerking en betrouwbare systemen.
- Leiderschap; het bevorderen van een ondernemende cultuur van moedig handelen, maatschappelijke betrokkenheid, zichtbare bijdrage aan de samenleving, verantwoording over onderwijskwaliteit en het uitdragen van onze visie op leiderschap.
- Werkgeverschap; het creëren van een aantrekkelijke, inclusieve werkomgeving waarin professionals worden gestimuleerd en ondersteund om hun talenten en kwaliteiten te benutten. Met nadruk op loopbaanontwikkeling, om zo eigentijds en flexibel onderwijs te waarborgen door innovatieve maatregelen en structurele ruimte voor ontwikkeling om te innoveren.
- Bedrijfsvoering; onze bedrijfsvoering richt zich op het handhaven van een goede balans tussen kwaliteit en capaciteit door het maken van weloverwogen keuzes, waarbij strategisch denken en handelen op alle niveaus wordt ondersteund, gebaseerd op datagedreven analyse, met aandacht voor sociale en ecologische duurzaamheid en een voortdurende vernieuwing naar standaarden van een eigentijdse bedrijfsvoering.

Continuïteit

Balans 2023-2028

ACTIVA	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Materiële vaste activa	487.000	545.000	482.000	471.000	465.000	444.000
VASTE ACTIVA	487.000	545.000	482.000	471.000	465.000	444.000
Vorderingen	27.000	26.000	26.000	26.000	26.000	26.000
Liquide middelen	232.000	168.000	138.000	117.000	94.000	87.000
VLOTTENDE ACTIVA	259.000	194.000	164.000	143.000	120.000	113.000
TOTAAL ACTIVA	746.000	739.000	646.000	614.000	585.000	557.000
PASSIVA	2023	2024	2025	2026	2027	2028
EIGEN VERMOGEN						
Algemene reserve	193.000	182.000	185.000	173000	163000	155000
Bestemmingsreserves	87.000	67.000	42.000	34000	27000	20000
Bestemmingsfonds (privaat)	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
	284.000	253.000	231.000	211.000	194.000	179.000
VOORZIENINGEN	5.000	5.000	5.000	5000	5000	5000
LANGLOPENDE SCHULDEN	298.000	290.000	277.000	264000	253000	222000
KORTLOPENDE SCHULDEN	159.000	191.000	133.000	134000	133000	151000
TOTAAL PASSIVA	746.000	739.000	646.000	614.000	585.000	557.000

Tabel: Balans tot en met 2028 (bedragen x € 1.000)

Voorgaande tabel toont de verwachte balans voor de komende jaren op basis van de meerjarenbegroting 2024-2028, de planning van de huisvestingsprojecten en de meerjarenliquiditeitsprognose. De langlopende schulden dalen door aflossingen op de externe financieringen.

Investerings

Activacategorie	Afschrijvingstermijn	Percentage	2024	2025	2026	2027	2028
Grond	geen	0%	40	0	0	0	0
Gebouwen	40 jaar	3%	57.400	0	3.558	6.500	0
Verbouwingen	20 jaar	5%	4.414	1.155	1.080	900	880
Installaties	20 jaar	5%	3.713	959	815	1.044	740
Leer- en hulpmiddelen	10 jaar	10%	2.139	917	1.018	890	833
Meubilair en inrichting	15 jaar	7%	11.201	1.947	3.466	2.109	1.570
Apparatuur	5 jaar	20%	1.183	502	941	533	461
Automatiseringsapparatuur en programmatuur	5 jaar	20%	6.830	5.700	4.610	5.327	4.747
Boeken (bij intern boekenfonds)	4 jaar	25%	290	267	257	252	192
Vervoermiddelen	5 jaar	20%	95	75	0	0	0
Totaal			87.305	11.522	15.745	17.555	9.423

Tabel: Investerings tot en met 2028 (bedragen x € 1.000)

De tabel hierboven toont de verwachte investeringen voor de komende jaren volgens de meerjarenbegroting 2024-2028. Er is hier geen sprake van majeure investeringen groter dan 15%.

Ontwikkeling financiële kengetallen

Het onderstaande overzicht geeft een samenvatting van de financiële kengetallen van 2023 tot en met 2028. Als referentiekader zijn de meest recente interne en externe criteria weergegeven.

Kengetal	Richtlijn OCW/ OMO	OMO in 2023	OMO in 2024	OMO in 2025	OMO in 2026	OMO in 2027	OMO in 2028
Solvabiliteit (incl. voorzieningen)	> 30%	39%	35%	37%	35%	34%	33%
Weerstandsvermogen	> 18%	40%	37%	35%	32%	30%	27%
Rentabiliteit (over 3 jaar)	> 0%	4%	1%	-2%	-4%	-3%	-3%
Liquiditeit	> 0,5	1,63	1,02	1,23	1,07	0,90	0,75
Huisvestingsratio	< 0,1	0,08	0,07	0,08	0,08	0,08	0,08
DSCR backward	> 1,2	2,41	1,59	2,50	1,50	1,52	1,81
DSCR forward	> 1,2	2,41	1,59	2,50	1,50	1,52	0,76

Tabel: Kengetallen tot en met 2028

Solvabiliteit

Binnen de vereniging wordt gestuurd op solvabiliteit. De verwachting is dat de solvabiliteitspositie van de vereniging de komende jaren zal dalen door investeringen in het onderwijsproces, externe financieringen en ontwikkelingen op het gebied van doordecentralisatie.

Het ministerie van OCW hanteert een signaleringsondergrens van 30%. De verwachting is dat de vereniging in 2028 uitkomt op een solvabiliteit van circa 33%. In verband met het langlopende krediet wordt door de BNG Bank en de Europese Investeringsbank een minimumeis van 20% gehanteerd, waarbij in de berekening van de solvabiliteit de post voorzieningen niet wordt meegenomen. Op basis van deze rekenmethodiek komt de vereniging voor 2028 uit op 32,1%. Beide kengetallen blijven de komende jaren dus boven de ondergrens.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is een afgeleide van de solvabiliteit. De streefwaarde bedraagt bij gelijkblijvende omstandigheden 18%. Ultimo 2023 bedraagt de omvang van de algemene reserve € 193 miljoen en is het weerstandsvermogen circa 40%. De verwachting is dat door de afname van de bestemmingsreserves, de begrote tekorten en de incidentele OCW baten dit percentage de komende jaren zal dalen naar 27%.

Rentabiliteit

De rentabiliteit wordt berekend over een gemiddelde periode van drie jaar. De verwachting is dat de rentabiliteit de komende jaren om zal slaan naar negatief in verband met de inzet van met name de NPO-middelen die het afgelopen jaar zijn toegevoegd aan het eigen vermogen.

Liquiditeit

Het ministerie van OCW hanteert voor de liquiditeit (current ratio) een ratio van minimaal 0,50. De komende jaren blijft de ratio boven de gewenste streefwaarde vanuit de onderwijsinspectie.

Huisvestingsratio

De huisvestingsratio blijft de komende jaren onder de signaleringsgrens van 0,1.

Debt service coverage ratio

Debt Service Coverage Ratio (DSCR) is een financiële maatstaf die wordt gebruikt om te beoordelen of een organisatie voldoende operationele cashflow genereert om haar schulden af te lossen. De BNG Bank verlangt een minimumwaarde van 1,2. Aan deze ratio wordt in 2023 voldaan. Het DSCR gemiddelde over de komende jaren voldoet ook aan de BNG-eis. In 2028 voldoet OMO niet aan de DSCR-forward ratio. Dit ontstaat door een geplande aflossing van langlopende leningen bij de BNG in 2029. Beoordeling voor benodigde herfinanciering vindt plaats in 2028.

Exploitatiebegroting 2024-2028

	Realisatie 2023	2024	2025	2026	2027	2028
BATEN						
Rijksbijdragen	679.400	656.900	635.400	624.200	621.800	623.900
Overige subsidies	17.300	16.900	17.700	17.200	16.800	16.600
Overige baten	16.000	11.800	11.200	11.400	11.300	11.300
Totale baten	712.700	685.600	664.300	652.800	649.900	651.800
LASTEN						
Personeelslasten	556.600	568.400	541.900	528.800	525.000	523.700
Afschrijvingen	27.200	29.700	31.700	32.000	31.900	32.000
Huisvestingslasten	44.200	41.300	40.400	40.300	40.000	40.100
Overige lasten	74.400	79.000	72.800	70.900	71.000	71.100
Totale lasten	702.400	718.400	686.800	672.000	667.900	666.900
SALDO BATEN EN LASTEN	10.300	-32.800	-22.500	-19.200	-18.000	-15.100
Financiële baten en lasten	5.400	600	200	300	500	500
SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	5.400	600	200	300	500	500
BEGROTINGSRESULTAAT	15.700	-32.200	-22.300	-18.900	-17.500	-14.600
Mutatie bestemmingsfondsen	-200	-200	-100	-	-	-100
Mutatie bestemmingsreserves	3.700	-25.000	-25.000	-7.600	-6.700	-7.200
REGULIER RESULTAAT	12.200	-7.000	2.800	-11.300	-10.800	-7.300

Tabel: Exploitatiebegroting 2024-2028 (bedragen x € 1.000)

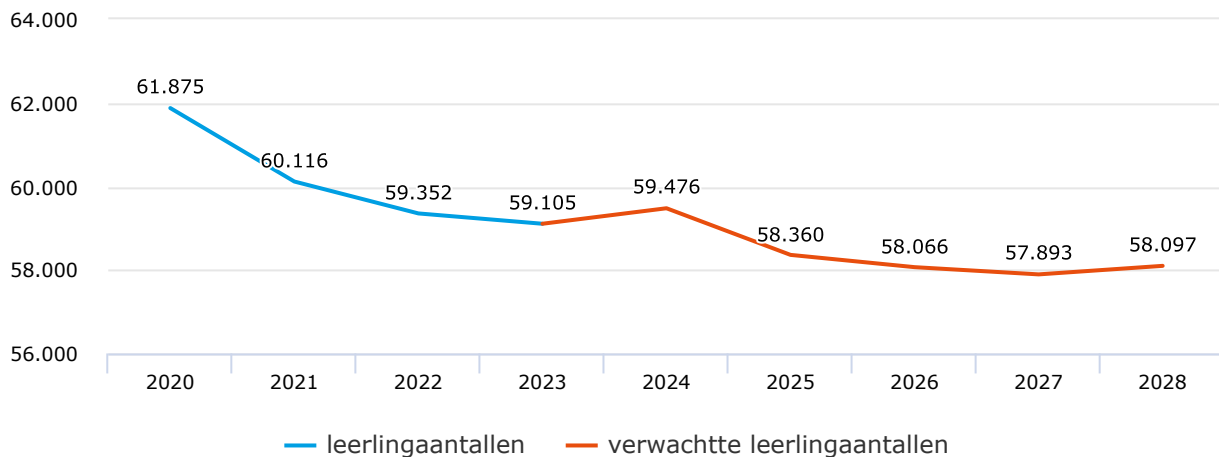
Deze meerjarenbegroting 2024-2028 is op 5 juni 2024 goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

Resultaatbestemming

In deze jaarrekening zijn de resultaatbestemmingen verwerkt over het verslagjaar 2023.

Leerlingaantallen en personeel

Verloop aantal leerlingen

Grafiek: Verloop aantal leerlingen

Het aantal leerlingen zal naar verwachting een dalende tendens laten zien. De daling is in lijn met een daling van het aantal voortgezet onderwijsleerlingen in Noord-Brabant, in navolging van het primair onderwijs.

Gemiddeld aantal personele fte's	Realisatie 2023	2024	2025	2026	2027	2028
Directie	128	131	129	129	128	126
Onderwijs ondersteunend personeel (overig)	964	960	922	899	879	865
Overhead	1.092	1.091	1.051	1.028	1.007	991
Onderwijzend personeel	4.125	4.128	3.900	3.773	3.716	3.686
Onderwijs ondersteunend personeel (primair proces)	690	675	606	583	577	568
Onderwijs proces	4.815	4.803	4.506	4.356	4.293	4.254
Totaal	5.907	5.894	5.557	5.384	5.300	5.245

Tabel: Gemiddeld aantal fte's in 2023-2028

De omvang van de formatie zal dalen als het gevolg van het aflopen van tijdelijke subsidies zoals NPO. Hierbij daalt het aantal fte overhead relatief minder sterk dan het aantal fte onderwijzend personeel. Er wordt gewerkt aan een strategisch personeelsbeleid, waarbij bovengenoemde ontwikkeling een aandachtspunt is.

Aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

De vereniging kent het volgende instrumentarium voor de (risico)beheersing van de organisatie:

- Meerjarige strategiebepaling op het niveau van de vereniging, vertaald naar een jaarlijks werkprogramma op schoolniveau.

- Een governancestructuur, waarbinnen:
  - de belangrijkste onderwerpen op het gebied van onderwijs, personeel, huisvesting en financiën worden besproken met alle schoolleiders, de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad, de auditcommissie van de Raad van Toezicht, de Raad van Toezicht en de ledenraad. Elke afzonderlijke schoolleiding legt daarnaast ook verantwoording af aan de eigen medezeggenschapsraad van de school;
  - de vergaderplanning met deze geledingen is geborgd in de planning- en controlcyclus.
- Periodiek wordt eveneens gekeken naar:
  - ontwikkelingen in het onderwijs;
  - de meerjarige financiële (balans)positie en het aan te houden weerstandsvermogen voor het opvangen van risico's;
  - de meerjarige leerlingenontwikkeling per onderwijstype in relatie tot het totale onderwijsaanbod per regio.
- Vastlegging van de administratieve organisatie en interne processen.
- Een uitgebreide planning- en controlcyclus, die onder andere bestaat uit:
  - monitoring van onderwijskwaliteit;
  - meerjarige leerlingenprognoses per school;
  - meerjarige begrotingen per school, waarbinnen de belangrijkste risico's zijn benoemd;
  - meerjarige investeringsbegroting;
  - meerjarige liquiditeitsplanning, die periodiek wordt geactualiseerd;
  - periodieke verantwoording door alle scholen over de onderwijskundige, personele en financiële ontwikkelingen;
  - periodieke bijstelling van de meerjarige lumpsumbudgetten op basis van de landelijke ontwikkelingen;
  - het jaarverslag.

Daarnaast is een frauderisicoanalyse opgesteld die periodiek wordt geëvalueerd.

Belangrijkste risico's en onzekerheden

OMO wil als onderwijsinstelling (strategische) doelen realiseren en tegelijkertijd voldoen aan geldende wet- en regelgeving. Bepaalde gebeurtenissen en veranderende omstandigheden, zowel binnen als buiten onze organisatie, kunnen dit echter in meer of mindere mate belemmeren. Het tijdig onderkennen van dergelijke gebeurtenissen, het inschatten van de kans van optreden en van de impact op het bereiken van de (strategische) doelstellingen, maakt onderdeel uit van het (bestuurlijke) aandachtsgebied 'risicomanagement'. Om negatieve impact te voorkomen is het van belang dat we relevante risico's tijdig identificeren en analyseren (risicoprofiel) en passende beheersmaatregelen nemen (risicobeheersing).

Omdat de wereld om ons heen steeds sneller en sterker verandert, kan niet worden volstaan met één momentopname. Om die reden moeten de strategische risico's jaarlijks herijkt, geprioriteerd en vastgesteld worden door de Raad van Bestuur in samenspraak met de Raad van Toezicht. De totale financiële positie van de vereniging is voldoende om de risico's te kunnen opvangen.

Als belangrijkste risico's zijn benoemd:

Toenemende omvang van tijdelijke middelen

In de afgelopen jaren is de omvang van het deel tijdelijke middelen voor specifieke taken op de OMO-begroting fors gegroeid. Voor het uitvoeren van deze taken zijn medewerkers nodig die als gevolg van het tijdelijke karakter moeilijk een perspectief aangeboden kunnen krijgen.

Uitstroom van medewerkers

Vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd verlaat een groot aantal medewerkers de komende jaren de scholen. Er is zorg over de wijze waarop kennis en expertise in de scholen kan worden behouden. Landelijk is er sprake van een lerarentekort. De uitdagingen van de krappe arbeidsmarkt hebben een duidelijke invloed op ons onderwijssysteem. Dit vereist voortdurende aanpassing en flexibiliteit van zowel onze structuur als ons personeel. Om hieraan tegemoet te komen, is het essentieel om een toekomstgericht personeelsbeleid te ontwikkelen dat naadloos aansluit bij de langetermijnstrategie van onze organisatie.

Korte termijn handelen overheid

De vereniging loopt het risico dat wet- en regelgeving worden aangepast door de overheid. Het korte termijn handelen van de overheid leidt tot onzekere financieringsstromen als gevolg van het aanscherpen van bekostigingsvoorwaarden of gedeeltelijke bezuinigingen.

Prestatiebox

Ook in 2023 blijven er middelen in de Prestatiebox beschikbaar voor strategisch personeelsbeleid (SHRM). Omdat een gedeelte van de doelen voor SHRM is behaald, zal in 2024 het beschikbare budget voor 50% worden uitbetaald aan de scholen.

Taakstellingen

In de verschillende begrotingen is aangegeven dat enerzijds het totaal aan overheidsbezuinigingen en anderzijds de ontwikkeling van leerlingaantallen de exploitatie onder druk zet. Om tot een structureel sluitende begroting te komen is een aantal taakstellende bezuinigingen opgenomen, met name op de formatie binnen de verschillende scholen. Op een enkele school is er sprake van een beperkte boventaligheid. In de meeste gevallen zal het natuurlijk verloop toereikend zijn om de taakstellingen te realiseren (los van frictie). Hiervoor geldt dat een en ander wordt bewaakt door middel van de perioderapportages.

IT- en informatieveiligheid

Met regelmaat worden cybersecurityincidenten gemeld in het nieuws, waarbij ook onderwijsinstellingen niet gespaard blijven. OMO richt zich op het intensiveringsprogramma informatiebeveiliging waarbij het programma ingaat op het versterken van de weerbaarheid van scholen en hun ICT-omgeving. Er wordt versneld overgegaan naar een centrale IT-structuur.

Weerstandsvermogen

Alle afzonderlijke OMO-scholen beschikken over een eigen financiële administratie en een reservepositie. Deze reserves tezamen maken het merendeel uit van het eigen vermogen van de gehele vereniging. Voor iedere school is een streefwaarde van het weerstandsvermogen afgesproken van 8%. Voor scholen die niet aan deze waarde voldoen geldt dat maatregelen zijn of worden genomen om de exploitatie en het weerstandsvermogen weer op orde te krijgen. De vorderingen op dit gebied worden nauwlettend gevolgd via de perioderapportages.

Doordecentralisatie

In de sector voor het voortgezet onderwijs ligt de verantwoordelijkheid voor de financiering van nieuwbouw sinds de decentralisatie in 1996 bij gemeenten. Als het gaat om verbouw en groot onderhoud is het schoolbestuur verantwoordelijk. Sinds de decentralisatie bestaat de mogelijkheid voor gemeenten om de verantwoordelijkheid door te decentraliseren naar schoolbesturen. Een gemeente kan dit doen door met een schoolbestuur een overeenkomst te sluiten, waarbij de taken en investeringsmiddelen voor de onderwijshuisvesting worden overgedragen. Hierdoor komt een schoolbestuur in de positie om met een integrale(re) visie naar

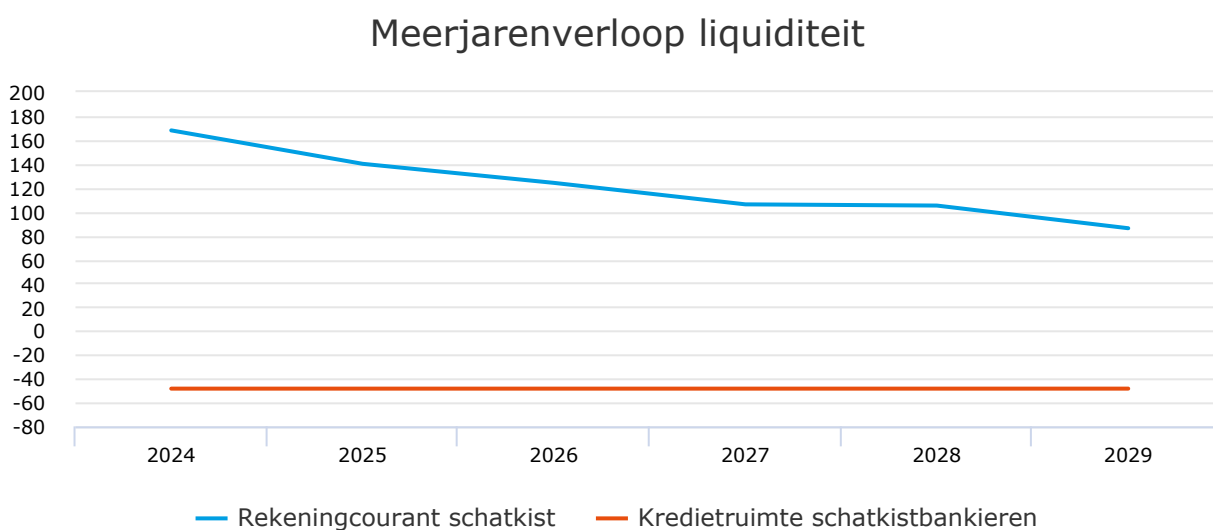
de huisvesting te kijken. Inmiddels heeft de vereniging met 15 gemeenten een overeenkomst, waarbij de vereniging de verantwoordelijkheid voor de financiering van (vooral grootschalige) bouwprojecten draagt. Aan de hand van rekenmodellen worden de inkomsten, uitgaven en waarderingen van deze overeenkomsten periodiek gemonitord door alle interne en externe belanghebbenden.

Overige huisvestingsprojecten

Door de ontwikkeling van de bouwrijzen worden ook risico's gelopen bij de uitvoeringsprogramma's in het kader van het IHP in diverse gemeenten. Met de stijging van de bouwrijzen neemt de druk op de gemeentebegrotingen toe, waardoor gemeenten steeds vaker verzoeken om een eigen bijdrage vanuit de scholen bij de realisatie van deze projecten. Daarbij zien we ook dat er zelfs tijdens de doorlooptijd van een project sprake kan zijn van een kostenontwikkeling die maakt dat de vastgestelde budgettaire ruimte toch onvoldoende blijkt om het project te realiseren.

Verloop liquiditeitspositie per jaar 2024 t/m 2029

De afnemende liquiditeit wordt veroorzaakt door een meerjarig negatief exploitatieresultaat, bouwactiviteiten die vanwege de coronapandemie zijn uitgesteld en nu worden hervat en afbouw van opgebouwde bestemmingsreserves en de aflossing van BNG lening van € 29,2 miljoen in 2029.

Grafiek: Meerjarenverloop liquiditeit

Continuïteitsparagraaf

Het meerjarenperspectief 2024-2028 dat bij de begroting 2024 ter besluitvorming is aangeboden, heeft geleid tot het besluit om de jaarschijf 2024 goed te keuren en de meerjarenbegroting af te keuren. Aanleiding hiervoor lag vooral in de gepresenteerde begrotingstekorten en de snelheid waarmee het vermogen werd afgebouwd, tot onder de gehanteerde ondergrens (18%).

Bij het opstellen van de financiële managementrapportage over 2023 werd duidelijk dat er een significante afwijking was tussen de opgestelde begroting 2023 en de realisatiecijfers. Ook is uit de gevoerde gesprekken over de school(deel)begrotingen duidelijk geworden welke aannames en uitgangspunten er ten grondslag lagen aan de in de begroting gemaakte keuzes. Er is daarom een bijgesteld meerjarenperspectief opgesteld, waarin zowel de effecten van de managementrapportage verwerkt zijn, als het voortschrijdend inzicht op financiële ontwikkelingen meegenomen is en de wijze waarop de cijfers geduid zijn, aangepast is.

Op basis van dit bijgestelde meerjarenperspectief en alle hiervoor genoemde ontwikkelingen, kan geconcludeerd worden dat er weliswaar sprake is van een (aflopend) negatief meerjarenperspectief (gecumuleerd gaat het voor de komende 5 jaar over ca. € 33 miljoen), maar dat er voldoende weerstandsvermogen beschikbaar is om deze tijdelijke periode met negatieve begrotingsresultaten te overbruggen. Het weerstandsvermogen blijft ook in de komende jaren boven de gestelde ondergrens van 18%. De liquiditeitspositie is ruim voldoende om de afbouw van de reserves mogelijk te maken en er worden geen majeure investeringen verwacht. Geconcludeerd mag worden dat de continuïteit van de vereniging geborgd is.

Verslag Ledenraad

Inleiding

De ledenraad is een onafhankelijk orgaan binnen vereniging Ons Middelbaar Onderwijs. In de statuten en het huishoudelijk reglement van de vereniging is vastgelegd wat de samenstelling en de taak van de ledenraad is. Hierin is ook opgenomen op welke manier de vergadering wordt vormgegeven en hoe de besluitvorming tot stand komt.

De taak van de ledenraad is:

- controle en toezicht op het functioneren van de Raad van Toezicht;
- besluitvorming over de benoeming, schorsing en het ontslag van de leden van de Raad van Toezicht;
- goedkeuring van het door de Raad van Toezicht voorgelegde jaarverslag en jaarrekening van de vereniging;
- goedkeuring van voorstellen tot statutenwijziging, omzetting en ontbinding van de vereniging.

Samenstelling

De ledenraad bestaat uit afgevaardigden van de Raden van Advies en ouders van OMO-leerlingen. De ledenraad heeft een technisch voorzitter en een plaatsvervangend technisch voorzitter. Leden van de Raden van Advies worden per school gevraagd en benoemd. Hiervoor is instemming van de medezeggenschapsraad van de betreffende school nodig. Zij beoordelen op basis van achtergrond, ervaring, persoonlijke eigenschappen en competenties of een kandidaat geschikt is. Door de ledenraad op deze manier samen te stellen, is de maatschappelijke participatie binnen de school en de vereniging gewaarborgd. Personeelsleden, leerlingen en leden van de medezeggenschapsorganen kunnen niet plaatsnemen in de Raden van Advies.

Bijeenkomsten Raden van Advies

Op 31 mei 2023 vond een bijeenkomst met de leden van de Raden van Advies plaats op het Rodenborch-College in Rosmalen. 31 leden van de Raden van Advies namen deel. Tevens was een vertegenwoordiging vanuit de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad en de Raad van Toezicht aanwezig.

De bijeenkomst werd geopend door Jos Kusters. Hij lichtte de actuele ontwikkelingen toe die verwerkt zijn in een strategisch kader en kijkt vooruit naar het proces van totstandkoming van Koers 2030.

Vervolgens is onder begeleiding van adviesbureau Thaeisis, in drie arena's gesproken over Koers 2030 aan de hand van de volgende vragen:

1. Wat zijn, volgens jullie maatschappelijke antennes, onze opgaven de komende jaren?
2. Wat betekenen die opgaven voor onze vereniging?
3. Wat betekenen die opgaven voor ontwikkelgericht onderwijs én een ontwikkelgerichte organisatie

Met deze input is in drie break-out sessies verder gesproken over wat de gewenste opbrengsten van Koers 2030 zijn vanuit drie perspectieven: leerlingen, organisatie en docenten. De leden van de Raden van Advies blijven de opbrengsten vanuit Koers 2023 onderschrijven. De belangrijkste aspecten zijn de bevordering van persoonlijke ontwikkeling en verdieping van kennis bij leerlingen. Vertrouwen geven aan en het bevorderen van het welzijn van leerlingen zijn cruciaal voor deze persoonlijke ontwikkeling. Kennis van de actualiteit en het creëren van een breed perspectief dragen bij aan een goede voorbereiding van leerlingen op de toekomst. Door de vakinhoud met de ontwikkeling van vaardigheden te combineren zal de kennis en persoonlijke

groei van de leerling nog meer worden gestimuleerd. Het is van belang dat niet alleen leerlingen maar ook docenten zelf (samen met anderen) blijven groeien. Kortcyclisch werken wordt als goede werkwijze voor onderwijsontwikkeling gezien. Kennisdeling en samenwerking binnen en buiten de vereniging, gebruik maken van schaalgrootte en gebruik maken van ICT en data worden gezien als belangrijke elementen voor een nieuwe Koers. Samenwerking met bedrijfsleven en maatschappelijke partners integreren in de organisatie biedt veel kansen. Daarbij kunnen de contacten en expertise van de Raden van Advies worden benut.

Tenslotte is kort stilgestaan bij de uitkomsten van het onderzoek naar de betrokkenheid van de Raden van Advies. De expertise die de Raden van Advies in huis hebben, kan veel beter worden benut ten behoeve van OMO. De betrokkenheid is groot en met de juiste thema's op tafel, is dat heel waardevol. In de ledenraadvergadering van juni 2023 wordt toegelicht op welke wijze opvolging aan de aanbevelingen wordt gegeven.

De ledenraadvergadering

Op 22 juni 2023 heeft een [ledenraadvergadering](#) plaatsgevonden op 2College Jozefmavo. De ledenraadvergadering werd voorgezeten door Anton van Kalmthout, technisch voorzitter van de ledenraad. Aan de vergadering namen 20 leden deel. Daarnaast waren nog 19 overige deelnemers aanwezig (zoals Raad van Toezicht, Raad van Bestuur, rectoren/algemeen directeurs, leden GMR, medewerkers OMO-bureau, etc.).

Na een hartelijk welkom en een schets van het programma zijn de notulen van de ledenraadvergaderingen van 23 juni en 19 juli 2022 aan de orde gesteld en ongewijzigd vastgesteld

In de vergadering zijn de volgende onderwerpen aan bod gekomen:

Herbenoeming Paul van Geest als lid van de Raad van Toezicht op voordracht van de Bisdommen Breda en 's-Hertogenbosch

De herbenoeming gaat in per 1 juli 2023 voor een tweede en tevens laatste zittingstermijn van vier jaar. Na een toelichting door Paul van Geest en het beantwoorden van enkele vragen, besluit de ledenraad unaniem tot zijn herbenoeming.

Toelichting op het jaarverslag 2022

Het jaar 2022 wordt op basis van het voorliggend jaarverslag in een presentatie langs de zeven pijlers van Koers 2023 toegelicht door de Raad van Bestuur.

Vervolgens geeft de voorzitter van de Raad van Toezicht een algemene beschouwing vanuit het perspectief van de toezichthouder aan de hand van enkele hoofdpunten:

- De Raad van Toezicht heeft ook het afgelopen jaar verder gewerkt aan teamvorming. Het is een gevarieerd gezelschap, samengesteld uit verschillende sectoren. Dit biedt nieuwe en diverse inzichten.
- Enkele thema's worden uitgelicht:
  - nasleep Corona, meer specifiek de verhouding structurele / niet-structurele gelden;
  - strategie / Koers2030, dat bij uitstek een thema is, waarbij de Raad van Toezicht als sparring partner voor de Raad van Bestuur opereert.
  - innovatie en het vraagstuk hoe in de toekomst vormgegeven kan worden aan het onderwijs, hoe kan dit aangepakt worden, hoe kan gezorgd worden dat een innovatiebeweging in gang gezet wordt en hoe kan dit rendement opleveren;
  - informatiebeveiliging en digitale ontwikkelingen;
  - toekomst, doorkijkend naar 2030 en de verschillende ontwikkelingen in Brabant. Er werd en wordt nog steeds intensief gesproken over het vraagstuk 'hoe kan het beste onderwijs geboden worden rekening houdend met:
    - krimp;
    - wijzigende vraag;

- wijziging van populatie;
- arbeidsmarktproblematiek’.
- Werkgeversrol van voorzitter en lid Raad van Bestuur. De remuneratiecommissie geeft hier invulling aan middels evaluatie- en ontwikkelgesprekken gebaseerd op zelfevaluaties.

De voorzitter van de onderwijscommissie geeft een toelichting op de kwaliteit van het onderwijs vanuit het perspectief van de toezichthouder:

- De onderwijscommissie is sparringpartner en klankbord voor de Raad van Bestuur. Zij toetst regelmatig of zij goede invulling geeft aan haar rol en is hierbij ook kritisch over haar eigen handelen;
- In de commissievergaderingen komt naast de reguliere onderwerpen, zoals kwaliteitszorgprocessen, onderwijsresultaten, schoolplannen en factsheets jaargesprekken tevens iedere bijeenkomst een specifiek thema aan de orde. Voorbeelden hiervan waren in 2022:
  - kansrijk adviseren overgang po naar vo;
  - effecten corona;
  - NPO bestedingen en effecten;
  - rol docentonderzoek, het kwalitatief op een hoger plan tillen van de onderwijspraktijk;
  - onderwijsstroming ‘Waldorf stroom’.

De voorzitter van de auditcommissie geeft een toelichting op finance & control vanuit het perspectief van de toezichthouder:

- De auditcommissie controleert of de middelen rechtmatig en doelmatig worden besteed. De rechtmatigheid en doelmatigheid worden getoetst aan de hand van een aantal indicatoren én het inhoudelijke gesprek. De auditcommissie realiseert zich dat het niet altijd gemakkelijk is alle gelden te besteden, maar blijft aandacht vragen voor de besteding van alle middelen ten behoeve van het onderwijs voor de leerlingen;
- De rapportages die verstrekt worden vanuit het OMO-bureau zijn compleet. Dit helpt goed in- en overzicht te krijgen. Daarnaast vinden gesprekken met de accountant plaats. De bevindingen van de accountant zijn positief;
- Ieder jaar wordt het treasury beleid vastgesteld en gecontroleerd of de afspraken worden nageleefd;
- In 2022 is een eerste aanzet gedaan tot het opstellen van een kadernota met regels, richtlijnen, indicatoren en bandbreedtes voor de begroting. Dit is een cultuurverandering in het onderwijs. Geconstateerd is dat dit best lastig is voor de scholen;
- Voor een toelichting op het resultaat wordt verwezen naar de eerdere toelichting door lid Raad van Bestuur.

De Raad van Toezicht komt tot de volgende conclusie: De vereniging heeft na de coronaperiode veerkracht en samenkracht getoond. De Raad van Toezicht is daarmee trots op OMO en kijkt positief terug op 2022. De opgave waar de Raad van Toezicht voor staat is het toezicht houden op investeren in goed onderwijs én de (financiële) bedrijfsvoering.

Vanuit de ledenraad zijn verduidelijkende vragen gesteld over de accountantskosten, de bezoldiging van de Raad van Bestuur en experimenteerruimte binnen de scholen. Tevens is gevraagd om in de toekomst wat meer detailinformatie te delen over de realisatie versus de begroting.

Goedkeuring jaarverslag 2022

De ledenraad heeft unaniem besloten tot goedkeuring van het jaarverslag 2022 en heeft decharge verleend aan de Raad van Toezicht over 2022.

Informeel deel

In het aansluitende informeel deel van de vergadering verzorgde mevrouw drs. Hammersma, secretaris-generaal van het ministerie van OCW, een korte presentatie met als thema 'turbulentie in de samenleving en de invloed daarvan op het onderwijs', waarna hierover een levendige dialoog volgde

Verslag Raad van Toezicht

Inleiding

In het voorliggende verslag worden de samenstelling en de werkwijze van de Raad van Toezicht geschetst. Vervolgens worden de onderwerpen beschreven die in 2023 door de Raad van Toezicht en de verschillende commissies zijn behandeld.

Algemeen

De Raad van Toezicht heeft in 2023 vier keer vergaderd. Naast deze reguliere vergaderingen hebben de vergaderingen van de auditcommissie, de onderwijscommissie en de remuneratiecommissie plaatsgevonden. Daarnaast heeft een delegatie van de Raad van Toezicht de informatiebijeenkomst van de Raden van Advies en de vergadering van de ledenraad bezocht en hebben meerdere strategische overleggen met de Raad van Bestuur plaatsgevonden. Aan het jaarlijkse overleg met de GMR is door een delegatie van de RvT deelgenomen. Het GMR-congres, is tevens bezocht door een delegatie vanuit de Raad van Toezicht. Voorts heeft de jaarlijkse zelfevaluatie van de Raad van Toezicht plaatsgevonden.

Vanuit 'good governance' moeten toezicht en verantwoording verankerd zijn in de organisatiestructuur. Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs kenmerkt zich door de verenigingsstructuur: de Raad van Toezicht vormt het intern toezicht op de Raad van Bestuur. De ledenraad, samengesteld uit afgevaardigden van de Raden van Advies en ouders van OMO-leerlingen die lid zijn van de vereniging, vormt het verenigingsorgaan waaraan de Raad van Toezicht verantwoording aflegt.

De Raad van Toezicht is een onafhankelijk orgaan binnen de vereniging. De samenstelling, benoeming, taak, manier van vergadering en besluitvorming zijn vastgelegd in de statuten, het huishoudelijk reglement, alsmede in de profielschetsen van de vereniging. De taak van de Raad van Toezicht is in ieder geval het houden van integraal toezicht en het werkgeverschap voor de Raad van Bestuur. Daarnaast adviseert de Raad van Toezicht de Raad van Bestuur en fungeert de Raad van Toezicht als klankbord voor de Raad van Bestuur. De Raad van Toezicht is een 'critical friend', support, toetst en monitort. Hij houdt toezicht op de financiën en keurt begrotingen en jaarrekeningen goed. De leden van de Raad van Toezicht signaleren via hun netwerk trends in de maatschappij en de wetenschap die voor het beleid van de vereniging van belang zijn. De Raad van Toezicht volgt de Code goed Onderwijsbestuur en is lid van de VTOI-NVTK, het platform voor toezichthouders in de sectoren kinderopvang en onderwijs.

Samenstelling

De samenstelling van de Raad van Toezicht is opgenomen in bijgevoegde tabel. In 2023 is Paul van Geest, voorgedragen door de bisschoppen, door de ledenraad herbenoemd voor een tweede een tevens laatste zittingstermijn van vier jaar als lid van de Raad van Toezicht.

Wilma de Koning-Martens heeft per 15 november 2023 een nieuwe functie aanvaard als bestuurder bij een onderwijsinstelling in het voedingsgebied van onze vereniging. Vanwege onverenigbaarheid van deze functie met de positie van lid van de Raad van Toezicht is zij per die datum afgetreden als lid Raad van Toezicht. Per 15 november 2023 is een vacature gesteld voor deze positie.

De tweede zittingstermijn van de heer Harrie Meelen loopt af per 1 juli 2024. Hij is benoemd op voordracht van de personeelsgeleding van de gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (PGMR). Vooruitlopend op het aflopen van zijn termijn, is in 2023 de werving gestart voor een opvolger. De PGMR draagt mevrouw Tamara van Schilt-Mol voor als opvolger. Zij draait in de eerste helft van 2024 als inkomend lid informeel mee in de Raad van Toezicht en wordt formeel voor benoeming voorgedragen tijdens de Ledenraadvergadering van juni 2024.

Aan het einde van het verslagjaar is geconstateerd dat bij één van de leden van de Raad van Toezicht sprake is van onverenigbaarheid met de bepaling in de statuten van de vereniging OMO, namelijk dat een ouder van een leerling op een OMO-school geen lid kan zijn van de Raad van Toezicht. Bij de werving en benoeming van dit lid is destijds deze bepaling in de statuten niet gesignaleerd en was bij alle betrokkenen daarmee niet bekend. Met het betrokken lid, de overige RvT-leden en de Raad van Bestuur is nu gesproken over deze ontstane situatie. Daaruit bleek dat de situatie naar alle waarschijnlijkheid niet meer van toepassing is na het huidige schooljaar. Afsproken is hierover transparant te zijn in dit jaarverslag en de terugkoppeling aan de ledenraad. Afsproken is om hier voor nu geen gevolgen aan te verbinden op de afspraak na dat in situaties waarin tijdens het huidige schooljaar deze onverenigbaarheid een rol zou kunnen spelen, hierop te handelen.

Hoofd- en relevante nevenactiviteiten Raad van Toezicht

Een overzicht van de hoofd- en relevante nevenactiviteiten van de leden van de Raad van Toezicht in het verslagjaar is opgenomen in de bijlagen. De actuele hoofd- en nevenactiviteiten van de Raad van Toezicht staan ook op de website van de vereniging (www.omo.nl).

Verantwoording aan de ledenraad

In 2023 heeft één [ledenraadvergadering](#) plaatsgevonden. Aan de vergadering namen 20 leden van de vereniging deel. Daarnaast waren nog 19 overige deelnemers aanwezig (zoals Raad van Toezicht, Raad van Bestuur, Rectoren/algemeen directeuren, leden GMR, medewerkers OMO Bureau, etc.). De ledenraadvergadering werd voorgezeten door Anton van Kalmthout, technisch voorzitter van de ledenraad. De vergadering werd op 22 juni 2023 gehouden op 2College Jozefmavo in Tilburg.

In de vergadering is besloten tot herbenoeming van Paul van Geest als lid van de Raad van Toezicht. Vervolgens hebben de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht een toelichting gegeven op het jaarverslag van 2022. Vanuit de ledenraad zijn verduidelijkende vragen gesteld over de accountantskosten, de bezoldiging van de Raad van Bestuur en experimenteerruimte binnen de scholen. Tevens is gevraagd om in de toekomst meer detailinformatie te delen over de realisatie versus de begroting. De ledenraad heeft unaniem besloten tot goedkeuring van het jaarverslag 2022 en heeft decharge verleend aan de Raad van Toezicht over 2022.

In het aansluitende informeel deel van de vergadering verzorgde mevrouw drs. Hammersma, secretaris-generaal van het ministerie van OCW, een korte presentatie met als thema 'turbulentie in de samenleving en de invloed daarvan op het onderwijs', waarna hierover een levendige dialoog volgde.

Thema's

In het afgelopen verslagjaar heeft de Raad van Toezicht aandacht besteed aan verschillende thema's. De belangrijkste thema's worden hieronder toegelicht.

Strategie

Koers 2023 en het intensiveringsprogramma Bewegen in Balans hebben in de afgelopen jaren richting gegeven aan de ontwikkeling van de scholen van OMO en van de vereniging. Elkaar ontmoeten, samen creëren en innoveren en kennis delen waren daarbij belangrijke succesfactoren. Jos Kusters en Yvonne Kops hebben in de afgelopen jaren als bestuurders intensief met de schoolleiders gewerkt aan de realisatie van Koers 2023 en aan een stevig strategisch kader voor de toekomst. De uitdagingen waar het onderwijs en de vereniging anno 2024 voor staan, vragen onverminderd om samenkracht en wendbaarheid. Leiderschap, op alle niveaus, is nodig om samen de benodigde transitie te kunnen doormaken. Koers 2030 'Samen groeien' geeft aan waar OMO voor staat en de komende jaren voor gaat. Vanuit onze identiteit streven we in onze doorontwikkeling naar sociale en duurzame groei.

In het verslagjaar hebben meerdere strategische overleggen, met en zonder de Raad van Bestuur, plaatsgevonden. Daarbij is stil gestaan bij de strategische opgave van de vereniging. In het begin van 2023 is gesproken over het strategisch kader. Eind 2023 is gesproken over de vertaling van dit kader naar opbrengsten en afspraken voor Koers 2030. Deze zijn door de Raad van Toezicht van een positief advies voorzien.

Topstructuur

In de strategische bijeenkomsten heeft de Raad van Toezicht zich tevens gebogen over een bij de strategische opgave passende besturing. De strategische opgave en transitie van de vereniging vraagt in de besturing om meer aandacht en om een grote diversiteit en complementariteit aan competenties. In goede afstemming met de Raad van Bestuur heeft de Raad van Toezicht besloten de Raad van Bestuur daarom uit te breiden naar drie personen.

Gezien de (benoemings-)termijnen van de voorzitter en lid van de Raad van Bestuur en de voorzitter van de Raad van Toezicht, heeft de Raad van Toezicht zich ook gebogen over de planning van de opvolging. Het borgen van de bestuurlijke continuïteit, een goede overdracht én de transitieambitie zijn hierbij belangrijke uitgangspunten geweest. Gewenst is dat een nieuwe voorzitter van de Raad van Bestuur nauw betrokken is bij de werving van nieuwe leden van de Raad van Bestuur. Daarom wordt in 2024 gestart met de werving van een nieuwe voorzitter Raad van Bestuur met een beoogde startdatum op 1 januari 2025. Jos Kusters draagt dan het voorzitterschap over en vervult vanaf dan een rol als lid Raad van Bestuur tot 31 december 2025 (of zoveel langer als noodzakelijk). Yvonne Kops legt in de loop van 2025 haar taken als bestuurder neer. Dit betekent dat in 2025 wordt gestart met de werving van twee nieuwe leden van de Raad van Bestuur, als opvolging van Yvonne en vervolgens ook van Jos. Het streven is om begin 2026 de nieuwe Raad van Bestuur, bestaande uit een voorzitter en twee leden, in positie te hebben. Daarna wordt een nieuwe voorzitter voor de Raad van Toezicht geworven als opvolger van Theo Camps per 1 juli 2026. De Raad van Toezicht heeft, samen met de Raad van Bestuur, het vertrouwen dat met deze stappen de besturing van de vereniging zich ook in de toekomst ten volle kan richten op de ontwikkeling van goed onderwijs voor elke leerling.

Werkgeversrol

De Raad van Toezicht verricht de werkgeversrol voor de Raad van Bestuur. Naast de bovengenoemde gesprekken over de toekomstige topstructuur heeft een jaarlijkse evaluatie door de remuneratiecommissie plaatsgevonden van het functioneren van de Raad van Bestuur.

ICT en Informatiebeveiliging

De Raad van Toezicht is in het verslagjaar regelmatig meegenomen in de stand van zaken van de gezamenlijke ICT-omgeving en van het intensiveringsprogramma Informatiebeveiliging.

Regionale samenwerking en bestuursoverdrachten

Besturen hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een regionaal dekkend, kwalitatief hoogstaand en zo divers mogelijk onderwijsaanbod in een regio. Deze gezamenlijke verantwoordelijkheid vraagt om een regionale benadering van vraagstukken. In een regio vraagt het van scholen en besturen dat zij ver vooruit kijken, verder kijken dan het individuele school- en bestuursbelang en dat zij een toekomstvaste strategie voeren. De Raad van Toezicht heeft in de vergaderingen in het afgelopen verslagjaar stilgestaan bij een aantal regionale verkenningen.

- Zo is gewerkt aan een herschikking van het onderwijs in regio de Langstraat. Scholengemeenschap De Overlaat en OMO Scholengroep De Langstraat zijn daarbij in gesprek over een toekomstbestendig vmbo. Hiertoe is een bestuursoverdracht van De Overlaat naar OMO met een gelijktijdige scholenfusie met OMO Scholengroep De Langstraat voorbereid. De Raad van Toezicht heeft op 30 januari 2023 het voorgenomen besluit van de Raad van Bestuur goedgekeurd. De bestuursoverdracht en fusie zijn geëffectueerd per 1 augustus 2023.

- De Sancta Maria Mavo in Den Bosch heeft OMO gevraagd een vergaande samenwerking te onderzoeken. Aanleiding hiertoe was de zorg voor het voort kunnen bestaan van de Sancta Maria Mavo. In 2022 is gestart met de verkenning of een bestuursoverdracht van de school naar OMO met een gelijktijdige scholenfusie met de Bossche Vakschool tot de mogelijkheden behoort. Op 30 januari 2023 heeft de Raad van Toezicht het voorgenomen besluit van de Raad van Bestuur goedgekeurd. Vanwege de sterke terugloop van leerlingen heeft het bestuur van Sancta Maria mavo begin april besloten de bestuursoverdracht en fusie niet door te zetten. Hoewel er onderwijskundig nog mogelijkheden liggen, is een fusie op dit moment niet haalbaar gebleken. Met de Raad van Toezicht is besproken op welke wijze vanuit samenwerking een bijdrage geleverd kan worden aan een passende, toekomstbestendige oplossing voor de leerlingen en medewerkers van de Sancta Maria Mavo. Eind 2023 werd duidelijk dat de Sancta Maria Mavo aan het einde van schooljaar 2023-2024 gaat sluiten.
- Het Elzendaalcollege, Metameer en het Merletcollege in de regio Land van Cuijk en Maasduinen hebben in 2022 gewerkt aan een regiovisie. De herschikking van het onderwijs maakt onderdeel uit van deze regiovisie. Als zodanig is hierin opgenomen dat een scholenfusie tussen het Elzendaalcollege en Metameer wenselijk wordt geacht. Nadat in de loop van 2022 de Raad van Toezicht gedurende verschillende vergaderingen geïnformeerd en als klankbord bevraagd is over de herschikking van het onderwijs inclusief de organisatiestructuur is eind 2022 instemming verleend op de eindnotitie met het onderwijslandschap en de organisatievorm in deze regio. Op 30 januari heeft de Raad van Toezicht het voorgenomen besluit tot scholenfusie van het Elzendaalcollege en Metameer goedgekeurd. De fusie is geëffectueerd per 1 augustus 2023.

De Raad van Toezicht heeft ervoor gekozen om de besluitvorming op deze trajecten met een kleine delegatie voor te bereiden. Geconcludeerd is dat dit goed heeft gewerkt omdat hierdoor voldoende ruimte was voor het stellen van kritische vragen en het meenemen van de geleverde input.

Voortgang programma Bewegen in Balans

Het programma Bewegen in Balans richt zich op het versterken van innovatiekracht en samenkracht. Bewegen in Balans is een emergent proces waarbij het lerend vermogen, vertrouwen en een veilige omgeving centraal staan. Bewegen in Balans is geen tot in de puntjes uitgewerkt programma. Centraal staat experimenteren en vanuit de dialoog stapje voor stapje onze professionaliteit ontwikkelen. Afgesproken is tweemaal per jaar met de Raad van Toezicht de tussentijdse ervaringen te delen. In het verslagjaar is dit éénmaal gedaan door het uitnodigen van één van de deelnemers aan een broedplaats om te spreken over hoe het experiment rondom de praktijkhavo een vervolg heeft gekregen in de praktijk. Daarnaast is de Raad van Toezicht geïnformeerd over eindevaluatie van het programma Bewegen in Balans. Met Koers 2030 wordt hierop voortgebouwd.

Betrokkenheid Raden van Advies

Tijdens de ledenraadvergadering in 2022 is door de afgevaardigde leden van de Raden van Advies met de Raad van Bestuur gesproken over de betrokkenheid van de Raden van Advies bij de vereniging. Naar aanleiding hiervan heeft intern een onderzoek plaatsgevonden naar deze betrokkenheid. Ook de voorzitter van de Raad van Toezicht is in dit onderzoek bevraagd. De uitkomsten en aanbevelingen zijn besproken met de Raad van Toezicht. Hierbij is ook specifiek ingegaan op vertegenwoordiging in de ledenraad en daarvanuit de relatie met de Raad van Toezicht. Afgesproken is de voortgang op dit onderwerp met enige regelmaat te bespreken in de Raad van Toezicht.

Sturingsvraagstukken

In het verslagjaar is de Raad van Toezicht geïnformeerd over verschillende rapporten die ingaan op sturingsvraagstukken in het onderwijs. Zo is het rapport van het interdepartementale beleidsonderzoek (IBO) 'Koersen op kwaliteit en kansengelijkheid' en de beleidsreactie van de minister aan bod gekomen. Het onderzoek gaat over manieren om de sturing op

onderwijskwaliteit en kansengelijkheid te verbeteren in het funderend onderwijs. Tevens is de Raad van Toezicht geïnformeerd over het advies van de Onderwijsraad 'Een duidelijke positie voor schoolbesturen'. Het advies gaat in op sturing van de overheid en de positie van schoolbesturen. Besproken is wat de implicaties (kunnen) zijn van deze rapporten en hoe OMO zich tot deze ontwikkelingen zou kunnen verhouden.

Specifiek met betrekking tot de governance rondom passend onderwijs is stilgestaan bij de uitkomsten van het Governance Lab. Het Governance Lab heeft tot doel meer inzicht te krijgen in de bestuurlijke rol bij de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en in de governance verhoudingen. Naar aanleiding hiervan zijn nadere afspraken gemaakt over de bestuurlijke rolinvulling in de samenwerkingsverbanden. Ten aanzien van de rol van de Raad van Toezicht is afgesproken dat de Raad van Bestuur aan de Raad van Toezicht jaarlijks, op basis van de jaarstukken van de Samenwerkingsverbanden, een totaalbeeld verstrekt van de resultaten die OMO met betrekking tot passend onderwijs boekt, zonder consolidatie van de cijfers van de 10 samenwerkingsverbanden. Tevens wordt, aan de hand van een verantwoordingsdocument, terugkoppeling gegeven aan de Raad van Toezicht over een specifiek thema rondom passend onderwijs.

Personeel

Het personeel, dat de basis vormt voor goed onderwijs, blijft een belangrijk thema. Onderwerpen die aan bod kwamen zijn terug te voeren op meer strategische HRM-vraagstukken. In dit verband is ondermeer gesproken over de voortgang van het Leiderschapsontwikkeltraject (LOT). Een lid van de externe beoordelingscommissie is uitgenodigd om de Raad van Toezicht bij te praten. Naar aanleiding daarvan is afgesproken om op een ander moment door te spreken over de ontwikkeling van een systematiek om talenten uit te dagen en te motiveren. Tevens is stilgestaan bij de Regionale Aanpak Toekomst Onderwijsarbeidsmarkt (vorming van onderwijsregio's) en bij de gezamenlijke aanpak van 25 Brabantse schoolbesturen op het thema lerarentekort. Deze ontwikkeling brengt tevens governancevraagstukken met zich mee welke aandacht vragen vanuit bestuur en toezicht.

Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering is gericht op het besteden van onderwijsgeld op een doelmatige en rechtmatige manier, met het oog op goed onderwijs voor leerlingen. De doelmatigheid uit zich in de samenkomst van de zorg voor de onderwijskwaliteit én een verantwoorde inzet van middelen. De Raad van Toezicht heeft teruggekeken aan de hand van de managementletter 2022, het accountantsverslag 2022 en het jaarverslag 2022. Het verslagjaar is gevolgd aan de hand van de 1e perioderapportage 2023 en de managementletter 2023. Daarnaast is vooruitgekeken aan de hand van de kadernota 2024 en de geconsolideerde begroting 2024-2028. De Raad van Bestuur heeft besloten de begroting over 2024 goed te keuren maar de meerjarenbegroting af te keuren omdat geconsolideerd de meerjarenbegroting een negatief meerjarenperspectief liet zien. De Raad van Toezicht heeft dit besluit bekrachtigd. De Raad van Bestuur gaat in gesprek met schoolleiders om de (financiële) uitdagingen te duiden en aan te pakken.

In de vergaderingen van de Raad van Toezicht is tevens gesproken over de totstandkoming van een visie op bedrijfsvoering vanuit het uitgangspunt dat samen organiseren individueel sturen stimuleert.

Toezichtvisie, toezichtkader en toetsingskader

Geconcludeerd is dat behoefte is aan een nadere uitwerking van de toezichtvisie, toezichtkader en toetsingskader. De bepalingen die momenteel hierover zijn opgenomen in het huishoudelijk reglement vormen onvoldoende basis voor het vervullen van de verschillende rollen als Raad van Toezicht. Op basis van een eerste opzet is in de commissies verkennend hierover gesproken. In de toezichtvisie wordt vastgelegd hoe de Raad van Toezicht werkt. In de verkenning zijn daarbij de volgende 4 pijlers onderscheiden:

- bijdragen aan publieke waarde in een turbulente samenleving;
- een sterk en divers toezichthoudend team;

- kritisch en selectief vanuit waarderend perspectief;
- samenspel intern en extern toezicht.

De suggesties uit deze verkenningen zijn verzameld en verwerkt in een volgende versie om in de loop van 2024 tot vaststelling van de visie en kaders te kunnen komen.

Aanbesteding accountantsdiensten

Het contract met de externe accountant (Deloitte) voor uitvoering van accountantswerkzaamheden loopt af in 2024. Besloten is een Europees aanbestedingstraject te starten om te komen tot een nieuw contract voor een accountant. Met een belangrijke rol voor de auditcommissie, is in het verslagjaar door de Raad van Toezicht dit aanbestedingstraject doorlopen en is op 13 december 2023 ingestemd met de voorlopige gunning aan Pricewaterhousecoopers Accountants.

Jaarverslag 2022

Het jaarverslag 2022 is goedgekeurd door de Raad van Toezicht en bekrachtigd door de ledenraad. De Raad van Toezicht heeft decharge verleend aan de Raad van Bestuur voor het gevoerde beleid in 2022.

Commissies

Auditcommissie

De auditcommissie wordt gevormd door drie leden van de Raad van Toezicht. De auditcommissie adviseert de Raad van Toezicht over het financieel beleid en beheer. De focus ligt op wettelijk voorgeschreven (financiële) verantwoordingsinformatie en de werking van de hieraan gerelateerde interne risicobeheersings- en controlesystemen. De auditcommissie houdt daarbij toezicht op rechtmatige besteding van middelen conform relevante wet- en regelgeving en conform de beginselen van goed bestuur. Ook brengt de auditcommissie advies uit aan de Raad van Toezicht over de relatie tussen het financiële beleid enerzijds en de doelmatige besteding van de verkregen middelen en het maatschappelijk doel anderzijds. De auditcommissie brengt na iedere vergadering verslag uit in de plenaire vergadering van de Raad van Toezicht.

In het verslagjaar 2023 is de auditcommissie vier keer bij elkaar gekomen. Verschillende P&C-documenten zijn besproken. Hierover is positief advies uitgebracht aan de Raad van Toezicht. Met de Raad van Bestuur is gesproken over de inhoud van rapportages en het kader waarvanuit de auditcommissie en Raad van Toezicht deze kan toetsen.

Inhoudelijk is ondermeer gesproken over de beheersing van de IT-omgeving aan de hand van het door de accountant uitgevoerde IT maturity assessment en interne voortgangsrapportages. Tevens is meerdere malen gesproken over de visie op bedrijfsvoering waarbij het belang aan bod is gekomen van het afspreken van heldere verantwoordelijkheden en bevoegdheden bij rectoren/directeuren.

De accountant heeft zowel met de auditcommissie alsook met de gehele Raad van Toezicht gesprekken gevoerd over de controle, de jaarrekening en het accountantsverslag.

Onderwijscommissie

De onderwijscommissie wordt gevormd door drie leden van de Raad van Toezicht. De onderwijscommissie heeft als doel het interne toezicht op de onderwijskwaliteit te borgen en te stimuleren. De onderwijscommissie brengt na iedere vergadering verslag uit in de plenaire vergadering van de Raad van Toezicht.

In het verslagjaar 2023 is de onderwijscommissie drie keer bij elkaar gekomen. Daarnaast is één vergadering, vanwege onvoorziene omstandigheden, geannuleerd en is de agenda schriftelijk behandeld. Periodiek worden kwaliteitsrapportages besproken in het kader van de onderwijsontwikkelcyclus. Over een aantal thema's is uitgebreid besproken. Zo is gesproken over digitale geletterdheid en de visie op het gebruik van devices. Daarbij is aan bod gekomen dat het belangrijk is te zorgen voor een goede borging van ruimte voor reflectie op ethisch handelen.

Tevens is gesproken over de eerste resultaten van kwalitatief onderzoek naar NPO-interventies. Daarbij werden zowel onderzoeksresultaten gedeeld als een ervaring uit de praktijk. Een ander (terugkerend) thema is de voorbereiding op het 4-jaarlijks Onderzoek Bestuur en Scholen door de onderwijsinspectie. Hierbij is tevens het samenspel tussen intern en extern toezicht aan bod gekomen. Tenslotte is in de volle breedte gesproken over passend onderwijs, waaronder ook onderwijs aan nieuwkomers. De onderwijscommissie heeft verzocht later in bredere kring verder het gesprek te voeren op de visie op onderwijs.

Remuneratiecommissie

De remuneratiecommissie ondersteunt de Raad van Toezicht bij het uitvoeren van haar verantwoordelijkheden inzake beloningsaspecten, functionerings- en beoordelingsgesprekken, met betrekking tot de Raad van Bestuur. In het kader van de besluitvorming over de topstructuur heeft de remuneratiecommissie meerdere gesprekken gevoerd met de leden van de Raad van Bestuur. Daarnaast heeft de remuneratiecommissie het jaarlijkse werkgeversgesprek gevoerd. Daartoe is input verzameld bij diverse stakeholders, zoals de GMR en de rectoren/ algemeen directeuren van OMO-scholen. Op basis van de in 2022 gemaakte werkafspraken is in het verslagjaar een reglement voor de remuneratiecommissie vastgesteld.

Besluitenlijst

De Raad van Toezicht heeft in het verslagjaar besluiten genomen over de volgende onderwerpen:

- Bestuursoverdracht van SG de Overlaat en gelijktijdige fusie met OMO Scholengroep De Langstraat
- Scholenfusie Elzendaalcollege en Metameer
- Bestuursoverdracht en fusie Sancta Maria Mavo
- Reglement remuneratiecommissie
- Verslag Raad van Toezicht 2022
- Jaarverslag 2022
- Decharge Raad van Bestuur 2022
- Plan van aanpak Europese Aanbesteding accountantsdiensten vanaf 2024
- Profielschets lid Raad van Toezicht op voordracht van de PGMR
- Verlenging deelname Paul van Geest als lid van de onderwijscommissie
- Geconsolideerde begroting 2024-2028
- Voorlopige gunning Europese Aanbesteding accountantsdiensten
- Governance lab Passend Onderwijs
- Topstructuur

Zelfevaluatie Raad van Toezicht

In het eerste kwartaal van 2024 heeft de Raad van Toezicht een zelfevaluatie gehouden over 2023. Deze zelfevaluatie heeft onder externe begeleiding plaatsgevonden. De externe begeleider heeft met een vragenlijst en individuele interviews input vergaard en vervolgens een gezamenlijke zelfevaluatiesessie begeleid waarbij deels ook de Raad van Bestuur is aangesloten.

De belangrijkste onderwerpen van gesprek waarover afspraken zijn gemaakt:

- verbinding met en betrokkenheid bij andere gremia in de organisatie;
- de agenda en informatievoorziening;

- afronden en benutten van de toezichtvisie, het toezichtkader en het toetsingskader;
- gesprekstechnieken in de vergaderingen.

Tijdens deze bijeenkomst heeft de Raad van Toezicht met de Raad van Bestuur tevens teruggekeken op het proces van besluitvorming over de topstructuur op basis van eigen bevindingen en reacties van stakeholders. Op basis hiervan zijn vervolgafspraken gemaakt en lessen voor de toekomst getrokken.

Beschouwing

2023 stond voor de Raad van Toezicht voor een belangrijk deel in het teken van gesprekken over de strategie en de topstructuur. Het strategisch kader en de eerste contouren van Koers 2030 geven de vereniging richting op samen verder te groeien. De transitieambitie, het borgen van de bestuurlijke continuïteit en een goede overdracht zijn belangrijke uitgangspunten geweest voor de besluitvorming over de topstructuur. De Raad van Toezicht heeft, samen met de Raad van Bestuur, het vertrouwen dat met de ingezette stappen de besturing van de vereniging zich ook in de toekomst ten volle kan richten op de ontwikkeling van goed onderwijs voor elke leerling. Met daarbij veel dank en waardering voor de bestuurlijke integriteit van de Raad van Bestuur in het belang van OMO. De Raad van Toezicht kijkt daarmee positief vooruit naar de volgende jaren.

Bijlagen bij verslag Raad van Toezicht

Samenstelling Raad van Toezicht – per 1 juli 2023							
	Voordracht	Audit-commissie	Onderwijs-commissie	Remuneratie-commissie	Datum eerste benoeming	Datum herbenoeming	Uiterste datum aftreden
De heer dr. Th.W.A (Theo) Camps (voorzitter)	OGMR	n.v.t.	n.v.t.	lid	1-7-2018	1-7-2022	30-6-2026
Mevrouw L. (Lilian) Damen-Evers (vice-voorzitter)	Raad van toezicht	n.v.t.	n.v.t.	voorzitter	1-7-2021	1-7-2025	30-6-2029
De heer prof. dr. P.J.J. (Paul) van Geest	Bisschoppen	n.v.t.	lid	n.v.t.	1-7-2020	1-7-2023 ¹	30-6-2027
De heer dr. H. (Hans) Junggeburdt	Raad van toezicht	lid ²	n.v.t.	n.v.t.	1-7-2017	1-7-2021	30-6-2025
Mevrouw W.L.M. (Wilma) de Koning-Martens	Raad van toezicht	voorzitter	n.v.t.	n.v.t.	1-7-2020 ³	1-7-2024	15-11-2023 ⁴
De heer drs. H. (Harrie) Meelen	PGMR	n.v.t.	lid	n.v.t.	1-7-2016	1-7-2020	30-6-2024
De heer H. (Herman) Molenaar	Raad van toezicht	lid / voorzitter ⁵	n.v.t.	n.v.t.	1-7-2021	1-7-2025	30-6-2029
Mevrouw dr. J. (Joke) Snippe MBA MSc	LGMR	n.v.t.	voorzitter	n.v.t.	1-7-2020	1-7-2024	30-6-2028

Tabel: Samenstelling Raad van Toezicht

¹ Paul van Geest is benoemd voor een eerste zittingstermijn van drie jaar. Dit in verband met de verlenging van de laatste zittingstermijn van zijn voorganger met één jaar.

² Hans Junggeburdt is door de Raad van Toezicht op 30 maart 2023 benoemd tot lid van de Auditcommissie per 1 april 2023.

³ Mevrouw De Koning-Martens is per 1 juli 2020 door de ledenraadvergadering benoemd, maar heeft de functie per 1 september 2020 aanvaard.

⁴ Mevrouw De Koning-Martens is per 15 november 2023 afgetreden

⁵ De heer Molenaar heeft sinds het aftreden van mevrouw De Koning Martens per 15 november 2023 het voorzitterschap van de Auditcommissie overgenomen.

	hoofdactiviteit	nevenactiviteit
De heer dr. Th.W.A. Camps (voorzitter)	Rabobank Pensioen, voorzitter bestuur	Camps & Company BV, bestuurder Pensioenfonds Rabobank, voorzitter bestuur Pensioenfonds TNO, voorzitter Raad van Toezicht IFOK/Cadmus, Chairman Advisory Board Organisatiekunde & bestuurskunde Tias School for Business and Society Tilburg University, Emeritus hoogleraar
Mevrouw drs. L. Damen-Evers (vice-voorzitter)	- Rabobank, coöperatief directeur en voorzitter kring Midden-Brabant (tot 1 september 2023) - directeur coöperatie ontwikkeling (per 1 sept. 2023)	Special Olympics Nationale Spelen Breda – Tilburg 2024, bestuurslid Johan Stekelenburg Stichting, voorzitter bestuur (tot 1-1-2024) Elftal tegen Armoede (tot 1-9-2023) BOV-trofee, jurylid (tot 1-9-2023) Ontdekstation 013, bestuurslid (tot 1-9-2023) 013Food, voorzitter bestuur (tot 1-9-2023) Midpoint Brabant, lid Algemeen Bestuur (tot 1-9-2023)
De heer prof. dr. P.J.J. van Geest	- Erasmus School of Philosophy, hoogleraar Economie en Theologisch denken - Tilburg University, hoogleraar Kerkgeschiedenis - Erasmus Economics and Theology Institute, scientific director	Katholieke Universiteit Leuven, Bijzonder gasthoogleraar, Faculteit der Theologie International scholarly editorships Editor Journal of Economics, Theology and Religion (EUR) Member Scientific Board Studia Borbonica. International Journal of Studies on the House of Bourbon Editor M & O. Tijdschrift voor Management en Organisatie Editor (co-founder) Brill's Studies in Catholic Theology (Brill, Leiden-Boston-Köln) Member advisory Board: Brill's Series in Church History and Religious Culture (Brill, Leiden-Boston-Köln) Editor Brill Series in Church History (Brill, Leiden-Boston-Köln) Editor-in-Chief Brill's Encyclopedia of Early Christianity (Brill, Leiden-Boston-Köln) Memberships Member of the European Academy of Sciences and Arts (EASA, Latin: Academia Scientiarum et Artium Europaea), Class VII: World Religions. Academicus ordinarius (member) Pontificia Academia Theologica, Città del Vaticano. Member Gebiedsbestuur Geesteswetenschappen Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW)

		<p>Member Koninklijke Hollandse Maatschappij der Wetenschappen (KHMW)</p> <p>Member Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns (Fakulteit Kuns en Geesteswetenskappe)</p> <p>Member Council of the Association Internationale d'Etudes Patristiques (AIEP)</p> <p>Member scientific council journal Chiesa e Storia (Rivista dell'Associazione Italiana dei Professori di Storia della Chiesa)</p> <p>External Participant, advisor Erasmus Happiness Economics Research Organisation (EHERO), Erasmus School of Economics (ESE) at Erasmus University Rotterdam (EUR)</p>
De heer dr. H. Junggeburst	JCS Consultancy bv, directeur	<p>UWV Amsterdam Projectleider digitale transformatie</p> <p>Wealer Automotive, Board-Advisor</p> <p>Strategisch Adviseur diverse start-ups op HR-IT</p> <p>Yearth Academy Trainer SHRM</p> <p>AOG Groningen, Kerndocent HR Strategie</p> <p>Bink Kinderopvang, lid Raad van Toezicht en lid remuneratie commissie</p>
Mevrouw drs. W.L.M. de Koning-Martens	KNAW, algemeen directeur	Isala ziekenhuis, vicevoorzitter Raad van Toezicht en voorzitter remuneratiecommissie
De heer drs. H. Meelen		<p>AOB voortgezet onderwijs, kaderlid</p> <p>Geloofsgemeenschap Augustinus Eindhoven, voorzitter</p> <p>Stichting Augustinianum Sorong (bevordering toegankelijkheid middelbaar- en hogeronderwijs voor inheemse bevolking in de Indonesische provincie Papua), lid bestuur</p>
De heer drs. H. Molenaar	H. Molenaar, zelfstandig adviseur	<p>Platform Ondernemend Meierijstad (POM) (onder vereniging Meierijstad), bestuursvoorzitter</p> <p>Van Loon, lid one-tier Raad van Commissarissen</p> <p>MBI BV, lid Raad van Commissarissen</p> <p>De Groot Rosmalen, voorzitter Raad van Advies</p> <p>Van Berlo, VADO, (voorzitter), TCF en Den Ouden (lid)</p>
Mevrouw dr. J. Snippe MBA MSc	SCOH, voor basisonderwijs en peuteropvang, lid College van bestuur	<p>Kennisbenuttingsraad NRO, voorzitter</p> <p>Maatschappelijke commissie Verus, voorzitter</p>

Tabel: Hoofd- en nevenactiviteiten Raad van Toezicht

	Nevenactiviteit
Jos Kusters (voorzitter)	Strategische adviesraad Fontys educatie, voorzitter VO-raad, lid Leden Advies Raad Radboud Universiteit docenten academie, lid Advies Raad
Yvonne Kops (lid)	University College Roosevelt, voorzitter Raad van Toezicht SIVON, voorzitter ledenraad Graduate Commissie Professional Doctorate domein Leren & Professionaliseren, werkveldlid Tilburg School of Humanities and Digital Sciences (TSHD UvT), lid maatschappelijke adviesraad iXperium, Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN), lid strategisch stakeholders overleg

Tabel: Relevante nevenactiviteiten Raad van Bestuur

Verlag Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad

Op het niveau van de vereniging is een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) ingesteld die instemming- en adviesbevoegdheid heeft op bovenschoolse zaken. De GMR is een belangrijke gesprekspartner van de Raad van Bestuur als het gaat om beleid dat voor alle OMO-scholen geldt. Eens in de circa zeven weken vindt formeel overleg plaats tussen de Raad van Bestuur en de GMR.

De GMR is overgestapt van verslaglegging per schooljaar naar kalenderjaar. Dit verslag beslaat de periode augustus 2022 tot en met december 2023.

Samenstelling GMR Schooljaar 2022-2023

Leerlingen

Sarah Broekmeulen, Gijs Nijssen, Berenike Prüfer, Samantha Samsom en Lauren van Summeren.

Ouders

Lucien Heunen, Marie-Louise Jolie, Mara Stevelmans, Rob Timmermans en Rick Ermen.

Personeel

Geert Arts, Anneke Blankers, Jeroen Blom, Ellen Dulk, Ralph van den Heuvel, Marga van den Heuvel, Eric Derks, Cor Kornips, Tom Marx en Willem Norbruis.

Dagelijks bestuur GMR

Het dagelijks bestuur van de GMR bestond in het schooljaar 2022-23 uit de volgende personen:

Voorzitter: Geert Arts (personeel)

Vicevoorzitter: Lucien Heunen (ouder)

Secretaris: Willem Norbruis (personeel)

Vicevoorzitter: Sarah Broekmeulen (leerling)

Dagelijks bestuur OGMR

Voorzitter en budgethouder: Lucien Heunen

Secretaris: Mara Stevelmans

Dagelijks bestuur LGMR

Voorzitter en Budgethouder: Sarah Broekmeulen

Secretaris: Gijs Nijssen

Samenstelling GMR schooljaar 2023-2024

Leerlingen

Damiën Hiersteiner, Husna Sharif, Imke Eva van IJzendoorn, Timothy Nuan Paul Vierhout, Xiomara Jada Lamse.

Ouders

Arno Sparidaens, Marie-Louise Jolie, Mara Stevelmans, Rob Timmermans en Rick Ermen.

Personeel

Jeroen Nelissen, Anneke Blankers, Jeroen Blom, Ellen Dulk, Ralph van den Heuvel, Marga van den Heuvel, Eric Derks, Cor Kornips, Tom Marx en Patrick Tirions.

Dagelijks bestuur GMR

Het dagelijks bestuur van de GMR bestond in het schooljaar 2023-24 uit de volgende personen:

Voorzitter: Jeroen Blom (personeel)
Vicevoorzitter: Ellen Dulk (personeel)
Secretaris: Cor Kornips (personeel)
Vicevoorzitter: Sarah Broekmeulen (leerling)

Dagelijks bestuur OGMR

Voorzitter en budgethouder: Rob Timmermans
Secretaris: Mara Stevelmans

Dagelijks bestuur LGMR

Voorzitter en Budgethouder: Imke van IJzendoorn
Secretaris: Timothy Nuan Paul Vierhout

Meer informatie over de GMR is terug te vinden op www.omo.nl.

Agenda van de GMR

Deze loopt parallel met de onderwerpen op de beleidsagenda van de Raad van Bestuur. De onderwerpen worden aan de GMR voorgelegd nadat deze in het CSO zijn besproken.

Communicatie met de achterban

Deze verloopt via het digitale platform, genaamd MR Centraal. Hiermee onderhoudt de GMR contact met de MR's als mede met de platforms personeel, ouders en leerlingen. Bovendien fungeert MR Centraal als elektronische werkomgeving voor alle medezeggenschapsorganen van de vereniging.

De GMR OMO heeft ook een eigen pagina op het sociale netwerk ONS. Alle leerlingen, ouders en personeelsleden die lid zijn van een MR van een OMO-school hebben toegang tot dit medium. Regelmatig wordt deze informatiebron voorzien van medezeggenschapsnieuws.

Het platform personeel komt normaal gesproken zes keer per jaar bijeen rond één of meerdere thema's. De volgende onderwerpen kwamen in de bijeenkomsten aan bod:

- Leerlingenparticipatie binnen OMO
- Functiebeschrijving ambtelijk secretaris
- Kadernota 2023
- Tekst ouderbijdrage in schoolgidsen
- Financiële kaders 2022-2027 (september 2022)
- Geconsolideerde meerjarenbegroting 2023-2027
- Herziene klokkenluidersregeling
- Koers 2030
- Medewerkersonderzoek 2024
- Schoolkosten (vrijwillige ouderbijdrage)
- Onderhandelaarsakkoord funderend onderwijs

De leden van het personeelsplatform hebben bovendien de gelegenheid om te reageren naar aanleiding van conceptbeleidsstukken van de Raad van Bestuur. Bovendien wordt het platform gebruikt als een klankbord voor de vakcentrales.

De personeelsgeleding van de GMR heeft in december en januari een informatieve en drukbezochte scholingsavond georganiseerd voor zowel ervaren als minder ervaren ouders, leerlingen en personeelsleden uit de verschillende MR's.

OMO MR Congres

Ook dit jaar was er weer het OMO MR Congres in Hapert en wel op woensdag 29 maart 2023 met ongeveer 160 aanmeldingen uit verschillende geledingen. Bij de aanmeldingen waren ook de vakbonden en GMR-vertegenwoordigers van andere schoolbesturen aanwezig.

Leerlingen

In 2023 was er op donderdag 8 december een congres voor de leerlingen georganiseerd door de leerlingenraad van OMO. Tevens organiseren de leerlingen vanuit de leerlingenraad regelmatig pizzapanels en hebben ze een eigen sociale media platform, Instagram account: [leerlingennetwerk.omo](https://www.instagram.com/leerlingennetwerk.omo).

Netwerk GMR

De personeelsgeleding van de GMR participeert in een landelijk overlegorgaan (VOCL) van de GMR's van vier grotere schoolbesturen, zijnde Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO), Ons Middelbaar Onderwijs, Carmel en Lucas. De personeelsgeleding heeft contact met vakcentrales, VO-raad, onderwijsinspectie, Ministerie van Onderwijs en leden van de vaste Kamercommissie van onderwijs.

GMR en Raad van Toezicht

In december 2022 en in oktober 2023 heeft er een ontmoeting plaatsgevonden tussen de leden van de Raad van Toezicht en de GMR.

Jaarrekening

Jaarrekening 2023 - vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

Geconsolideerde jaarrekening

Geconsolideerde balans per 31 december 2023

ACTIVA	31 december 2023	31 december 2022
Materiële vaste activa	487.028	437.286
Financiële vaste activa	12	13
VASTE ACTIVA	487.040	437.299

Vorderingen	26.172	24.486
Liquide middelen	232.409	253.626
VLOTTENDE ACTIVA	258.581	278.112
TOTAAL ACTIVA	745.621	715.411
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN	284.908	238.898
VOORZIENINGEN	5.223	35.254
LANGLOPENDE SCHULDEN	298.405	309.547
KORTLOPENDE SCHULDEN	157.085	131.712
TOTAAL PASSIVA	745.621	715.411

(bedragen x € 1.000)

Geconsolideerde staat van baten en lasten kalenderjaar 2023

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Rijksbijdragen	679.357	624.641	651.166
Overige subsidies	17.281	16.316	15.873
Overige baten	15.972	12.060	16.358
BATEN	712.610	653.017	683.397
Personeelslasten	556.628	532.014	536.113
Afschrijvingen	27.186	28.121	26.835
Huisvestingslasten	44.200	51.553	28.097
Overige lasten	74.291	74.316	61.537
LASTEN	702.305	686.004	652.582
SALDO BATEN EN LASTEN	10.305	-32.987	30.815
Financiële baten en lasten	5.430	-2.676	-1.961
RESULTAAT	15.735	-35.663	28.854

(bedragen x € 1.000)

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2023

	2023	2022
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	10.305	30.814
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen	27.021	25.058
- mutaties voorzieningen excl herschikking	244	-558
	27.265	24.500
Veranderingen in vlottende middelen:		
- vorderingen	-1.686	-8.564
- kortlopende schulden	7.995	28.516
	6.309	19.952
Betaalde interest	5.430	-1.961
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	49.309	73.305
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
(Des)investeringen materiële vaste activa	-77.183	-65.515
Vrijval gerealiseerde bouwprojecten	417	-689
(Des)investeringen financiële vaste activa	1	587
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-76.765	-65.617
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie langlopende schulden	-11.142	-1.096
Mutatie bouwkredieten overheid	17.381	5.047
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	6.239	3.951
Mutatie liquide middelen	-21.217	11.639
Eindstand liquide middelen	232.409	253.626
Beginstand liquide middelen	253.626	241.987
Mutatie liquide middelen	-21.217	11.639

(bedragen x € 1.000)

Grondslagen voor Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Activiteiten

De kernactiviteit van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs te Tilburg is het bieden van 'goed onderwijs' vanuit een katholieke identiteit aan jongeren in de leeftijd van 11 tot 18 jaar om hen voor te bereiden op het vervolgonderwijs en in het verlengde daarvan op een plaats in de maatschappij.

Grondslagen voor de consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling van Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs. In de geconsolideerde jaarrekening zijn alle financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende rechtspersonen waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd.

Verderop in deze jaarrekening zijn de financiële gegevens van de deelnemingen vermeld, die in de geconsolideerde jaarrekening zijn opgenomen. Een deelneming is een rechtspersoon waarop direct of indirect invloed van betekenis kan worden uitgeoefend door de vereniging. Deelnemingen worden gewaardeerd op basis van het aandeel van de vereniging in de nettovermogenswaarde van de deelnemingen. Dit aandeel wordt bepaald op basis van de gerechtigdheid van de vereniging in het eigen vermogen van de deelneming gedurende het bestaan of bij liquidatie van de betreffende deelneming.

De financiële gegevens van de deelnemingen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. Belangen van derden in het vermogen en in het resultaat van deelnemingen zijn afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht.

Fusies en overnames

In 2023 heeft vereniging Ons Middelbaar Onderwijs de school SG De Overlaat overgenomen. Deze is ingefuseerd bij SG De Langstraat. Er is sprake van een verwerking van de fusie conform de pooling-of-interests methode. De overnamedatum is 1 augustus 2023, maar de cijfers zijn verwerkt vanaf 1 januari 2023. Hierdoor is het volledige resultaat van SG De Overlaat verantwoord in de cijfers van de vereniging. Daarnaast zijn de activa en passiva ingebracht. Tevens zijn de cijfers 2022 van SG De Overlaat opgenomen in de vergelijkende cijfers 2022.

Stelselwijziging

Tot en met 2022 werden de uitgaven groot onderhoud ten laste van een voorziening groot gebracht. De jaarlijkse dotatie was gebaseerd op het toekomstige groot onderhoud van de komende 10 jaren.

Per 1 januari is een stelselwijziging doorgevoerd en wordt het onderhoud en investeringen in gebouwen, verbouwingen geactiveerd volgens de componentenmethode. Het saldo van de voorziening groot onderhoud (€ 30,2 miljoen) is begin 2023 toegevoegd aan het eigen vermogen in de vorm van een bestemmingsreserve onderhoud. Hiermee is gekozen voor optie 3 uit overgangsbepaling RJ 660.604.

In 2022 bedroeg de jaarlijkse dotatie groot onderhoud € 2,9 miljoen. In 2023 en volgende jaren is deze dotatie komen te vervallen. Vanaf 2023 wordt het groot onderhoud geactiveerd en zullen de afschrijvingskosten groot onderhoud in de eerste jaren lager zijn dan de in vorige jaren gedane dotaties. In 2023 bedragen de afschrijvingskosten groot onderhoud € 97.000. In de jaren 2024 tot en met 2028 lopen de begrote afschrijvingskosten op van € 0,7 miljoen naar € 2,6 miljoen.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening over 2023 is opgesteld conform de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Tevens is Richtlijn 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd. In deze richtlijn zijn voor de sector presentatie-, waarderings- en verslaggevingsvoorschriften opgenomen.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Hierbij is het uitgangspunt dat reguliere onderwijstaken gelijkmatig over het schooljaar zijn verspreid. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen, die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

De bedragen in de jaarrekening worden gepresenteerd in duizenden euro's. Als gevolg van afrondingen zijn in sommige gevallen geringe verschillen ontstaan. Deze verschillen tasten het getrouwe beeld van de jaarrekening niet aan en zijn geen belemmering voor het verkrijgen van het vereiste inzicht. In diverse tekstuele toelichtingen en in enkele tabellen worden nog bedragen in euro's of miljoenen euro's vermeld.

Financiële instrumenten

Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van diverse financiële instrumenten. De financiële instrumenten omvatten onder meer vorderingen, geldmiddelen, effecten, leningen, crediteuren en overige kortlopende schulden. De in de balans verantwoorde financiële instrumenten worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van middelen worden kredietrisico en renterisico zoveel mogelijk uitgesloten. Het uitzetten van middelen en het gebruik van rente-instrumenten hebben een prudent karakter en zijn niet gericht op het genereren van extra inkomsten door het aangaan van overmatige risico's.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Algemeen

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijging- of vervaardigingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Vanaf 1 januari 2023 wordt er op investeringen inzake gebouwen, verbouwingen en onderhoud afgeschreven volgens de componentenmethode.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen per activatype zien er als volgt uit:

Activatype	Afschrijvingstermijn	Percentage
Grond	n.v.t.	n.v.t.
Gebouwen/verbouwingen	Componentenmethode	divers
Onderhoud	Componentenmethode	divers
Leer- en hulpmiddelen	10 jaar	10%
Meubilair/inrichting	15 jaar	6,67%
Apparatuur	5 jaar	20%
Automatiseringsapparatuur/programmatuur	5 jaar	20%
Boeken intern boekenfonds	4 jaar	25%
Vervoermiddelen	5 jaar	20%

Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

De aangewende investeringssubsidies worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de materiële vaste activa.

Activa met een aanschafwaarde onder de 2.500 euro worden regelmatig vervangen. Als gevolg hiervan is op de balans een vast bedrag ('constante waarde') van 5,2 miljoen euro opgenomen voor activa onder de 2.500 euro, met als uitgangspunt dat sprake is van een ideaalcomplex: jaarlijkse aanschaf en afschrijving zijn nagenoeg gelijk. De hoogte van de constante waarde wordt gevolgd en is in verslagjaar 2018 getoetst met de realiteit. Desgewenst kan deze op enig moment worden aangepast. Op de constante waarde wordt niet afgeschreven.

Gebouwen en terreinen

De investeringen in gebouwen tot en met 2022, waarvan het juridisch en economisch eigendom bij de vereniging berust, worden op de balans geactiveerd en lineair afgeschreven in 40 jaar (nieuwbouw) of 20 jaar (verbouw). Investerings vanaf 1-1-2023 worden afgeschreven volgens de componentenmethode.

Op gebouwen gefinancierd door de overheid rust een (economisch) claimrecht van de gemeenten. Het juridische eigendom van deze gebouwen berust bij vereniging Ons Middelbaar Onderwijs en het economisch eigendom bij gemeenten. Evenwel is het mogelijk dat een deel van deze gebouwen door de vereniging zelf is gefinancierd, waarbij geen economisch claimrecht is verworven. Dit deel van de gebouwen wordt geactiveerd en afgeschreven.

Vanwege de onbeperkte gebruiksduur wordt op terreinen niet afgeschreven.

Inventaris en apparatuur / andere vaste bedrijfsmiddelen

De activeringsgrens voor de aanschaf van inventaris, apparatuur en andere bedrijfsmiddelen bedraagt 2.500 euro. Investerings met een aanschafwaarde van minder dan 2.500 euro per investeringsbeslissing worden rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Jaarlijks vindt er een administratieve opschoning van activa plaats, die meer dan een jaar geleden volledig waren afgeschreven.

Projecten in uitvoering

De projecten in uitvoering worden opgenomen tegen de vervaardigingskosten. Na afronding van de projecten worden de gelden van de overheid, die ter financiering zijn ontvangen, in mindering gebracht op de investeringsuitgaven van het betreffende project.

Financiële vaste activa

Overige vorderingen

De overige vorderingen bestaan uit verstrekte leningen aan derden. Deze zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende activa

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Oninbare vorderingen worden afgeboekt.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen, die niet direct ter beschikking staan, worden verwerkt onder de vorderingen. Liquide middelen, die ten minste 12 maanden niet direct ter beschikking staan, worden gepresenteerd onder de financiële vaste activa.

Eigen vermogen

De gelden die zijn opgenomen onder het eigen vermogen betreffen publieke en private gelden.

Algemene reserve

De algemene reserve geldt ter waarborging van de continuïteit van de totale OMO-organisatie op de lange termijn.

Bestemmingsreserves

Binnen vereniging Ons Middelbaar Onderwijs zijn momenteel bestemmingsreserves gevormd voor de ontvangen OCW gelden inzake NPO, werkdrukvermindering, professionalisering leraren, de overgedragen reserves vanuit de samenwerkingsverbanden en vanuit de opheffing van de voorziening groot onderhoud.

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen worden gevormd ter dekking van toekomstige uitgaven inzake bijzondere doeleinden. Aan de vorming van een bestemmingsfonds ligt een verplichting ten grondslag die is opgelegd door derden.

Resultaatbestemming

In deze jaarrekening zijn de resultaatbestemmingen verwerkt over het verslagjaar.

Voorzieningen

Onder de voorzieningen worden de personele voorzieningen en de overige voorzieningen gepresenteerd. Tenzij anders aangegeven worden de voorzieningen opgenomen tegen nominale waarde.

Een voorziening in verband met verplichtingen wordt uitsluitend gevormd indien op balansdatum aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- vereniging Ons Middelbaar Onderwijs heeft een huidige in recht afdwingbare of feitelijke verplichting op grond van een gebeurtenis uit het verleden;
- het is waarschijnlijk dat een uitstroom van middelen vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen; en
- een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van het bedrag van de verplichting.

Personele voorzieningen

Hieronder is de voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea van personeelsleden. Dit is een statische voorziening waarvan jaarlijks de hoogte per ultimo verslagjaar wordt bepaald door het aantal personeelsleden (in fte's) te vermenigvuldigen met een bedrag van 900 euro.

Overige voorzieningen

Hieronder is tot en met 2022 de voorziening groot onderhoud opgenomen. Begin 2023 is het saldo van deze voorziening (€ 30,2 miljoen) toegevoegd aan het eigen vermogen in de vorm van een bestemmingsreserve. Voor de toekomstige inzet van deze bestemmingsreserve zal nog beleid worden geformuleerd. Het onderhoud van 2023 en verder wordt voortaan geactiveerd volgens de componentenmethode.

Langlopende schulden

Schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar worden aangeduid als langlopend. De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de schuld.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de schuld.

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Bij de bepaling van het exploitatieresultaat worden de baten en lasten toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdragen worden tijdsevenredig aan het jaar toegerekend waarop deze betrekking hebben.

De niet-geormerkte OCW-subsidies en geormerkte OCW-subsidies zonder verrekeningsclausule worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar van toewijzing, tenzij op basis van een bestedingsplan mag worden aangenomen dat de met de subsidie bekostigde activiteiten nog niet in dat jaar hebben plaatsgevonden. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

De geormerkte OCW-subsidies met verrekeningsclausule worden in het jaar, waar de gesubsidieerde lasten worden verwerkt, ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord. Niet-bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet-bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

De doorbetaalde rijksbijdragen vanuit samenwerkingsverbanden worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar van toewijzing.

Overige exploitatiesubsidies

Overige exploitatiesubsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar, waarin de gesubsidieerde lasten zijn verwerkt, waarin de opbrengsten zijn gedeerd of waarin het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Pensioenen

De vereniging en de stichting hebben voor haar medewerkers een toegezegd pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende medewerkers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddelde verdiende loon berekend over de jaren dat de medewerker pensioen heeft opgebouwd bij Ons Middelbaar Onderwijs.

De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De vereniging betaalt hiervoor premies, waarvan 70% door de werkgever wordt betaald en 30% door de medewerker.

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat.

Vanaf 2015 moeten pensioenfondsen bij beleidsbeslissingen gebruik maken van de zogenaamde beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is een gemiddelde over twaalf maanden. De beleidsdekkingsgraad op 31 januari 2024 was 113,9%.

Pensioenfondsen zijn wettelijk verplicht om financiële buffers te hebben: extra geld voor tijden dat het financieel slechter gaat.

De pensioenregels schrijven voor, dat de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 126% moet zijn. Dan heeft men voldoende financiële buffers. Daarnaast is wettelijk bepaald, dat de beleidsdekkingsgraad niet langer dan 5 jaar onder 104,2% mag liggen.

De pensioenen worden per 1 januari 2024 verhoogd met 3,03%. Dit is gelijk aan de volledige prijsstijging in de periode van september 2022 tot september 2023. De financiële positie van ABP laat dit toe. Het ABP mag gebruik maken van soepelere regels, omdat het ABP heeft aangegeven over te willen stappen naar het vernieuwde pensioenstelsel.

De vereniging heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De vereniging heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Balans

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

Materiële vaste activa	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Andere vaste bedrijfsmiddelen	In uitvoering	Totaal
Aanschafwaarde op 1 januari 2023	501.398	137.512	2.782	19.198	660.890
Afschrijvingen tot 1 januari 2023	-160.061	-70.274	-2.020	-	-232.355
Boekwaarde 1 januari 2023	341.337	67.238	762	19.198	428.535
Mutaties:					
Cum. aanschafwaarde SG De Overlaat 1-1-2023	8.060	7.902	31	135	16.128
Cum. Afschrijvingen SG De Overlaat 1-1-2023	-3.521	-3.838	-21	-	-7.380
Aanschafwaarde op 1 januari 2023	509.458	145.414	2.813	19.333	677.018
Afschrijvingen tot 1 januari 2023	-163.582	-74.112	-2.041	-	-239.735
Gecorrigeerde boekwaarde 1 januari 2023	345.876	71.302	772	19.333	437.283
Investerings	8.342	11.465	503	56.970	77.280
Gerealiseerde bouwprojecten	11.417	-	-	-11.834	-417
Afschrijvingen	-14.050	-12.536	-434	-	-27.021
Desinvesteringen	-200	-2.284	-	-	-2.484
Afschrijving over desinvesteringen	121	2.266	-	-	2.387
	5.630	-1.089	69	45.136	49.745
Aanschafwaarde op 31 december 2023	529.017	154.595	3.316	64.469	751.397
Afschrijvingen t/m 31 december 2023	-177.511	-84.382	-2.475	-	-264.369
Boekwaarde 31 december 2023	351.506	70.213	841	64.469	487.028

(bedragen x € 1.000)

Gebouwen en terreinen

De vereniging is juridisch eigenaar van het grootste gedeelte van de gebouwen en terreinen van de scholen. Door wettelijke bepalingen kunnen de onroerende zaken, die door gemeenten zijn gefinancierd, uitsluitend na toestemming van en onder verrekening met gemeenten worden vervreemd.

Sinds 1 januari 2000 is een aantal doordecentralisatie-overeenkomsten met gemeenten afgesloten. Bij de hieronder vallende (school)gebouwen komt het economische eigendom gedurende de looptijd van de overeenkomst toe aan de vereniging. Het economisch eigendom wordt, in aansluiting op de uitgangspunten van de decentralisatie van Rijk naar Gemeenten in 1997, ten principale door Ons Middelbaar Onderwijs *om niet* overgenomen.

Aan de hand van financieringsmodellen worden de toekomstige kosten en vergoedingen per doordecentralisatiecontract voor de gehele contractduur inzichtelijk gemaakt om de beschikbare investeringsruimte te bepalen. Hierbij wordt uitgegaan van een aantal vaste uitgangspunten zoals een kosten- en vergoedingenindex, een interne rekenrente, een risicoreservering, vervangingsinvesteringen, verkoop van boekwaarden gronden per einde contract en eigen bijdragen vanuit scholen.

Door de toetreding van SG De Overlaat tot Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs is de boekwaarde voor een bedrag van € 1,6 miljoen toegenomen.

Inventaris en apparatuur / andere vaste bedrijfsmiddelen

Door de toetreding van SG De Overlaat tot de Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs is de boekwaarde voor een bedrag van € 4,1 miljoen toegenomen.

In 2023 is er voor een bedrag van € 2,3 miljoen aan desinvesteringen opgenomen. Dit heeft grotendeels betrekking op jaarlijkse administratieve desinvesteringen.

Projecten in uitvoering

Gedurende de uitvoering van bouwkundige activiteiten worden de uitgaven verantwoord onder de post 'projecten in uitvoering'. Nadat de werkzaamheden zijn afgerond, worden de kosten gesaldeerd met de ter financiering ontvangen bouwsubsidies (investeringssubsidies). De projecten, die voor eigen rekening gebouwd en gefinancierd zijn, worden geactiveerd onder gebouwen en terreinen en gedurende de economische levensduur afgeschreven.

Kijk bij [huisvestingprojecten](#) voor een nadere toelichting op de projecten in uitvoering.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2023	Investeringen en verstrekte leningen	Desinvesteringen en afgeloste leningen	Boekwaarde 31-12-2023
Overige vorderingen	13	0	1	12
	13	0	1	12

(bedragen x € 1.000)

Overige vorderingen

De overige vorderingen bestaan uit verstrekte leningen aan medewerkers van OMO in het kader van deelneming aan de Stichting OMO Fonds. Deelnemers aan dit OMO Fonds kunnen, indien zij in moeilijke financiële omstandigheden verkeren, een beroep doen op geldelijke steun vanuit deze stichting.

Vorderingen

Vorderingen	31 december 2023		31 december 2022	
Debiteuren		1.331		1.864
OCW		-		2.545
Leerlingen		1.829		1.429
Overige overheden		9.344		7.927
	Personeel	15		4
	Overige	5.490		3.847
Overige vorderingen		5.505		3.851
Overlopende activa		8.163		6.870
		26.172		24.486

(bedragen x € 1.000)

Debiteuren

De debiteuren betreffen voornamelijk vorderingen inzake samenwerkingsverbanden € 1,1 miljoen en detacheringen.

OCW

Eind 2022 was de door het ministerie van OCW toegekende subsidie arbeidsmarkttoelage Nationaal Programma Onderwijs nog niet ontvangen. Deze is in 2023 ontvangen. Door de opheffing van het Jeroen Bosch College per 1-8-2022 is er een vordering van € 1,4 miljoen opgenomen vanwege het niet ontvangen van 5 maanden basisbekostiging. Alle leerlingen zijn overgenomen door het Rodenborch-College en zijn binnen de Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs gebleven. In 2023 is deze vordering ten laste van het verenigingsresultaat gebracht.

Leerlingen

Het betreft hier de vorderingen op ouders van leerlingen inzake de vrijwillige ouderbijdrage, bijdragen in reizen en excursies en bijdragen lesmaterialen.

Overige overheden

De vorderingen op gemeentes betreffen voornamelijk bijdrages in bouwprojecten (€ 1,0 miljoen) een kapitaalslastenvergoeding (€ 0,5 miljoen) en doordecentralisatievergoedingen (€ 6,8 miljoen).

Overige vorderingen

De overige vorderingen betreffen met name nog te ontvangen bedragen van derden, nog te verrekenen bedragen met derden en terug te vorderen btw.

Overlopende activa

De post overlopende activa bestaat voornamelijk uit in het huidige verslagjaar verrichte betalingen, waarvan de kosten verantwoord worden in het volgende verslagjaar. Het betreft hier bijvoorbeeld de jaarlijkse betaling van contributies, licenties, contracten en de huurkosten, die betaald zijn aan distributeurs van leermiddelen.

Liquide middelen

Liquide middelen	31 december 2023	31 december 2022
Kasmiddelen	58	66
Tegoeden op bank- en girorekeningen	232.363	253.556
Deposito's	0	0
Overige	-12	4
	232.409	253.626

(bedragen x € 1.000)

Voor een overzicht van de kasstromen wordt verwezen naar het [kastroomoverzicht](#).

Eigen vermogen

De mutaties in het eigen vermogen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Saldo 1 januari 2023	Mutatie SG De Overlaat	Saldo 1 januari 2023 gecorrigeerd	Stelselwijziging groot onderhoud	Overige mutatie	Resultaat 2023	Saldo 31 december 2023
Algemene reserve							
Algemene reserve	176.816	4.096	180.912	-	25	12.243	193.180
Totaal algemene reserve	176.816	4.096	180.912	-	25	12.243	193.180
Bestemmingsreserve (publiek)							
Nationaal Programma Onderwijs	27.605	680	28.285	-	-	4.985	33.270
Werkdrukverlaging	18.948	197	19.145	-	103	-744	18.504
Professionalisering leraren	3.364	49	3.413	-	-	-830	2.583
Reserves Samenwerkingsverband	2.624	-	2.624	-	-86	264	2.802
Onderhoud	-	-	-	30.275	-	-	30.275
Totaal bestemmingsreserve (publiek)	52.541	926	53.467	30.275	17	3.675	87.434
Bestemmingsfonds (privaat)							
Bestemmingsfonds private gelden	4.519	-	4.519	-	-42	-183	4.294
Totaal bestemmingsfonds (privaat)	4.519	-	4.519	-	-42	-183	4.294
	233.876	5.022	238.898	30.275	-	15.735	284.908

(bedragen x € 1.000)

Resultaat

Het exploitatieresultaat over 2023 bedraagt € 15,7 miljoen positief.

Resultaatbestemming 2023

Bestemming resultaat	
Het resultaat wordt als volgt bestemd:	
Toevoeging aan de algemene reserve	12.243
Onttrekking aan de bestemmingsfondsen	-183
Toevoeging aan de bestemmingsreserve NPO	4.985
Onttrekking aan de bestemmingsreserve WV	-744
Onttrekking aan de bestemmingsreserve PL	-830
Toevoeging aan de bestemmingsreserve SWV	264
	15.735

(bedragen x € 1.000)

Bestemmingsreserve

NPO, Werkdrukverlaging en Professionalisering leraren

Doordat de middelen vanuit de Regelingen NPO, Werkdrukverlaging en Professionalisering leraren zijn aangemerkt als reguliere lumpsum (normatieve Rijksbijdrage), worden de baten verantwoord in het boekjaar waarop de toekenning betrekking heeft. De lasten worden ook verantwoord in het verslagjaar waarop deze lasten betrekking hebben. Eventueel niet bestede middelen in het verslagjaar leiden tot een positiever exploitatieresultaat. Voor deze niet bestede middelen is op balansdatum een bestemmingsreserve gevormd.

Reserves Samenwerkingsverband

De samenwerkingsverbanden hebben extra middelen uitgekeerd vanwege het afbouwen van hun financiële reserves.

Bestemmingsreserve onderhoud

Per 1 januari is een stelselwijziging doorgevoerd en wordt het onderhoud en investeringen in gebouwen, verbouwingen geactiveerd volgens de componentenmethode. Het saldo van de voorziening groot onderhoud (€ 30,2 miljoen) is begin 2023 toegevoegd aan het eigen vermogen in de vorm van een bestemmingsreserve onderhoud. Hiermee is gekozen voor optie 3 uit overgangsbepaling RJ 660.604.

Bestemmingsfondsen

De private bestemmingsfondsen zijn met name gevormd uit voormalige reserves van eigen activiteiten (€ 2,5 miljoen) en voormalige reserves van opgeheven stichtingen boekenfondsen en steunstichtingen (€ 1,8 miljoen).

Voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 1 januari 2023	Mutatie SG De Overlaat	Saldo 1 januari 2023 gecorrigeerd	Stelselwijziging groot onderhoud	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo 31 december 2023	Kortlopend deel < 1 jaar	Langlopend deel > 1 jaar
Jubilea	4.868	111	4.979	-	928	684	5.223	693	4.530
Personeelsvoorzieningen	4.868	111	4.979	-	928	684	5.223	693	4.530
Groot onderhoud	30.275	-	30.275	-30.275	-	-	-	-	-
Overige voorzieningen	30.275	-	30.275	-30.275	-	-	-	-	-
	35.143	111	35.254	-30.275	928	684	5.223	693	4.530

(bedragen x € 1.000)

Personeelsvoorzieningen

Conform de CAO VO heeft het personeel bij het bereiken van een jubileumdatum aanspraak op een jubileumgratificatie. Deze bedraagt bij een 25-jarig dienstverband 50% en bij een 40-jarig dienstverband 100% van het maandsalaris. Hiervoor is een voorziening 'Jubileumuitkeringen' gevormd. De hoogte van de voorziening wordt bepaald door voor ieder personeelslid in de organisatie een bedrag van € 900 op te nemen, naar rato van de betrekkingsomvang. Voor de gehele OMO organisatie bedraagt de voorziening op 31 december 2023 € 5,2 miljoen.

Overige voorzieningen

Per 1 januari 2023 wordt het onderhoud geactiveerd volgens de componentenmethode. Het saldo van de voorziening groot onderhoud is begin 2023 toegevoegd aan het eigen vermogen in de vorm van een bestemmingsreserve. Voor de inzet van deze bestemmingsreserve zal nog financieel beleid dienen te worden geformuleerd.

Langlopende schulden

Langlopende schulden	Boekwaarde 1 januari 2023	Mutatie SG De Overlaat	Boekwaarde 1 januari 2023	Aan-gegane leningen	Aflos-singen huidig jaar	Aflos-singen volgend jaar	Boek-waarde 31 december 2023	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar
BNG Bank 2,99%	29.532	-	29.532	-	1.875	1.875	27.657	7.500	20.157
Ministerie van Financiën 1,12%	34.668	-	34.668	-	1.333	1.333	33.335	5.332	28.003
Ministerie van Financiën 1,05%	47.915	-	47.915	-	1.917	1.917	45.998	7.668	38.330
Ministerie van Financiën 0,96%	6.132	-	6.132	-	292	292	5.840	1.168	4.672
Ministerie van Financiën 1,06%	6.844	-	6.844	-	264	264	6.580	1.052	5.528
Ministerie van Financiën 1,23%	28.420	-	28.420	-	980	980	27.440	3.920	23.520
Ministerie van Financiën 0,16%	6.600	-	6.600	-	300	300	6.300	1.200	5.100
Ministerie van Financiën 0,10%	12.600	-	12.600	-	450	450	12.150	1.800	10.350
Europese Investerings-bank 0,43%	44.000	-	44.000	-	4.000	4.000	40.000	16.000	24.000
Krediet-instellingen	216.711	-	216.711	-	11.411	11.411	205.300	45.640	159.660
Doordecen-tralisatie-gelden	85.110	7.726	92.836	14.445	14.176	-	93.105	3.543	89.562
	301.821	7.726	309.547	14.445	25.587	11.411	298.405	49.183	249.222

(bedragen x € 1.000)

Kredietinstellingen

Ten behoeve van de financiering van nieuwbouwprojecten binnen gemeenten waar sprake is van doordecentralisatie zijn leningen afgesloten.

In 2015 is een zestal hypothecaire leningen afgesloten bij de BNG Bank voor een totaalbedrag van € 45,0 miljoen. De totale jaarlijkse aflossing bedraagt € 1,9 miljoen.

Voor toekomstige bouwprojecten is in 2017 is een lening afgesloten bij de European Investment Bank voor € 60 miljoen en in 2018, 2019 en 2020 een zevental leningen bij het Ministerie van Financiën voor een totaal bedrag van € 163,1 miljoen.

Kredietverstrekker	Hoofdsom	Rente	Looptijd	Hypotheekrecht/pandrecht
BNG Bank	7.600	2,99%	2015 t/m 2029	Markesingel 2, Helmond
BNG Bank	7.400	2,99%	2015 t/m 2029	Olympiaweg 8a, Waalwijk
BNG Bank	7.200	2,99%	2015 t/m 2029	Prins Willem Alexander Sportpark 15, Veghel
BNG Bank	6.200	2,99%	2015 t/m 2029	Muntelaar 4, Veghel
BNG Bank	6.300	2,99%	2015 t/m 2029	Titus Brandsmalaan 1, Vught
BNG Bank	10.300	2,99%	2015 t/m 2029	Merendreef 1, Valkenswaard
European Investment Bank	60.000	0,43%	2019 t/m 2034	Deurne, Cuijk, Bergen op Zoom
Ministerie van Financiën	40.000	1,12%	2015 t/m 2029	Gemeentegarantie Roosendaal
Ministerie van Financiën	57.500	1,05%	2018 t/m 2048	Gemeentegarantie Den Bosch
Ministerie van Financiën	7.900	1,06%	2019 t/m 2049	Gemeentegarantie Nuenen
Ministerie van Financiën	7.300	0,96%	2019 t/m 2044	Gemeentegarantie Asten
Ministerie van Financiën	29.400	1,23%	2020 t/m 2052	Gemeentegarantie Helmond
Ministerie van Financiën	7.500	0,16%	2020 t/m 2045	Gemeentegarantie Sint-Michielsgestel
Ministerie van Financiën	13.500	0,10%	2021 t/m 2051	Gemeentegarantie Deurne
	268.100			

(bedragen x € 1.000)

Doordecentralisatiegelden

Met de doordecentralisatie van huisvestingsvoorzieningen komen jaarlijks middelen beschikbaar. Deze middelen zijn afkomstig van gemeenten waarmee een doordecentralisatie-overeenkomst is gesloten en zijn bedoeld voor het realiseren en in stand houden van goede huisvestingsvoorzieningen in die gemeenten. De middelen worden in een later jaar ingezet ten behoeve van de huisvesting in de betreffende gemeenten.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden	31 december 2023		31 december 2022	
Kredietinstellingen		11.411		11.411
Crediteuren		17.484		16.722
OCW		-		-
Loonheffing	24.552		22.456	
Omzetbelasting	151		121	
Belastingen en premies sociale verzekeringen		24.703		22.577
Schulden terzake van pensioenen		6.907		7.100
Overige kortlopende schulden		8.719		7.119
Subsidies OCW niet-geormerkt	1.562		4.581	
Subsidies OCW geormerkt	32.666		28.984	
Vooruitontv. investeringssubsidies	23.844		6.463	
Vooruitontv. bedragen	10.419		8.763	
Vakantiegeld- en dagen	17.349		15.733	
Eindeschooljaarsuitkering	471		440	
Bindingstoelage	1.502		1.484	
Overige	48		335	
Overlopende passiva		87.861		66.783
		157.085		131.712

(bedragen x € 1.000)

Kredietinstellingen

Eind 2023 is € 11,4 miljoen als aflossingsverplichting voor komend jaar opgenomen als kortlopende schuld inzake kredietinstellingen.

OCW

In 2023 en 2022 zijn er geen geormerkte subsidies afgelopen met een verrekening clausule

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan grotendeels uit in 2023 aangegane verplichtingen, waarvan de betaling in kalenderjaar 2024 zal plaatsvinden en uit baten, die in kalenderjaar 2024 moeten worden verantwoord, waarvan de vordering in 2023 is opgenomen. Het betreft hier bijvoorbeeld ouderbijdragen en huur van boeken.

De vooruit ontvangen geormerkte subsidies OCW hebben betrekking op nog niet bestede geormerkte subsidies OCW, waarvan er een drietal verrekenbaar zijn. Voor een nadere toelichting op deze post wordt verwezen naar [model G](#), onderdeel G1 en G2, verderop in dit verslag.

Daarnaast is onder deze post een bedrag van € 7,8 miljoen opgenomen in verband met vooruit ontvangen niet-geormerkte subsidies OCW, die voor verslagjaar 2024 zijn toegekend.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en activa

Rechten

Economisch claimrecht

Bij notariële akte is vastgelegd dat OMO bij het verlaten van de Kempen Campus 12,3% van de verkoopwaarde van de gemeente Veldhoven zal krijgen. Daarnaast is met de gemeente Woensdrecht schriftelijk overeengekomen, dat OMO bij toekomstige vervreemding van het ZuidWestHoek College een economisch claimrecht van 40% op de verkoopsom zal krijgen.

Bij de oplevering van de nieuwbouw van het Merletcollege te Grave is besloten uit eigen middelen € 0,9 miljoen te investeren. Als tegenprestatie is de vereniging van mening dat voor het aandeel van de inzet van eigen middelen OMO een economisch claimrecht heeft op het betreffende gebouw.

Verplichtingen

Collectieve inkoopcontracten

Ons Middelbaar Onderwijs sluit op uiteenlopende terreinen collectieve inkoopcontracten af. Ultimo 2023 bedraagt de restantwaarde van deze inkoopcontracten tot het einde van de contractperiodes € 56,0 miljoen. In onderstaand overzicht is de restantwaarde per product/dienst weergegeven:

Product/dienst	Restant contractwaarde
Leermiddelen	25.479
ICT Hardware	9.887
Schoonmaak	7.758
Energie - Gas	7.622
Afdrukapparatuur	1.556
Microsoft licenties	1.425
Verzekeringen	968
Energie - Elektriciteit	506
Leerling administratie systeem	331
Phished tool	214
ELO	86
Kantoorartikelen	77
Accountant	49
MMP	46
Financieel administratie systeem	9
	56.013

(bedragen x € 1.000)

Bouwprojecten

Voor lopende bouwprojecten is ultimo 2023 voor een bedrag van circa € 47,5 miljoen aan verplichtingen aangegaan:

School	Bouwproject	Gemeente	Verplichting
OMO SG Tongerlo	Nieuwbouw Norbertuslyceum en Gertrudiscollege	Roosendaal	22.031.472
Van Maerlantlyceum	Renovatie en nieuwbouw	Eindhoven	9.561.115
Varendonck College	Nieuwbouw	Someren	9.415.115
Merletcollege	Aanpassing klimaatinstallatie Grave	Grave	1.559.662
OMO SG Helmond	Nieuwbouw in het stadion	Helmond	1.356.230
Parmant Scholen	Nieuwbouw Joris en Helder	Eindhoven	1.305.526
Rodenborch-College	Nieuwbouw inclusief sporthal, locatie Groote Vliet, Rosmalen	's Hertogenbosch	528.917
SG Were Di	Aanpassing klimaatinstallatie	Valkenswaard	280.788
Diverse scholen	Diverse bouwprojecten	Diversen	1.518.080
			47.556.905

Leasecontracten

Per 3 januari 2005 is een leaseovereenkomst aangegaan met MKB Lease te Oosterhout. Deze leaseovereenkomst heeft betrekking op de invulling van de specifieke arbeidsvoorwaarden voor schoolleiders en leden van de Raad van Bestuur. Voor het kalenderjaar 2023 bedroegen de leasekosten (inclusief brandstofkosten) € 257.000. Ultimo 2023 bedraagt de restantwaarde van de leasecontracten tot het einde van de contractperiode circa € 0,6 miljoen.

Staat van baten en lasten

Rijksbijdragen

Rijksbijdragen	2023	begroting 2023	2022
Rijksbijdrage OCW	575.238	536.878	544.793
Geormerkte OCW-subsidies	17.312	13.064	11.534
Niet geormerkte OCW-subsidies	44.515	39.218	51.034
Overige subsidies OCW	61.827	52.282	62.568
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV	42.292	35.481	43.805
	679.357	624.641	651.166

(bedragen x € 1.000)

Rijksbijdrage OCW

De gerealiseerde (normatieve) rijksbijdrage OCW bedraagt in het verslagjaar € 575,2 miljoen en is € 38,4 hoger dan begroot. De stijging van de basisbekostiging met 5,76% voor de loon- en prijsontwikkelingen in 2023 was niet begroot. De stijging van de basisbekostiging met 0,82% als gevolg van de toevoeging van de middelen voor professionalisering van leraren uit het onderwijsakkoord was eveneens niet begroot.

Geormerkte en niet-geormerkte OCW subsidies

Geormerkte en niet-geormerkte OCW subsidies

De geormerkte subsidies OCW zijn € 4,2 miljoen hoger dan begroot en de niet-geormerkte OCW-subsidies zijn € 5,3 miljoen hoger dan begroot.

Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage Samenwerkingsverband

De ontvangen doorbetalingen Rijksbijdrage SWV zijn € 6,8 miljoen te laag begroot. De ontvangen doorbetalingen zijn ongeveer gelijk aan die van 2022.

Overig overheidsbijdragen en -subsidies

Overige overheidsbijdragen en -subsidies	2023	begroting 2023	2022
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	16.069	15.392	14.154
Overige overheidsbijdragen	1.212	924	1.719
	17.281	16.316	15.873

(bedragen x € 1.000)

Gemeentelijke bijdragen en subsidies

De gemeentelijke bijdragen en subsidies bestaan grotendeels uit inkomsten vanwege afgesloten doordecentralisatie-overeenkomsten. Bij een aantal gemeenten, waarmee een doordecentralisatie-overeenkomst is gesloten, is het bedrag uit het gemeentefonds lager dan het afgesproken bedrag per leerling.

De gemeentelijke bijdragen en subsidies zijn in 2023 € 0,7 miljoen te laag begroot. Dit wordt veroorzaakt door de extra doordecentralisatiebijdragen vanuit de overgenomen school SG de Overlaat. De doordecentralisatiebijdragen vanuit de gemeente worden jaarlijks verrekend met de langlopende verplichting doordecentralisatie. De exploitatie van een doordecentralisatie overeenkomst verloopt exploitatieneutraal.

Overige overheidsbijdragen

De overige overheidsbijdragen betreffen ontvangen vergoedingen van overheden anders dan het ministerie van OCW en gemeenten. Voorbeelden hiervan zijn het Europees Sociaal Fonds en de provincie.

Overige baten

Overige baten	2023	begroting 2023	2022
Verhuur	1.159	1.030	1.086
Detachering personeel	2.027	1.513	2.030
Schenking	-19	-	-13
Sponsoring	48	56	48
Ouderbijdragen	10.141	8.877	9.394
Overige	2.616	584	3.813
	15.972	12.060	16.358

(bedragen x € 1.000)

De overige baten zijn € 3,9 miljoen te laag begroot.

Personeelslasten

Personeelslasten	2023	begroting 2023	2022
Brutolonen en salarissen	420.250	390.006	379.534
Sociale lasten	53.996	48.046	48.286
Pensioenpremies	57.678	62.446	62.157
Lonen en salarissen	531.924	500.499	489.977
Dotaties personele voorzieningen	236	-458	135
Personeel niet in loondienst *	14.685	14.409	35.572
Overig	15.554	19.414	14.094
Overige personele lasten	30.475	33.365	49.801
Af: Uitkeringen	-5.771	-1.849	-3.665
	556.628	532.014	536.113

(bedragen x € 1.000)

* In 2023 zijn de kosten van inhuur schoonmaak ondergebracht onder de huisvestingslasten. In 2022 zijn deze opgenomen bij personeel niet in loondienst.

De kosten van lonen en salarissen bedragen € 531,9 miljoen en zijn daarmee € 31,4 miljoen (6,3%) hoger uitgevallen dan begroot. Enerzijds wordt dit veroorzaakt door een hogere formatie dan begroot en anderzijds door de bijstelling van de lonen door cao ontwikkelingen. De salarissen en uitkeringen zijn per 1 juli 2023 structureel verhoogd met 10 procent. Werknemers kregen daarnaast in november 2023 een eenmalige uitkering die afhankelijk was van de loonschaal.

De uitkeringen waren te laag begroot. Ten opzichte van 2022 zijn de uitkeringen gestegen (€ 2,1 miljoen). Per 2-8-2022 is de regeling betaald ouderschapsverlof ingegaan. Werknemers hebben recht op 9 weken betaald ouderschapsverlof. Indien dit in het eerste levensjaar van hun kind wordt opgenomen vergoed het UWV 70% van hun dagloon. Dit is geregeld in de Wet arbeid en zorg (WAZO). Omdat deze uitkering pas achteraf aangevraagd kan worden is er in 2023 een toename van WAZO uitkeringen

Aantal personeelsleden op basis van fte's

Het gemiddeld aantal personeelsleden over kalenderjaar 2023 op basis van full time equivalenten (fte) is in onderstaande tabel met de gegevens van 2022 en de begroting vergeleken:

Gemiddeld aantal personele fte's	2023	begroting 2023	2022
Directie	128	129	130
Onderwijs ondersteunend personeel (overig)	964	923	957
Overhead	1.092	1.052	1.087
Onderwijzend personeel	4.115	4.023	4.150
Onderwijs ondersteunend personeel (primaire proces)	700	611	637
Onderwijs proces	4.815	4.634	4.787
Totaal	5.907	5.686	5.874

In 2023 is het gemiddelde aantal fte's met 220 fte (3,9%) hoger dan de begroting.

In [bijlage 5](#) zijn meerdere personele kerngegevens grafisch weergegeven.

Afschrijvingen

Afschrijvingen materiële vaste activa	2023	begroting 2023	2022
Afschrijvingen	27.110	28.093	25.016
Boekwinst/-verlies desinvesteringen	76	28	1.819
	27.186	28.121	26.835

(bedragen x € 1.000)

De afschrijvingen over de materiële vaste activa bedragen € 27,2 miljoen. Ten opzichte van de begroting zijn de gerealiseerde afschrijvingen € 0,9 miljoen lager (3,3%).

Huisvestingslasten

Huisvestingslasten	2023	begroting 2023	2022
Huur	3.829	2.971	3.258
Verzekeringen	958	839	803
Onderhoud	7.142	6.144	8.429
Energie en water	15.273	25.662	9.386
Schoonmaakkosten *	10.363	10.186	352
Heffingen	1.986	2.090	1.913
Overige	4.649	3.661	3.956
	44.200	51.553	28.097

(bedragen x € 1.000)

* In 2023 zijn de kosten van inhuur schoonmaak ondergebracht onder de huisvestingslasten. In 2022 stonden deze nog onder de personele lasten.

De huisvestingslasten van 2023 zijn € 7,3 miljoen (14,3%) lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door de te hoog begrote energielasten.

Overige lasten

Overige lasten	2023	begroting 2023	2022
Administratie- en beheerslasten	21.965	20.229	19.921
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	25.180	25.969	24.668
Overige	27.146	28.118	16.948
	74.291	74.316	61.537

(bedragen x € 1.000)

De hoger dan begrote administratie- en beheerslasten (€ 1,7 miljoen) worden voornamelijk veroorzaakt door gestegen licentiekosten (€ 0,3 miljoen), gestegen advieskosten (€ 0,6 miljoen), gestegen reiskosten (€ 0,3 miljoen) en gestegen contributiekosten (€ 0,5 miljoen).

De lager dan begrote kosten van inventaris, apparatuur en leermiddelen (€ 0,8 miljoen) worden grotendeels veroorzaakt door lagere kosten voor de huur en aanschaf van boeken. Steeds vaker worden digitale leermiddelen ingezet, wat terug te zien is in de stijging van de licentiekosten.

De overige lasten zijn lager dan begroot (€ 0,9 miljoen euro).

Financiële baten en lasten

Financiële baten en lasten	2023	begroting 2023	2022
Rentebaten	8.102	8	767
Rentelasten	-2.672	-2.684	-2.728
	5.430	-2.676	-1.961

(bedragen x € 1.000)

Rentebaten

Eind 2023 bedraagt het saldo bij schatkistbankieren € 241 miljoen. Hierover is € 8,1 miljoen aan rente uitgekeerd. Dit was niet begroot. In 2023 werd in tegenstelling tot voorgaande jaren wel rente ontvangen over het positieve saldo bij schatkistbankieren.

Rentelasten

De rentelasten 2023 zijn met € 0,1 miljoen gedaald ten opzichte van 2022 vanwege gedane aflossingen.

Onderstaande een overzicht van de rentelasten inzake externe leningen:

Kredietverstrekker	Hoofdsom	Rente	Looptijd	Rentelasten
BNG Bank	45.000	2,99%	2015 t/m 2029	918
European Investment bank	60.000	0,43%	2019 t/m 2034	208
Ministerie van Financiën	40.000	1,22%	2015 t/m 2029	402
Ministerie van Financiën	57.500	1,05%	2018 t/m 2048	523
Ministerie van Financiën	7.900	1,06%	2019 t/m 2049	75
Ministerie van Financiën	7.300	0,96%	2019 t/m 2044	62
Ministerie van Financiën	29.400	1,23%	2020 t/m 2052	362
Ministerie van Financiën	7.500	0,16%	2020 t/m 2045	11
Ministerie van Financiën	13.500	0,10%	2021 t/m 2051	13
				2.574

(bedragen x € 1.000)

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige jaarrekening

In de enkelvoudige jaarrekening zijn de financiële gegevens van de scholen, verenigingsactiviteiten, Raad van Bestuur en het OMO-bureau opgenomen, echter niet de deelnemingen. De deelnemingen worden in de enkelvoudige balans gepresenteerd onder de financiële vaste activa en gewaardeerd op basis van het aandeel van de vereniging in de netto vermogenswaarde van de deelnemingen (zie ook de waarderingsgrondslagen).

ACTIVA	31 december 2023	31 december 2022
Materiële vaste activa	486.959	437.213
Financiële vaste activa	6.293	6.335
VASTE ACTIVA	493.252	443.548
Vorraden	-	-
Vorderingen	26.172	24.467
Effecten	-	-
Liquide middelen	226.198	247.397
VLOTTENDE ACTIVA	252.370	271.864
TOTAAL ACTIVA	745.622	715.412
PASSIVA		
EIGEN VERMOGEN	284.907	238.895
VOORZIENINGEN	5.223	35.254
LANGLOPENDE SCHULDEN	298.405	309.550
KORTLOPENDE SCHULDEN	157.087	131.713
TOTAAL PASSIVA	745.622	715.412

(bedragen x € 1.000)

Enkelvoudige staat van baten en lasten over kalenderjaar 2023

	2023	begroting 2023	2022
Resultaat deelnemingen	-42	6	-52
Overig resultaat	15.777	-35.669	28.906
Resultaat	15.735	-35.663	28.854

(bedragen x € 1.000)

Toelichting enkelvoudige jaarrekening

Balans

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

Materiële vaste activa	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Andere vaste bedrijfsmiddelen	In uitvoering	Totaal
Aanschafwaarde op 1 januari 2023	500.042	137.139	2.761	19.198	659.141
Afschrijvingen tot 1 januari 2023	-158.779	-69.897	-2.002	-	-230.678
Boekwaarde 1 januari 2023	341.263	67.242	760	19.198	428.462
Mutaties:					
Cum. aanschafwaarde SG De Overlaat 1-1-2023	8.060	7.902	31	135	16.128
Cum. Afschrijvingen SG De Overlaat 1-1-2023	-3.521	-3.838	-21	-	-7.380
Aanschafwaarde op 1 januari 2023	508.102	145.041	2.792	19.333	675.269
Afschrijvingen tot 1 januari 2023	-162.300	-73.735	-2.023	-	-238.058
Boekwaarde 1 januari 2023	345.802	71.306	770	19.333	437.210
Investerings	8.342	11.822	518	56.970	77.652
Gerealiseerde bouwprojecten	11.417	-	-	-11.834	-417
Afschrijvingen	-14.046	-12.898	-446	-	-27.391
Desinvesteringen	-200	-2.284	-	-	-2.484
Afschrijving over desinvesteringen	121	2.266	-	-	2.387
	5.634	-1.094	72	45.136	49.747
Aanschafwaarde op 31 december 2023	527.661	154.579	3.310	64.469	750.020
Afschrijvingen t/m 31 december 2023	-176.226	-84.367	-2.469	-	-263.062
Boekwaarde 31 december 2023	351.435	70.212	841	64.469	486.958

(bedragen x € 1.000)

Gebouwen en terreinen

De vereniging is juridisch eigenaar van het grootste gedeelte van de gebouwen en terreinen van de scholen. Door wettelijke bepalingen kunnen de onroerende zaken, die door gemeenten zijn gefinancierd, uitsluitend na toestemming van en onder verrekening met gemeenten worden vervreemd.

Sinds 1 januari 2000 is een aantal doordecentralisatie-overeenkomsten met gemeenten afgesloten. Bij de hieronder vallende (school)gebouwen komt het economische eigendom gedurende de looptijd van de overeenkomst toe aan de vereniging. Het economisch eigendom wordt, in aansluiting op de uitgangspunten van de decentralisatie van Rijk naar Gemeenten in 1997, ten principale door Ons Middelbaar Onderwijs om niet overgenomen.

Aan de hand van financieringsmodellen worden de toekomstige kosten en vergoedingen per doordecentralisatiecontract voor de gehele contractduur inzichtelijk gemaakt om de beschikbare investeringsruimte te bepalen. Hierbij wordt uitgegaan van een aantal vaste uitgangspunten zoals een kosten- en vergoedingenindex, een interne rekenrente, een risicoreservering, vervangingsinvesteringen, verkoop van boekwaarden gronden per einde contract en eigen bijdragen vanuit scholen.

Door de toetreding van SG de Overlaat tot de Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs is de boekwaarde voor een bedrag van € 1,6 miljoen toegenomen.

Inventaris en apparatuur / andere vaste bedrijfsmiddelen

Door de toetreding van SG de Overlaat tot de Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs is de boekwaarde voor een bedrag van € 4,1 miljoen toegenomen.

In 2023 is er voor een bedrag van € 2,3 miljoen aan desinvesteringen opgenomen. Dit heeft grotendeels betrekking op jaarlijkse administratieve desinvesteringen.

Projecten in uitvoering

Gedurende de uitvoering van bouwkundige activiteiten worden de uitgaven verantwoord onder de post 'projecten in uitvoering'. Nadat de werkzaamheden zijn afgerond, worden de kosten gesaldeerd met de ter financiering ontvangen bouwsubsidies (investeringsubsidies). De projecten, die voor eigen rekening gebouwd en gefinancierd zijn, worden geactiveerd onder gebouwen en terreinen en gedurende de economische levensduur afgeschreven.

Kijk bij [huisvestingprojecten](#) voor een nadere toelichting op de projecten in uitvoering.

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2023	Investeringen en verstrekte leningen	Desinvesteringen en afgeloste leningen	Boekwaarde 31-12-2023
Overige vorderingen	6.335	0	42	6.293
	6.335	0	42	6.293

(bedragen x € 1.000)

Deelnemingen

Het verloop van de deelnemingen is als volgt:

Stand per 1 januari 2023	
Deelnemingen	6.335
Resultaat deelnemingen	-42
Stand per 31 december 2023	
Deelnemingen	6.293

(bedragen x € 1.000)

Voor een overzicht van de in de enkelvoudige jaarrekening opgenomen deelnemingen wordt verwezen naar het overzicht verderop in dit verslag ([Model E](#)).

Vorderingen

Vorderingen	31 december 2023		31 december 2022	
Debiteuren		1.331		1.864
OCW		-		2.545
Leerlingen		1.829		1.429
Overige overheden		9.344		7.927
	Personeel	15		4
	Overige	5.490		3.847
Overige vorderingen		5.505		3.851
Overlopende activa		8.163		6.851
		26.172		24.467

(bedragen x € 1.000)

Debiteuren

De debiteuren betreffen voornamelijk vorderingen inzake samenwerkingsverbanden € 1,1 miljoen en detacheringen.

OCW

Eind 2022 was de door het ministerie van OCW toegekende subsidie arbeidsmarkttoelage Nationaal Programma Onderwijs nog niet ontvangen. Deze is in 2023 ontvangen. Door de opheffing van het Jeroen Bosch College per 1-8-2022 is er een vordering van € 1,4 miljoen opgenomen vanwege het niet ontvangen van 5 maanden basisbekostiging. Alle leerlingen zijn overgenomen door het Rodenborch-College en zijn binnen de Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs gebleven. In 2023 is deze vordering ten laste van het verenigingsresultaat gebracht.

Leerlingen

Het betreft hier de vorderingen op ouders van leerlingen inzake de vrijwillige ouderbijdrage, bijdragen in reizen en excursies en bijdragen lesmaterialen.

Overige overheden

De vorderingen op gemeentes betreffen voornamelijk bijdrages in bouwprojecten (€ 1,0 miljoen) een kapitaalslastenvergoeding (€ 0,5 miljoen) en doordecentralisatievergoedingen (€ 6,9 miljoen).

Overige vorderingen

De overige vorderingen betreffen met name nog te ontvangen bedragen van derden, nog te verrekenen bedragen met derden en terug te vorderen btw.

Overlopende activa

De post overlopende activa bestaat voornamelijk uit in het huidige verslagjaar verrichte betalingen, waarvan de kosten verantwoord worden in het volgende verslagjaar. Het betreft hier bijvoorbeeld de jaarlijkse betaling van contributies, licenties, contracten en de huurkosten, die betaald zijn aan distributeurs van leermiddelen.

Liquide middelen

Liquide middelen	31 december 2023	31 december 2022
Kasmiddelen	58	66
Tegoeden op bank- en girorekeningen	226.150	247.326
Deposito's	0	0
Overige	-10	5
	226.198	247.397

(bedragen x € 1.000)

De liquide middelen worden afgeroomd waardoor er per saldo geen liquiditeiten op lopende rekeningen staan.

Eigen vermogen

De mutaties in het eigen vermogen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Saldo 1 januari 2023	Mutatie SG De Overlaat	Saldo 1 januari 2023 gecorrigeerd	Stelsel- wijziging groot onderhoud	Overige mutatie	Resultaat 2023	Saldo 31 december 2023
Algemene reserve							
Algemene reserve	170.483	4.096	174.579	-	25	12.285	186.889
Reserve deelnemingen	6.333	-	6.333	-	-	-42	6.291
Totaal algemene reserve	176.816	4.096	180.912	-	25	12.243	193.180
Bestemmingsreserve (publiek)				-			
Nationaal Programma Onderwijs	27.605	680	28.285	-	-	4.985	33.270
Werkdrukverlaging	18.948	197	19.145	-	103	-744	18.504
Professionalisering leraren	3.364	49	3.413	-	-	-830	2.583
Reserves Samenwerkingsverband	2.624	-	2.624	-	-86	264	2.802
Onderhoud	-	-	-	30.275		-	30.275
Totaal bestemmingsreserve (publiek)	52.541	926	53.467	30.275	17	3.675	87.434
Bestemmingsfonds (privaat)				-			
Bestemmingsfonds private gelden	4.519	-	4.519	-	-42	-183	4.294
Totaal bestemmingsfonds (privaat)	4.519	-	4.519	-	-42	-183	4.294
	233.876	5.022	238.898	30.275	-	15.735	284.908

(bedragen x € 1.000)

Resultaat

Het exploitatieresultaat over 2023 bedraagt € 15,7 miljoen positief.

Resultaatbestemming 2023

Bestemming resultaat	
Het resultaat wordt als volgt bestemd:	
Toevoeging aan de algemene reserve	12.243
Onttrekking aan de bestemmingsfondsen	-183
Toevoeging aan de bestemmingsreserve NPO	4.985
Onttrekking aan de bestemmingsreserve WV	-744
Onttrekking aan de bestemmingsreserve PL	-830
Toevoeging aan de bestemmingsreserve SWV	264
	15.735

(bedragen x € 1.000)

Bestemmingsreserve

NPO, Werkdrukverlaging en Professionalisering leraren

Doordat de middelen vanuit de Regelingen NPO, Werkdrukverlaging en Professionalisering leraren zijn aangemerkt als reguliere lumpsum (normatieve Rijksbijdrage), worden de baten verantwoord in het boekjaar waarop de toekenning betrekking heeft. De lasten worden ook verantwoord in het verslagjaar waarop deze lasten betrekking hebben. Eventueel niet bestede middelen in het verslagjaar leiden tot een positiever exploitatieresultaat. Voor deze niet bestede middelen is op balansdatum een bestemmingsreserve gevormd.

Reserves Samenwerkingsverband

De samenwerkingsverbanden hebben extra middelen uitgekeerd vanwege het afbouwen van hun financiële reserves.

Bestemmingsreserve onderhoud

Per 1 januari is een stelselwijziging doorgevoerd en wordt het onderhoud en investeringen in gebouwen, verbouwingen geactiveerd volgens de componentenmethode. Het saldo van de voorziening groot onderhoud (€ 30,2 miljoen) is begin 2023 toegevoegd aan het eigen vermogen in de vorm van een bestemmingsreserve onderhoud. Hiermee is gekozen voor optie 3 uit overgangsbepaling RJ 660.604.

Bestemmingsfondsen

De private bestemmingsfondsen zijn met name gevormd uit voormalige reserves van eigen activiteiten (€ 2,5 miljoen) en voormalige reserves van opgeheven stichtingen boekenfondsen en steunstichtingen (€ 1,8 miljoen).

Voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 1 januari 2023	Mutatie SG De Overlaat	Saldo 1 januari 2023 gecorrigeerd	Stelselwijziging groot onderhoud	Dotaties	Onttrekkingen	Saldo 31 december 2023	Kortlopend deel < 1 jaar	Langlopend deel > 1 jaar
Jubilea	4.868	111	4.979	-	928	684	5.223	693	4.530
Personeelsvoorzieningen	4.868	111	4.979	-	928	684	5.223	693	4.530
Groot onderhoud	30.275	-	30.275	-30.275	-	-	-	-	-
Overige voorzieningen	30.275	-	30.275	-30.275	-	-	-	-	-
	35.143	111	35.254	-30.275	928	684	5.223	693	4.530

(bedragen x € 1.000)

Personeelsvoorzieningen

Conform de CAO VO heeft het personeel bij het bereiken van een jubileumdatum aanspraak op een jubileumgratificatie. Deze bedraagt bij een 25-jarig dienstverband 50% en bij een 40-jarig dienstverband 100% van het maandsalaris. Hiervoor is een voorziening 'Jubileumuitkeringen' gevormd. De hoogte van de voorziening wordt bepaald door voor ieder personeelslid in de organisatie een bedrag van € 900 op te nemen, naar rato van de betrekkingssomvang. Voor de gehele OMO organisatie bedraagt de voorziening op 31 december 2023 € 5,2 miljoen.

Overige voorzieningen

Per 1 januari 2023 wordt het onderhoud geactiveerd volgens de componentenmethode. Het saldo van de voorziening groot onderhoud is begin 2023 toegevoegd aan het eigen vermogen in de vorm van een bestemmingsreserve. Voor de inzet van deze bestemmingsreserve zal nog financieel beleid dienen te worden geformuleerd.

Langlopende schulden

Langlopende schulden	Boekwaarde 1 januari 2023	Mutatie SG De Overlaat	Boekwaarde 1 januari 2023	Aan-ge-gane leningen	Aflos-singen huidig jaar	Aflos-singen volgend jaar	Boek-waarde 31 december 2023	Looptijd > 1 jaar	Looptijd > 5 jaar
BNG Bank 2,99%	29.532	-	29.532	-	1.875	1.875	27.657	7.500	20.157
Ministerie van Financiën 1,12%	34.668	-	34.668	-	1.333	1.333	33.335	5.332	28.003
Ministerie van Financiën 1,05%	47.915	-	47.915	-	1.917	1.917	45.998	7.668	38.330
Ministerie van Financiën 0,96%	6.132	-	6.132	-	292	292	5.840	1.168	4.672
Ministerie van Financiën 1,06%	6.844	-	6.844	-	264	264	6.580	1.052	5.528
Ministerie van Financiën 1,23%	28.420	-	28.420	-	980	980	27.440	3.920	23.520
Ministerie van Financiën 0,16%	6.600	-	6.600	-	300	300	6.300	1.200	5.100
Ministerie van Financiën 0,10%	12.600	-	12.600	-	450	450	12.150	1.800	10.350
Europese Investerings-bank 0,43%	44.000	-	44.000	-	4.000	4.000	40.000	16.000	24.000
Krediet-instellingen	216.711	-	216.711	-	11.411	11.411	205.300	45.640	159.660
Doordecen-tralisatie-gelden	85.110	7.726	92.836	14.445	14.176	-	93.105	3.543	89.562
	301.821	7.726	309.547	14.445	25.587	11.411	298.405	49.183	249.222

(bedragen x € 1.000)

Kredietinstellingen

Ten behoeve van de financiering van nieuwbouwprojecten binnen gemeenten waar sprake is van doordecentralisatie zijn leningen afgesloten.

In 2015 is een zestal hypothecaire leningen afgesloten bij de BNG Bank voor een totaalbedrag van € 45,0 miljoen. De totale jaarlijkse aflossing bedraagt € 1,9 miljoen.

Voor toekomstige bouwprojecten is in 2017 is een lening afgesloten bij de European Investment Bank voor € 60 miljoen en in 2018, 2019 en 2020 een zevental leningen bij het Ministerie van Financiën voor een totaal bedrag van € 163,1 miljoen. Deze bedragen zullen de komende jaren worden getrokken, waarna de aflossings- en renteverplichtingen gaan lopen.

Kredietverstrekker	Hoofdsom	Rente	Looptijd	Hypotheekrecht/pandrecht
BNG Bank	7.600	2,99%	2015 t/m 2029	Markesingel 2, Helmond
BNG Bank	7.400	2,99%	2015 t/m 2029	Olympiaweg 8a, Waalwijk
BNG Bank	7.200	2,99%	2015 t/m 2029	Prins Willem Alexander Sportpark 15, Veghel
BNG Bank	6.200	2,99%	2015 t/m 2029	Muntelaar 4, Veghel
BNG Bank	6.300	2,99%	2015 t/m 2029	Titus Brandsmalaan 1, Vught
BNG Bank	10.300	2,99%	2015 t/m 2029	Merendreef 1, Valkenswaard
European Investment Bank	60.000	0,43%	2019 t/m 2034	Deurne, Cuijk, Bergen op Zoom
Ministerie van Financiën	40.000	1,12%	2015 t/m 2029	Gemeentegarantie Roosendaal
Ministerie van Financiën	57.500	1,05%	2018 t/m 2048	Gemeentegarantie Den Bosch
Ministerie van Financiën	7.900	1,06%	2019 t/m 2049	Gemeentegarantie Nuenen
Ministerie van Financiën	7.300	0,96%	2019 t/m 2044	Gemeentegarantie Asten
Ministerie van Financiën	29.400	1,23%	2020 t/m 2052	Gemeentegarantie Helmond
Ministerie van Financiën	7.500	0,16%	2020 t/m 2045	Gemeentegarantie Sint-Michielsgestel
Ministerie van Financiën	13.500	0,10%	2021 t/m 2051	Gemeentegarantie Deurne
	268.100			

(bedragen x € 1.000)

Doordecentralisatiegelden

Met de doordecentralisatie van huisvestingsvoorzieningen komen jaarlijks middelen beschikbaar. Deze middelen zijn afkomstig van gemeenten waarmee een doordecentralisatie-overeenkomst is gesloten en zijn bedoeld voor het realiseren en in stand houden van goede huisvestingsvoorzieningen in die gemeenten. De middelen worden in een later jaar ingezet ten behoeve van de huisvesting in de betreffende gemeenten.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden	31 december 2023		31 december 2022	
Kredietinstellingen		11.411		11.411
Crediteuren		17.484		16.722
OCW		0		0
Loonheffing	24.552		22.456	
Omzetbelasting	151		121	
Belastingen en premies sociale verzekeringen		24.703		22.577
Schulden terzake van pensioenen		6.907		7.100
Overige kortlopende schulden		8.719		7.119
Subsidies OCW niet-geormerkt	1.562		4.581	
Subsidies OCW geormerkt	32.666		28.984	
Vooruitontv. investeringssubsidies	23.844		6.463	
Vooruitontv. bedragen	10.419		8.763	
Vakantiegeld- en dagen	17.349		15.733	
Eindeschooljaarsuitkering	471		440	
Bindingstoelage	1.502		1.484	
Overige	48		335	
Overlopende passiva		87.861		66.783
		157.085		131.712

(bedragen x € 1.000)

Kredietinstellingen

Eind 2023 is € 11,4 miljoen als aflossingsverplichting voor komend jaar opgenomen als kortlopende schuld inzake kredietinstellingen.

OCW

In 2023 en 2022 zijn er geen geormerkte subsidies afgelopen met een verrekening clausule.

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan grotendeels uit in 2023 aangegane verplichtingen, waarvan de betaling in kalenderjaar 2024 zal plaatsvinden en uit baten, die in kalenderjaar 2024 moeten worden verantwoord, waarvan de vordering in 2023 is opgenomen. Het betreft hier bijvoorbeeld ouderbijdragen en huur van boeken.

De vooruit ontvangen geormerkte subsidies OCW hebben betrekking op nog niet bestede geormerkte subsidies OCW, waarvan er een drietal verrekenbaar zijn. Voor een nadere toelichting op deze post wordt verwezen naar [model G](#), onderdeel G1 en G2, verderop in dit verslag.

Daarnaast is onder deze post een bedrag van € 7,8 miljoen opgenomen in verband met vooruit ontvangen niet-geormerkte subsidies OCW, die voor verslagjaar 2024 zijn toegekend.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en activa

Rechten

Economisch claimrecht

Bij notariële akte is vastgelegd dat OMO bij het verlaten van de Kempen Campus 12,3% van de verkoopwaarde van de gemeente Veldhoven zal krijgen. Daarnaast is met de gemeente Woensdrecht schriftelijk overeengekomen, dat OMO bij toekomstige vervreemding van het ZuidWestHoek College een economisch claimrecht van 40% op de verkoopsom zal krijgen.

Bij de oplevering van de nieuwbouw van het Merletcollege te Grave is besloten uit eigen middelen € 0,9 miljoen te investeren. Als tegenprestatie is de vereniging van mening dat voor het aandeel van de inzet van eigen middelen OMO een economisch claimrecht heeft op het betreffende gebouw.

Verplichtingen

Collectieve inkoopcontracten

Ons Middelbaar Onderwijs sluit op uiteenlopende terreinen collectieve inkoopcontracten af. Ultimo 2023 bedraagt de restantwaarde van deze inkoopcontracten tot het einde van de contractperiodes € 56,0 miljoen. In onderstaand overzicht is de restantwaarde per product/dienst weergegeven:

Product/dienst	Restant contractwaarde
Leermiddelen	25.479
ICT Hardware	9.887
Schoonmaak	7.758
Energie - Gas	7.622
Afdrukapparatuur	1.556
Microsoft licenties	1.425
Verzekeringen	968
Energie - Elektriciteit	506
Leerling administratie systeem	331
Phished tool	214
ELO	86
Kantoorartikelen	77
Accountant	49
MMP	46
Financieel administratie systeem	9
	56.013

(bedragen x € 1.000)

Bouwprojecten

Voor lopende bouwprojecten is ultimo 2023 voor een bedrag van circa € 47,5 miljoen aan verplichtingen aangegaan:

School	Bouwproject	Gemeente	Verplichting
OMO SG Tongerlo	Nieuwbouw Norbertuslyceum en Gertrudiscollege	Roosendaal	22.031.472
Van Maerlantlyceum	Renovatie en nieuwbouw	Eindhoven	9.561.115
Varendonck College	Nieuwbouw	Someren	9.415.115
Merletcollege	Aanpassing klimaatinstallatie Grave	Grave	1.559.662
OMO SG Helmond	Nieuwbouw in het stadion	Helmond	1.356.230
Parmant Scholen	Nieuwbouw Joris en Helder	Eindhoven	1.305.526
Rodenborch-College	Nieuwbouw inclusief sporthal, locatie Groote Vliet, Rosmalen	's Hertogenbosch	528.917
SG Were Di	Aanpassing klimaatinstallatie	Valkenswaard	280.788
Diverse scholen	Diverse bouwprojecten	Diversen	1.518.080
			47.556.905

Leasecontracten

Per 3 januari 2005 is een leaseovereenkomst aangegaan met MKB Lease te Oosterhout. Deze leaseovereenkomst heeft betrekking op de invulling van de specifieke arbeidsvoorwaarden voor schoolleiders en leden van de raad van bestuur. Voor het kalenderjaar 2023 bedroegen de leasekosten (inclusief brandstofkosten) € 257.000. Ultimo 2023 bedraagt de restantwaarde van de leasecontracten tot het einde van de contractperiode circa € 0,6 miljoen.

Exploitatie

Het exploitatieresultaat van de deelnemingen (i.e. gelieerde stichtingen) bedraagt € 42.000 negatief.

Overige gegevens

Resultaatbestemming

Het resultaat 2023 van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs is € 15,7 miljoen positief.

Bestemming resultaat	
Het resultaat wordt als volgt bestemd:	
Toevoeging aan de algemene reserve	12.243
Onttrekking aan de bestemmingsfondsen	-183
Toevoeging aan de bestemmingsreserve NPO	4.985
Onttrekking aan de bestemmingsreserve WV	-744
Onttrekking aan de bestemmingsreserve PL	-830
Toevoeging aan de bestemmingsreserve SWV	264
	15.735

(bedragen x € 1.000)

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan, die aanleiding geven tot het wijzigen van de jaarrekening.

Geormerkte subsidies OCW (model G)

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule							
Omschrijving subsidie	Brin nr	Jaar	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m 2022	Prestatie afgerond
LerarenOntwikkelfonds	04YX	2018	LOF18-0022	13-11-2018	75.000	75.000	Ja
Regionale aanpak leraren tekort	20ZK	2019	RAL19052	13-09-2019	324.800	324.800	onderhanden
Regionale aanpak personeelstekort onderwijs	16SW	2020	RAP20027	27-07-2020	499.400	499.400	Ja
Regionale aanpak personeelstekort onderwijs	21EX	2020	RAP20018	27-07-2020	693.000	693.000	Ja
Regionale aanpak personeelstekort onderwijs	02FY	2020	RAP20028	27-07-2020	500.500	500.500	Ja
Regionale aanpak personeelstekort onderwijs	02FY	2022	RAP220003	05-10-2022	346.500	346.500	onderhanden
Regionale aanpak personeelstekort onderwijs	16SW	2022	RAP220029	28-07-2022	249.980	249.980	onderhanden
Regionale aanpak personeelstekort onderwijs	21EX	2022	RAP220026	28-07-2022	346.500	346.500	onderhanden
Regionale aanpak personeelstekort onderwijs	02FY	2023	RAP23022	02-08-2023	144.375	144.375	onderhanden
Regionale aanpak personeelstekort onderwijs	16SW	2023	RAP23042	02-08-2022	104.158	104.158	onderhanden
Regionale aanpak personeelstekort onderwijs	21FV	2023	RAP23051	02-08-2022	144.375	144.375	onderhanden
Aanvullende bekostiging technisch vmbo 2018	13PE	2018	BEK-2019/17190	19-12-2018	155.591	155.591	Ja
Aanvullende bekostiging technisch vmbo 2019	13PE	2019	BEK-2019/17190	26-11-2019	279.009	279.009	Ja
Aanvullende bekostiging technisch vmbo 2019	23FY/ 17KF00	2019	BEK-2019/17190	26-11-2019	299.109	299.109	Ja

Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen	16OX	2022	1284358-1	22-11-2022	430.430	430.430	Ja
Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen	16VK	2022	1284341-2	22-11-2022	378.860	378.860	Ja
Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen	20IB	2022	1284343-1	22-11-2022	461.945	461.945	Ja
Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen	13PE	2022	1284322-2	22-11-2022	324.425	324.425	Ja
Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen	13PE	2023	1352078	22-11-2023	126.000	126.000	Ja
Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen	16OX	2023	1352100	22-11-2023	169.200	169.200	Ja
Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen	16VK	2023	1352057	22-11-2023	134.400	134.400	Ja
Tegemoetkoming kosten opleidingsscholen	20IB	2023	1352112	22-11-2023	185.600	185.600	Ja
Doorstroomprogramma po-vo	02QT	2021	DPOVO21021	20-07-2021	32.000	32.000	Ja
Doorstroomprogramma po-vo	20IB	2021	DPOVO21088	20-07-2021	51.000	51.000	onderhanden
Doorstroomprogramma po-vo	16VK	2021	DPOVO21177	20-07-2021	124.000	124.000	ja
Doorstroomprogramma po-vo	19RX	2021	DPOVO21181	20-07-2021	22.000	22.000	Ja
Doorstroomprogramma po-vo	19RX	2021	DPOVO21037	29-07-2021	13.000	13.000	Ja
Doorstroomprogramma po-vo	19RX	2021	DPOVO21165	29-07-2021	44.000	44.000	Ja
Doorstroomprogramma po-vo	20IB	2022	DPOVO22161	28-07-2022	18.000	18.000	onderhanden
Doorstroomprogramma po-vo	19RX	2022	DPOVO22217	28-07-2022	11.000	11.000	onderhanden
Doorstroomprogramma po-vo	19RX	2022	DPOVO22224	28-07-2022	31.000	31.000	onderhanden
Doorstroomprogramma po-vo	16VK	2023	DPOVO23060	31-08-2023	24.000	12.000	onderhanden
Doorstroomprogramma po-vo	20IB	2023	DPOVO23127	20-07-2023	73.000	36.500	onderhanden
Capaciteitstesten 2023	15BS	2023	CAP23-41211	31-03-2023	20.720	20.720	Ja
Capaciteitstesten 2023	16OX	2023	CAP23-41211	31-03-2023	68.960	68.960	Ja

Capaciteitstesten 2023	04SU	2023	CAP23-41211	31-03-2023	14.040	14.040	Ja
Capaciteitstesten 2023	20ST	2023	CAP23-41211	31-03-2023	27.160	27.160	Ja
Capaciteitstesten 2023	16RB	2023	CAP23-41211	31-03-2023	14.920	14.920	Ja
Capaciteitstesten 2023	04XU/ 26MZ	2023	CAP23-41211	31-03-2023	5.680	5.680	Ja
Capaciteitstesten 2023	04XU	2023	CAP23-41211	31-03-2023	17.800	17.800	ja
Capaciteitstesten 2023	17HN	2023	CAP23-41211	31-03-2023	11.640	11.640	Ja
Capaciteitstesten 2023	31LW	2023	CAP23-41211	31-03-2023	11.720	11.720	Ja
Capaciteitstesten 2023	14SW	2023	CAP23-41211	31-03-2023	16.720	16.720	ja
Capaciteitstesten 2023	16VK	2023	CAP23-41211	31-03-2023	54.000	54.000	ja
Capaciteitstesten 2023	20AT	2023	CAP23-41211	31-03-2023	51.440	51.440	Ja
Capaciteitstesten 2023	20IB	2023	CAP23-41211	31-03-2023	6.800	6.800	Ja
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo	14SW	2021	VOZ21088	21-05-2021	25.000	25.000	ja
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo	16RB	2021	VOZ21206	25-05-2021	25.000	25.000	Ja
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo	15BS	2021	VOZ21135	21-05-2021	15.000	15.000	Ja
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo	21GZ	2021	VOZ21191	25-05-2021	25.000	25.000	Ja
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo	21FV	2022	VOZ22082	27-05-2022	25.000	25.000	onderhanden
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo	17JY	2022	VOZ22106	27-05-2022	25.000	25.000	Ja
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo	02FY01	2023	VOZ23128	31-05-2023	25.000	25.000	onderhanden
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo	20JX02	2023	VOZ23123	30-06-2023	15.000	15.000	onderhanden
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo	20JX04	2023	VOZ23124	30-06-2023	15.000	15.000	onderhanden
Structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo	16VK03	2023	VOZ23136	26-06-2023	15.000	15.000	Ja
Reg. samenwerking kanselijkheid in onderwijs	23FY	2021	GKO22017	08-12-2021	100.000	100.000	Ja
Internationalisering funderend onderwijs	20SY/ 07MU	2020	IFO20080	14-07-2020	10.000	10.000	Ja

Internationalisering funderend onderwijs	21GZ	2021	IFO210030	05-03-2021	9.433	9.433	onderhanden
Internationalisering funderend onderwijs	02QT	2022	IFO220095	28-03-2022	3.680	3.680	Ja
Internationalisering funderend onderwijs	02QT00	2023	IFO23017	18-01-2023	8.310	8.310	onderhanden
Internationalisering funderend onderwijs	31LW00	2023	IFO23035	12-01-2023	10.000	10.000	Ja
Internationalisering funderend onderwijs	21FV00	2023	IFO23037	12-01-2023	8.810	8.810	ja
Internationalisering funderend onderwijs	02FY00	2023	IFO23118	06-02-2023	2.880	2.880	onderhanden
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	02FY	2021	GLTL21R20004	09-12-2021	75.000	75.000	onderhanden
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	16VK/05AX	2021	GLTL21R20008	09-12-2021	75.000	75.000	onderhanden
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	04SU	2022	GLTL22P008	09-06-2022	50.000	50.000	ja
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	16OX	2022	GLTL22P024	09-06-2022	50.000	50.000	onderhanden
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	02FY	2022	GLTL22P035	09-06-2022	50.000	50.000	onderhanden
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	23FY/17KF	2022	GLTL22R047	09-06-2022	75.000	75.000	onderhanden
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	16OX	2022	GLTL22R045	09-06-2022	75.000	75.000	onderhanden
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	02FY	2022	GLTL22P031	09-06-2022	50.000	50.000	onderhanden
Praktijkgerichte HAVO	20WI	2023	PHAVO23008	15-08-2023	100.000	100.000	onderhanden
Praktijkgerichte HAVO	04SU	2023	PHAVO23013	15-08-2023	100.000	100.000	onderhanden
Praktijkgerichte HAVO	21EX	2023	PHAVO23079	15-08-2023	100.000	100.000	onderhanden
Praktijkgerichte HAVO	16SW	2023	PHAVO23122	15-08-2023	100.000	100.000	onderhanden
Praktijkgerichte HAVO	15BS	2023	PHAVO23033	15-08-2023	100.000	100.000	onderhanden
Praktijkgerichte HAVO	17VP	2023	PHAVO23121	15-08-2023	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	14SW	2021	SHB210006	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	20IB	2021	SHB210171	08-02-2022	100.000	100.000	ja

Heterogene brugklassen	20IB	2021	SHB210172	08-02-2022	100.000	100.000	ja
Heterogene brugklassen	04SU	2021	SHB210173	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	04SU	2021	SHB210174	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	16OX	2021	SHB210186	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	16OX	2021	SHB210187	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	16OX	2021	SHB210189	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	16OX	2021	SHB210190	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	16OX	2021	SHB210411	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	13PE	2021	SHB210219	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	13PE	2021	SHB210218	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	20AT	2021	SHB210245	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	20AT	2021	SHB210248	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	20AT	2021	SHB210320	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	16VK/ 05AX	2021	SHB210309	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	20AT	2021	SHB210498	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	20AT	2021	SHB210501	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	20AT	2021	SHB210323	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	15BS	2021	SHB210330	08-02-2022	100.000	100.000	ja
Heterogene brugklassen	16SW	2021	SHV210137	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	02FY	2021	SHB210253	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	07MU	2021	SHB210185	08-02-2022	100.000	100.000	ja
Heterogene brugklassen	19RX	2021	SHB210527	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	20WI	2021	SHB210369	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden

Heterogene brugklassen	20ZK	2021	SHB210276	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	16SW	2021	SHB210395	08-02-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	19RX	2022	SHB22005	30-06-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	23FY/ 17KF	2022	SHB22053	30-06-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	21GV	2022	SHB22055	30-06-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	16VK	2022	SHB22082	30-06-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	02QT	2022	SHB22084	30-06-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	19RX	2022	SHB22110	30-06-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	16VK	2022	SHB22134	30-06-2022	100.000	100.000	onderhanden
Heterogene brugklassen	23FY/ 17KF00	2023	SHB423028	05-12-2023	100.000	100.000	onderhanden
Statushouders en de stap naar de klas	21FV	2023	SVDK230002	04-12-2023	10.000	10.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden	16VK	2022	VBV22-VO-1994	11-11-2022	1.491.081	1.491.081	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden	17VP	2022	VBV22-VO-2165	11-11-2022	1.592.832	1.592.832	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden	17VP	2022	VBV22-VO-2170	11-11-2022	966.144	966.144	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden	17VP	2022	VBV22-VO-2174	11-11-2022	1.253.376	1.253.376	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden	21FV	2022	VBV22-VO-2384	11-11-2022	864.144	864.144	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden	13PE	2022	VBV22-VO-2456	11-11-2022	633.454	633.454	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden	16OX	2022	VBV22-VO-3279	11-11-2022	435.124	435.124	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden	16OX	2022	VBV22-VO-3293	11-11-2022	662.302	662.302	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden	20ZK	2022	VBV22-VO-3866	11-11-2022	2.262.768	2.262.768	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden	20ZK	2022	VBV22-VO-3871	11-11-2022	670.752	670.752	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden	21GV	2022	VBV22-VO-4833	11-11-2022	2.920.860	2.920.860	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden	20IB	2022	VBV22-VO-5125	11-11-2022	1.766.940	1.766.940	onderhanden

Verbetering basisvaardigheden 2023	16VK/05AX	2023	VBV23-VO-0476	31-05-2023	862.000	431.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	04YX00	2023	VBV23-VO-1020	31-05-2023	740.000	370.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	04YX02	2023	VBV23-VO-1022	31-05-2023	360.000	180.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	20ZK00	2023	VBV23-VO-1622	31-05-2023	724.000	362.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	16SW00	2023	VBV23-VO-1774	14-12-2023	692.000	346.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	20AT01	2023	VBV23-VO-2782	31-05-2023	366.000	183.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	20AT03	2023	VBV23-VO-2784	31-05-2023	333.000	166.500	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	20AT05	2023	VBV23-VO-2785	31-05-2023	248.000	124.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	04SU02	2023	VBV23-VO-2787	31-05-2023	1.381.000	690.500	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	20AT04	2023	VBV23-VO-2788	31-05-2023	170.000	85.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	20IB03	2023	VBV23-VO-3016	31-05-2023	707.000	353.500	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	19RX00	2023	VBV23-VO-3088	31-05-2023	977.000	488.500	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	19RX01	2023	VBV23-VO-3089	31-05-2023	529.000	264.500	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	19RX02	2023	VBV23-VO-3090	31-05-2023	404.000	202.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	16OX09	2023	VBV23-VO-4372	14-12-2023	94.000	47.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	16OX02	2023	VBV23-VO-4406	14-12-2023	822.500	411.250	onderhanden

Verbetering basisvaardigheden 2023	16OX10	2023	VBV23-VO-4412	31-05-2023	254.500	127.250	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	17HN02	2023	VBV23-VO-4524	31-05-2023	644.000	322.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	21GZ00	2023	VBV23-VO-4595	31-05-2023	1.310.000	655.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	16VK01	2023	VBV23-VO-4772	31-05-2023	353.000	176.500	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	02FY01	2023	VBV23-VO-4789	31-05-2023	540.000	270.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	19RX05	2023	VBV23-VO-4860	14-12-2023	129.000	64.500	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	02FY02	2023	VBV23-VO-4946	31-05-2023	504.000	252.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	04XU00	2023	VBV23-VO-5019	31-05-2023	985.000	492.500	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	20JX00	2023	VBV23-VO-5221	31-05-2023	494.000	247.000	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	20JX04	2023	VBV23-VO-5229	31-05-2023	1.751.500	875.750	onderhanden
Verbetering basisvaardigheden 2023	20JX11	2023	VBV23-VO-5222	31-05-2023	234.000	117.000	onderhanden
School en Omgeving	23FY	2023	RSO-23234	30-11-2023	1.062.000	1.062.000	onderhanden
School en Omgeving	16VK/05AX	2022	RSOD22049	05-12-2022	102.041	102.041	ja
School en Omgeving	16OX	2023	RSO-23259	30-11-2023	51.919	51.919	onderhanden
School en Omgeving	16VK/05AX	2023	RSO-23536	30-11-2023	496.966	496.966	onderhanden
School en Omgeving	23FY	2023	RSO-23240	21-12-2023	1.180.000	590.000	onderhanden
Expertisedeling nieuwkomers	16OX	2022	SEN22078	28-11-2022	13.492	13.492	ja
Zij-instromers	16VK	2018	935850-1	20-11-2018	20.000	20.000	ja
Zij-instromers	21GZ	2018	915056-1	13-04-2018	20.000	20.000	onderhanden
Zij-instromers	21GZ	2018	935905-1	20-11-2018	20.000	20.000	onderhanden
Zij-instromers	04SU	2021	1189692-1	21-12-2021	20.000	20.000	ja
Zij-instromers	04SU	2021	1180646-1	21-12-2021	40.000	40.000	ja

Zij-instromers	04YX	2021	1189707-1	21-12-2021	20.000	20.000	ja
Zij-instromers	16OX	2021	1180648-1	20-10-2021	20.000	20.000	onderhanden
Zij-instromers	16OX	2021	1164637-1	01-08-2021	40.000	40.000	onderhanden
Zij-instromers	17HN	2021	1164701-1	01-08-2021	20.000	20.000	ja
Zij-instromers	17HN	2021	1160576-1	20-07-2021	20.000	20.000	ja
Zij-instromers	17VP	2021	1180652-1	20-10-2021	20.000	20.000	ja
Zij-instromers	20JX	2021	1189642-1	21-12-2021	40.000	40.000	onderhanden
Zij-instromers	20JX	2021	1160559-1	20-07-2021	20.000	20.000	onderhanden
Zij-instromers	20ZK	2021	1189742-1	21-12-2021	20.000	20.000	ja
Zij-instromers	23FY	2021	1189743-1	21-12-2021	20.000	20.000	ja
Zij-instromers	04SU	2022	1281957-1	20-10-2022	20.000	20.000	onderhanden
Zij-instromers	04YX	2022	1288297-1	22-11-2022	60.000	60.000	onderhanden
Zij-instromers	13PE	2022	1288379-1	22-11-2022	20.000	20.000	onderhanden
Zij-instromers	13PE	2022	1308502-1	20-12-2022	20.000	20.000	onderhanden
Zij-instromers	20AT	2022	1308436-1	20-12-2022	20.000	20.000	onderhanden
Zij-instromers	20GA	2022	1282014-1	20-10-2022	40.000	40.000	onderhanden
Zij-instromers	20JX	2022	1279350-1	22-08-2022	20.000	20.000	onderhanden
Zij-instromers	31LW	2022	1212727-1	22-02-2022	20.000	20.000	onderhanden
Zij-instromers	02QT	2023	100008845-01	22-11-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	04SU	2023	100004992-01	21-04-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	04SU	2023	100007014-01	21-06-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	04SU	2023	100008146-01	23-10-2023	50.000	50.000	onderhanden
Zij-instromers	04YX	2023	100004229-01	22-03-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	04YX	2023	100011260-01	21-12-2021	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	13PE	2023	100004208-01	22-02-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	16VK	2023	100004987-01	21-04-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	17HN	2023	100008929-01	22-11-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	17JY	2023	100008174-01	23-10-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	17VP	2023	100007836-01	21-09-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	20JX	2023	100006956-01	23-05-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	20JX	2023	100008177-01	23-10-2023	75.000	75.000	onderhanden
Zij-instromers	20JX	2023	100008879-01	22-11-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	20WI	2023	100008862-01	22-11-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	21FV	2023	100007733-01	23-08-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	21GZ	2023	100006976-01	23-05-2023	25.000	25.000	onderhanden
Zij-instromers	23FY	2023	100008183-01	23-10-2023	25.000	25.000	onderhanden
Subsidieregeling Opleiding tot Leraar	04SU	2023	SOOL23VO056	31-10-2023	20.000	5.000	onderhanden
Subsidieregeling Opleiding tot Leraar	31LW	2023	SOOL23VO057	31-10-2023	15.000	5.000	onderhanden
Subsidieregeling Opleiding tot Leraar	15BS	2023	SOOL23VO069	31-10-2023	5.000	5.000	onderhanden

Subsidieregeling Opleiding tot Leraar	04SU	2023	SOOL23VO078	31-10-2023	20.000	5.000	onderhanden
Subsidieregeling Opleiding tot Leraar	21GZ	2023	SOOL23VO125	30-11-2023	20.000	5.000	onderhanden
Subsidieregeling Opleiding tot Leraar	04YX	2023	SOOL23VO133	30-11-2023	20.000	5.000	onderhanden
Studieverlof	02FY	2022	1277994-01	23-08-2022	38.237	38.237	ja
Studieverlof	02QT	2022	1278088-01	23-08-2022	41.745	41.745	ja
Studieverlof	02QT	2022	1279772-01	22-11-2022	-4.210	-4.210	ja
Studieverlof	02QT	2022	1285690-01	22-11-2022	-9.472	-9.472	ja
Studieverlof	04SU	2022	1278350-01	22-11-2022	28.064	28.064	ja
Studieverlof	04XU	2022	1278361-01	22-11-2022	32.975	32.975	ja
Studieverlof	04YX	2022	1278363-01	22-11-2022	10.524	10.524	ja
Studieverlof	07MU	2022	1278740-01	22-11-2022	34.378	34.378	ja
Studieverlof	13PE	2022	1277590-01	22-11-2022	24.205	24.205	ja
Studieverlof	14SW	2022	1277605-01	22-11-2022	26.310	26.310	ja
Studieverlof	15BS	2022	1277662-01	22-11-2022	4.911	4.911	ja
Studieverlof	15BS	2022	1279692-01	22-11-2022	-4.911	-4.911	ja
Studieverlof	16OX	2022	1211193-01	22-11-2022	9.258	9.258	ja
Studieverlof	16OX	2022	1240571-01	22-11-2022	8.229	8.229	ja
Studieverlof	16OX	2022	1252741-01	22-11-2022	-2.057	-2.057	ja
Studieverlof	16OX	2022	1277152-01	22-11-2022	117.518	117.518	ja
Studieverlof	16OX	2022	1279821-01	22-11-2022	-6.314	-6.314	ja
Studieverlof	16QX	2022	1277759-01	22-11-2022	7.367	7.367	ja
Studieverlof	16SW	2022	1277768-01	22-11-2022	43.499	43.499	ja
Studieverlof	16SW	2022	1279824-01	22-11-2022	5.262	5.262	ja
Studieverlof	16VK	2022	1277779-01	22-11-2022	81.386	81.386	ja
Studieverlof	16VK	2022	1279825-01	22-11-2022	-4.210	-4.210	ja
Studieverlof	16VK/ 05AX	2022	1278371-01	22-08-2022	21.487	21.487	ja
Studieverlof	17HN	2022	1277914-01	22-11-2022	47.621	47.621	ja
Studieverlof	17HN	2022	1285830-01	22-11-2022	-1.316	-1.316	ja
Studieverlof	23FY/ 17KF	2022	1277887-01	22-11-2022	14.734	14.734	ja
Studieverlof	17VP	2022	1278004-01	22-11-2022	62.092	62.092	ja
Studieverlof	17VP	2022	1285833-01	22-11-2022	3.157	3.157	ja
Studieverlof	18XR	2022	1278132-01	22-11-2022	26.310	26.310	ja
Studieverlof	19RX	2022	1278262-01	22-11-2022	24.556	24.556	ja
Studieverlof	20AT	2022	1278270-01	22-11-2022	35.080	35.080	ja
Studieverlof	20AT	2022	1279812-01	22-11-2022	2.806	2.806	ja
Studieverlof	20BQ	2022	1278275-01	22-11-2022	6.139	6.139	ja
Studieverlof	20GA	2022	1285846-01	22-11-2022	5.262	5.262	ja

Studieverlof	20IB	2022	1278395-01	22-11-2022	48.761	48.761	ja
Studieverlof	20IB	2022	1279855-01	22-11-2022	-702	-702	ja
Studieverlof	20IB	2022	1308779-01	22-11-2022	702	702	ja
Studieverlof	20JX	2022	1278426-01	22-11-2022	107.345	107.345	ja
Studieverlof	20JX	2022	1285847-01	22-11-2022	5.262	5.262	ja
Studieverlof	20ST	2022	1278397-01	22-11-2022	49.814	49.814	ja
Studieverlof	20ST	2022	1279865-01	22-11-2022	4.911	4.911	ja
Studieverlof	20ST	2022	1285849-01	22-11-2022	3.859	3.859	ja
Studieverlof	20SY/ 07MU	2022	1278400-01	22-11-2022	10.524	10.524	ja
Studieverlof	20WI	2022	1278411-01	22-11-2022	8.419	8.419	ja
Studieverlof	20ZK	2022	1278414-01	22-11-2022	40.693	40.693	ja
Studieverlof	21FV	2022	1278543-01	22-11-2022	35.431	35.431	ja
Studieverlof	21GV	2022	1278544-01	22-11-2022	72.265	72.265	ja
Studieverlof	21GZ	2022	1211736-01	22-11-2022	-2.572	-2.572	ja
Studieverlof	21GZ	2022	1278515-01	22-11-2022	16.838	16.838	ja
Studieverlof	21GZ	2022	1281779-01	22-11-2022	5.262	5.262	ja
Studieverlof	31LW	2022	1279095-01	22-11-2022	12.980	12.980	ja
Studieverlof	02FY	2023	1349519-01	23-08-2023	42.640	42.640	onderhanden
Studieverlof	02FY	2023	1353330-01	23-10-2023	-8.673	-8.673	onderhanden
Studieverlof	02QT	2023	1349450-01	23-08-2023	10.841	10.841	onderhanden
Studieverlof	04SU	2023	1349296-01	23-08-2023	65.406	65.406	onderhanden
Studieverlof	04XU	2023	1349352-01	23-08-2023	32.522	32.522	onderhanden
Studieverlof	04XU	2023	1351197-01	21-09-2023	-5.059	-5.059	onderhanden
Studieverlof	04YX	2023	1349310-01	23-08-2023	8.673	8.673	onderhanden
Studieverlof	07MU	2023	1350759-01	23-08-2023	56.011	56.011	onderhanden
Studieverlof	13PE	2023	1350615-01	23-08-2023	49.506	49.506	onderhanden
Studieverlof	14SW	2023	1350407-01	23-08-2023	22.043	22.043	onderhanden
Studieverlof	15BS	2023	1350683-01	23-08-2023	11.564	11.564	onderhanden
Studieverlof	15BS	2023	1353318-01	23-10-2023	-7.227	-7.227	onderhanden
Studieverlof	16OX	2023	1349765-01	23-08-2023	86.726	86.726	onderhanden
Studieverlof	16OX	2023	1381938		8.673	8.673	onderhanden
Studieverlof	16OX	2023	1366892-02	22-11-2023	-8.673	-8.673	onderhanden
Studieverlof	16RB	2023	1349639-01	23-08-2023	17.345	17.345	onderhanden
Studieverlof	16SW	2023	1349768-01	23-08-2023	28.186	28.186	onderhanden
Studieverlof	16VK	2023	1322139-01	22-03-2023	-6.172	-6.172	onderhanden
Studieverlof	16VK	2023	1340347-01	21-06-2023	6.172	6.172	onderhanden
Studieverlof	16VK	2023	1349775-01	23-08-2023	121.417	121.417	onderhanden
Studieverlof	16VK	2023	1351217-01	21-09-2023	-8.673	-8.673	onderhanden
Studieverlof	16VK	2023	1366915-02	22-11-2023	-10.841	-10.841	onderhanden
Studieverlof	17HN	2023	1349706-01	23-08-2023	47.700	47.700	onderhanden

Studieverlof	23FY/ 17KF	2023	1349825-01	23-08-2023	8.673	8.673	onderhanden
Studieverlof	17VP	2023	1349867-01	23-08-2023	32.884	32.884	onderhanden
Studieverlof	18XR	2023	1349934-01	23-08-2023	29.632	29.632	onderhanden
Studieverlof	19RX	2023	1349828-01	23-08-2023	27.463	27.463	onderhanden
Studieverlof	19RX	2023	1366928-02	22-11-2023	1.445	1.445	onderhanden
Studieverlof	20AT	2023	1350015-01	23-08-2023	21.682	21.682	onderhanden
Studieverlof	20AT	2023	1366903-02	22-11-2023	6.504	6.504	onderhanden
Studieverlof	20BQ	2023	1349853-01	23-08-2023	28.367	28.367	onderhanden
Studieverlof	20GA	2023	1349883-01	23-08-2023	5.420	5.420	onderhanden
Studieverlof	20IB	2023	1350056-01	23-08-2023	6.504	6.504	onderhanden
Studieverlof	20JX	2023	1349892-01	23-08-2023	108.047	108.047	onderhanden
Studieverlof	20JX	2023	1353334-01	23-10-2023	-7.227	-7.227	onderhanden
Studieverlof	20ST	2023	1350108-01	23-08-2023	62.877	62.877	onderhanden
Studieverlof	20ST	2023	1351293-01	21-09-2023	-5.782	-5.782	onderhanden
Studieverlof	20WI	2023	1349944-01	23-08-2023	19.513	19.513	onderhanden
Studieverlof	20ZK	2023	1350139-01	23-08-2023	48.422	48.422	onderhanden
Studieverlof	20ZK	2023	1351238-01	21-09-2023	-6.504	-6.504	onderhanden
Studieverlof	20ZK	2023	1366907-02	22-11-2023	-8.673	-8.673	onderhanden
Studieverlof	21EX	2023	1349928-01	23-08-2023	12.286	12.286	onderhanden
Studieverlof	21FV	2023	1350118-01	23-08-2023	37.220	37.220	onderhanden
Studieverlof	21GV	2023	1349955-01	23-08-2023	84.197	84.197	onderhanden
Studieverlof	21GV	2023	1351256-01	21-09-2023	-7.589	-7.589	onderhanden
Studieverlof	21GV	2023	1353365-01	23-10-2023	-7.227	-7.227	onderhanden
Studieverlof	21GZ	2023	1350122-01	23-08-2023	28.186	28.186	onderhanden
Studieverlof	31LW	2023	1335433-01	23-05-2023	-7.367	-7.367	onderhanden
Totaal subsidies zonder verrekeningsclausule					50.580.043	41.567.292	

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule							
G2-A Aflopend ultimo 31 december 2023							
Omschrijving subsidie	Brin nr	Jaar	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Subsidiabele kosten t/m vorig verslagjaar
Totaal aflopende subsidies met verrekeningsclausule					0	0	0
G2-B Doorlopend na 31 december 2023							
Omschrijving subsidie	Brin nr	Jaar	Toewijzing Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Subsidiabele kosten t/m vorig verslagjaar
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	21GZ	2020	STO19016	01-07-2019	3.064.000	2.365.509	2.125.691
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	21GV	2020	STO19027	01-07-2019	3.822.747	2.951.287	2.052.407
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	13PE	2020	STO19030	17-12-2019	4.701.250	3.629.520	2.421.010
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	04YX	2020	STO19020	17-12-2019	6.173.286	4.765.980	3.776.896
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	04SU	2020	STO19025	19-12-2019	18.112.353	13.983.334	13.679.375
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	17HN	2020	STO19005	17-12-2019	1.837.290	1.418.449	1.519.608
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	02FY	2020	STO19070	14-07-2020	3.853.300	2.974.875	1.820.145
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	20SY/07MU	2020	GLTL20112	30-11-2020	161.348	138.759	75.716
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	16SW	2020	GLTL20118	11-12-2020	162.000	139.320	31.980
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	16SW	2020	GLTL20040	30-11-2020	157.400	135.364	40.056
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	04SU	2020	GLTL20054	30-11-2020	162.000	139.320	139.320

Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	20ZK	2020	GLTL20168	30-11-2020	161.984	139.306	70.392
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	02FY	2020	GLTL20012	30-11-2020	162.000	139.320	74.520
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	02FY	2020	GLTL20267	30-11-2020	162.000	139.320	106.226
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	20JX	2020	GLTL20033	30-11-2020	162.000	139.320	77.454
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	16OX	2020	GLTL20284	30-11-2020	162.000	139.320	60.696
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	16OX	2020	GLTL20276	30-11-2020	153.091	131.658	71.967
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	16OX	2020	GLTL20283	30-11-2020	161.619	138.992	46.750
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	17HN	2020	GLTL20135	30-11-2020	162.000	139.320	98.461
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	20IB	2020	GLTL20098	30-11-2020	161.850	139.191	96.969
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	16VK/ 05AX	2021	GLTL20026	28-01-2021	162.000	139.320	21.680
Incidentele midd. leerlingendaling vo 2020	13PE	2021	IML21005	31-08-2021	507.937	203.175	124.293
Incidentele midd. leerlingendaling vo 2020	15BS	2021	IML21025	31-08-2021	686.850	274.740	261.604
Incidentele midd. leerlingendaling vo 2020	19RX	2021	IML21034	31-08-2021	604.150	241.660	91.253
Totaal doorlopende subsidies zonder verrekeningsclausule					45.616.455	34.746.360	28.884.470

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule						
G2-A Aflopend ultimo 31 december 2023						
Omschrijving subsidie	Brin nr	Jaar	Saldo 1 januari 2023	Ontvangen in 2023	Subsidiabele kosten 2023	Te verrekenen per 31-12-2023
Totaal aflopende subsidies met verrekeningsclausule						0
G2-B Doorlopend na 31 december 2023						
Omschrijving subsidie	Brin nr	Jaar	Saldo 1 januari 2023	Ontvangen in 2023	Subsidiabele kosten 2023	Saldo per 31-12-2023
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	21GZ	2020	239.818	698.491	691.237	247.072
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	21GV	2020	898.880	871.460	855.437	914.903
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	13PE	2020	1.208.510	1.071.730	1.316.739	963.501
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	04YX	2020	989.084	1.407.305	1.685.565	710.825
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	04SU	2020	303.959	4.129.019	4.766.616	-333.638
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	17HN	2020	-101.159	418.841	402.388	-84.705
Sterk techniekonderwijs 2020-2023	02FY	2020	1.154.730	878.425	1.369.487	663.668
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	20SY/ 07MU	2020	63.043	22.589	44.277	41.355
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	16SW	2020	107.340	22.680	63.960	66.060
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	16SW	2020	95.308	22.036	80.112	37.232
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	04SU	2020	-	22.680	22.680	-
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	20ZK	2020	68.914	22.678	37.801	53.790
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	02FY	2020	64.800	22.680	800	86.680
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	02FY	2020	33.094	22.680	850	54.924
Pilot praktijkgericht programma voor gl en tl	20JX	2020	61.866	22.680	50.844	33.702

Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	16OX	2020	78.624	22.680	55.000	46.304
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	16OX	2020	59.691	21.433	40.000	41.124
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	16OX	2020	92.242	22.627	55.000	59.869
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	17HN	2020	40.859	22.680	24.999	38.540
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	20IB	2020	42.222	22.659	26.076	38.805
Pilot praktijkge-richt programma voor gl en tl	16VK/ 05AX	2021	117.640	22.680	20.350	119.970
Incidentele midd. leerlingendaling vo 2020	13PE	2021	78.881	101.587	146.269	34.200
Incidentele midd. leerlingendaling vo 2020	15BS	2021	13.136	137.370	124.599	25.908
Incidentele midd. leerlingendaling vo 2020	19RX	2021	150.407	120.830	46.422	224.815
Totaal doorlopende subsidies zonder verrekeningsclausule			5.861.890	10.150.520	11.927.507	4.084.904

Toelichting

- leraren ontwikkelfonds: Aanvullende subsidie ten behoeve van activiteiten van leraren ter bevordering van de onderwijskwaliteiten, de versterking van de beroepsgroep en de professionalisering van leraren.
- regionale aanpak personeelstekort onderwijs: Het personeelstekort in het primair en voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs is een groeiend probleem. De arbeidsmarkt voor onderwijs wordt sterk regionaal bepaald. In de regio liggen de meeste kansen om te komen tot oplossingen. Deze subsidieregeling heeft als doel om partijen in de regio te ondersteunen om het personeelstekort gezamenlijk aan te pakken.
- incidentele middelen leerlingendaling vo: Subsidie voor het samen met verschillende partners in de regio opstellen van een plan, gericht op het tot stand brengen van een transitie naar een levensvatbaar en kwalitatief goed onderwijsaanbod dat de leerlingendaling in de regio kan opvangen en waarbij tegelijkertijd de reistijd voor leerlingen binnen acceptabele grenzen blijft.
- subsidieregeling doorstroomprogramma's po-vo: Ter verkrijging van kennis en vaardigheden van de deelnemers gericht op de versoepeling van de overgang van het primair naar het voortgezet onderwijs.
- aanvullende bekostiging technisch vmbo: Aanvullende subsidie voor het vmbo om het technisch vmbo te verbeteren.

- regionale aanpak lerarentekort: Aanvullende subsidie voor activiteiten die zich richten op de aanpak van de kwantitatieve en kwalitatieve tekorten in de personeelsvoorziening. Hieronder kan ook worden verstaan activiteiten die gericht zijn op de totstandbrenging of versterking van samenwerking in de regio voor het wegwerken van een lerarentekort.
- tegemoetkoming kosten opleidingsscholen: Tegemoetkoming in de kosten van een opleidingsschool of aspirant-opleidingsschool voor de begeleiding van studenten die hun opleiding voor een groot gedeelte op de werkplek volgen en de inrichting en instandhouding van een opleidingsinfrastructuur voor een opleidingsschool of aspirant-opleidingsschool.
- pilot praktijkgericht programma voor gl en tl: De komende jaren worden de gemengde leerweg (GL) en de theoretische leerweg (TL) van het vmbo samengevoegd tot één nieuwe leerweg. Binnen deze nieuwe leerweg volgen alle leerlingen een praktijkgericht examenprogramma en sluiten dat af. De komende jaren wordt er met de nieuwe leerweg ervaring opgedaan door middel van een pilot.
- sterk techniek onderwijs 2020-2023: De regeling Sterk techniekonderwijs 2020-2023 moet leiden tot een breed en kwalitatief hoogstaand technisch onderwijsaanbod. Bovendien gaan alle vmbo-techniekscholen vanaf 2020 samenwerken met partners in de regio.
- incidentele middelen leerlingendaling vo: incidentele middelen voor leerlingendaling in het voortgezet onderwijs voor het maken van een meerjarig plan voor het toekomstbestendig maken van het onderwijsaanbod in de regio.
- capaciteitentesten 2021-2023: In april 2020 sloten scholen vanwege corona hun deuren. Hierdoor maakten toenmalige leerlingen van groep 8 geen eindtoets. Nu blijkt dat leerlingen gemiddeld een lager schooladvies ontvingen en op een lager niveau instroomden op het voortgezet onderwijs. Met de Subsidieregeling capaciteitentesten 2021-2023 kunnen scholen in het voortgezet onderwijs toetsen afnemen in het eerste en tweede leerjaar om het best passende onderwijsniveau van deze leerlingen te meten.
- structureel voorkomen onnodig zittenblijven vo: De subsidieregeling loopt van 2021 tot en met 2023 en geeft besturen de mogelijkheid om eenmalig subsidie aan te vragen voor een duurzame interventie om onnodig zittenblijven te voorkomen, eventueel aangevuld met een programma buiten de reguliere lestijd, zoals een zomerschool of een ander programma buiten het reguliere aanbod om.
- regionale samenwerking kansengelijkheid in onderwijs: Kinderen met dezelfde talenten hebben recht op gelijke kansen. Achtergrond, opleidingsniveau van ouders of de financiële situatie mogen geen invloed hebben op hun schoolprestaties. De subsidie Regionale samenwerking kansengelijkheid in het onderwijs ondersteunt gemeenten en scholen bij het tot stand brengen van aanvullend schoolaanbod.
- extra hulp voor de klas: De uitbraak van COVID-19 zorgt voor grote uitdagingen in het onderwijs. Zoals een hoge werkdruk, lesuitval of het tijdelijk sluiten van een locatie. Deze regeling is bedoeld om het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs, het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs hulp en ondersteuning te bieden met behulp van extra personeel. De subsidie draagt hiermee bij aan het continueren van het onderwijs. Dit is noodzakelijk om achterstanden zoveel mogelijk te voorkomen en terug te dringen.
- schoolkracht: School- en onderwijsontwikkeling is essentieel voor de onderwijskwaliteit. Schoolleiders en leraren vinden niet altijd tijd, budget en focus om verander- en verbeterideeën uit te werken en/of uit te voeren. Of om goede veranderingen duurzaam te borgen in de onderwijspraktijk. Deze subsidieregeling wil schoolleiders en leraren ondersteunen met hun schoolontwikkeling. Zodat scholen lerende, professionele organisaties worden én blijven en duurzame schoolontwikkeling in het funderend onderwijs wordt versterkt.
- internationalisering funderend onderwijs: Kinderen groeien op in een internationale omgeving. De regeling is bedoeld om scholen te motiveren om internationalisering duurzaam te integreren in het schoolbeleid, met een doordachte visie en aanpak.
- Heterogene brugklassen: Het doel van de regeling is scholen te ondersteunen om structureel meer, langer en/of breder samengestelde heterogene brugklassen in te richten in de eerste leerjaren van het voortgezet onderwijs. Heterogene brugklassen zijn klassen in de eerste leerjaren van het voortgezet onderwijs waarin meerdere schoolsoorten worden gecombineerd, bijvoorbeeld vmbo-tl en havo of havo en vwo, of alle niveaus van vmbo-bb tot en met vwo.

- Verbetering basisvaardigheden: Het Masterplan basisvaardigheden heeft als doel om scholen met de ontwikkeling van deze vaardigheden te ondersteunen, en daarmee de resultaten op taal, rekenen en wiskunde, burgerschap en digitale geletterdheid aantoonbaar te verbeteren.
- Expertisedeling nieuwkomers: Door de oorlog in Oekraïne vangt Nederland momenteel een groot aantal ontheemden op. Een deel daarvan is onderwijs- en leer- of kwalificatieplichtig. Dit zorgt ervoor dat meer scholen dan voorheen in aanraking komen met onderwijs aan nieuwkomers. De subsidieregeling Expertisedeling nieuwkomers heeft als doel nieuwkomersleerlingen goede ondersteuning te bieden.
- Zijinstromers: Zij-instromers zijn mensen die vanuit een andere sector voor de klas willen. Het zij-instroomtraject stelt hen in staat om binnen twee jaar hun onderwijsbevoegdheid te halen.

WNT / Bezoldiging van bestuurders en toezichthouders (model H)

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. Op 1 januari 2016 is de sectorale regeling van het ministerie van OCW vervangen door een systeem van bezoldigingsklassen.

Het aantal complexiteitspunten per criterium is als volgt:

- Totale baten 2021 (t-2): 10
- Aantal bekostigde leerlingen 1-10-2021 (t-2): 5
- Gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren 1-10-2021 (t-2): 5

Het bezoldigingsmaximum voor vereniging Ons Middelbaar Onderwijs in 2023 bedraagt met totaal 20 punten (klasse G) € 223.000. Dit geldt naar rato van de omvang en/of de duur van het dienstverband. Voor voorzitters van Raden van Toezicht ligt het maximum op € 33.450; voor leden op € 22.300.

De vergoedingen van de Raad van Toezicht zijn afgeleid van het maximum WNT. De voorzitter Raad van Toezicht ontvangt een vergoeding van 60% van het maximum WNT. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vergoeding van 50% van de vergoeding van de voorzitter van de Raad van Toezicht. Tevens ontvangen de leden een vergoeding voor deelname aan de commissies.

In onderstaande tabel is de bezoldiging van de bestuurders van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs opgenomen.

bedragen x 1 €	Jos Kusters	Yvonne Kops
Functiegegevens	Voorzitter	Lid
Aanvang functievervulling in 2023	1-1	1-1
Einde functievervulling in 2023	31-12	31-12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging 2023		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	211.494	177.804
Beloningen betaalbaar op termijn	11.496	22.896
Subtotaal bezoldiging	222.990	200.700
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	223.000	223.000
Reden overschrijding bezoldigingsmaximum	n.v.t.	n.v.t.
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging 2023	222.990	200.700
Gegevens 2022		
Aanvang functievervulling	1-1	1-1
Einde functievervulling	31-12	31-12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	191.546	170.514
Beloningen betaalbaar op termijn	24.437	23.879
Subtotaal bezoldiging	215.983	194.393
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	216.000
Totale bezoldiging 2022	215.983	194.393

In onderstaande tabel is de bezoldiging van de toezichthouders van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs opgenomen.

bedragen x 1 €	Theo Camps	Lilian Damen	Hans Junggeburst
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid
Aanvang functievervulling in 2023	1 januari	1 januari	1 januari
Einde functievervulling in 2023	31 december	31 december	31 december
Bezoldiging 2023			
Totale bezoldiging	20.070	11.736	11.311
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	33.450	22.300	22.300
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2022			
Aanvang functievervulling	1 januari	1 juli	1 januari
Einde functievervulling	31 december	31 december	31 december
Bezoldiging 2022			
Totale bezoldiging	19.440	12.271	9.720
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	32.400	21.600	21.600
bedragen x 1 €			
Functiegegevens	Herman Molenaar	Joke Snippe	Harrie Meelen
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang functievervulling in 2023	1 januari	1 januari	1 januari
Einde functievervulling in 2023	31 december	31 december	31 december
Bezoldiging 2023			
Totale bezoldiging	11.736	11.736	11.736
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	22.300	22.300	22.300
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

bedragen x 1 €	Hermans Molenaar	Joke Snippe	Harrie Meelen
Gegevens 2022			
Aanvang functievervulling	1 juli	1 januari	1 januari
Einde functievervulling	31 december	31 december	31 december
Bezoldiging 2022			
Totale bezoldiging	12.271	11.421	11.421
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	21.600	21.600	21.600
bedragen x 1 €			
	Paul van Geest	Wilma de Koning	
Functiegegevens	Lid	Lid	
Aanvang functievervulling in 2023	1 januari	1 januari	
Einde functievervulling in 2023	31 december	14 november	
Bezoldiging 2023			
Totale bezoldiging	11.736	10.269	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	22.300	19.428	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	
Gegevens 2022			
Aanvang functievervulling	1 januari	1 januari	
Einde functievervulling	31 december	31 december	
Bezoldiging 2022			
Totale bezoldiging	11.421	11.421	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	21.600	21.600	

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Deelnemingen/verbonden partijen (model E)

Naam	Statutaire zetel	Eigen vermogen 31-12-2023	Resultaat 2023	Omzet 2023	Art 2:403 Ja/Nee	Consolidatie %
Stichting ter behartiging van de belangen van het VO Valkenswaard	Valkenswaard	-	-	-	Nee	100
Stichting Steun OMO Scholengemeenschap Tongerlo	Roosendaal	726	-4	-	Nee	100
Sint Canisiusstichting	Tilburg	-	-	-	Nee	100
Stichting Ons Middelbaar Onderwijsfonds	Tilburg	5.102	-26	-15	Nee	100
Subtotaal		5.828	-30	-15		
St Boekenfonds van het Van Maerlantlyceum	Eindhoven	438	-1	-	Nee	100
Subtotaal		438	-1	-		
Deelnemingen die niet door OMO worden geadministreerd						
Stichting Beekvliet Internationale contacten	St.Michielsgestel	25	-11	-	Nee	100
Subtotaal		25	-11	-		
Totaal		6.291	-42	-15		

Van de volgende deelnemingen waren op het moment van het opmaken van de jaarrekening 2023 geen financiële jaarverslagen in bezit:

Naam	Statutaire zetel	Eigen vermogen 31-12-2023	Resultaat 2023	Omzet 2023	Art 2:403 Ja/Nee	Consolidatie %
Stichting Boekenfonds Gertudiscollege	Roosendaal	p.m.	p.m.	p.m.	Nee	100
Stichting steunfonds Dr.-Knippenberg College Helmond	Helmond	p.m.	p.m.	p.m.	Nee	100
Stichting Beekvliet	St.Michielsgestel	p.m.	p.m.	p.m.	Nee	100

Onderstaande samenwerkingsverbanden zijn minderheidsdeelnemingen:

Statutaire naam	Statutaire zetel	Juridische vorm	Soort activiteit
Stichting Samenwerkingsverband VO-VSO Nijmegen en omgeving	Nijmegen	Stichting	Overig
Stichting Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Bergen op Zoom e.o.	Bergen op Zoom	Stichting	Overig
Samenwerkingsverband VO in de regio Roosendaal	Roosendaal	Stichting	Overig
Stichting Regionaal Samenwerkingsverband Breda en omgeving	Breda	Stichting	Overig
Stichting Samenwerkingsverband passend onderwijs VO Tilburg e.o.	Tilburg	Stichting	Overig
Stichting Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs De Meierij	Hertogenbosch	Stichting	Overig
Samenwerkingsverband VO Brabant Noordoost	Oss	Stichting	Overig
Regionaal Samenwerkingsverband voor passend onderwijs Eindhoven en Kempenland	Eindhoven	Stichting	Overig
Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO-VSO Helmond-Peelland	Helmond	Stichting	Overig
Stichting Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs De Langstraat	Waalwijk	Stichting	Overig

Subsidies gemeente Tilburg 2023

Omschrijving subsidie	School	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van toewijzing	Ontvangen t/m 2022	Verantwoord in de jaarrekening onder post
POVO werkgroep	2College	1980164	27-03-2023	100.000	100.000	VVK - Overige kortlopende schulden
Zomerschool	2College	2083431	08-08-2023	20.000	20.000	Exploitatie - Gemeentelijke bijdrage
Ouderkamers vo	2College	2022889	29-06-2023	105.000	105.000	VVK - Overige kortlopende schulden
Taalkundigheid	De Nieuwste School	2090373	23-08-2023	200.000	200.000	Exploitatie - Gemeentelijke bijdrage

Honorarium externe accountant

In het verslagjaar zijn de volgende honoraria ten laste gebracht van de vereniging, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:328a BW:

Specificatie honorarium accountant	2023	begroting 2023	2022
Onderzoek jaarrekening huidig jaar + bekostiging	166.375	100.000	169.400
Andere controle opdrachten	4.235		4.235
Overige			9.680
	170.610	100.000	183.315

Ondertekening Raad van Bestuur en Raad van Toezicht

Jos Kusters
voorzitter Raad van Bestuur

Yvonne Kops
lid Raad van Bestuur

Theo Camps
voorzitter Raad van Toezicht

Lilian Damen
lid Raad van Toezicht

Paul van Geest
lid Raad van Toezicht

Hans Junggeburst
lid Raad van Toezicht

Harrie Meelen
lid Raad van Toezicht

Herman Molenaar
lid Raad van Toezicht

Joke Snippe
lid Raad van Toezicht

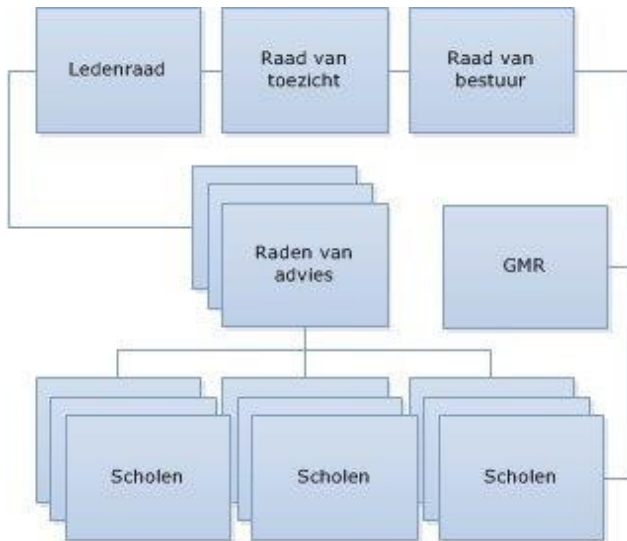
Bijlagen

Bijlagen 2023 - vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

Bijlage 1. Organisatie Ons Middelbaar Onderwijs

Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs kent drie organen: de ledenraad, de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur. In onderstaand schema zijn de onderlinge samenhangen weergegeven.

Schoolleiders

Alle schoolleiders van de vereniging zijn in algemene dienst. Op 1 januari 2024 waren zij verbonden aan de volgende scholen:

• 2College	de heer Leon Spaan
• Baanderherencollege	mevrouw Mireille van der Kracht
• Bossche Vakschool/Van Maerlant	mevrouw Fleur Cerini
• De Nieuwste School	mevrouw Marieke van den Hurk
• Eckartcollege	mevrouw Claire Arts
• Elzendaalcollege/Metameer	mevrouw Elke Oegema
• Gymnasium Beekvliet	mevrouw Carla Faassen
• Instelling VO Deurne	mevrouw Martine Overdijk
• Jacob-Roelandslyceum	mevrouw Mireille van der Kracht
• Kwadrant Scholengroep	mevrouw Nynke Gerritsma
• Maaslandcollege	mevrouw Cathelijne Beekmans
• Maurick College	mevrouw Monique van Roosmalen
• Merletcollege	mevrouw Iedje Heere
• Mill Hill College	de heer Ard van Aken
• Munnikenheide College	mevrouw Wilma Scholtens
• OMO Scholengroep Bergen op Zoom	de heer Titus Frankemölle
• OMO Scholengroep De Langstraat	de heer Edwin Verlangen
• OMO Scholengroep Helmond	mevrouw Emmeken van der Heijden
• OMO scholengroep Tongerlo	mevrouw Marjolein de Leeuw
• Parmant Scholen	mevrouw Corinne Sebregts
• Rodenborch-College	mevrouw Marjo van IJzendoorn
• Roncalli Scholengemeenschap	de heer Tom Heijnen
• Rythovius College	de heer Robert Tops
• Scholengemeenschap Were Di	de heer Edward de Gier
• Sint-Janslyceum	de heer Jean Wiertz
• Sint-Odulphuslyceum	de heer Jeroen Zeeuwen
• Sondervick College	de heer Edward de Gier
• Theresialyceum	mevrouw Lisette Verstegen
• Van Maerlantlyceum	mevrouw Claire Arts
• Varendonck College	mevrouw Angélique Vermeulen
• VO Veghel	mevrouw Barbara Baelemans

Ledenraad

Voor de samenstelling van de ledenraad, alsmede het verslag van de activiteiten in 2023 wordt verwezen naar het '[Verslag ledenraad](#)'.

Raad van Toezicht

Voor de samenstelling van de Raad van Toezicht, alsmede het verslag van de activiteiten in 2023 wordt verwezen naar het '[Verslag Raad van Toezicht](#)'.

Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad

Voor de samenstelling van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad, alsmede het verslag van de activiteiten in 2023 wordt verwezen naar het ['Verslag gemeenschappelijke medezeggenschapsraad'](#).

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur is het bevoegd gezag van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs en bestaat uit twee statutaire leden. Daarnaast is een ambtelijk secretaris aangesteld. De voorzitter van de Raad van Bestuur vertegenwoordigt de vereniging en legt verantwoording af aan de Raad van Toezicht voor het door de Raad van Bestuur gevoerde beleid.

De Raad van Bestuur bestaat uit de volgende personen:

- de heer Jos Kusters, voorzitter
- mevrouw Yvonne Kops, lid

Ambtelijk secretaris van de Raad van Bestuur op 1 januari 2024 is Marga van der Zanden.

Bureau Ons Middelbaar Onderwijs

Het OMO-bureau is de interne serviceorganisatie van de vereniging. Het OMO-bureau ondersteunt de Raad van Bestuur en de scholen. Algemeen directeur op 1 januari 2024 is de mevrouw Angelique Penners, concerncontroller is de heer Sebastiaan Bouwmeester.

Klachtencommissie

De vereniging heeft een klachtencommissie ingesteld voor de klachtenregeling, inclusief de regeling ter voorkoming van seksuele intimidatie, agressie, geweld (waaronder pesten) en discriminatie. De commissie integriteitsvraagstukken (op basis van de klokkenluidersregeling) vormt een personele unie met de klachtencommissie.

De samenstelling van de klachtencommissie was in 2023 als volgt:

- de heer prof. mr. P.J.J. Zoontjens (voorzitter) (tot 1-11-2023)
- De heer mr. P. van Dun (voorzitter) (vanaf 1-11-2023)
- de heer mr. F.J.G.M. de Hommel (vice-voorzitter)
- de heer drs. H.M. Claessen (onderwijsveld)
- de heer P. van der Poel (onderwijsveld)
- mevrouw drs. Y. Siebelink (medisch veld)
- mevrouw mr. C. van Lent (juridisch veld) (vanaf 1-7-2023)
- de heer mr. S. Sonke (juridisch veld) (tot 1-6-2023)
- mevrouw L. Zariouh (juridisch veld) (vanaf 1-6-2023)
- (medisch veld vacant)

De rol van vertrouwenspersoon integriteit werd tot 1 mei vervuld door Ellen Mostermans en tot 1 oktober 2023 door Henk Witte. Per 1 september 2023 is Barbara Snijder benoemd tot vertrouwenspersoon integriteit. Per 1 oktober 2023 is ook Bob van Geffen benoemd tot vertrouwenspersoon integriteit.

Bijlage 2: Slaagpercentages 2023

Bij 'Onderwijs in kerncijfers', staan de gemiddelde slaagpercentages van de leerlingen van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De tabel in deze bijlage geeft de slaagpercentages per school en opleiding weer.

School / vestiging	vmbo-b	vmbo-k	vmbo-g/t	havo	vwo
2College					
Cobbenhagenlyceum				68,0%	75,0%
Cobbenhagenmavo			85,7%		
Durendael	100,0%	100,0%	95,9%	89,0%	89,4%
Jozefmavo			97,0%		
Ruivenmavo			97,8%		
Bossche Vakschool					
Bossche Vakschool	91,8%	92,4%			
Van Maerlant		88,8%	96,2%		
De Nieuwste School					
			96,2%	78,4%	80,0%
Eckartcollege					
Eckartcollege			95,0%	90,8%	90,2%
Nuenens College	97,1%	88,6%	91,4%		
Elzendaalcollege					
Boxmeer			92,0%	83,2%	86,4%
Gennep	100,0%	100,0%	95,7%		
Metameer Stevensbeek	100,0%	100,0%	97,5%	89,20%	100%
Metameer Jenaplan Boxmeer	100,0%	100,0%	96,8%		
Gymnasium Beekvliet					
					93,9%
Instelling Voortgezet Onderwijs Deurne					
Alfrinkcollege			99,3%		
Hub van Doornecollege	97,8%	100,0%			
Peellandcollege				95,7%	93,3%
Kwadrant Scholengroep					
Cambreur College	97,1%	91,1%	89,4%	77,6%	92,5%
Hanze College	87,0%	94,6%	100,0%		
Maaslandcollege					
			89,7%	78,9%	83,8%
Maurick College					
	100,0%	84,6%	87,5%	89,4%	93,8%
Merletcollege					
Cuijk	100,0%	100,0%	86,0%	87,9%	79,5%
Grave	100,0%	95,8%	97,4%	81,3%	
Mill	100,0%	100,0%	97,7%		
Mill Hill College					
			92,1%	81,0%	83,9%
Munnikenheide College					
Etten-Leur	100,0%	85,9%	89,1%		

Rucphen	100,0%	91,4%	95,5%		
OMO Scholengroep Bergen op Zoom					
MollerJuvenaat				78,0%	68,1%
MollerJuvenaat gymnasium					95,2%
't Ravelijn	88,9%	90,8%	86,0%		
Zuidwesthoek College	95,0%	89,4%	82,4%		
OMO Scholengroep Boxtel					
Baanderherencollege	98,2%	99,0%	100,0%		
Jacob-Roelandslyceum				93,6%	96,2%
OMO Scholengroep De Langstraat					
De Overlaat	88,9%	95,9%	94,5%		
d'Oultremontcollege			95,0%	74,1%	87,0%
Dr. Mollercollege				80,4%	90,2%
Van Haestrechtcollege	88,9%	95,7%	90,9%		
Walewyc			93,4%		
OMO Scholengroep Helmond					
Carolus Borromeus College			93,6%	88,8%	95,8%
Dr.-Knippenbergcollege			93,4%	89,1%	92,9%
Vakcollege Helmond	95,7%	98,0%			
OMO scholengroep Tongerlo					
Da Vinci College	92,3%	100,0%			
Norbertus Gertrudis Lyceum				84,7%	94,1%
Norbertus Gertrudis Mavo			84,60%		
Parmant Scholen					
Aloysius De Roosten			86,3%		
Helder havo/vwo				100,0%	83,3%
Sint-Joriscollege			93,5%	86,7%	95,3%
Vakcollege Eindhoven	86,5%	90,6%			
Rodenborch-College			92,9%	82,0%	81,4%
Roncalli Scholengemeenschap			77,3%	79,0%	86,2%
Rythovius College			92,0%	90,8%	92,3%
Scholengemeenschap Were Di	100,0%	88,1%	94,4%	82,8%	89,7%
Sint-Janslyceum			85,6%	87,6%	90,2%
Sint-Odulphuslyceum				88,4%	96,2%
Sondervick College	87,5%	82,8%	86,3%	90,6%	91,8%
Theresialyceum				82,3%	90,1%
Van Maerlantlyceum				86,0%	94,0%
Varendonck College					
Asten				88,3%	93,0%
Someren	100,0%	93,8%	96,4%		
VO Veghel					

Fioretti College	100,0%	97,0%	93,1%		
Zwijssen College Veghel				85,7%	81,4%
Gemiddelde OMO scholen	96,4%	94,1%	92,4%	85,1%	89,7%
Landelijk gemiddelde	96,1%	94,1%	91,3%	84,2%	88,6%
Verschil OMO t.o.v. landelijk	0,3%	-	1,1%	0,9%	1,1%

Bijlage 3: Bestendigheid uitstroom leerlingen (PrO)

De tabel in deze bijlage geeft weer waar de leerlingen praktijkonderwijs, die in 2020-2021 uitstroomden, na één jaar en na twee jaar terecht zijn gekomen. Van IVO Deurne, De Sprong en van Praktijkschool Helmond zijn geen gegevens bekend.

Voortgezet Onderwijs Veghel, Fioretti College Veghel	Na één jaar			Na twee jaar		
	Aantal (school)	Percentage (school)	Percentage (vergelijkings- groep)	Aantal (school)	Percentage (school)	Percentage (vergelijkingsgroep)
Werk	21	52,5%	31,4%	23	57,5%	35,5%
Arbeid	21	52,5%	30,1%	23	57,5%	34,1%
Toeleidings/ trainingstraject	0	0%	1,3%	0	0%	1,5%
Werk en Leren	5	12,5%	10,0%	5	12,5%	8,2%
Leren	10	25,0%	33,2%	5	12,5%	23,7%
Voortgezet onderwijs	0	0%	4,8%	0	0%	3,1%
Andere school voor praktijkonderwijs	0	0%	0,2%	0	0%	0,1%
VMBO	0	0%	2,5%	0	0%	1,6%
VSO	0	0%	2,2%	0	0%	1,4%
Anders	< 5	10,0%	20,6%	7	17,5%	29,5%
Geen informatie beschikbaar	0	0,0%	6,8%	0	0%	12,2%
Verhuizing naar het buitenland	< 5	2,5%	1,3%	< 5	3%	1,3%
Dagbesteding	0	0%	2,7%	0	0%	2,5%
Geen werk of school	< 5	5,0%	3,9%	< 5	10,0%	4,7%
Onbekend	< 5	2,5%	5,9%	< 5	5,0%	8,7%

Varendonck College Someren	Na één jaar			Na twee jaar		
	Aantal (school)	Percentage (school)	Percentage (vergelijkings- groep)	Aantal (school)	Percentage (school)	Percentage (vergelijkingsgroep)
Werk	7	46,7%	31,4%	0	0%	35,5%
Arbeid	7	46,7%	30,1%	0	0%	34,1%
Toeleidings/ trainingstraject	0	0%	1,3%	0	0%	1,5%
Werk en Leren	< 5	13%	10,0%	0	0%	8,2%

Leren	< 5	20,0%	33,2%	0	0%	23,7%
Voortgezet onderwijs	< 5	13%	4,8%	0	0%	3,1%
Andere school voor praktijkonderwijs	0	0%	0,2%	0	0%	0,1%
VMBO	< 5	6,7%	2,5%	0	0%	1,6%
VSO	< 5	6,7%	2,2%	0	0%	1,4%
Anders	< 5	6,7%	20,6%	15	100,0%	29,5%
Geen informatie beschikbaar	0	0%	6,8%	15	100,0%	12,2%
Verhuizing naar het buitenland	0	0%	1,3%	0	0%	1,3%
Dagbesteding	0	0%	2,7%	0	0%	2,5%
Geen werk of school	< 5	7%	3,9%	0	0%	4,7%
Onbekend	0	0%	5,9%	0	0%	8,7%

Praktijkschool Eindhoven	Na één jaar			Na twee jaar		
	Aantal (school)	Percentage (school)	Percentage (vergelijkingsgroep)	Aantal (school)	Percentage (school)	Percentage (vergelijkingsgroep)
Werk	19	34,5%	31,4%	17	30,9%	35,5%
Arbeid	19	34,5%	30,1%	16	29,1%	34,1%
Toeleidings/ trainingstraject	0	0%	1,3%	< 5	1,8%	1,5%
Werk en Leren	7	12,7%	10,0%	5	9,1%	8,2%
Leren	20	36,4%	33,2%	19	34,5%	23,7%
Voortgezet onderwijs	< 5	7,3%	4,8%	< 5	3,6%	3,1%
Andere school voor praktijkonderwijs	0	0%	0,2%	0	0%	0,1%
VMBO	0	0%	2,5%	0	0%	1,6%
VSO	< 5	7,3%	2,2%	< 5	3,6%	1,4%
Anders	5	9,1%	20,6%	12	21,8%	29,5%
Geen informatie beschikbaar	0	0%	6,8%	0	0%	12,2%
Verhuizing naar het buitenland	< 5	3,6%	1,3%	< 5	5,5%	1,3%
Dagbesteding	< 5	1,8%	2,7%	< 5	1,8%	2,5%
Geen werk of school	< 5	3,6%	3,9%	8	14,5%	4,7%
Onbekend	0	0%	5,9%	0	0%	8,7%

OMO scholengroep Tongerlo, Da Vinci College	Na één jaar			Na twee jaar		
	Aantal (school)	Percentage (school)	Percentage (vergelijkings- groep)	Aantal (school)	Percentage (school)	Percentage (vergelijkingsgroep)
Werk	20	31,4%	31,4%	24	47,1%	35,5%
Arbeid	19	37,3%	30,1%	23	45,1%	34,1%
Toeleidings/ trainingstraject	< 5	2,0%	1,3%	< 5	2,0%	1,5%
Werk en Leren	5	9,8%	10,0%	< 5	7,8%	8,2%
Leren	22	43,1%	33,2%	18	35,3%	23,7%
Voortgezet onderwijs	0	0%	4,8%	0	0%	3,1%
Andere school voor praktijkonderwijs	0	0%	0,2%	0	0%	0,1%
VMBO	0	0%	2,5%	0	0%	1,6%
VSO	0	0%	2,2%	0	0%	1,4%
Anders	< 5	7,8%	20,6%	5	9,8%	29,5%
Geen informatie beschikbaar	0	0%	6,8%	0	0%	12,2%
Verhuizing naar het buitenland	0	0%	1,3%	0	0%	1,3%
Dagbesteding	< 5	2,0%	2,7%	< 5	2,0%	2,5%
Geen werk of school	< 5	5,9%	3,9%	< 5	7,8%	4,7%
Onbekend	0	0%	5,9%	0	0,0%	8,7%

Baanderherencollege praktijkonderwijs	Na één jaar			Na twee jaar		
	Aantal (school)	Percentage (school)	Percentage (vergelijkings- groep)	Aantal (school)	Percentage (school)	Percentage (vergelijkingsgroep)
Werk	7	23,3%	31,4%	7	23,3%	35,5%
Arbeid	7	23,3%	30,1%	7	23,3%	34,1%
Toeleidings/ trainingstraject	0	0%	1,3%	0	0%	1,5%
Werk en Leren	< 5	13,3%	10,0%	< 5	13,3%	8,2%
Leren	17	56,7%	33,2%	17	56,7%	23,7%
Voortgezet onderwijs	0	0%	4,8%	0	0%	3,1%
Andere school voor praktijkonderwijs	0	0%	0,2%	0	0%	0,1%
VMBO	0	0%	2,5%	0	0%	1,6%
VSO	0	0%	2,2%	0	0%	1,4%
Anders	< 5	6,7%	20,6%	< 5	6,7%	29,5%

Geen informatie beschikbaar	0	0%	6,8%	0	0%	12,2%
Verhuizing naar het buitenland	0	0%	1,3%	0	0%	1,3%
Dagbesteding	0	0%	2,7%	0	0%	2,5%
Geen werk of school	< 5	6,7%	3,9%	< 5	6,7%	4,7%
Onbekend	0	0%	5,9%	0	3,8%	8,7%

Bijlage 4: Toezichtarrangementen onderwijsinspectie

Onderstaande tabel geeft de toezichtresultaten onderwijsinspectie per locatie per 31 december 2023 weer.

Legenda

- 'leeg' Geen eindoordeel (geen onderzoek op school plaatsgevonden)
- G Goed
- V Voldoende
- O Onvoldoende (voorheen 'zwak')
- ZZ Zeer Zwak

Naam school/vestiging	pro	vmbo-b	vmbo-k	vmbo-g/t	havo	vwo
2College						
Cobbenhagenlyceum						
Cobbenhagenmavo						
Durendael						
Jozefmavo						
Ruivenmavo						
Bossche Vakschool						
Bossche Vakschool						
Van Maerlant						
De Nieuwste School						
Eckartcollege						
Eckartcollege						
Nuenens College						
Elzendaalcollege						
Boxmeer						
Gennep						
Jenaplan Boxmeer						
Stevensbeek						
Gymnasium Beekvliet						
						V
IVO-Deurne						
Alfrinkcollege						
Hub van Doornecollege						
Peellandcollege						
Sprongcollege						
Kwadrant Scholengroep						
Cambreur College						
Hanze College						
Maaslandcollege						
Maurick College						
Merletcollege						
Cuijk					V	
Grave						
Mill						
Mill Hill College						
Munnikenheide College						
Etten-Leur						
Rucphen						
OMO SG Bergen op Zoom						
MollerJuvenaat						

't R@velijn						
ZuidWesthoek College				V		
OMO Scholengroep Boxtel						
Baanderherencollege pro						
Baanderherencollege vmbo						
Jacob-Roelandslyceum						
OMO SG De Langstraat						
d'Oultremont College						
Dr. Mollercollege						
Van Haestrecht College			V			
Walewyc Mavo						
OMO SG Helmond						
Carolus Borromeus College						
Dr. Knippenbergcollege						
Praktijkschool Helmond						
Vakcollege Helmond						
OMO SG Tongerlo						
Da Vinci College						
Norbertus Gertrudis Lyceum						
Norbertus Gertrudis Mavo						
Scholengroep Het Plein						
Aloysius De Roosten						
Antoon Schellenscollege (alleen onderbouw)						
Helder havo/vwo						
Praktijkschool Eindhoven	O					
Sint-Joriscollege						
Vakcollege Eindhoven						
Rodenborch-College						
Roncalli Scholengemeenschap						
Rythovius College						
Scholengemeenschap Were Di						
Sint-Janslyceum						
Sint-Odulphuslyceum						
Sondervick College						
Theresialyceum						
Van Maerlantlyceum						
Varendonck College						
Asten						
Someren						

VO Veghel						
Fioretti College						
Zwijssen College Veghel						

	pro	vmbo-b	vmbo-k	vmbo-g/t	havo	vwo	totaal
Totaal geen eendoordeel	6	26	26	42	31	32	163
Totaal goed	0	0	0	0	0	0	0
Totaal voldoende	0	0	1	1	2	1	5
Totaal onvoldoende	1	0	0	0	0	0	1
Totaal zeer zwak	0	0	0	0	0	0	0
Totaal opleidingen	7	26	27	43	33	33	169

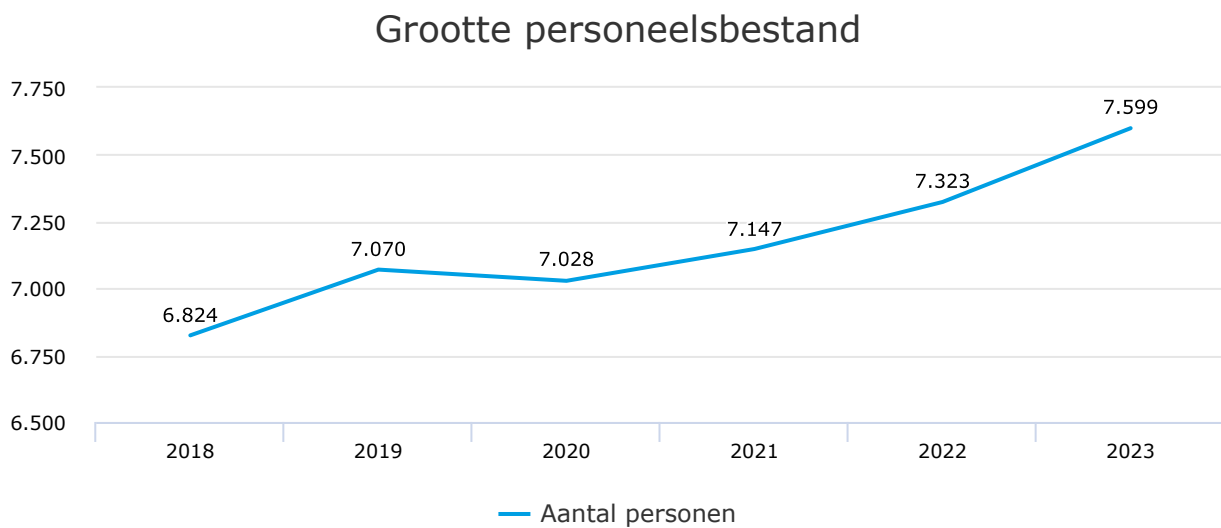
Bijlage 5: Personeel in cijfers

In deze bijlage worden enkele personele kengetallen van 2023 in relatie tot voorgaande jaren grafisch gepresenteerd. Onder elke grafiek staat een korte toelichting.

1. Samenstelling personeelsbestand

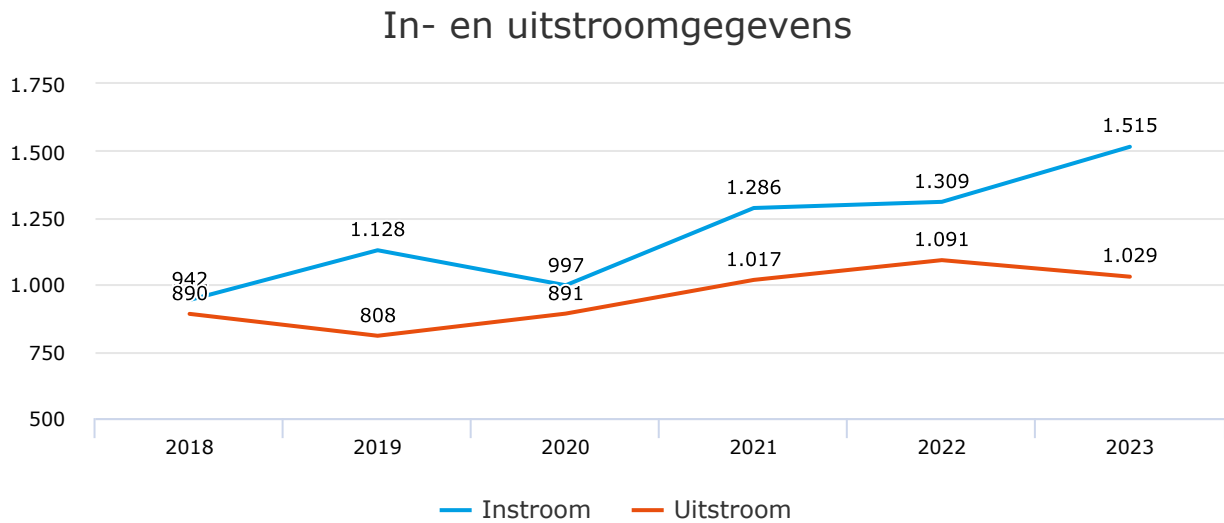
Achtereenvolgens worden de cijfers van het totale personeelsbestand van Ons Middelbaar Onderwijs en de instroom- en uitstroomgegevens weergegeven.

1.1. Grote personeelsbestand

Het totaal aantal personeelsleden dat in 2023 in dienst is, is gestegen ten opzichte van 2022. De stijging heeft verschillende oorzaken: De Overlaat in Waalwijk is bij OMO gekomen en is nu onderdeel van SG de Langstraat, er is meer gebruik gemaakt van de werknemersregelingen zoals bijv. het ouderschapsverlof. Daarnaast is er ook nog steeds extra personeel aangetrokken met het extra geld vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) voor het herstel en ontwikkeling van het onderwijs ten gevolge van de Coronapandemie.

1.2 In- en uitstroomgegevens

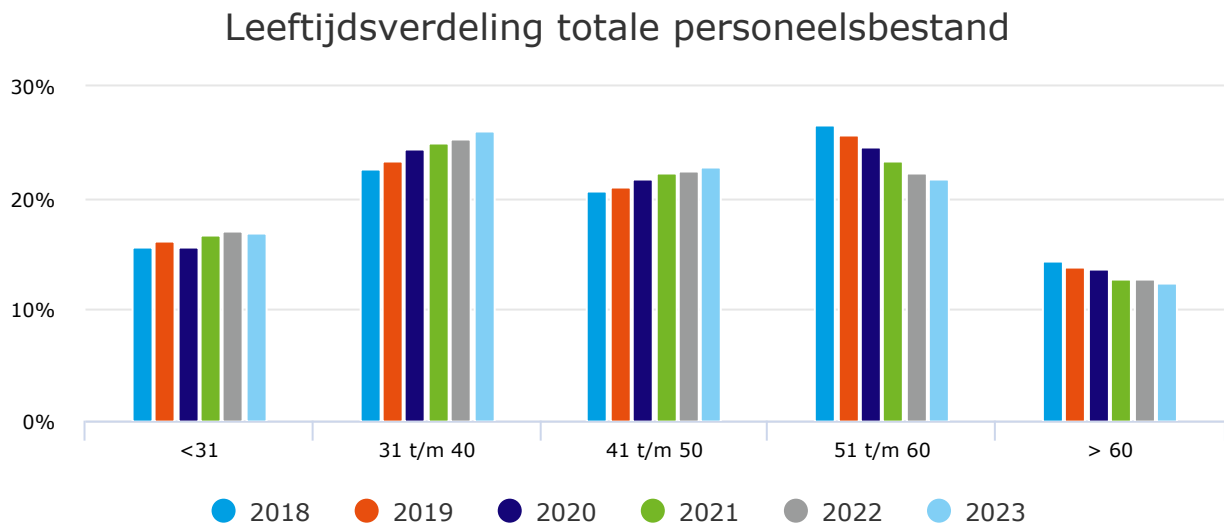
Het betreft het totaal aantal personen (inclusief bureau en Raad van Bestuur) dat in dienst is getreden of uit dienst is gegaan, maar ook uitbreidingen of inkortingen van de betrekkingssomvang bij vereniging Ons Middelbaar Onderwijs.

2. Verdeling naar categorieën

Achtereenvolgens wordt een aantal grafieken weergegeven die betrekking hebben op de verdeling van het personeelsbestand naar diverse categorieën. Het betreft:

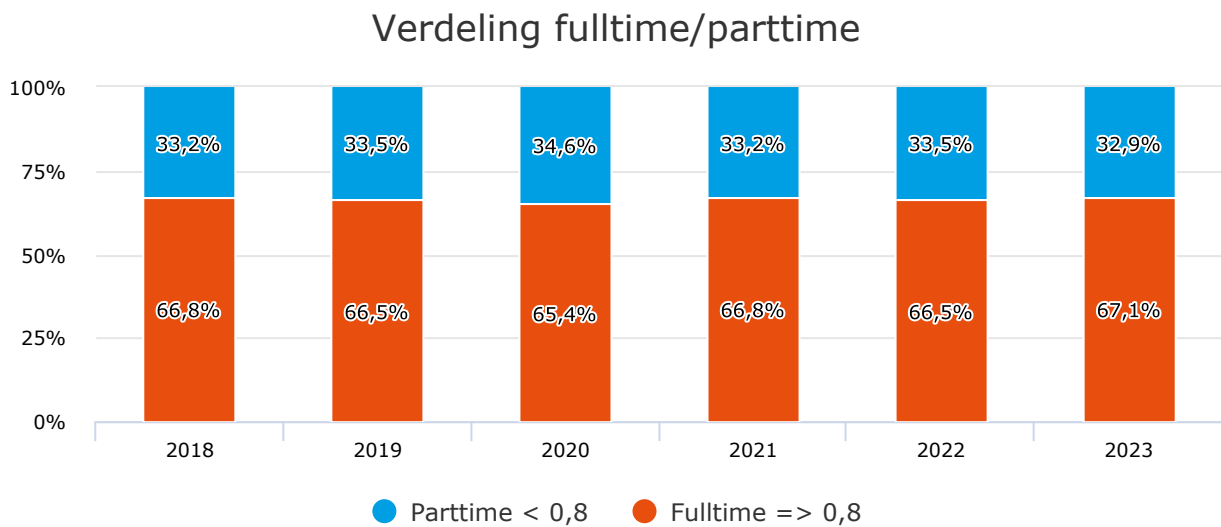
1. uitsplitsing naar leeftijdscategorieën;
2. verdeling in fulltime en parttime aanstellingen;
3. vaste en tijdelijk aanstellingen;
4. verhouding docenten in LB, LC en LD/LE (functiemix);
5. verdeling man en vrouw;
6. verdeling naar vrouw en man in leidinggevende posities.

2.1 Leeftijdsverdeling totale personeelsbestand

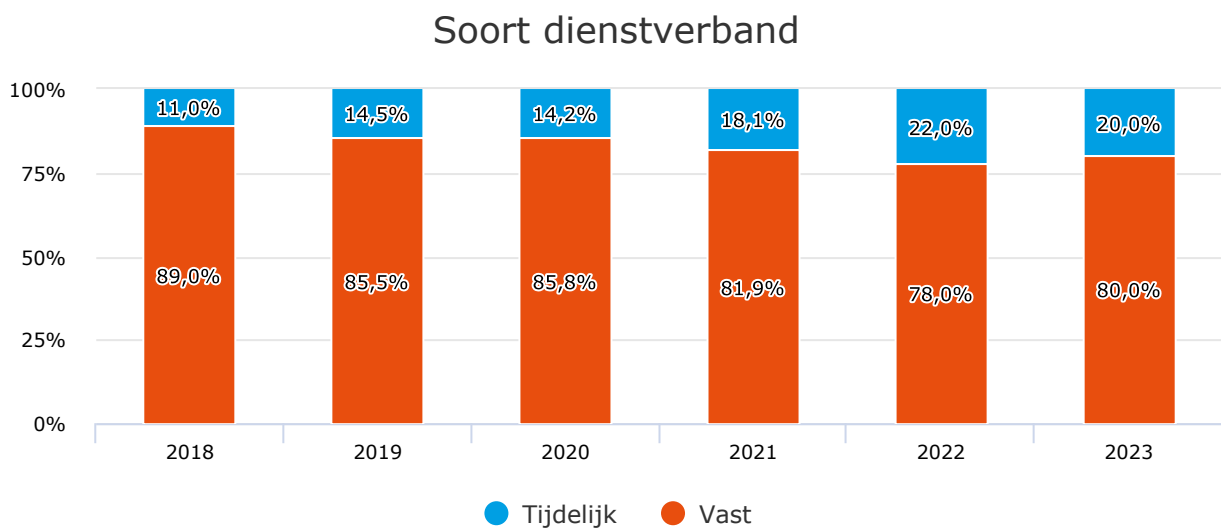

De (gewogen) gemiddelde leeftijd (44,1 jaar) van het personeelsbestand is in 2023 weer iets verder gedaald ten opzichte van 2022 (44,3 jaar) en in 2021 (44,5).

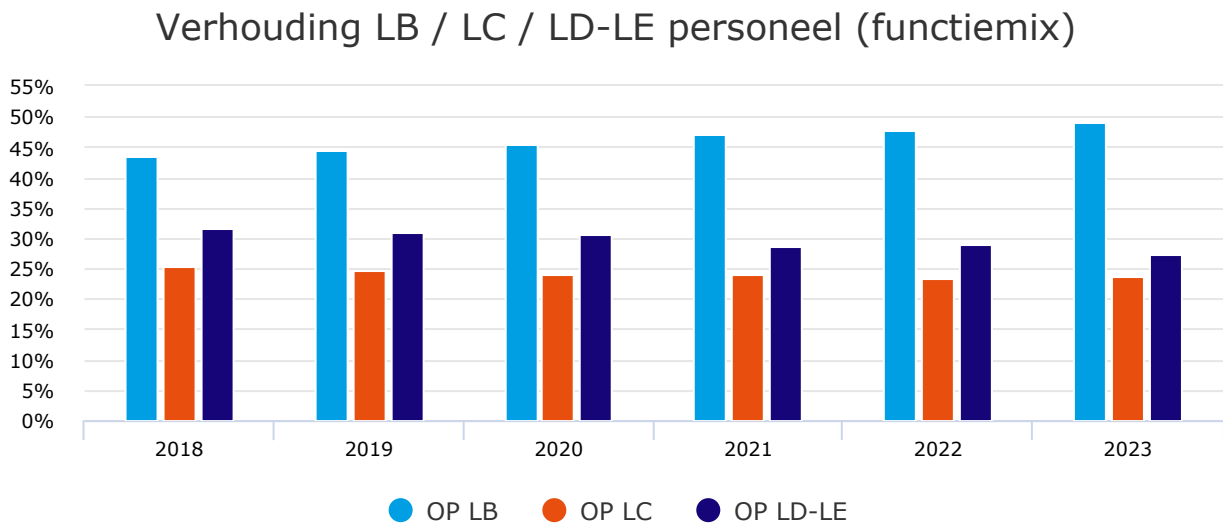
2.2 Verdeling fulltime/parttime

2.3 Soort dienstverband

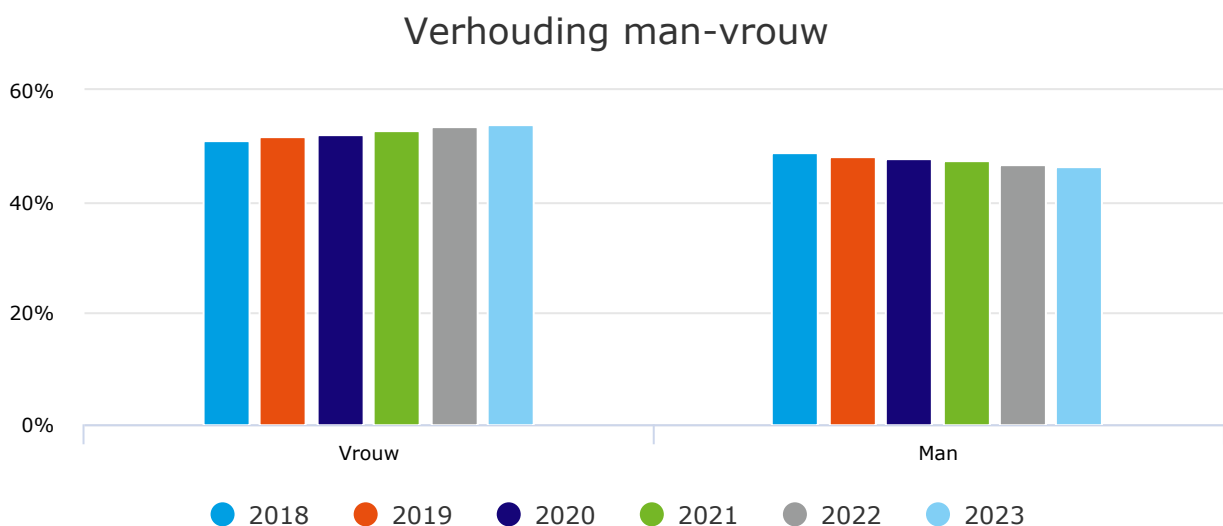
2.4 Verhouding LB / LC / LD-LE personeel (functiemix)

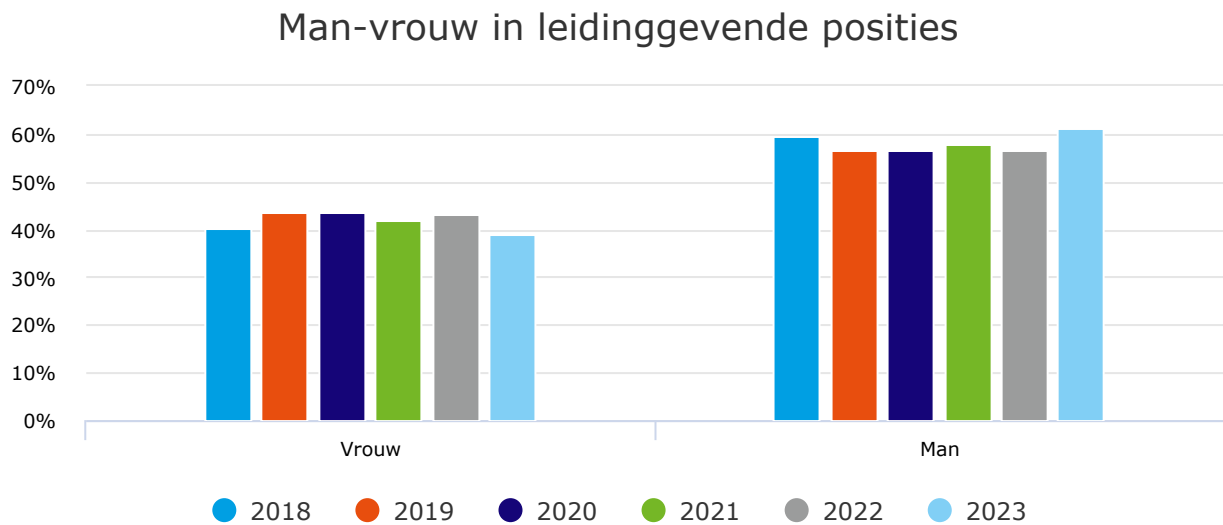
Voor de berekening van de verhouding van de LB-LC-LD/LE categorieën zijn de definities gebruikt zoals bij de regeling functiemix gelden, waarbij de salarisschaal leidend is. Personen met een salarisgarantie worden geteld in de categorie waarop het salaris daadwerkelijk wordt gebaseerd.

Door de landelijke regelgeving in 2014 is de beoogde streefformatie vervangen door een maatwerkafspraken functiemix, die op basis van beschikbare middelen is vastgesteld. De verhouding van de LB, LC en LD/LE formatie laat in 2023 een licht verloop zien van LC naar LB en LD/LE.

2.5 Verhouding man-vrouw

2.6 Man-vrouw in leidinggevende posities

Het betreft in dit geval alleen de verdeling in de functies rector/algemeen directeur, directielid/conrector en directeur. Andere functies met leidinggevende taken zijn niet meegenomen in deze vergelijking.

3. Overig

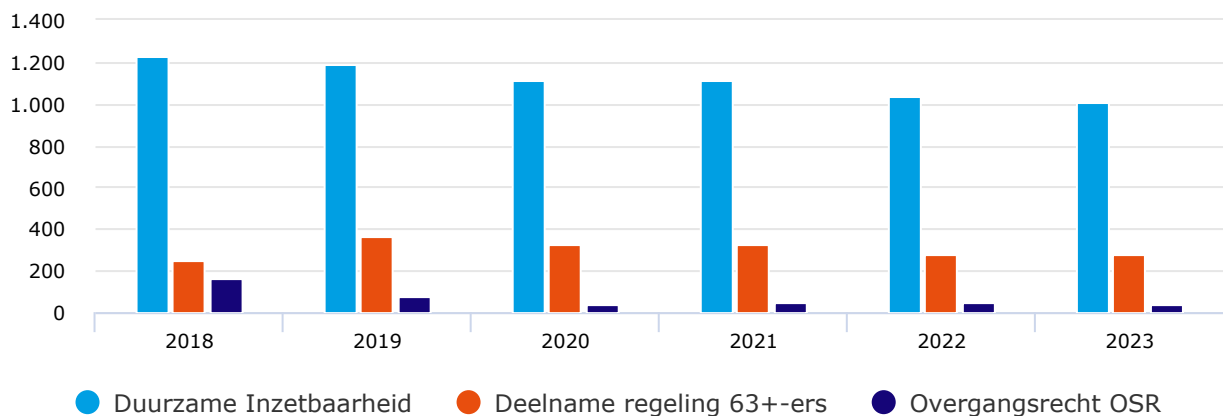
Naast de verdeling van het personeelbestand in categorieën is er een aantal kengetallen vastgesteld op basis van arbeidsvoorwaardelijke regelingen, zoals:

1. gebruik regeling duurzame inzetbaarheid OMO
2. gebruik deelname 63+regeling
3. gebruik overgangsrecht OSR
4. gebruik overgangsrecht Bevordering Arbeidsparticipatie Ouderen (BAPO)
5. gebruik ouderschapsverlof
6. aantal LIO-ers/stagiaires.

3.1 Regeling duurzame inzetbaarheid OMO/deelname regeling deeltijdontslag oudere werknemers/overgangsOSR

Regeling duurzame inzetbaarheid OMO/deelname regeling deeltijdontslag oudere werknemers/overgangsOSR

Regeling duurzame inzetbaarheid

Op basis van de CAO OMO, hoofdstuk F, bestaat de mogelijkheid om deel te nemen aan de regeling duurzame inzetbaarheid. Elk personeelslid van 57 jaar en ouder heeft tot de pensioenleeftijd recht op verlaging van de jaartaak met 10% tegen een eigen bijdrage van 30%. Voor de categorie OOP in de loonschalen 1 t/m 8 geldt een eigen bijdrage van 20%. In totaal maken van de potentieel 1.663 personen van 57 jaar en ouder er in het kalenderjaar 2023 1.003 personen gebruik van deze regeling.

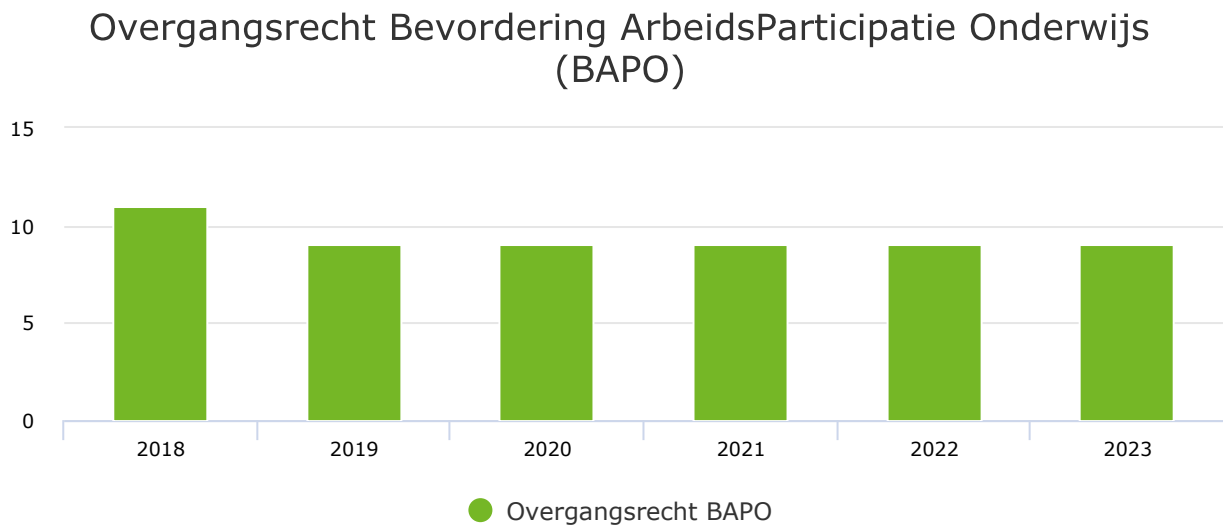
Regeling facilitering deeltijdontslag oudere werknemers (onderdeel stimuleren instroom jongere werknemers)

Per 1 augustus 2015 is het voor oudere medewerkers (63+) mogelijk gebruik te maken van deeltijdontslag om de instroom van jongere medewerkers te stimuleren. Dit betekent dat, onder voorwaarden, een personeelslid voor 0,2 fte taakvermindering krijgt als hij voor 0,2 fte ontslag neemt (of de verdeling 0,1 fte taakvermindering en 0,1 fte ontslag bij een betrekkingsovervang van 0,7 fte). Voor de teruggang in fte kan hij gebruik maken van het ABP Keuzepensioen. Door het verlof en ontslag ontstaat er 0,4 fte (of 0,2 fte) vacaturruimte die ingezet kan worden om werkgelegenheid te creëren of behouden voor jonge werknemers. In 2023 maken er van de 394 personen van de 63+-ers met een betrekkingsovervang van 0,7 wtf en hoger 282 personen (=72%) gebruik van deze regeling.

Overgangsrecht OMO Seniorenregeling (overgangs OSR)

Door de nieuwe regeling duurzame inzetbaarheid per 1 augustus 2015 geldt dat, onder voorwaarden, de nog niet-genoten OSR als overgangsrecht OSR opgenomen kan worden. Ook voor de categorie 52 tot 57 jaar geldt, onder voorwaarden, een overgangsrecht OSR. In voorkomende gevallen is ook een eigen bijdrage, conform de regeling duurzame inzetbaarheid, van toepassing. In 2023 maken 43 personen gebruik van het overgangsrecht OSR.

3.2 Overgangsrecht Bevordering ArbeidsParticipatie Onderwijs (BAPO)

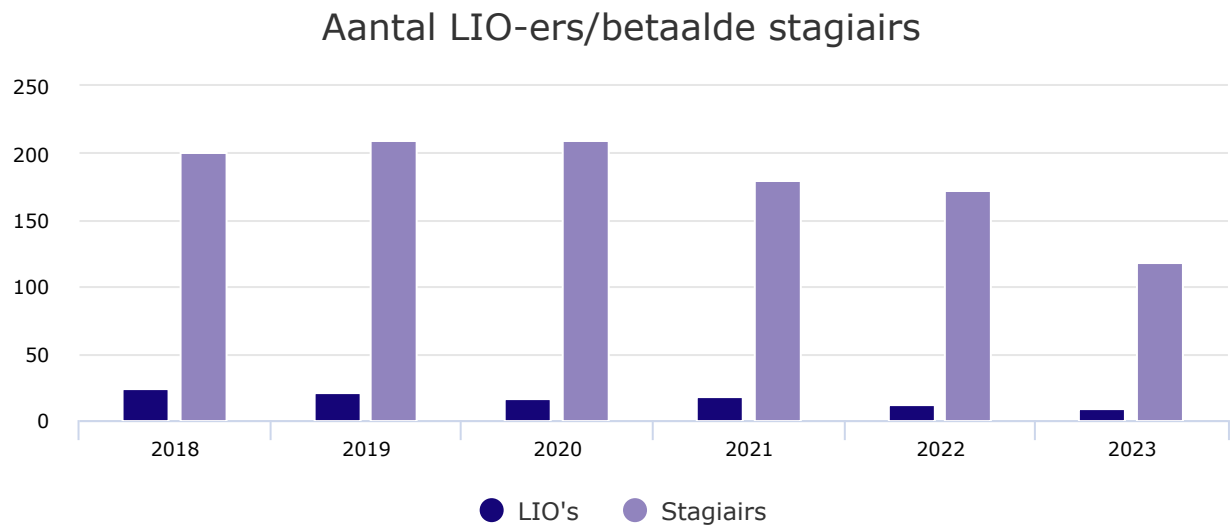
Voor personeelsleden van 52 jaar en ouder is op basis van de CAO OMO, onder bepaalde voorwaarden, nog het overgangsrecht BAPO van toepassing. Voor 170 (vanaf 52 jaar) of 340 (vanaf 56 jaar) klokuren per jaar kan werktijdverkorting worden 'gekocht'. In het verleden is dit overgangsrecht onderdeel geweest van de afspraken omtrent arbeidsvoorwaarden op het moment dat deze scholen zijn overgekomen naar OMO. In 2023 maken nog 9 personen gebruik van het overgangsrecht BAPO.

3.3 Gebruik ouderschapsverlof

Op basis van de cao bestaat de mogelijkheid om betaald ouderschapsverlof op te nemen. Het recht op ouderschapsverlof op basis van de Wet Arbeid en Zorg is eveneens onderdeel van de cao. In het kalenderjaar 2023 hebben 588 personen gebruik gemaakt van de regeling betaald ouderschapsverlof.

3.4 Aantal LIO-ers/betaalde stagiairs

Bijlage 6: Regionale samenwerkingsverbanden passend onderwijs

Nummer	Naam	Deelnemende scholen
VO-25-07	Stichting Samenwerkingsverband VO-ROC Nijmegen en omgeving	Merletcollege Elzendaalcollege/Metameer
VO-30-01	Stichting Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Bergen op Zoom e.o.	OMO Scholengroep Bergen op Zoom e.o. Roncalli Scholengemeenschap
VO-30-02	Samenwerkingsverband VO in de regio Roosendaal	OMO scholengroep Tongerlo
VO-30-03	Stichting Regionaal Samenwerkingsverband Breda en omgeving	Munnikenheide College Kwadrant Scholengroep (Locatie Hanze College)
VO-30-04	Stichting Samenwerkingsverband passend onderwijs VO Tilburg e.o.	2College De Nieuwste School Mill Hill College Kwadrant Scholengroep (Locatie Cambreur College) Sint-Odulphuslyceum Theresialyceum
VO-30-05	Stichting Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs De Meierij	Gymnasium Beekvliet Jacob-Roelandslyceum Sint-Janslyceum Rodenborch-College Maurick College Bossche Vakschool Van Maerlant Baanderherencollege vmbo Baanderherencollege praktijkonderwijs
VO-30-06	Samenwerkingsverband VO Brabant Noordoost	Fioretti College Maaslandcollege Zwijzen College Veghel
VO-30-07	Regionaal Samenwerkingsverband voor passend onderwijs Eindhoven en Kempenland	Parmant Scholen Eckartcollege Rythovius College Sondervick College Scholengemeenschap Were Di Van Maerlantlyceum
VO-30-08	Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO-VSO Helmond-Peelland	OMO Scholengroep Helmond Instelling Voortgezet Onderwijs Deurne Varendonck College

VO-30-09	Stichting Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs De Langstraat	OMO Scholengroep De Langstraat
-----------------	---	--------------------------------

Bijlage 7: Toelichting uitvoering doelen op Passend Onderwijs

Iedere school legt zelf verantwoording af over de besteding van de middelen voor passend onderwijs aan het eigen samenwerkingsverband passend onderwijs. Hierbij wordt zowel aandacht besteed aan het kwantitatieve als kwalitatieve aspect.

In de jaargesprekken met de Raad van Bestuur wordt ingegaan op de resultaten die de scholen hebben gerealiseerd met betrekking tot passend onderwijs, hoe invulling is gegeven aan de wettelijke taak en hoe invulling is gegeven aan de doelen die met betrekking tot inclusiever onderwijs in Koers 2023 zijn vastgelegd.

De schoolleiders die OMO vertegenwoordigen als gemandateerd bestuurder, leggen verantwoording af aan de Raad van Bestuur over de behaalde resultaten over het vastgestelde jaarthema en hun eigen rol daarbij. Voor het jaar 2023 is het thema 'Het VSO in het krachtenveld van het samenwerkingsverband' gekozen als het thema waarnaar de gemandateerde bestuurders bewuster gingen kijken. Omdat dit een groot thema is en in vrij laat stadium gekozen is, is besloten om dit thema ook voor het kalenderjaar 2024 te hanteren.

In het OMO Bestuurlijk Overleg Passend Onderwijs (OBOPO)^[1] van 12 maart 2024 is stilgestaan bij de ontwikkelingen in 2023 in de samenwerkingsverbanden passend onderwijs waar de OMO-scholen onder vallen.

In veel in samenwerkingsverbanden is de governance structuur aan de orde geweest. Waar onze voorkeur uitgaat naar een vereniging, volledig onafhankelijk toezicht en een directeur-bestuurder, is dit niet of slechts gedeeltelijk realiseerbaar gebleken. De opgedane kennis tijdens het scholingstraject Governance Lab die de OMO-schoolleiders gehad hebben, is hierbij nuttig gebleken. Dit leverde onder andere een doorlopende reflectie op de governance van de samenwerkingsverbanden op.

Mede naar aanleiding van bezoek van de onderwijsinspectie is er bij verschillende samenwerkingsverbanden (hernieuwde) aandacht voor de borging van kwaliteit.

In een aantal samenwerkingsverbanden is in 2023 gewerkt aan een nieuw ondersteuningsplan.

Daarnaast is er een tendens te zien van afbouw van bovenschoolse voorzieningen, beperken instroom in het vso, vergroten uitstroom vso naar het reguliere vo en voorzichtige stappen (in het denken) richting inclusiever onderwijs.

1 Het overleg waarin de schoolleiders zitten die gemandateerd bestuurder zijn namens OMO in de samenwerkingsverbanden passend onderwijs.

Bijlage 8: Instellingen voor hoger- en wetenschappelijk onderwijs

Instellingen waarmee de vereniging samenwerkt zijn:

Tilburg University (TiU)

- De Universitaire Lerarenopleiding Tilburg (ULT) is in samenwerking met Ons Middelbaar Onderwijs tot stand gekomen;
- De ULT is partner van alle academische opleidingsscholen van OMO: AOS-West-Brabant, AOS-Midden-Brabant, AOS-Oost-Brabant en AOS-Zuid-Oost-Brabant;
- ULT is partner van de leerateliers;
- De ULT participeert in de redactie van Script!;
- Ten behoeve van maatwerktrajecten voor leerlingen wordt samengewerkt met Tilburg University;
- Verschillende OMO-scholen participeren in het Wetenschapsknooppunt Brabant, onder andere voor profielwerkstukken en open dagen;
- Samenwerking op het terrein van het zogenoemde 'Econasium' en op het terrein van 'economie voor jou' met als doel de belangstelling voor economie onder middelbare scholieren te vergroten;
- Samenwerking met scholen in het kader van de Dag van de Filosofie;
- Samenwerking in het Palladio-programma;
- De ULT is betrokken als (co) promotor in promotietrajecten vanuit de OMO-beurs
- De ULT is betrokken bij de professionalisering van docent-onderzoekers en onderzoekscoördinatoren

Radboud Universiteit (RU), in het bijzonder met de Radboud Docenten Academie (RDA)

- Partner van alle AOS'en: AOS-West-Brabant, AOS-Midden-Brabant, AOS-Oost-Brabant en AOS-Zuid-Oost-Brabant;
- De RDA maakt deel uit van de redactie van Script!;
- RDA is partner in de leerateliers;
- De RDA is betrokken bij de professionalisering van docent-onderzoekers en onderzoekscoördinatoren

Technische Universiteit Eindhoven (TU/e), in het bijzonder de Eindhoven School of Education (ESoE)

- De ESoE is partner van alle AOS'en: AOS ol Oost-Brabant en AOS Zuidoost-Brabant;
- Verzorgt begeleiding van de technasia van OMO;
- Samenwerking met OMO-scholen voor profielwerkstukken en keuzedagen;
- Leerlingen van de Eindhovense OMO-scholen volgen bèta programma's bij de TU/e in het Pre-University College;
- Betrokken in de Raden van Advies van de OMO-scholen in Eindhoven;
- Samenwerking in het Palladio programma;
- ESoE participeert in de redactie van Script!;
- De ESoE is betrokken bij onderzoek op een aantal scholen;
- De ESoE is partner in de leerateliers.
- De ESoE is betrokken als (co) promotor in promotietrajecten vanuit de OMO-beurs
- De ESoE is betrokken bij de professionalisering van docent-onderzoekers en onderzoekscoördinatoren

Hogeschool van Rotterdam (HR)

- Deze is verbonden aan de Academische Opleidingsschool West en verzorgt het opleidingsonderwijs in de westhoek van Brabant;
- De HR verzorgt de opleiding voor de PIE-bevoegdheid in afstemming met AOS West

Fontys

- Hier vallen diverse lerarenopleidingen onder (Kunsten, Sport, PTH en FLOT). Met alle lerarenopleidingen werken OMO-scholen samen;
- Fontys werkt samen met OMO aan hbo-voorbereidingsprogramma's havo/vwo (voorheen schakelmodules) voor leerlingen uit havo 4/5 of vwo 5/6;
- Fontys en OMO hebben hun intensieve samenwerking sinds maart 2022 vastgelegd in een convenant. Er wordt samengewerkt op de volgende thema's:
  - Talentgericht opleiden, maatwerk en doorlopende leerlijnen
  - Opleiden en voortgezet professionaliseren van leraren
  - Verkenning en uitbreiding samenwerkingsvormen in opleiding en onderzoek.

Onder dit convenant vallen tal van activiteiten op het niveau van (een succesvolle doorstroom van) de leerlingen en het opleiden en professionaliseren van leraren.

Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN)

- Verbonden aan de Academische Opleidingsschool Oost en verzorgt het opleidingsonderwijs in de oosthoek van Brabant;
- De HAN is betrokken bij de professionalisering van schoolopleiders en werkplekbegeleiders;
- De Academie Educatie van de HAN is partner van de leerateliërs;
- Participeert in enkele Raden van Advies.

Avans Hogeschool

- Ten behoeve van maatwerktrajecten voor leerlingen wordt samengewerkt met Avans;
- Avans werkt samen met OMO aan schakelmodules voor leerlingen uit havo 4/5 en vwo 5/6.

Innovation Academy van University College Dublin (UCD)

- Onderzoekers hebben de afgelopen 10 jaar methodologieën ontwikkeld ('The learning by doing-approach') die hebben bijgedragen aan de transformatie van het Ierse onderwijs. OMO maakt gebruik van hun ervaringen en expertise voor de transitie van het onderwijs.
- De opleiding is bedoeld voor zowel docenten als schoolleiders.

Overzicht partnerschappen AOS

Uitsplitsing	Totaal	Noordoost	Zuidoost	Tilburg	Den Bosch	West
Hbo	1.269	394	215	202	170	288
Universiteit	157	55	49	20	21	12
Totaal	1.426	449	264	222	191	300
Hbo	89%	88%	81%	89%	91%	96%
Inversiteit	11%	12%	19%	11%	9%	4%
Eigen collega's	214	69	28	33	16	68
waarvan Masters	15%	18%	11%	17%	7%	20%

Bijlage 9: Zingeving en goed onderwijs

Samen goed op weg

November 2018

Voorwoord

'Goed onderwijs' richt zich op het laten opbloeien van iedere leerling. Het gaat niet alleen om het kwalificeren voor een vervolgopleiding of arbeidsloopbaan. Goed onderwijs gaat ook over leren samenleven en over het voorbereiden van jonge mensen als deelnemer aan de maatschappij. Voor een positieve groei van een mens is een sociale context, een gemeenschap nodig. Met elkaar geven we daaraan betekenis. De school is een leef- en leergemeenschap die bijdraagt aan een humane samenleving¹, waarin iedereen telt. Letterlijk in doen en laten realiseert de school 'goed onderwijs'².

'Goed onderwijs' is meer dan een technisch didactische uitwerking van een onderwijskundige opvatting of individueel leren³. Het is een ethisch begrip en stoelt op een visie op de gehele mens⁴ en een kijk op de samenleving.

Hoe komen we met elkaar betekenisvol in gesprek over dieperliggende opvattingen over 'goed onderwijs'? Niet iedereen gaat uit van traditioneel gedeelde visies⁵. Hoe kunnen we met andere woorden zingeving een proces laten zijn van luisteren, in gesprek zijn en verstaan⁶?

In deze tekst voorzien we de dialoog over identiteit van vier basisbegrippen: goed onderwijs, een goed mens, goed leven en goed handelen. We illustreren onze zoektocht met een metafoor van een reis. Hoe kunnen we in het dagelijks leven geïnspireerd raken door getoond gedrag? Gedrag maakt immers zichtbaar, wat zingeving en identiteit echt inhouden.

Als je de tocht aanvaardt naar Ithaka,
wens dat de weg dan lang mag zijn,
vol wederwaardigheden, vol belevenissen.

uit: Ithaka, K.P. Kavafis

Betekenisvolle waarden

In ons onderwijs staat de mens in relatie met anderen centraal. Leerlingen ontwikkelen hun talenten van hoofd, handen en hart langs de lijnen van de onderwijskundige visie van hun school. Docenten, staf, bestuur en schoolleiding ontplooiën zich op hun beurt om dit proces zo goed mogelijk te laten verlopen. Samen streven we naar 'goed onderwijs'.

'Goed onderwijs' motiveert mensen en verbindt alle deelnemers aan de schoolgemeenschap: leerlingen, ouders, leraren, andere medewerkers, bestuur en schoolleiding. Maar wat verbindt de schoolgemeenschap als het in diepere zin gaat om levensbeschouwelijke waarden? Hoe betekenisvol en inspirerend zijn dergelijke waarden voor de kwaliteit van 'goed onderwijs' en voor ons gedrag naar elkaar toe?

Het antwoord ligt niet voor het oprapen. We leven immers in een samenleving die steeds minder gemeenschappelijke tradities heeft. Vaker hebben collega's, ouders, bestuur en schoolleiding, maar ook medeleerlingen, binnen of buiten een geloofstraditie een persoonlijke visie ontwikkeld over wat voor hen het leven betekent en welk gedrag daarbij past. Leerlingen komen in aanraking met onderscheiden levensvisies. Diversiteit in levensbeschouwelijke opvattingen is een maatschappelijke realiteit⁷.

De reis

Hoe komen we vanuit individuele waardeoriëntaties tot gemeenschappelijk aanvaarde gedragingen en gedeelde doelen? Een metafoor kan het zoeken naar een antwoord op deze vraag verbeelden. En kan bovendien onze zoektocht vanuit ieders individuele principes of bronnen met gemeenschappelijke doelen verbinden⁸.

Ieder vertrekt vanuit de coördinaten van zijn of haar overtuigingen. Deze opvattingen zijn impliciet of expliciet in ons systeem opgeslagen. We zijn niet alleen op pad; we komen samen als deelnemers aan de schoolgemeenschap. Wat nemen we mee in onze gezamenlijke bagage?

Uiteraard alle benodigdheden voor 'goed onderwijs', zoals een school dat wil vormgeven: vakinhoud, didactiek en pedagogiek⁹. En wat willen we als het om levensbeschouwelijke uitgangspunten gaat? Het ijkpunt daarbij is ons getoonde gedrag: hoe laten we zelf zien wat een goed mens is? Hoe geven we in ons handelen vorm aan een 'goed leven'?¹⁰

Onze bagage

We nemen 'aandacht' voor elkaars vertrekpunt mee. De individuele deelnemers aan de reis hebben immers hun persoonlijke beginselen, principes en overtuigingen, al of niet gecodificeerd in bronnen: ieders eigen vertrekpunt.

'Aandacht' in onze reiskoffer gaat verder dan respect alleen; het gaat om oprechte interesse in elkaars opvattingen, in ontmoeting¹¹. We nemen een sjabloon van een kaart mee die we samen gaan invullen. Deze kaart helpt ons allen de schoolomgeving te zien als een plaats waar iedereen mag groeien, waarin je je veilig voelt, waarin een ander zich bij jou veilig kan voelen en waar een ander kan groeien en kan worden wie hij of zij is. Deze kaart helpt ons om scherper in beeld te krijgen wat goed onderwijs, een goed mens zijn, een goed leven en goed handelen inhoudt.

Onze bagage bevat een compendium met een historisch overzicht van waar de school vandaan komt. Onze scholen staan op een katholieke voedingsbodem, die het denken over de samenleving, over omgang met elkaar in hoge mate heeft beïnvloed. We erkennen en waarderen deze bron, een wezenlijk onderdeel van onze erfenis, en willen deze tot uitdrukking brengen in onze cultuur.¹²

Als we uitgaan van de metafoor, dan is een GPS onontbeerlijk. Deze geeft onze positie weer. We oriënteren ons op het gedrag dat leerlingen, docenten, staf, bestuur en schoolleiding vertonen. Met een kompas zal eenieder vervolgens een eigen positie en dus ook de eigen bijdrage aan het collectief gedrag bepalen.

Onze oriëntatiepunten

Welke bakens zijn van belang? 'Goed onderwijs' omdat dit niet af is, als leerlingen zich niet kunnen spiegelen aan gedrag, passend bij de schoolgemeenschap. Gedrag dat gericht is op een goed mens zijn, een goed leven en goed handelen.

Een *goed mens* als baken, maar wat verstaan we onder een goed mens? Veel mensen hebben direct een beeld of gevoel bij 'een goed mens'¹³. Het gaat er vooral om dat we in ons gedrag laten zien en merken wat een goed mens is. Bijvoorbeeld dat je een ander wil ondersteunen, wil helpen en kansen wil bieden. In de verschillende godsdiensten, en ook in niet-godsdienstige levensbeschouwingen, zijn er regels, aanbevelingen, of 'goede werken' geformuleerd. Een goed mens is uiteraard ook zichtbaar in de dagelijkse omgang op school: iemand bijstaan met goede raad, zonder aarzeling hulp en ondersteuning bieden daar waar nodig. En misschien het meest moeilijke: het vergeven van elkaar vanuit de opvatting dat je iedere dag opnieuw mag beginnen.

Goed leven gaat verder dan een prima organisatie van de schoolgemeenschap en heldere afspraken. Onderlinge verbondenheid is het levenselixer van de gemeenschap. Goed leven is daarmee vooral merkbaar aan de ontplooiingskansen, aan de tolerantie, aan intellectuele en morele vrijheden die je elkaar gunt, aan de steun en zorg die je elkaar geeft. Goed leven fundeert goed onderwijs en maakt het mogelijk een goed mens te zijn¹⁴.

Goed handelen vindt plaats in concrete situaties. Soms kunnen er vragen zijn over wat passend gedrag is in de context van de schoolgemeenschap¹⁵. Er is dialoog nodig om daarover te oordelen, met een verstandige kijk op een oude wijsheid om met anderen om te gaan, zoals je zelf dat zou willen ervaren¹⁶.

Op koers blijven

De inspiratie over wat 'een goed mens' en 'goed leven' is, kan en mag vanuit diverse bronnen komen. We zijn op koers als uit ons gedrag blijkt dat we werk maken van een goed mens, een goed leven en goed handelen.

Vanuit onze katholieke voedingsbodem zijn wij als vereniging Ons Middelbaar Onderwijs continu alert op ontwikkelingen in de samenleving. Wij blijven met elkaar in gesprek. Dit document beoogt een handreiking te zijn om het gesprek in elke afzonderlijke school aan te gaan. En in dialoog op de volgende vragen een antwoord vinden: wat betekent zingeving voor ons als leerlingen, als ouders, als docenten, bestuur en schoolleiding? Wat merk je ervan op school? Zo luidt de opdracht die we elkaar geven.

Verantwoording proces en verwijzingen

- Deze tekst is tot stand gekomen in dialoog tussen de leden van de werkgroep identiteit, in dialoog met de rectoren en na raadpleging van externe belanghebbenden met als primaire vraag: hoe kunnen we in de schoolpraktijk in het gedrag betekenis geven aan het evangelie?
- Na totstandkoming van de tekst is gezocht naar ondersteunende wetenschappelijke literatuur. Overigens wordt slechts een beperkt overzicht geboden van literatuur met als voornaamste doel lezers in staat te stellen zich verder te verdiepen in achtergronden. Daarom zijn soms ook relevante citaten opgenomen.
- In de tekst wordt met 'we' vooral de gezamenlijkheid geduid, omdat de reis door ons allen wordt afgelegd.
- De tekst is geactualiseerd in het voorjaar van 2018 door verbanden te leggen met onder meer Koers 2023 en de integriteitscode van de vereniging.
- De verwijzingen sluiten aan bij bepaalde passages via genummerde verwijzingen.

Bronnen

¹ Kees Schuyt, *Het onderbroken ritme. Opvoeding, onderwijs en sociale cohesie in een gefragmenteerde samenleving*, Kohnstamm-lezing, 2001, Amsterdam.

De grootste kracht van opvoeding en onderwijs ligt en heeft altijd gelegen in een autonome opdracht, die de belangrijkste doeleinden in zichzelf vindt. Die opdracht zou ik voor de opvoeding willen formuleren als het bijdragen aan de vorming van zelfstandig handelende, autonome personen, vooral door cognitieve, affectieve, morele en sociale vermogens van jonge ongevormde mensen tot ontwikkeling te brengen. Voor het onderwijs zou ik deze autonome doeleinden formuleren als het tot ontwikkeling brengen, tot bloei – als ik zo'n ouderwets aristotelisch woord mag gebruiken – brengen van leerlingen en studenten, zowel in intellectuele en morele, als in affectieve en sociale zin.

Ton Roumen, *Pedagogiek van de aandacht*, 2008, p.32, Zoetermeer.

Roumen stelt (verwijzend naar Anselm Grün): *opvoeding en onderwijs zijn er op gericht jonge mensen de mogelijkheid te bieden hun eigen onaantastbare waardigheid te leren ontdekken en die met elkaar te leren delen, om zo de rijkdom van het menselijk leven en de menselijke liefde te ervaren.*

In het kielzog van Benedictus van Nursia (480-547) schrijft hij (p.39): *Het benedictijnse pedagogische concept wordt in het Duits kernachtig aangeduid als ganzheitliche Bildung en laat zich daarmee karakteriseren als een integrale pedagogiek die zich richt op de gehele mens, op zijn ontwikkeling en zijn heling. Deze pedagogiek wil de beperkende opvatting van leren waarin alleen maar kennis wordt overgedragen, overstijgen. Naast de aandacht voor cognitieve vorming wordt daarom ook de nadruk gelegd op sociale, ethische, praktische, kunstzinnige en religieuze aspecten van de vorming. Het is de bedoeling dat de hele persoon wordt aangesproken. Er wordt niet alleen een appel gedaan op het verstand, maar ook op het lijf, het sociale gevoel en de emoties. Leren is immers meer dan alleen verstandelijk leren.*

Lia van Aalsum, *Spiritualiteit in het onderwijs. Een handreiking* (Met een inleiding van prof. dr. Kees Waaijman), pp. 13-18, Delft.

Zij belicht een viertal facetten van het pedagogisch handelen, te weten de bijdrage aan a) de zelfvorming tot zelfstandig en redelijk denkend wezen, b) de ontwikkeling van een altruïstisch ingestelde menselijkheid, c) het sociale vermogen, en d) de vorming 'hoofd, hart en handen'. Elders beschrijft Van Aalsum in haar boek dat *we in de afgelopen decennia de filosofische, levensbeschouwelijke, morele en spirituele vorming als een wezenlijk element van onderricht misschien wel het scherpst zijn gaan missen (p.110).*

² P. van Tongeren & K. Plasman-de Roo (red.), *Voorbeeldig onderwijs 2007* (pp. 60-69) (Annalen van het Thijmgenootschap jg. 95, afl. 2), Nijmegen.

³ Parker Palmer, *The Courage to Teach: Exploring the Inner Landscape of a Teacher's Life*. 1998, San Francisco.

Parker Palmer, *Leraar met hart en ziel. Over persoonlijke en professionele groei* (vertaling van Palmer, 1998), 2005, Groningen/Houten.

⁴ Het [Evangelie](#) is de primaire bron in deze tekst.

⁵ Monique van Dijk-Groeneboer (red.), *Handboek jongeren en religie, Katholieke, protestantse en islamitische jongeren in Nederland*. 2010, Almere.

⁶ Joost Dupont, *Identiteit is kwaliteit. De identiteitstheorie van Paul Ricoeur – als voorstudie voor een verheldering van de identiteit van katholieke basisscholen in Nederland*. 2010, Budel: Damon (dissertatie).

De vraag naar identiteit is ook belangrijk zoals wij het woord 'belangrijk' meestal begrijpen, namelijk als 'van grote betekenis voor ons'. Het is een vraag naar 'de werkelijkheid die wij zijn'. En als wij iets van grote betekenis vinden dan is het wel die werkelijkheid. Met grote interesse houden wij ons bezig met onszelf. Wij zoeken onszelf. Wij willen onszelf vinden. Wij willen écht onszelf zijn. Wij willen authentiek zijn. We zoeken inspirerende bronnen,

spirituele bronnen, 'allerlei' bronnen, die ons leren te worden wie wij zijn. Ook organisaties willen zich 'authentiek' profileren. Zij stellen daartoe een visie op. Zij verwoorden een missie. Zij wensen een krachtig imago. Zij denken na over wat de bedoeling is van wat zij doen en hoe zij dat beter kunnen doen. Het woord identiteit is een etiket voor al deze interesses van personen en organisaties (p.18). Zie pp. 222-224 voor een ethiek van het gesprek rond identiteit.

⁷ Erik Borgman, *Overlopen naar de barbaren. Het publieke belang van religie en christendom*. 2011, Kampen.

Erik Borgman ziet deze levensbeschouwelijke diversiteit niet alleen als een realiteit of laat staan als een bedreiging, maar als een kans: deze diversiteit is 'de geboorteplaats van nieuwe inzichten'. *Zo toont precies de botsing van visies zich als de ruimte waarin de waarheid en de goedheid, die wij zoeken en waarvan wij leven, als wijkende horizon altijd al aanwezig zijn. Zij vallen niet samen met een van de ingenomen posities, maar lichten op in de botsing van deze posities. Het gaat er dus niet om al polderend te proberen de clash of universalisms te voorkomen. Het gaat erom deze clash zich constructief – dat wil zeggen zonder geweld en in zo groot mogelijke openheid en vrijheid – maar wel in alle noodzakelijke heftigheid te laten voltrekken. In het geloof dat zo niet de waarheid en de goedheid verloren gaan, maar zich tonen in de vonken die van de botsing afspatten.* (pp.89-90).

⁸ T. Roumen, *De spirituele weg van verandering. Zoeken naar authenticiteit*. 2006, Zoetermeer.

⁹ Bill Banning, "Een professionele leraar geeft les met hart en ziel en met kennis van zaken". In: L. Braeckmans (red.), *De leraar met hart en ziel. Naar een pedagogiek van liefde en vrijheid*, 2011, pp. 65-182, Duroo Academia, nr. 17, Gent.

¹⁰ F.A.J. Korthagen, *Leraren leren. Realistisch opleidingsonderwijs*, geïnspireerd door Ph. A. Kohnstamm (Inaugurale rede, 1998, Universiteit van Amsterdam). Geraadpleegd op 7-2-2003.

Ik sluit aan bij Kohnstamm als ik stel dat veel blijvende leerervaringen voortkomen uit een wezenlijke ontmoeting, die ontmoeting tussen leraar en leerling waarin beiden aanwezig zijn vanuit hun wezenlijke identiteit. (Kohnstamm, 1929, p.60 spreekt over "het eigenste en diepste ik" en gaat in dit verband in op het wezen van de "ziel".) Dat vraagt van leraren durf, enthousiasme en betrokkenheid (op de leerling en op de eigen waarden), maar het veronderstelt ook dat leraar en leerlingen op een respectvolle wijze met elkaar leren omgaan. Geen geringe opgave in grote, multicultureel samengestelde klassen. In hun ontmoeting komen leraar en leerlingen dan ook tevens in contact met grenzen die inherent zijn aan hun persoonlijkheden en aan de situationele omstandigheden. Juist door het ervaren van zulke grenzen wordt bewustzijn over normen en waarden bevorderd en ontwikkelen zich het zelfverstaan én respect voor de eigenheid van anderen. Behalve dat de ontmoeting de leraar en leerling (en leerlingen onderling) in contact brengt met grenzen, normen en waarden, schept ze ook de uitdagende noodzaak van het zoeken naar nieuwe, door alle actoren geaccepteerde mogelijkheden tot samen werken en leren; het gaat dus tevens om een proces van creatie (uiteraard binnen de randvoorwaarden van de school en de maatschappelijke context).

Met betrekking tot de nadruk op 'getoond gedrag' kan verwezen worden naar de hier genoemde oratie van Korthagen waar hij het inmiddels bekende lagenmodel uitgewerkt heeft. Gedrag is voor Korthagen nooit alleen maar gedrag, maar gedrag is altijd verbonden met bekwaamheden, overtuigingen, gevoelens, (professionele en persoonlijke) identiteit en betrokkenheid. Anders gezegd, het gedrag wordt gekleurd door de persoon in alle lagen van zijn persoonlijkheid.

F.A.J. Korthagen, *Waar doen we het voor? Op zoek naar de essentie van goed leraarschap* (Oratie Universiteit Utrecht). Utrecht. Geraadpleegd:

Erik P.N.M. Borgman, *Met het oog op goed leven, Cobbenhagen en onze universitaire cultuur*. Tilburg, 2011.

¹¹ Dupont, hierboven aangehaald werk, 2010, p. 223:

Een tweede voorwaarde voor een goed gesprek is dat gesprekspartners inderdaad partners zijn, dat wil zeggen het doel hebben samen te werken, en dat wil hier zeggen: het doel hebben elkaar te begrijpen. (...) Gesprekspartner zijn betekent openstaan voor andere interpretaties van praxis dan de eigen interpretatie. Die openheid voor het andere is de voorwaarde voor vernieuwing van de eigen inzichten (...).

Th. van Veldhoven, "Ontvangen als intersubjectieve act", in: *De intersubjectiviteit van het zijn: keuze uit het werk van Prof. dr. Th. van Velthoven*, inleiding door J.A. Aertsen, 1988, Kampen.

Een geslaagd gesprek bestaat niet in een confrontatie van twee of meer reeds in zich geconstitueerde gedachten om deze met elkaar te vergelijken of om ze tegen elkaar in door te zetten, maar in een ontmoeting, waardoor het denken van beiden door eigen en andermans bijdrage verder ontwikkeld wordt (p.67).

In de voetnoot vermeldt hij een citaat van Hans-Georg Gadamer *Wahrheit und Methode, Grundzüge einer philosophischen Hermeneutik*, 1965/1975, Mohr, p.360): "*Verständigung im Gespräch ist nicht ein blosses Sichausspielen und Durchsetzen des eigenen Standpunktes, sondern eine Verwandlung ins Gemeinsame hin, in der man nicht bleibt, was man war*"

Monique van Dijk-Groeneboer, "Het religieuze landschap van middelbare scholieren" In: *Handboek jongeren en religie, Katholieke, protestantse en islamitische jongeren en Nederland*, Almere, 2010, pp. 107-119.

¹² Monique van Dijk-Groeneboer, "Het religieuze landschap van middelbare scholieren" In: *Handboek jongeren en religie, Katholieke, protestantse en islamitische jongeren en Nederland*, Almere, 2010, pp. 107-119.

Toke Elshof, "Religieuze erfenissen" in: *Handboek jongeren en religie, Katholieke, protestantse en islamitische jongeren en Nederland*, Almere, 2010, pp121 139.

YOUCAT, Nieuwe officiële jongerencatechismus, De nieuwe jeugdcatechismus voor de Wereldjongerendagen 2011, Lannoo.

N. Dullemans en anderen (redactie), *Katholieke scholen, vertrouwen in schoolpraktijken*, deel 4 KBVO, november 1979.

¹³ Over deze vraag is een overvloed van informatie te vinden. Wij beperken ons hier tot een verwijzing naar google, scholieren.com, forum waar leerlingen (op 3/4/2012) discussiëren over "wat is een goed mens".

¹⁴ H.P.J. Witte, *Een ignatiaans perspectief op de ongemakkelijke verhouding van spiritualiteit en theologie*. 2011, Tilburg.

¹⁵ Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs, 2017: Goed handelen

[Integriteitscode](#) vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

¹⁶ Zie [Matteüs 7:12](#). Zie ook [Lucas 6:31](#)

Bijlage 10: Integriteitscode 'Goed handelen'

Goed handelen

Integriteitscode vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

We hanteren vier basisprincipes¹ voor goed handelen:

menselijke waardigheid, algemeen welzijn, solidariteit en gedeelde verantwoordelijkheid.

Menselijke waardigheid: ieder mens telt

Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs gelooft in een samenleving waarin ieder mens telt. Ieder mens heeft een waardigheid die in ieder opzicht en door iedereen wordt gerespecteerd. Elk mens, dus elke leerling, elke collega, is het waard om naar om te zien. Juist ook zij die het even moeilijk hebben. Iedere mens doet ertoe – eenvoudigweg om wie hij of zij is.

Algemeen welzijn: niemand leeft voor zichzelf

Mensen zijn geen losstaande individuen maar zijn op allerlei manieren met elkaar verbonden. Een gemeenschap kan alleen tot bloei komen als mensen tot bloei kunnen komen. En samen zijn we verantwoordelijk voor de gemeenschap. Samen vormen we een vangnet, op school en daarbuiten, waarin we rekening met elkaar houden. Een gemeenschap waarin voor alle mensen plek is. Mensen zijn ook verbonden met hun leefomgeving. Een omgeving die we duurzaam ontwikkelen en waarvan we de opbrengsten eerlijk delen.

Solidariteit: zorg voor elkaar

We zorgen voor elkaar en kijken naar elkaar om. Dat doen we vanuit ons persoonlijk commitment om bij te dragen aan het algemeen welzijn van iedereen op school, en iedereen die betrokken is bij de vereniging. Als iemand het niet redt, springen we bij. We helpen elkaar. Iedereen krijgt zijn deel, zonder oordeel over diens situatie.

Gedeelde verantwoordelijkheid: meebouwen vanuit eigen kracht

Iedereen heeft kwaliteiten. Daarmee leveren we allemaal een unieke bijdrage aan de samenleving. Samen zijn we verantwoordelijk voor de vereniging. We nemen mensen niets uit handen, maar versterken hen juist in wat ze kunnen. En als het niet goed gaat, bieden we hulp. Door mensen uit te dagen komen zij tot bloei.

Goed handelen

Integriteitscode
vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

Goed onderwijs, goed mens zijn, goed leven en goed handelen

In het document 'Zingeving en goed onderwijs' is de identiteit van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs voorzien van drie basisbegrippen: goed onderwijs, een goed mens en goed leven. In het dagelijks leven raak je vooral geïnspireerd door getoond gedrag; gedrag maakt immers zichtbaar wat de betekenis van identiteit echt is. In deze integriteitscode zijn de drie basisbegrippen van de identiteitsnotitie daarom aangevuld met 'goed handelen'.

Samen leven, samen leren

In het funderend onderwijs is voorbeeldgedrag essentieel. Overdracht van kennis en vaardigheden is nooit waardenvrij, maar getuigt van een onderliggende visie, een bepaald beeld van mens en maatschappij, van onze wereld. De OMO-integriteitscode benoemt hoe we onze vier basisprincipes vertalen naar ons dagelijks handelen. Hoe we ze doorgeven, en hoe we ze toepassen. In de kern benoemt de code hoe we naar onszelf en de samenleving kijken en hoe we ons gedragen. We houden elkaar scherp en spreken elkaar aan op getoond gedrag. En als het nodig is, grijpen we in.

Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs beschouwt het verzorgen van onderwijs als een dienst aan de samenleving. Dat is onze grondhouding en tevens ons bestaansrecht. We zijn er niet voor onszelf, maar voor onze leerlingen. Ons onderwijs draait niet om protocollen, structuren en systemen, maar in de eerste plaats om mensen. Wij verzorgen onderwijs voor de mens, voor iedere mens en voor de gehele mens. Onderwijs is daarmee meer dan het overdragen en leren reproduceren van kennis. School is juist een plek waar jonge mensen leren om samen te leven en te leren, met al hun talenten en met al hun onderlinge verschillen. Het is immers beter elkaar te helpen om tot een voor ieder goede invulling te komen, dan om te strijden over wat de juiste weg is. Samen leven en leren sluit niemand uit. School is ook een plek waar jonge mensen leren om kritisch te denken, hun gedachten onder woorden te brengen en nieuwe dingen te bedenken die bijdragen aan de maatschappij. Onderwijs kan geen goede mensen maken; mensen maken zich grotendeels zelf. Onderwijs kan wel een bijdrage leveren aan de vorming van de persoon. Door wat we in het onderwijs aanbieden en door het gedrag dat we tonen, stellen we het vertrouwen in mensen en stimuleren we ze om hun bijdrage te leveren aan onze samenleving.

Geraadpleegde bronnen:

- Integriteitscode VO-raad, juni 2015
- Homilie van drs. Titus Frankemölle, diaken van het bisdom van Breda, rector van Kwadrant Scholengroep in Dongen en Oosterhout en voorzitter van de Nederlandse Katholieke School raad (NKSR), uitgesproken bij de viering van 100 jaar vereniging Ons Middelbaar Onderwijs op 11 december 2016.
- Rede onderwijsbisschop Mgr. Jan Hendriks bij afscheid van mr. drs. Dick Wijte als wnd. voorzitter van de NKSR, april 2016
- Meer liefde! – Katholiek sociaal denken als alternatief voor het neoliberale mensbeeld, drs. Thijs Caspers, Tijdschrift voor geestelijk leven, 2014
- Katholiek sociaal denken, een levende traditie, website VKMO.

¹ Onze inspiratiebron hierbij is het katholiek sociaal denken, eind 19e eeuw ontstaan als antwoord op levensvragen uit de samenleving. In deze leer staat niet het individu centraal, maar de persoon als relationeel wezen.

Bijlage 11: Code Goed Onderwijsbestuur

In de Code Goed Onderwijsbestuur VO 2019 zijn 'pas toe-bepalingen' opgenomen. Deze gelden tevens als lidmaatschapseisen voor de VO-raad. Voorts is in de code een aantal 'good practices' opgenomen, waarin wordt aangegeven om bepaalde onderwerpen op te nemen in het jaarverslag. In onderstaande tabel zijn de betreffende 'pas toe-bepalingen' en 'good practices' opgenomen met daarbij een verwijzing naar het onderdeel in het jaarverslag.

Code Goed Onderwijsbestuur	Jaarverslag
<p>Pas toe-bepaling 1 Het bestuur publiceert: het jaarverslag, conform de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs; de statuten; het bestuursreglement; de samenstelling, nevenfuncties (zowel bezoldigd als onbezoldigd) en honorering van bestuur en toezichthouder, het rooster van af- en aantreden van de toezichthouder cf. de maximale termijn van acht jaar; de klachtenregeling; de klokkenluidersregeling; de integriteitscode.</p>	<p>De stukken zijn gepubliceerd op www.omo.nl en/of op www.omojaarverslag.nl</p>
<p>Pas toe-bepaling 2 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de wijze waarop de evaluatie van het bestuur door het intern toezicht heeft plaatsgevonden.</p>	<p>Jaarlijks evalueert de Raad van Toezicht het functioneren van de Raad van Bestuur. De rapportage hierover is terug te vinden in het verslag Raad van Toezicht 2023 in het jaarverslag.</p>
<p>Pas toe-bepaling 3 Een bestuurder in het voortgezet onderwijs kan niet tegelijkertijd de functie van intern toezichthouder vervullen bij een onderwijsorganisatie binnen de onderwijssector VO, niet zijnde een samenwerkingsverband voor passend onderwijs.</p>	<p>Dit is niet aan de orde binnen de vereniging Ons Middelbaar Onderwijs. Hierover is dan ook niets opgenomen in het jaarverslag.</p>
<p>Pas toe-bepaling 4 Een (oud-)toezichthouder in het voortgezet onderwijs kan niet binnen vier jaar na aftreden benoemd worden tot (dagelijks) bestuurder bij dezelfde onderwijsorganisatie als waar hij toezichthouder is of is geweest.</p>	<p>Dit is niet aan de orde binnen de vereniging Ons Middelbaar Onderwijs. Hierover is dan ook niets opgenomen in het jaarverslag.</p>
<p>Good practice 16 Belangenverstremgeling van een bestuurder is niet toegestaan en hiervan is sprake bij familiere of vergelijkbare situaties en bij zakelijke relaties met intern toezichthouders, medebestuurders of leden van het management die rechtstreeks onder het bestuur vallen. Een bestuurder meldt een (potentieel) tegenstrijdig belang aan de voorzitter van het interne toezicht en verschaft alle relevante informatie. Het interne toezicht beslist of sprake is van een tegenstrijdig belang en hoe daarmee wordt omgegaan, en maakt hiervan melding in het jaarverslag. [...] het combineren van een bestuursfunctie in het voortgezet onderwijs en een toezichtfunctie in een andere onderwijssector kan verenigbaar en waardevol zijn. Bestuur en intern toezicht spreken voor het aanvaarden van een functie af of er in het geval van benoeming nog steeds sprake is van onafhankelijk functioneren, danwel enige vorm van belangenverstremgeling. Het intern toezicht neemt vervolgens een besluit en verantwoordt zich hierover in het jaarverslag; [...]</p>	<p>Er is geen sprake van belangenverstremgeling. Daarom is hierover niets opgenomen in het jaarverslag. Een lid van de Raad van Bestuur vervult een toezichthoudende functie in een andere onderwijssector dan het vo en buiten de eigen regio. De Raad van Toezicht heeft hiervan vastgesteld dat er nog steeds sprake is van onafhankelijk functioneren en er geen sprake is van belangenverstremgeling.</p>

<p>Good practice 17 Een interne toezichthouder meldt een (potentieel en/of schijnbaar) tegenstrijdig belang aan de voorzitter van het interne toezicht en zijn collega-leden en verschaft alle relevante informatie. Hieronder valt in ieder geval het door een interne toezichthouder aanvaarden van een hoofd- of nevenfunctie, al dan niet betaald. Het interne toezicht beslist of sprake is van een tegenstrijdig belang en hoe daarmee wordt omgegaan en maakt melding van deze belangenafweging en de uitkomst in het jaarverslag.</p>	<p>Bij een lid van de Raad van Toezicht is sprake van onverenigbaarheid met een bepaling in de statuten van de vereniging OMO betreffende het lidmaatschap van de Raad van Toezicht. In het verslag van de Raad van Toezicht in het jaarverslag wordt hier nader op ingegaan.</p>
<p>Good practice 20 Het intern toezicht geeft in het jaarverslag aan op welke wijze het proces rondom de jaarlijkse accountantscontrole is verlopen.</p>	<p>Dit is opgenomen in het verslag van de Raad van Toezicht dat is opgenomen in het jaarverslag.</p>

Bijlage 12: Begrippenlijst

A

Atheneum Zesjarige opleiding voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) zonder de klassieke talen Grieks en Latijn (voor 12 – 18 jarigen).

B

Basisberoepsgerichte leerweg Leerweg binnen het vmbo met de meeste praktijkelementen. Hierna kunnen leerlingen doorstromen naar mbo-opleidingen op niveau 2.

B-/K-leerwegen Basisberoepsgerichte en Kaderberoepsgerichte leerwegen in het vmbo.

Bovenbouw De bovenbouw is de algemene benaming voor het derde en vierde leerjaar van het vmbo, de vierde en vijfde klassen van de havo, en de vierde, vijfde en zesde klassen van het vwo.

Brinnummer Het Ministerie heeft aan alle onderwijsinstellingen een Brin-nummer toegekend (Brin: basisregistratie instellingen).

C

Cambridge certificate Internationaal erkend Engels examen.

Collectief schoolleiders overleg (CSO) Vergadering bestaande uit alle (interim) OMO schoolleiders en de raad van bestuur. Het CSO vindt circa 7 keer per jaar plaats.

Componentenmethode Bij het gebruik van de componentenmethode wordt een productiemiddel dat langer dan een jaar meegaat (zoals een machine of gebouw) in meerdere delen opgesplitst met ongeveer een vergelijkbare economische levensduur. Deze delen worden apart geactiveerd en afgeschreven.

Cultuurprofielschool School waarbij kunst en cultuur prominent op het rooster staat.

Current ratio Ook wel liquiditeit genoemd. Kengetal dat aangeeft in hoeverre een organisatie in staat is aan de korte termijn verplichtingen te kunnen voldoen. Wordt berekend door het totaal van de korte termijn vorderingen, beleggingen en de liquide middelen te delen door alle korte termijn verplichtingen.

Curriculum Het geheel van cursussen/programma's en de inhoud ervan, die leerlingen op hun school krijgen aangeboden.

D

Daltononderwijs Onderwijssoort waarbij de nadruk ligt op keuzevrijheid voor de leerling, samenwerking met andere leerlingen en de ontwikkeling van zelfstandigheid,

Deelneming Een rechtspersoon waarop direct of indirect invloed kan worden uitgeoefend.

DELFLScolaire Internationaal erkend Frans examen

Doorstroom De weg die leerlingen tijdens hun schoolcarrière binnen een school afleggen.

E

Eigen vermogen Voor te stellen als het bedrag dat resteert wanneer alle bezittingen worden verkocht en alle schulden afgelost.

ELOS Netwerk van vo-scholen die hun leerlingen onder meer de mogelijkheid bieden twee talen op hoog niveau te leren. Het taalonderwijs dient te voldoen aan een bepaalde kwaliteitsstandaard per schooltype.

Emergent	Een emergent verschijnsel doemt op (emergeren = opdoemen, plotseling verschijnen) door onderlinge wisselwerking van componenten onder gunstige omstandigheden.
Enkelvoudige jaarrekening	In de enkelvoudige jaarrekening zijn alleen de financiële gegevens van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs opgenomen, zonder de financiële gegevens van verbonden partijen.
Entree-diploma	Diploma dat jongeren zonder een diploma van een vooropleiding toegang biedt tot de 1-jarige entreeopleiding op het mbo. Deze opleiding bereidt hen voor op de arbeidsmarkt
F	
Full time equivalent (fte)	De omvang van een dienstverband. Ook wel werktijdfactor genoemd. Eén fte staat voor een volledig (full-time) dienstverband.
Funciemix	De verdeling van leraren (in voltijdbanen, fte's) over de verschillende salarisschalen (LB, LC, LD en LE).
G	
Geconsolideerde jaarrekening	In de geconsolideerde jaarrekening zijn, naast de financiële gegevens van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs, tevens de financiële gegevens van verbonden partijen opgenomen.
Gemengde leerweg	Leerweg binnen het vmbo met een combinatie tussen theorie en praktijk. Bereidt leerlingen voor op mbo-opleidingen op niveau 3 en 4.
Goethe	Internationaal erkend Duits examen
Gymnasium	Zesjarige opleiding voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) met de klassieke talen Grieks en Latijn (voor 12 – 18 jarigen).
H	
Havo	Hoger algemeen voortgezet onderwijs, het op één na hoogste niveau binnen het voortgezet onderwijs. Opleiding duurt vijf jaar. Het is algemeen vormend (theoretisch) en geen beroepsopleiding; het havodiploma is een startkwalificatie en is vooral bedoeld als voorbereiding op het hbo (hoger beroepsonderwijs)
I	
Impairment	Vergelijking van de boekwaarde van materiële activa met de reële waarde die deze activa hebben. Als de reële waarde lager is dan de boekwaarde vindt een afboeking van de activa plaats ten laste van het resultaat.
incrementeel	Aangroeiend, toenemend. Bij een incrementeel proces lever je het eindproduct stapsgewijs op. Elk nieuw increment is een kleine toevoeging aan hetgeen er al was.
Instroom	Het geheel van het aantal personen dat een nieuwe opleiding begint en daarom wordt geteld.
Issf-netwerk	Samenwerkingsverband van scholen all over the world, dat regelmatig zogenaamde Science Fairs organiseert.
J	
Jenaplanonderwijs	Een vorm van vernieuwingsonderwijs. Kenmerken zijn dat meerdere leerjaren gemengd worden in een klas, die vervolgens weer in verschillende klassen wordt gesplitst. Daarnaast is zelfstandigheid belangrijk, in combinatie met het werken in en presteren als groep.
K	
Kaderberoepsgerichte leerweg	Leerweg binnen het vmbo voor praktisch ingestelde leerlingen. Bereidt leerlingen voor op mbo-opleidingen op niveau 3 en 4.

Kapitalisatiefactor	Kengetal dat laat zien of een instelling te veel kapitaal aanhoudt voor zijn activiteiten. De kapitalisatiefactor wordt berekend door van het balanstotaal van een instelling de bedragen voor gebouwen en terreinen af te trekken en het dan overblijvende bedrag te delen door het totaal van de jaarlijkse baten.
Kunskapsskolan	Kunskapsskolan Education is een Zweeds onderwijsconcept dat onderwijs op een andere manier vormgeeft: namelijk dat leerlingen allemaal op een ander tempo en op een verschillende manier leren. Deze manier van leren heet KED.
L	
Leerweg ondersteunend onderwijs	Onderwijs in de leerwegen van het vmbo met extra zorg en begeleiding (lwoo)
Liquiditeit	Zie current ratio.
LOOT-school	Landelijk overleg onderwijs en topsport-school. Een school voor voortgezet onderwijs die toptalenten in sport ondersteunt om hun schoolcarrière met hun topsport te combineren.
Lyceum	School voor voortgezet onderwijs waar voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) en hoger algemeen voortgezet onderwijs (havo) gevolgd kan worden (voor 12- tot 18-jarigen)
M	
Mavo	Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs. Ook wel de theoretische leerweg van het vmbo of vmbo-t genoemd.
N	
O	
OMO-bureau	Het gemeenschappelijke dienstverlenende orgaan van vereniging Ons Middelbaar Onderwijs, gehuisvest in Tilburg.
Onderwijsondersteunend personeel	Personeel niet behorend tot de functiecategorieën directie en onderwijzend personeel; voorbeelden administratief medewerker, conciërge, onderwijsassistent, technisch assistent etc.
Overhead	Het aandeel van de financiële middelen die, of het personeel dat niet direct ten goede komt van het onderwijsproces.
P	
Palladio	Multidisciplinair programma voor excellente docenten en teamleiders.
Praktische Sector Oriëntatie	Een LOB-instrument om de leerlingen te helpen bij de keuze van de juiste sector in het beroepsonderwijs
Praktijkonderwijs	Verzorgt onderwijs voor jongeren in de leeftijd van 12 tot 20 jaar die op grond van hun capaciteiten niet in staat zijn om een diploma van het vmbo te behalen. Een leerling kan worden toegelaten op grond van een beschikking van een regionale Verwijzingscommissie (RVC). Het praktijkonderwijs heeft als doel leerlingen voor te bereiden op een zo zelfstandig mogelijk functioneren in de samenleving.
Providerboog	Een document waarin scholen ervaringen en kennis met elkaar kunnen delen. Het gaat hierbij niet zozeer om het maken van (prijs)afspraken met voorkeursleveranciers, maar om het delen van ervaringen die zijn opgedaan met partijen. Deze ervaringen kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de kwaliteit en klantgerichtheid van dienstverleners.
Q	
R	
Rentabiliteit	De verhouding tussen het financiële resultaat en de totale baten.

RTTI - Tool voor toetsbeleid en toetsanalyse

Op cognitief gebied worden vier niveaus onderscheiden: reproductie, toepassingsgericht niveau 1, toepassingsgericht niveau 2 en inzicht

S

Schoolondersteuningsprofiel

In het schoolondersteuningsprofiel legt een school ten minste eenmaal per 4 jaar vast welke ondersteuning de school kan bieden aan leerlingen die dat nodig hebben.

Solvabiliteit

Verhouding tussen het eigen vermogen en vreemd vermogen op de balans.

Stabu

Een samenwerkingsverband tussen de partners in de bouwnijverheid. De naam is een afgeleide van de taak waarvoor zij staat: het uitgeven en beheren van de gestandaardiseerde bestekssystematiek voor de woning- en utiliteitsbouw

Startkwalificatie

Het in de ogen van de Nederlandse overheid minimale onderwijsniveau dat nodig is om kans te maken op duurzaam geschoold werk in Nederland.

T

Technasia

Groep van scholen die het technasium, onderwijsstroom voor havo en vwo, waarin de bèta-vakken centraal staan, aanbieden

Technasium

Onderwijsstroom voor havo en vwo, waarin de bètavakken centraal staan.

Theoretische leerweg

Leerweg binnen het vmbo voor theoretisch ingestelde leerlingen. Bereidt leerlingen voor op mbo-opleidingen op niveau 3 en 4.

Treasury

Het beheren van het geld van de organisatie.

Tweetalig onderwijs (TTO)

Tweetalig onderwijs houdt in dat bij niet talenvakken, als bijvoorbeeld geschiedenis en biologie, een andere taal dan de moedertaal als instructie- en communicatietaal wordt gebruikt.

U

Uitstroom

Het geheel van het aantal personen dat op een bepaald tijdstip een bepaalde fase van onderwijs verlaat, al of niet met een diploma.

V

Vmbo

Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs. Is ontstaan uit de samenvoeging van vbo en mavo en sommige vormen van voortgezet speciaal onderwijs. Bestaat uit 4 leerwegen: theoretisch, gemengd, kaderberoepsgericht en basisberoepsgericht.

Vmbo intersectoraal

Vmbo intersectoraal betreft die beroepsgerichte programma's, waarbij in het niet-doorstroom relevante deel van het programma van de vier leerwegen onderdelen van de sectoren Techniek, Zorg en Welzijn en Economie in samenhang worden aangeboden.

Voortgezet onderwijs

Onderwijs dat volgt op basisonderwijs. Bestaat uit het praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo.

Voorziening

Boekhoudkundig een grootboekrekening waarop meestal periodiek bedragen worden gestort met als oogmerk het saldo op enig moment in de toekomst aan te wenden voor het doel waar de voorziening oorspronkelijk voor gevormd werd.

Vwo

Vorbereidend wetenschappelijk onderwijs, bestaande uit atheneum en gymnasium.

W

Weerstandvermogen

Het vermogen om tegenvallers te kunnen opvangen; het eigen vermogen in verhouding tot de totale baten (inclusief rentebaten).

X
Y
Z

Bijlage 13: Lijst van veelgebruikte afkortingen

A&O-fonds	Stichting Arbeidsmarkt en Opleidingsfonds
AKA	Arbeidsmarktgekwalificeerd assistent
AMV	Alleenstaande minderjarige vluchteling
AOA	Autisme Spectrum Stooris Onderwijs Arrangement
AOS	Academische opleidingsschool
AP	Autoriteit Persoonsgegevens
APV	Algemene Praktische Vaardigheden
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AVO	algemeen vormend onderwijs
AWP	Academische Werkplaats
BAPO	Bevordering arbeidsparticipatie ouderen
BBL	Basisberoepsgerichte leerweg
BENG	Bijna energieneutrale gebouwen
BOV	Bovenschoolse OndersteuningsVoorziening
BPS	Begaafdheidprofielschool
BRIN	Basisregistratie instellingen
BSL	Begeleiden Startende Leraren
BSM	Burgerschap Meten
BVO	beroepsvoorbereidend onderwijs
BWI	bouwen, wonen en interieur
BYOD	Bring Your Own Device
CLIL	Content and Language Integrated Learning
CSO	Collectief schoolleidersoverleg
CTO	Centrum voor topsport en onderwijs
d&p	dienstverlening en producten
DNS	De Nieuwste School
DPIA	Data Protection Impact Assessment
e&o	economie en ondernemen
ELO	Elektronische leeromgeving
EOA	Eerste Opvang Anderstaligen
EPAS	European Parliament Ambassador School
ESoE	Eindhoven School of Education
FG	Functionaris voor gegevensbescherming
FLOT	Fontys Leraren Opleiding Tilburg
FPU	Flexibel pensioen en uitreden
Fte	Full time equivalent
GL	Gemengde leerweg
GMR	Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad
GPL	Gemiddelde Personeelslast
GRC	Governance, Risk and Compliance

GSA	Gay Straight Alliantie
GSK	Gemiddelde Salariskosten
GWfE	Google Workspace for Education
HAN	Hogeschool Arnhem Nijmegen
havo	Hoger algemeen vormend onderwijs
hbo	Hoger beroepsonderwijs
HD-programma	Human Developmentprogramma
HR	Hogeschool Rotterdam
IBP	Informatiebeveiligingsplannen
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
ICTO	ICT & Onderwijs
IdU	In-, door- en uitstroom
IHP	Integraal Huisvestingsplan
ILS	International Lifestyle Studies
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IPB	informatiebeveiligingsplannen
ISK	Internationale schakelklas
KBL	Kaderberoepsgerichte leerweg
KED	Kunskapsskolan EDucation
KWT	KeuzeWerkTijd
LB/LC/LD/LE	Salarisschaal voor docenten
LDS	learning design studio
LEA	Lokale Educatieve Agenda
LGF	Leerling Gebonden Financiering
LOF	LerarenOntwikkelfonds
LHBT	lesbian, gay, bisexual, transgender
LOB	LoopbaanOriëntatie en -Begeleiding
LOF	LerarenOntwikkelfonds
LOOT	Landelijk overleg onderwijs en topsport
LOT	Leiderschapontwikkeltraject
lwoo	Leerwegondersteunend onderwijs
mavo	Middelbaar algemeen vormend onderwijs
mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
MMP	Magister Management Platform
MOP	Meerjarenonderhoudsplan
MR	Medezeggenschapsraad
MTO	Medewerkerstevredenheidsonderzoek
NOA	Nationaal Onderwijsakkoord
NRO	Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek
NVAO	Nederlands Vlaams Accreditatie Organisatie
o/g	Opgenomen geld
OBIT	Onthouden – Begrijpen – Integreren – Toepassen
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

OMO	Ons Middelbaar Onderwijs
OOT	Oriënteren op teamleider
OOL	Oriënteren op leidinggeven
OOP	Onderwijsondersteunend personeel
OP	Onderwijsgevend personeel
OR	Ondernemingsraad
OSR	OMO seniorenregeling
OU	Open Universiteit
PGO	Project Gestuurd Onderwijs
PLG	Professionele Leergemeenschappen
PrO	Praktijkonderwijs
PSO	Praktische Sector Oriëntatie.
PTA	Programma van Toetsing en Afsluiting
RAL	Regionale Aanpak Lerarentekort
RAP	Regionale Aanpak Personeelstekort
RDA	Radboud Docenten Academie
RKO	Richtlijn Kwaliteit Onderwijshuisvesting
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
ROC	Regionaal opleidingencentrum
RPO	Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen
RTTI	Reproductie, Toepassingsgericht niveau 1, Toepassingsgericht niveau 2 en Inzicht
RU	Radboud Universiteit
RUG	Rijksuniversiteit Groningen
RvA	Raad van Advies
RvB	Raad van Bestuur
RvT	Raad van Toezicht
SC2BC	project From Schoolclass to Businessclass
SDE+	Stimulering Duurzame Energieproductie
SHRM	Strategisch Human Resource Management
SO&P	Samen Opleiden & Professionaliseren
SSP	Strategische personeelsplanning
SUVIS	regeling Specifieke Uitkeringen voor de Verbetering van het binnenklimaat In Scholen
TL	Theoretische leerweg
TNO	Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek
Tto	Tweetalig onderwijs
TU/e	Technische Universiteit Eindhoven
u/g	Uitgegeven geld
ULT	Universitaire Lerarenopleiding Tilburg
UU	Universiteit Utrecht
UvA	Universiteit van Amsterdam
Vavo	Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs
VIP	Vakken, Integratie en Persoonlijke ontwikkeling
vmbo	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs

VSL	Versterking Samenwerking Lerarenopleiding en Scholen
VSO	Voortgezet Speciaal Onderwijs
VSV	Vroegtijdig schoolverlaten
VTOI	Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen
vwo	Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
WON	WetenschapsOriëntatie Nederland
WPB	werkplekbegeleiders
YSN	YourSafetynet
z&w	zorg en welzijn

Overige gegevens

Jaarverslag 2023 - Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

Controleverklaring

Deloitte Accountants B.V.
Flight Forum 1
5657 DA Eindhoven
Postbus 376
5600 AJ Eindhoven
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9839
www.deloitte.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

A. VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs te Tilburg gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2023;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden **op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'**.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs en haar omgeving, de componenten van het interne-beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de raad van bestuur **inspeelt op frauderisico's en het interne-beheersingssysteem** monitort en de wijze waarop de raad van toezicht, toezicht uitoefent, **alsmede de uitkomsten daarvan zoals opgenomen op pagina's 106 tot en met 109 van het jaarverslag.**

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne-beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de integriteitscode en de klokkenluidersregeling. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne-beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van **frauderisico's.**

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Het door ons geïdentificeerde frauderisico en de uitgevoerde specifieke werkzaamheden luiden als volgt:

- Op basis van onze werkzaamheden en het in de controlestandaarden veronderstelde risico, hebben wij het veronderstelde frauderisico geïdentificeerd met betrekking tot het doorbreken van interne-beheersingsmaatregelen door het financieel management, waaronder de leden van de raad van bestuur.
- Onze controlewerkzaamheden ten aanzien van het frauderisico zijn gericht op een evaluatie van de opzet en de implementatie van de relevante interne-beheersingsmaatregelen om het risico te beperken.
- Daarnaast hebben wij aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, waaronder het toetsen van journaalboekingen, de onderbouwing van significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering, het beoordelen van schattingen op tendenties (inclusief een retrospectieve beoordeling van significante schattingen uit het vorige boekjaar en de onderbouwing van de tijdens het opstellen van de jaarrekening aangebrachte aanpassingen).
- In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.
- Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van de raad van bestuur en de raad van toezicht.

Hieruit volgden geen signalen van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controleaanpak continuïteit

Onze verantwoordelijkheden, evenals de verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht, met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling wordt beschreven in het hoofdstuk "Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening".

De raad van bestuur heeft de jaarrekening opgesteld onder de veronderstelling dat de continuïteit van de onderwijsinstelling gehandhaafd blijft en dat zij haar activiteiten in de komende 12 maanden na vaststelling van de jaarrekening 2023 zal voortzetten. Wij hebben de beoordeling door de raad van bestuur met betrekking tot de mogelijkheid van de onderwijsinstelling om haar continuïteit te handhaven, geëvalueerd. Hiertoe hebben wij de volgende werkzaamheden verricht:

- Wij hebben risico-inschattingswerkzaamheden verricht, waarbij wij hebben overwogen of er sprake is van gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de onderwijsinstelling om haar continuïteit te handhaven.
- Wij hebben om inlichtingen verzocht bij de concern-controller, de leden van de raad van bestuur en de raad van toezicht of zij gebeurtenissen of omstandigheden hebben geïdentificeerd, die afzonderlijk of collectief, gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de onderwijsinstelling om haar continuïteit te handhaven.
- Wij hebben geëvalueerd of de beoordeling door de raad van bestuur alle relevante informatie bevat, waarvan wij naar aanleiding van de controle kennis hebben verkregen.
- Wij hebben op basis van de jaarrekening 2023 en de meerjarenprognose 2024 tot en met 2028 zoals opgenomen in de continuïteitsparagraaf in het jaarverslag 2023 de ontwikkeling van de kengetallen over 2024 tot en met 2028 beoordeeld in relatie tot de continuïteitsveronderstelling. Daarbij hebben wij de signaleringswaarden die de Inspectie van het Onderwijs hanteert in het kader van haar financieel continuïteitstoezicht in acht genomen.

Op basis van deze procedures hebben we geen rapporteerbare bevindingen met betrekking tot het vermogen van Vereniging Ons Middelbaar Onderwijs om haar continuïteit te handhaven.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

C. BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. De raad van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, **zoals opgenomen in paragraaf '2.3.1. Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol 2023.**

In dit kader is de raad van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- **Het identificeren en inschatten van de risico's:**
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn.
- **Het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren** van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 5 juni 2024

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: I. Wetters MSc RA

De scholen

De scholen - vereniging Ons Middelbaar Onderwijs

2College

www.2college.nl

rector: Leon Spaan

opleidingen: vwo, havo, mavo, vmbo

locaties:

- 2College Cobbenhagenlyceum, Tilburg
- 2College Cobbenhagenmavo, Tilburg
- 2College Durendael, Oisterwijk
- 2College EOA, Oisterwijk
- 2College Jozefmavo, Tilburg
- 2College Ruivenmavo, Berkel-Enschot

Naar de jaarverslagen van 2College

- [Cobbenhagenlyceum](#)
- [Cobbenhagenmavo](#)
- [Durendael](#)
- [Eerste Opvang Anderstaligen](#)
- [Jozefmavo](#)
- [Ruivenmavo](#)

2Meet 2Learn 2Grow

Baanderherencollege

www.bhc.osboxtel.nl

directeur: Mireille van der Kracht

opleidingen: vmbo, praktijkonderwijs

locatie:

- Boxtel

Naar de jaarverslagen van het

- [Baanderherencollege vmbo](#)
- [Baanderherencollege pro](#)

Je telt mee op het BHC

Bossche Vakschool

www.bosschevakschool.nl

directeur: Fleur Cerini

opleiding: vmbo b/k

locatie:

- 's-Hertogenbosch

[Naar het jaarverslag van de Bossche Vakschool](#)

De juiste plek voor slimme handen

Van Maerlant

www.vanmaerlant.nl

directeur: Fleur Cerini

opleiding: mavo, vmbo-k

locatie:

- 's-Hertogenbosch

[Naar het jaarverslag van Van Maerlant](#)

Leren door betekenisvolle opdrachten

De Nieuwste School

www.denieuwsteschool.nl

rector: Marieke van den Hurk

opleidingen: vwo, havo, mavo

locatie:

- Tilburg

[Naar het jaarverslag van De Nieuwste School](#)

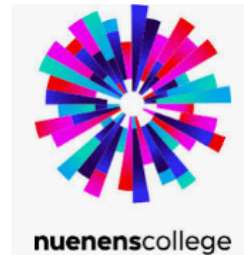
Verwondering brengt je samen verder

Eckartcollege en Nuenens College

www.eckartcollege.nl
www.nuenenscollege.nl

rector: Claire Arts
opleidingen: vwo, havo, vmbo
locaties:

- Eckartcollege, Eindhoven
- Nuenens College, Nuenen

[Naar het jaarverslag van het Eckartcollege en het Nuenens College](#)

Samen sterk en elke dag een beetje beter! Zo word je groot op het Eckartcollege en op het Nuenens College!

Elzendaalcollege

www.elzendaalcollege.nl

Rector: Elke Oegema (waarnemend rector tot 1 november: Berita Cornelissen en tot 1 augustus: Lisette Verstegen)
opleidingen: vwo, havo, mavo, vmbo
locaties:

- Boxmeer
- Gennep

[Naar het jaarverslag van het Elzendaalcollege](#)

Een betrokken school

Fioretti College

www.fioretticollege.nl

algemeen directeur VO Veghel: Barbara Baelemans (algemeen directeur tot 1 februari: Anita O'Connor)
opleidingen: mavo, vmbo, pro
locatie:

- Veghel

[Naar het jaarverslag van het Fioretti College](#)

Praktisch en persoonlijk naar jouw toekomst!

Gymnasium Beekvliet

www.gymnasiumbeekvliet.nl

rector: Carla Faassen

opleiding: vwo

locatie:

- Sint-Michielsgestel

[Naar het jaarverslag van Gymnasium Beekvliet](#)

Gymnasium Beekvliet brengt je ver

IVO Deurne

www.ivo-deurne.nl

rector: Martine Overdijk

opleidingen: vwo, havo, mavo, vmbo, pro

locaties:

- Peellandcollege, Deurne
- Alfrinkcollege, Deurne
- Hub van Doornecollege, Deurne
- Sprongcollege, Deurne

[Naar het jaarverslag van IVO Deurne](#)

Altijd in beweging en onderwijs op elk niveau

Jacob-Roelandslyceum

www.jrl.osboxtel.nl/

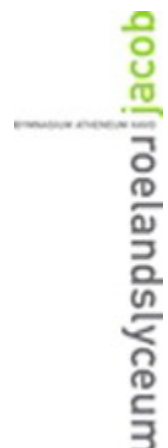
rector: Mireille van der Kracht

opleidingen: vwo, havo

locatie:

- Boxtel

[Naar het jaarverslag 2022 van het Jacob-Roelandslyceum](#)

Ontdek jezelf!

Kwadrant Scholengroep

www.kwadrant-sgr.nl

rector: Nynke Gerritsma

opleidingen: (t)vwo, (t)havo, vmbo

locaties:

- Cambreur College, Dongen
- Hanze College, Oosterhout

kwadrant
scholengroep

Naar de jaarverslagen 2022 van Kwadrant Scholengroep

- [Cambreur College](#)
- [Hanze College](#)

Leren inspireren

Maaslandcollege

www.maaslandcollege.nl

rector: Cathelijne Beekmans (waarnemend rector:
Marie-Antoinette van Steijn tot 1 februari 2022)

opleidingen: vwo, havo, mavo én tweetalig vwo,
havo, mavo

locatie:

- Oss

**MAASLAND
COLLEGE**

[Naar het jaarverslag van het Maaslandcollege](#)

Ontdek jezelf en de wereld om je heen

Maurick College

www.maurickcollege.nl

rector: Monique van Roosmalen (waarnemend rector
tot 1 januari 2024: Anita O'Connor - rector tot 1
september: Ben van den Anker)

opleidingen: vwo, havo, vmbo

locatie:

- Vught

maurick college

[Naar het jaarverslag van het Maurick College](#)

Een school met lef waar leerlingen kunnen groeien, mogen ontdekken en willen verbinden!

Merletcollege

www.merletcollege.nl

rector: Iedje Heere

opleidingen: vwo, havo, vmbo

locaties:

- Grave
- Cuijk
- Mill

[Naar het jaarverslag van het Merletcollege](#)

Samen werken aan jouw toekomst!

Metameer

www.metameer.nl

rector: Elke Oegema (waarnemend rector tot 1 november: Berita Cornelissen)

opleidingen: vwo, havo, mavo, vmbo

locaties:

- Stevensbeek
- Jenaplan Boxmeer

metameer

[Naar het jaarverslag van Metameer](#)

Metameer gaat voor brede ontwikkeling in een krachtige regionale school

Mill Hill College

www.millhillcollege.nl

rector: Ard van Aken

opleidingen: vwo, havo, mavo

locatie:

- Goirle

[Naar het jaarverslag van het Mill Hill College](#)

Versterk Je Wereld!

Munnikenheide College

www.munnikenheidecollege.nl

directeur: Wilma Scholtens
(directeur tot 1 augustus 2023:
Barbara Baelemans)
opleidingen: vmbo
locaties:

- Etten-Leur
- Rucphen

[Naar het jaarverslag van het Munnikenheide College](#)

Iedereen mag er zijn

Odulphuslyceum

www.odulphus.nl

rector: Jeroen Zeeuwen
opleidingen: vwo, havo
locatie:

- Tilburg

[Naar het jaarverslag van het Odulphuslyceum](#)

Groot vertrouwen in jou!

OMO Scholengroep Bergen op Zoom e.o.

www.sgboz.nl

rector: Titus Frankemölle
opleidingen: vwo, havo, mavo, vmbo
locaties:

- MollerJuenaat, Bergen op Zoom
- 't Ravelijn, Steenbergen
- ZuidWestHoek College, Ossendrecht

Naar de jaarverslagen van

- [MollerJuenaat](#)
- ['t Ravelijn](#)
- [ZuidWestHoek College](#)

Sterk in ontwikkeling

OMO Scholengroep De Langstraat

www.sgdelangstraat.nl

rector: Edwin Verlangen

opleidingen: vwo, havo, mavo, vmbo

locaties:

- d'Oultremont College, Drunen
- De Overlaat
- Dr. Mollercollege, Waalwijk
- Van Haestrecht College, Kaatsheuvel
- Walewyc Mavo, Waalwijk

Naar de jaarverslagen van OMO Scholengroep De Langstraat

- [d'Oultremont College](#)
- [De Overlaat](#)
- [Dr. Mollercollege](#)
- [Van Haestrecht College](#)
- [Walewyc Mavo](#)

Geeft je de ruimte!

OMO Scholengroep Helmond

www.omoscholengroephelmond.nl

rector: Emmeken van der Heijden

opleidingen: vwo, havo, mavo, vmbo, pro

locaties:

- Carolus Borromeus College, Helmond
- Dr. Knippenbergcollege, Helmond
- Praktijkschool Helmond, Helmond
- Vakcollege Helmond, Helmond

Naar het jaarverslag van OMO Scholengroep Helmond

Het beste voor jezelf én elkaar!

OMO scholengroep Tongerlo

www.sgtongerlo.nl

rector: Marjolein de Leeuw

opleidingen: vwo, havo, mavo, vmbo, pro
locaties:

- Da Vinci College, Roosendaal
- Norbertus Gertrudis Lyceum, Roosendaal
- Norbertus Gertrudis Mavo, Roosendaal

[Naar het jaarverslag van OMO scholengroep Tongerlo](#)

Scholengemeenschap Tongerlo, Waar jouw talent telt!

Parmant Scholen

www.parmantscholen.nl

rector: Corinne Sebregts

opleidingen: vwo, havo, mavo, vmbo en pro
locaties:

- Aloysius De Roosten, Eindhoven
- 't Antoon Schellenscollege, Eindhoven
- Helder havo/vwo, Eindhoven
- Praktijkschool Eindhoven, Eindhoven
- Sint-Joriscollege, Eindhoven
- Vakcollege Eindhoven, Eindhoven

parmant
scholen
jij maakt morgen mooi

[Naar het jaarverslag van Parmant Scholen](#)

Jij maakt morgen mooi!

Rodenborch-College

www.rodenborch.nl

rector: Marjo van IJzendoorn

opleidingen: vmbo-t, havo, vwo, Technasium, TTO,
Topsport
locatie:

- Rosmalen

[Naar het jaarverslag van het Rodenborch-College](#)

Het Rodenborch-College daagt je uit!

Roncalli Scholengemeenschap

www.roncalli-boz.nl

rector: Tom Heijnen

opleidingen: vwo, havo, mavo

locatie:

- Bergen op Zoom

roncalli!

[Naar het jaarverslag van Roncalli Scholengemeenschap](#)

Roncalli bereidt je voor op jouw toekomst

Rythovius College

www.rythovius.nl

rector: Robert Tops

opleidingen: vwo, havo, mavo

locatie:

- Eersel

Rythovius
College

[Naar het jaarverslag van het Rythovius College](#)

Samen je talenten ontdekken

Scholengemeenschap Were Di

www.weredi.nl

rector: Edward de Gier

opleidingen: vwo, havo, vmbo

locatie:

- Valkenswaard

were di } toekomst
in
uitvoering

[Naar het jaarverslag van Scholengemeenschap Were Di](#)

“superleuk ... omdat je veel persoonlijke aandacht krijgt”

Sint-Janslyceum

www.sjl.nl

rector: Jean Wiertz

opleidingen: vwo, havo, mavo

locatie:

- 's-Hertogenbosch

 SINT
JANSLYCEUM

[Naar het jaarverslag van het Sint-Janslyceum](#)

Een beetje apart en vooral heel goed...

Sondervick College

www.sondervick.nl

rector: Edward de Gier (rector tot 1 januari 2024 Monique van Roosmalen)

opleidingen: vwo, havo, mavo, vmbo, international school

locatie:

- Veldhoven

 SONDERSVICK
COLLEGE

[Naar het jaarverslag van het Sondervick College](#)

Meer dan goed onderwijs

Theresialyceum

www.theresialyceum.nl

rector: Lisette Verstegen (rector tot 1

augustus: Cisca Zweers)

opleidingen: vwo, havo

locatie:

- Tilburg

 THERESIALyceum

[Naar het jaarverslag van het Theresialyceum](#)

Thuis op Theresia

Van Maerlantlyceum

www.vanmaerlantlyceum.nl

Rector: Claire Arts (wnd. rector tot 1 maart 2023: Alexia Dirksen)
opleidingen: havo, atheneum, gymnasium
locatie:

- Eindhoven

[Naar het jaarverslag van het Van Maerlantlyceum](#)

Bij ons kun je gewoon jezelf zijn

Varendonck College

www.varendonck.nl

rector: Angélique Vermeulen (waarnemend rector van 1 februari tot 1 mei: Monique van Roosmalen - rector tot 1 februari: Irma van Nieuwenhuijsen)
opleidingen: wvo, havo, vmbo, pro
locaties:

- Asten
- Someren

[Naar het jaarverslag van het Varendonck College](#)

Varendonck College: De wereld dichterbij

Zwijssen College Veghel

www.zwijssencollege.nl

rector VO Veghel: Barbara Baelemans (rector tot 1 februari: Anita O'Connor)
opleidingen: wvo, havo
locatie:

- Veghel

[Naar het jaarverslag van het Zwijssen College](#)

Onderwijs op maat